62

MAKET SETİ

JULIO CORTÁZAR



İngilizceden çeviren:
Aslı Biçen

AYRINTI

JULIO CORTÁZAR

(1914-1984) Arjantinli yazar. Çağdaş ve yenilikçi Latin Amerika edebiyatının önde gelen isimlerindendir.

Brüksel'de doğdu, Şubat 1984'te Paris'te öldü. İlk şiirlerini Julio Denis adıyla yayımladı. 1951'de Paris'te UNESCO'da çevirmenlik yapmaya başladı. 1960'larda, Küba'nın Latin Amerikalı aydınların merkezi olduğu yıllarda Havana'da bulundu. Genç romancıların tartıştıkları bir forum niteliğindeki *Casa de las Américas* adlı derginin editörlüğünü yaptı. Daha sonraki yıllarda Fransa'ya gitti.

1960'ta yayımlanan ilk romanı *Los premios* (Kazananlar), piyangodan ödül olarak, sonu bilinmeyen esrarengiz bir yolculuğa çıkmayı kazanan Arjantililer'in öyküsünü anlatır, alegorik ve yergici bir üslupla yazılmıştır. *Rayuela* (Seksek/Seksek, çev.: Necla Işık, Roman, 1988, Can Yay.) ve *Libro de Manuel* adlı daha sonraki romanları ise Cortázar'ın edebi biçim ve kuralları sarsarak, roman türünün sınırlarını zorlayan anlatımını yansıtır. *Seksek* Latin Amerika'nın ilk büyük romanı olarak görülmüş ve birkaç kuşak yazar üzerinde olağanüstü bir etki yaratmıştır. Romanlarının yanı sıra öyküleri de fantastik ve gerçeküstü öğelere yer veren bir anlatıma dayanır ve okur tarafından değişik biçimlerde yeniden kurulmaya yatkın bir yapıya sahiptir. Yazar, kurgu oyunlarıyla ve iki ayrı öyküyü iç içe geçiren tekniklerle anlatı bütünlüğünü bozar, ses ve söz oyunlarından da yararlanarak deneysel bir üslup geliştirir. Cortázar'ın üslubu, Fransa'da Robbe-Grillet gibi yazarlarla gelişen *nouveau roman* (Yeni Roman) tarzına yakınlaşmakla birlikte, roman ve öykülerinin en büyük etki kaynağı Arjantinli yazar Jorge Luis Borges'tir. Yer yer Doğu felsefesinin etkileri de görülür. *La isle a meliodıa y cuentas* adlı kitabında yayımlanan "Las babas del diablo" adlı öyküsü İtalyan yönetmen Michelangelo Antonioni'nin 1966 yapımı *Blow-Up* (Cinayeti Gördüm/Büyüdükçe, çev.: Nihal Yeğinobalı, Öykü, 1985, Alan Yay.) adlı filmine konu olmuştur. Asturias, Carpentier, Fuentes ve Garcia Márquez gibi yazarlarla birlikte Cortázar, Latin Amerika gerçekliğini irdeleyen, ancak bunu yaparken ülkelerinin sorunlarını ve yerel edebiyatını aşarak çağdaş ve yenilikçi bir Latin Amerika edebiyatı geleneği oluşturan yazarlar arasındadır.

BAŞLICA YAPITLARI: Öykü: *Bestiario*, 1951; *Final del juego*, 1956, (Oyunun Sonu); *Las armas secretas*, 1959, (Gizli Silahlar); *Historias de cronopios y famas*, 1962; *Todos los fuegos el fuego*, 1966; *Relatos*, 1970; *La isla a mediodıa y otros cuentos*, 1971. *Octaedro*, 1974; *Alquien que and por ahi*, 1978; *Queremos tanto a Glenda*, 1983; Roman: *Los premios*, 1960, (Kazananlar); *Rayuela*, 1963, (Seksek Oyunu); *62: Modelo para armar*, 1968; *Libro de Manuel*, 1973, (Manuel'in Kitabı) ve *Un tal Lucas*, (1979, Lucas Diye Biri). Şiir: *Pameos y meopas*, 1971.

TÜRKÇEDE CORTAZAR: Ayakizlerinde Adımlar, Çev.: Arzu E. İldem, Öykü, 1991, Metis Yay.; Lucas Diye Biri, Çev.: Arzu E. İldem, Roman, 1996, Metis Yay.; Mırıldandığım Öyküler, Çev.: Tomris Uyar, öykü, 1988, Can Yay.; Cehennem Otoyolu, Çev.: Gülin Dalaman, Öykü, 1991, Armoni Yay.

Ayrıntı: 181
Edebiyat dizisi: 62

62
Maket Seti
Julio Cortázar

İngilizceden çeviren
Aslı Biçen

Yayına hazırlayan
Tuncay Birkan

Çeviride kullanılan metin
62: A Model Kit
Random House/1972
Çeviren: Gregory Rubassa

Özgün metin
62: Modelo para armar
Libro Amigo/1988

© Julio Cortázar varisleri

Bu kitabın tüm yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir

Kapak illüstrasyonu
Sevinç Altan

Kapak düzeni
Arslan Kahraman

Düzelti
Hazal Deliceçaylı

Basıma hazırlık
Renk Yapımevi Tel: (0 212) 516 94 15

Baskı ve cilt
Mart Matbaacılık Sanatları Ltd. Şti. Tel: (0 212) 212 03 39-40

Birinci basım
Mart 1997

ISBN 975-539-151-7

AYRINTI YAYINLARI
Piyer Loti Cad. 17/2 34400 Çemberlitaş-İstanbul Tel: (0 212) 518 76 19 Fax: (0 212) 516 45 77

Julio Cortázar

62

MAKET SETİ

AYRINTI

E D E B İ Y A T D İ Z İ S İ

GÜLÜNESİ AŞKLAR
Milan Kunderal 10. basım

KALECİNİN PENALTI ANINDAKİ ENDİŞESİ
Peter Handke

YÜZBAŞI ve KADINLAR TABURU
Mario Vargas Llosa/3. basım

BİZ
Yevgeni Zamyatin/2. Basım

KESİK BİR BAŞ
Iris Murdoch/2. basım

YENİ TANRILAR
Alberto Vasquez-Figueroa

İNFAZA ÇAĞRI
Vladimir Nabokov

EVET AMA, BİR LOKOMOTİF BUNU YAPABİLİR Mİ BAKALIM?
Woody Allen/4. basım

ÇALI HOROZU
Michel Tournier/2. basım

BANYO
Jean-Philippe Toussaint

BALKON
Jean Genet / Tükendi

GÜNEŞ İMPARATORLUĞU
J.G. Ballard

BEYAZ ZENCİLER
Ingvar Ambjörnsen/4. Basım

SİYAH MADONNA
Doris Lessing

KAPANDA ÜÇ KAPLAN
G. Cabrera Infante

ZAMANIN KIYISINDAKİ KADIN
Marge Piercy

ANARŞİNİN KISA YAZI
Buenaventura Durruti'nin Yaşamı ve Ölümü
Hans Magnus Enzensberger

FOTOĞRAF MAKİNESİ
Jean-Philippe Toussaint

GÜLÜN GÜNLÜĞÜ
Ursula K. LeGuin/2. basım

HOTEL DU LAC
Anita Brookner

AZİZLER ve ALİMLER
Terry Eagleton

VEDA YEMEĞİ
Michel Tournier / 2. basım

ORLANDO
Virginia Woolf / 2. basım

UTANÇ BİTTİ
Anja Meulenbelt / 2. basım

YAKIN GELECEĞİN MİTOSLARI
J. G. Ballard

KARANLIĞIN SOL ELİ
Ursula K. LeGuin / 2. basım

AĞ
Iris Murdoch

WATT
Samuel Beckett

EKOTOPYA
Ernest Callenbach

GECEYİ ANLAT BANA
Djuna Barnes

İNSAN POSTUNA BÜRÜNMÜŞ KÖPEK
Ingvar Ambjörnsen / 2. basım

CUMA
ya da Pasifik Arafı
Michel Tournier

AFRODİT'İN BAŞKALDIRISI
Tunc/Nunquam
Lawrence Durrell

GÜNDELİK MUTLULUĞA ALIŞMA
Anja Meulenbelt

MURPHY
Samuel Beckett

MASAL MASAL İÇİNDE
Khamaira
John Barth

ZEN VE MOTOSİKLET BAKIM SANATI
Değerlerin Sorgulanması/2. basım
Robert M. Pirsig

PARFÜMÜN DANSI
Tom Robbins

SINIRSIZ RÜYALAR DİYARI
J. G. Ballard

FRANSIZ TEĞMENİN KADINI
John Fowles

BEYAZ OTEL
D.M. Thomas

MYRA
Gore Vidal

DALGALAR
Virginia Woolf

ATLANTİK ÖTESİ
Witold Gombrowicz

HAYRANLIK
Anja Meulenbelt

FERDYDURKE
Witold Gombrowicz

MELEKLER ZAMANI
Iris Murdoch

PAULINA 1880
Pierre Jean Jouve

EŞEKARISI FABRİKASI
Iain Banks

ROCK LANETİ
Iain Banks

KAYIP ZAMAN
Anja Meulenbelt

SENİ İÇİME GÖMDÜM
Andrew Jolly/3. basım

BAŞTAN ÇIKARICININ GÜNLÜĞÜ
Sören Kierkegaard/2. basım

KONFİDENZ
Ariel Dorfman

ALTINDAMLA
Michel Tournier

BİR GARİP VAKA: MATMAZEL P.
Brian O'Doherty

NIETZSCHE AĞLADIĞINDA
Irvin D. Yalom/2. basım

KIZILAĞAÇLAR KRALI
Michel Tournier

AİLEDE BİR ÖLÜM
James Agee

KUTSAL BÖLGE
Carlos Fuentes

KALPSİZ AMANDA
Jurek Becker

62
Maket Seti
Julio Cortázar

HAZIRLANAN KİTAPLAR

ÇARPIŞMA
J.G. Ballard

KÜÇÜK DEĞİŞİMLER
Marge Piercy

ÜÇLEME
Molloy
Maloone Ölüyor
Adlandırılamayan
Samuel Beckett

DUYGUSAL BİR YOLCULUK
Laurence Sterne

HIRSIZIN GÜNLÜĞÜ
Jean Genet

MÖSYÖ
Jean-Philippe Toussaint

PORNOGRAFİ
Witold Gombrowicz

BAKAKAİ
Witold Gombrowicz

GÖKTAŞLARI
Michel Tournier

Önsöz

Aslında edebi eserlere yazılmış önsözleri hep gereksiz bulmuşumdur. Ama bazı kitaplar, yazarlarına bile kendilerini açıklatmak için dayatıyorlar. 62'nin başına Cortázar'ın düştüğü not da bence bu cinsten. Ama bu not okuyucunun üzerindeki yükü hafifletmekten ziyade iyice ağırlaştırıyor. Gerçi böylesi bir hafifletme operasyonu cidden şart mı diye de sorulabilir. Kuşkusuz bu önsöz böyle bir şartı gözeterek yazılıyor.

Cortázar kendi giriş notunda bu kitabın, Seksek'*in 62. bölümündeki düşünceden çıktığını söylüyor. Bu düşünce ise "normal" psikolojik tahlillerle oluşturulmamış kukla-karakterlerin, kuşkusuz belli psikolojik durumlar da yaşayarak, kendilerinden daha öte bir şey tarafından, ancak "üçüncü bir gözle" görülebilecek bir şey tarafından yönetilmesi, yönlendirilmesi, kullanılması. "Kendi kaderine hâkim birey" mitinin yetersizliğini gösterecek bir tür psikoloji-ötesi yazma deneyi.*

Kitapta karşımıza çıkan "şehir" ve "paredros" gibi şaşırtıcı kavramların açıklanmasına bir ölçüde yardımcı oluyor bu niyet. Özellikle de şehir kavramını, çünkü ne olduğu, nerede ve hangi boyutta olduğu bilinmeyen bu "şehre" girmek ayrıcalığını ancak böylesi bir "üçüncü göz" sayesinde ele geçiriyor "kuklalar". Gerçi Cortázar romanın içinde hem paredros kavramını hem de şehrin ne olduğunu açıklıyor, ama kitabı İngilizce'ye çeviren usta çevirmen Gregory Rabassa'nın küçük bir notunu iletmeden geçemeyeceğim: Bu kavram Mısırlıların kılavuz ruh kavramından geliyor, bir yol arkadaşı; bu kitapta ise hem paylaşılan hem değişik insanlara değişik zamanlarda sirayet eden bir var oluş tarzı.

Ama benim bu önsözü yazmaktaki esas amacım, okuyucunun yabancı olduğunu düşündüğüm vampir kültürüne yapılan bazı göndermelere açıklık getirmek. Bu konuda edindiğim bilgileri büyük ölçüde Ana Maria Hernandez'e borçluyum.

Öncelikle kitabın daha ilk cümlesinde geçen "kanlı kale" ya da "Kan Kalesi" Csejthe'deki (Romanya-Transilvanya) "Kan Kontesi" Erszebet Bathory'nin kendisini 17. yy.'ın başlarında üne kavuşturan sadist eylemlerini gerçekleştirdiği yer. Polidor Lokantası ise ismen, Vampir *adında bir roman yazmış olan Dr. John William Polidori'yi (Lord Byron'ın özel doktoru) çağrıştırıyor. Juan'ın içtiği Sylvaner şarabı da ses benzeşmesiyle Transilvanya'yı hatırlatıyor. Viyana'lı Frau Marta ise bazı eleştirmenlere göre Erszebet Bathory'nin Klara Teyzesini akla getiriyor. Yaptığı sadistçe eylemlerle ünlenen Bathory'yi bu işlere alıştıran kişinin Klara Teyzesi olduğu söyleniyor. Bir başka gönderme Tell'in okuduğu Joseph Sheridan Le Fanu romanı. Bu romanın adı muhtemelen* Carmilla. *Kimilerine göre şimdiye kadar yazılmış en iyi vampir hikâyesi olan bu romanda, vampir lezbiyen bir kadın.*

Bu göndermelere bir ölçüde ışık tuttuktan sonra, çoğunun yapıldığı birinci bölüme dönmek istiyorum. Bu bölümde her türlü çağrışım havada uçuşuyor; rahatlıkla kitabın sonuna da konabilecek bir bölüm. Ama kitap boyunca da sanki bir başlangıçmış gibi bu bölüme gönderme yapıldığını görüyoruz. Dikkat çekmek istediğim son nokta da bu kronoloji yokluğu, bu döngüsel zaman.

Benim için önemli olan kitaptaki gözden kaçabilecek bu göndermelerin altını çizmekti. Onun dışında anlamlandırmanın ve yorumlamanın okuyucuya ait olduğunu düşünüyorum.

Aslı Biçen, Ocak 1997

Bu roman ve bu [İngilizce] çeviri
Cronopio Paul Blackburn'e adanmıştır.

y aunque la vida murio,
nos dexo harto consuelo
su memoria.

JULIO CORTÁZAR, GREGORY RABASSA

Çoğu okur, burada edebiyat göreneklerinin çeşitli biçimlerde ihlâl edildiğini fark edecektir. Birkaç örnek vermek gerekirse: Arjantinli karakterler birbirleriyle konuşurken hangisinin uygun olduğunu düşünüyorlarsa o hitabı kullanıyorlar; Fransızca öğrenmeye daha yeni başlamış bir Londralı Manş denizini geçer geçmez şaşırtıcı bir biçimde şakır şakır Fransızca konuşmaya başlıyor (daha da beteri, İspanyolcadan bozma bir Fransızcayla); coğrafya, metro istasyonlarının sırası, özgürlük, psikoloji, oyuncak bebekler ve zaman burada Cynara dünyasındaki hallerinden bariz bir biçimde uzak durumdalar.

Ürkebilecek olanlar için söylüyorum, bu hikâyenin geçtiği bölgede ihlâller [transgressions] ihlâl olmaktan çıkıyor; *gressio* kökü almış başka sözcüklere de ihtiyaç var bu kitabın amaçlarını yerli yerine oturtabilmek için: Saldırganlık [aggression], gerileme [regression] ve ilerleme [progression] mesela. Söz konusu amaçların taslağı *Seksek*'in 62. bölümünün son paragraflarında çıkarılmıştı (kitabın adı da buradan geliyor); kitap boyunca bu amaçlar gerçekleştirilecektir belki de.

Altbaşlık, *Maket Seti*, okuru hikâyenin birbirlerinden boşluklarla ayrılmış farklı bölümlerinin, birbirleriyle yer değiştirebilecek unsurlar olduğunu düşünmeye sevk edebilir. Bazı bölümler gerçekten de öyledir, ama buradaki çerçevenin doğası farklı. Bu çerçeve bazen, tekrarların ve yer değiştirmelerin her türlü nedensel sabitlikten kurtulmaya çalıştıkları yazı düzeyinde de hassasiyet göstermesine karşın, asıl hassasiyetini bileşimsel sanat talebinin daha ısrarlı, daha buyurucu bir hal aldığı anlam düzeyinde gösteriyor. Her durumda hangi kitabı okumayı tercih ettiğini okurun seçimleri, hikâyenin unsurları arasında kendine göre yapacağı montaj belirleyecektir.

"Bir kanlı kale istiyorum," dedi lokantadaki şişman müşteri.

Neden Polidor Lokantası'na girdim? Oldu olacak şunu da sorayım: Muhtemelen hiç okumayacağım bir kitabı neden aldım? (Bu zarf bir kandırmacadan ibaretti çünkü birçok kereler, kitaplığımda sonsuza kadar kaybolacağını bile bile bir kitabı satın aldığım olmuştu; işin gizemi onları almaktaydı, insanı gereksiz yere sahip olmaya kışkırtan o itici güçte). Şimdi de bir sorular zinciri: Polidor'a girdikten sonra neden gidip de bir arka masaya, salonun solgun ısısızlığını uğursuzca çoğaltan büyük aynanın karşısına oturdum? Yerini bulması gereken bir başka bağlantı daha: Neden bir şişe Sylvaner istedim?

(Bu sonuncuyu en sona saklıyorum; belki de Sylvaner şişesi belli bir akordaki yanlış titreşimlerden biriydi, ya da akor başkaydı ve kontesi, kitabı, şişman adamın biraz önce sipariş ettiği şeyi kapsadığı gibi Sylvaner şişesini de kapsıyordu.)

"Je voudrais un château saignant," dedi şişman müşteri.

Aynaya göre müşteri, Juan'ın iki arkasındaki masada sırtı dönük oturuyordu, sesinin ve görüntüsünün birbiriyle ters yönde ama kavuşan rotalar takip etmeleri gerekiyordu ki bir noktada buluşup Juan'ın dikkatini aniden çelebilsinler. (Kitap da dikkatini çekmişti Saint-Germain Bulvarı'ndaki kitapçı vitrininde: Beyaz NRF kapağının birden öne atılışı, daha önce Hélène'in imgesinin, şimdi de kanlı kale siparişi veren müşterinin sözlerinin yaptığı gibi Juan'ın üzerine gelmişti; şimdi de Polidor'da herkese sırtını dönüp o saçma masada uslu uslu oturmak vardı.)

Kuşkusuz müşterinin isteğinden ikinci bir anlam çıkaran tek müşteri Juan'dı; iyi bir çevirmenin, çevirmen kabini içinde zaman ve sessizlikle mücadelesi sırasında her türlü çeviri sorununu anında savuşturma alışkanlığıyla, otomatikman ve ironik bir biçimde, *saignant* ve *sanglant* kelimelerini eşdeğer tutup şişman adama kanlı bir kale istetme tuzağına düşmüştü, tabii eğer o (ironik, otomatik) kabullenişe rağmen buna tuzağa düşmek denebilirse, ama yine de düşmüştü işte, hem de sözün anlamındaki kaymanın çoktan geçmişte kalmış şeylerin ya da o gece mevcut diğer şeylerin birdenbire pıhtılaşmasına neden olacağını hiç mi hiç fark etmeden – kitap ya da kontes, Hélène'in imgesi, Polidor'da bir arka masada sırtı dönük oturmayı kabullenmek. (Bir şişe Sylvaner istemekle kalmayıp, soğutulmuş şarabın ilk bardağını, şişman müşterinin aynadaki yansımasıyla geriden gelen sesi Juan'ın adlandıramadığı bir şeye dönüştüğünde içmek, çünkü zincir ya da pıhtılaşma başka bir şeye dil payesi yükleme çabasından ibaretti; kendisini kendiliğinden bir çelişki olarak sunan, aynı anda hem şekillenip hem dağılan, herhangi biri tarafından konuşulan bir dile, hatta Juan gibi deneyimli bir çevirmenin diline bile artık girmeyen bir şeye.)

Zaten işleri iyice karıştırmanın da bir manası yoktu. Şişman müşteri kanlı bir kale istemişti, sesi başka şeyleri su yüzüne çıkarmıştı, özellikle de kitabı ve kontesi; Hélène'in imgesi o kadar güçlü değildi (belki de günlük hayata daha yakın olduğundan, daha alışılmış olmasa bile daha yakın, oysa kitap yeni bir şeydi, kontes ise bir anı, dahası tuhaf bir anı, çünkü mesele kontesten çok Frau Marta'yla ve Viyana'da Macar Kralı Oteli'nde meydana gelen şeylerle ilgiliydi, ama son tahlilde her şey kontesti, kitap, şişman müşterinin sözü ya da Sylvaner'in kokusu gibi).

"Kabul et, Noel arifelerini kutlamakta üstüme yok," diye düşündü Juan, hors d'oeuvres'ü beklerken bardağını ikinciye doldurmuştu. Az önce başına gelenlerin nedeni kısmen Polidor'un kapısıydı, aptalca olduğunu bile bile birden o kapıyı açıp o hüzünlü salonda yemek yemeye karar vermişti. Neden Polidor'a girdim, neden o kitabı aldım ve rasgele bir sayfasını açıp yine rasgele bir cümleyi tam da şişman müşteri, pişmemiş denebilecek bir biftek sipariş etmeden bir saniye önce okudum? Bütün bunları tahlil etmeye kalkıştığımda her şeyi o meşhur öğütme makinesine atıp dönüşsüzce tahrif edeceğim. Yapabileceğim tek şey olayları farklı bir mıntıkada zihinsel açıdan yinelemek, o ani yığışımın esasını oluşturan şeylerle bir parazit gibi ona yapışan diğer çağrışımları ayırt etmek.

Ama *alttan alta* her şeyin sahte olduğunu biliyorum, az önce başıma gelen şeyden daha şimdiden çok uzakta olduğumu ve çok kereler olduğu gibi, her şeyin belki de bir gizli mesajı ya da işareti kaçırmaktan doğan boş bir anlama isteğine bağlandığını biliyorum; içine düştüğüm huzursuzluğu anlama isteğine, anıların, olasılıkların ve işaretlerin infilak ederek, beni benden çekip almasıyla dağılması bir olan göz kamaştırıcı bir bütünlüğe dönüşmesi sonucu aniden ortaya çıkan apayrı bir düzeni anlama isteğine. Şimdi tüm bunlardan geri tek bir merak kaldı bende – şu eski mevzu: Şifreyi çözmek. Gerisi, midenin ağzında bir kasılma, böylesi diyalektik basitlik taşımayan bir yolun oralarda bir yerlerde başlayıp ileri doğru uzadığına duyulan o karanlık güven.

Bu yeterli değil tabii. Eninde sonunda düşünmek zorundayız, sonra da tahlil başlıyor, zamanın dışındaki o anın gerçekte nelerden ibaret olduğunu ve onu daha etkili, daha kendinin, daha bu

yana yakın yapmak için içine ne çağrışımlar katıldığını ayırt etme. En kötüsü de bunu ötekilere anlatmaya çalışmak, çünkü günün birinde bir dosta mutlaka anlatman gerekir – mesela Polanco'ya ya da Calac'a, ya da *Cluny* 'de bir masa etrafında toplaşmış herkese, anlatmanın pıhtılaşmayı çözeceğini, ona sonunda bir anlam vereceğini belli belirsiz umarak. Hepsi seni dinlemek için orada olacak, Hélène de; sana sorular sorup hatırlamana yardım etmeye çalışacaklar, sanki hafıza, onu geçmişe indirgemek suretiyle Polidor'da bir kalemde silen, onu canlı ve kötücül bir şeymiş gibi gösteren o güçten aşırılmış bir nesneymiş de yok olduğu anda tekrar bulunmak için zamanın ilmiğinden kurtulup gelmiş gibi; farklı bir yaşam biçimi, bir şimdi, ama başka bir boyutta, farklı bir nişangâhtan fırlayan bir güçmüş gibi. Bunu ifade edecek kelimeler yoktu, çünkü tek tek anıları, tecrit edilmiş, insanı uyuşturan imgeleri, aniden başdöndürücü bir kitleye, görünmesi kaybolmasını gerektiren canlı bir takımyıldıza dönüştürebilen o gücü düşünebilmek mümkün değildi; ikinci Sylvaner bardağını içmekte olan Juan'ın, sonradan *Cluny*'de bir masada Calac, Tell ya da Hélène'e anlatacağı şeyi aynı anda hem doğrular hem de yalanlar gibi görünen çelişkiye bir şekilde sahip olması gerekiyordu, sanki o anıyı sabitleme çabasının boşuna olduğu, boşa kürek çektiği çoktan ortaya çıkmamış gibi.

"Evet," diye düşündü Juan iç geçirerek ve iç geçirmek bütün bunların öteki taraftan geldiğini, diyaframda, derin bir soluğa ihtiyaç duyan ciğerlerde meydana geldiğini kesinkes kabul etmekti. Evet, ama bunu düşünmek de gerekliydi, çünkü ne de olsa Juan ondan ve düşüncelerinden ibaretti, bir iç geçirmenin, karın boşluğunun daralmasının, bir an gördüğü şeyden duyduğu belli belirsiz korkunun içine hapsolamazdı. Düşünmek faydasızdı, ancak gözünü açtığında son ilmekleri, o da belki, örülüp biten bir rüyayı boş yere hatırlamaya çalışmak gibi; duyumun karşıtı denebilecek bir şeyin içinde hâlâ asılı duran ve belki de belirsizliği ileride tekrarlanabilecek o örgüyü sökmek demekti düşünmek. Gözlerini kapasa, kendini bıraksa, tam bir kararlılık içinde yüzse, gerektiği gibi beklese. Faydasız, oldum olası faydasızdı; o hayal topraklarından hep daha fakir dönmüştü geri, kendinden iyice uzaklaşarak. Ama bir

avcı gibi düşünmek en azından bu tarafa geri dönmek açısından önemliydi, yani şişman müşteri bir kanlı kale sipariş etmişti ve bu birden kontese dönüşmüştü, Polidor'da ayna karşısında oturmaya, Saint- Germain Bulvarı'ndan alıp rasgele sayfasını açtığı kitaba dönüşmüştü, tam da doğrulandığı anda anlaşılmaz bir inatla kendini reddetmesiyle anında gizlenen, bir araya geldiği anda dağılan, itibarı itibarlı olmadığına ikna ettikten, onda ölümcül bir yara açtıktan sonra kendinden uzaklaştıran bir betonlaşma içinde göz kamaştıran pıhtılaşmaya (tabii Hélène de) dönüşmüştü – basit bir çağrışım oyunu, bir ayna, bir anı, bir anı daha, işsiz güçsüz hayal gücünün önemsiz lüksleri. "Seni bu kadarla bırakmam," diye düşündü Juan. "Bir kere daha, başka yerlerden gelen ve beni benim olanların dışına süren bir şeyin merkezine düşmeyi kabul edemem. Bu kadar kolay kurtulamazsın, ellerime bir şey bırakmak zorundasın, küçük bir şahmeran, bu sessiz patlamanın bir parçası olup olmadığını artık bilemediğim imgelerden herhangi biri..." Kendi düşüncesini alaycı bir tanık gibi gözlerken gülümsemeden edemedi. Küçük şahmeranın tüneğini önüne koymuştu düşüncesi – kolay anlaşılır bir çağrışım, çünkü Viyana'daki Şahmeran Hanedanından geliyordu, kontes de... Gerisine direnmeden teslim oldu. Bir zamanlar anlık bir doluluk, hem inkâr edilmiş hem de gizlenmiş bir gösteri olan merkezdeki boşluğun üzerinde doğrulmak onun için daha da kolaydı; tarihsel ya da duygusal nedenlerle bu boşluğa bağlanan benzer imgelerden oluşan kolay bir sistem vücuda getirebilmişti böylece. Şahmeranı düşünmek, aynı anda Hélène'i ve kontesi düşünmek demekti, ama kontes aynı zamanda Frau Marta'yı düşünmek anlamına da geliyordu ve bir de çığlığı çünkü kontesin hizmetçileri Blutgasse'nin çatı katında çığlık atmış olmalıydılar, kontes de çığlık atmalarından hoşlanıyordu herhalde. Çığlık atmasalardı kanları vanilya ve çamur kokmazdı.

Kendine yeni bir bardak Sylvaner koyduktan sonra gözlerini aynaya kaldırdı. Şişman müşteri *France-Soir*'ı açmıştı, büyük punto başlıklar aynada sahte bir Rus alfabesi gibi duruyordu. O uçları kütleşmiş yıldızın açtığı ilk boşluğu yeniden açmak için bir girişimde bulunma umuduyla, düşünce dağıtma isteğinden öte gitmeyen sahte bir yoğunluğa kendini bırakarak bir iki kelimeyi deşifre etti; aynada *France-Soir* 'ın başlıklarını deşifre etmek gibi salakça

bir şey üzerinde yoğunlaşıp kendini esas meseleden kurtarırsa belki de takımyıldız, hâlâ dağılmamış olan o halenin içinden olduğu gibi dışarı fırlayacaktı, dilin ve imgelerin ötesinde ya da berisinde bir yerlerde tortulaşıp kalacak, kendi saydam yarıçapının izini sürecekti; yani bir yüzün eğreti karalaması olmakla birlikte, üzeri küçük şahmeranlı bir iğne olmakla birlikte, bir kutudaki kırık bir bebek olmakla birlikte, umutsuz bir inilti de olan, sayısız tramvayın boydan boya geçtiği bir meydan da olan, bir mavnanın güvertesindeki Frau Marta da olan bir şeyin izini. Belki şimdi gözlerini biraz kaparsa aynanın imgesi yerine başka bir imge, Polidor'un yansımasıyla, bu yansımanın çözülmesindeki yankıda hâlâ titreyen diğer yansıma arasına giren alan yerine başka bir alan koymayı başarabilirdi; belki de şimdi, aynadaki Rus alfabesinden algının sınırlarında ortaya çıkan diğer dile geçilebilirdi, yere düşmüş, uçmak için çırpınan bir kuş, kendini ağa vurdukça ona şeklini veriyor, ağın ve kuşun sentezi sadece uçmaktan ya da ağın şeklinden ya da kuşun gölgesinden oluşuyor, uçmanın kendisi kendi yok oluşunun narin düğümleriyle onu kuşatan ağdan kaçmanın katıksız paradoksunda bir an için tutsak kalıyor; kontes, bir kitap, kanlı kale siparişi veren birisi, şafak vakti bir mavna, yere düşüp parçalanan bir bebeğin çıkarttığı ses.

Rus alfabesi hâlâ orada, şişman müşterinin elinde dalgalanıyor, günün haberlerini aktarıyor, tıpkı bir süre sonra mıntıkada (*Cluny*, bir köşe başı, Saint-Martin Kanalı hep mıntıka dahilinde) bir şeyler anlatmaya başlamanın, bir şeyler söylemenin gerekeceği gibi, çünkü hepsi onun anlatmaya başlamasını bekliyor, her hikâyenin başında mutlaka sabırsız ve biraz da saldırgan olan o grup. Bir bakıma hepsi senin onu mıntıkada anlatmanı bekliyor, mıntıkanın herhangi bir yerinde, artık tam olarak neresi olduğunu bilemiyorsun çünkü birçok yeri birçok geceyi, birçok dostu kapsıyor – Tell ve Austin, Hélène ve Polanco ve Celia ve Calac ve Nicole, başka zamanlar da onlar Şehirden mıntıkaya haber getirirler, o zaman diğerinin anlatmaya başlamasını açgözlülükle bekleyen grubun bir parçası olma sırası sana gelir, çünkü her nasılsa, bağları koparmamak, olan bi-

tenden haberdar olmak için, ne tam dostça ne de tam düşmanca denebilecek bir ihtiyaç hasıl olagelmiştir mıntıkada, çünkü hemen hemen her zaman işlerine yarayacak bir şeyler olur, mesela düş gördüklerinde ya da şehirden haber getirdiklerinde ya da bir yolculuktan dönüp tekrar mıntıkaya girdiklerinde (geceleri *Cluny,* hemen her zaman ortak bölge olan bir kafe masası, ama aynı zamanda bir yatak ya da karavan, ya da Venedik'ten son sürat Mantua'ya giden bir araba mıntıka, her yerde ama sınırlı, herkesi andıran – Marrast ve Nicole, Celia ve Monsieur Ochs ve Frau Marta – aynı zamanda hem Şehrin hem de mıntıkanın bir parçası olan bir yer; mıntıkanın dışındayken her birinin hayatlarında meydana gelen olaylarla aynı şiddette bir söz oyunu). Polidor'da onları hatırlarken hiçbiri yakınında olmadığı halde endişeli bir şimdi yaşanmasının nedeni bu işte; bir tiksinti salyası vardır, açılışlar, açık hava gösterileri, Hélène vardır hep, Marrast ve Polanco; çıkmazcasına insanın içine sızan, insana kendini yansıtan bir endişedir mıntıka; birisinin daha sonra, uyumadan önce çevireceği telefon numaraları vardır, bu konuda konuşmadıkları kişiliksiz odalar; bir bavulu kapamaya uğraşan Nicole vardır, iki parmak arasında yanan bir kibrit, İngiliz müzesindeki bir portre, pakete vurulan bir sigara, adaya vurmuş bir tekne; Calac ve Austin vardır, baykuşlar, pancurlar ve tramvaylar, bütün bunlar zihnine üşüşür; ironik bir biçimde, bir an gelip de anlatmaya başlamak zorunda kalacağını ve belki de mıntıkada olmayacağı için Hélène'in onu duyamayacağını ama anlattığı her şeyin alttan alta Hélène olacağını düşünür. Şimdi Polidor'da olduğu gibi yalnız olabilirdi mıntıkadayken, ne de olsa şişman müşteri dahil diğerleri hiçbir anlam ifade etmiyordu, ona bütün bunların içinde bir kedi ve bir daktilo olan bir odada daha da yalnız olmak demek olabileceğini söylemek dışında; ya da belki bir istasyonda ışığa toplaşan sineklerin anlık şekillerini seyreden herhangi biri olmak. Ama başka birçok kereler olduğu gibi diğerleri de o anda mıntıkanın içinde olabilirdi, hayat onları da sarmalamış olabilirdi, dikkat kesilirsen bir müze bekçisinin öksürdüğü anda bir elin ağır ağır bir gırtlağa uzandığını ve birisinin bir Yugoslav sahilini düşlediğini, bu sırada Tell ve Nicole'ün bir bavulu buruş buruş giysilerle doldur-

duğunu ve Hélène'in, uslu kızlara yaraşır şekilde yüzünü duvara dönüp ağlamaya başlayan Celia'ya uzun uzun baktığını hissedebilirsin.

Hors d'oeuvres getirmelerini beklerken düşünmek zorunda kalan Juan için gecenin izlediği seyri takip etmek pek zor olmadı. İlk başta Saint-Germain Bulvarı'ndan alınan Michel Butor kitabı vardı galiba; ondan önce Latin mahallesinin sokaklarında ve çiseleyen yağmurunda kayıtsızca dolaşmak vardı, elinde olmadan Paris'te Noel Arifesinin, yani herkesin evine gittiği bir gecenin boşluğunu hissetmek, sokaklarda olanlar sadece kararsız – neredeyse suç ortağı gibi görünen insanlardır, yan gözle kafelerdeki ya da köşe başlarındaki barlara bakarlar, hemen hemen hepsi erkektir ama paket taşıyan bir iki kadın da vardır, 24 Aralık günü gecenin on buçuğunda sokakta olmak için tek bahane bunu bulduklarından belki de, hiçbiri ne genç ne de güzel olan, ama hepsi yalnız ve biraz ayrıksı olan bu kadınlardan birinin yanına gidip elindeki paketin içinde gerçekten bir şey var mı yoksa dikkatlice dertop edilmiş bir paçavra ve gazete yığını, herkes evinde otururken böyle yalnız başına yürümekten onu koruyacak bir yalan mı diye sormak gelmişti Juan'ın içinden.

Aklında tutması gereken ikinci şey kontesti, Monsieur le Prince ve Vaugirard caddeleri köşesinde belirginleşen kontes hissi, oysa o köşede ona kontesi hatırlatabilecek hiçbir şey yoktu, kızıla çalan bir parça gökyüzü belki ya da bir bina girişinden yayılan nem kokusu, bunlar bir çağrışımlar ülkesine bedeldi o anda, bir vakitler Viyana'daki Şahmeran Malikânesi de, kontesin beklediği ülkeye doğru ona bir adım attırmayı aynı şekilde başarmıştı. Efsanenin anlatıldığı bir metne, Juan'ın yıllar önce, Hélène, Frau Marta ve Viyana'daki Şahmeran malikânesinden çok daha önce okuduğu orta halli bir vakayinameye göre kontesi sürekli kuşatan o zındıkça, kesintisiz saldırganlıktı belki de o anda Juan'a kontesi hatırlatan, sonra kızıla çalan gökyüzünün göründüğü o köşe ve nemli bina girişi bir araya gelip, kontesin sahneye girişini, Juan'ın içindeki, aksi takdirde anlamlandırılamayacak varlığını kolaylaştırmak için o günün Noel Arifesi olmasının kaçınılmaz bilincine katışmışlardı

çünkü kontesin, kilise çanları ve Geceyarısı Ayinleriyle dolu böylesi bir gecede kan içmekten, çobanların, yemliklerin ve dünyadaki günahları temizleyen bir kuzunun bu kadar yakınındayken, elleri kolları bağlı bir kızın kanının tadına bakmaktan özel bir haz duyacağını düşünmeden edemiyordu. Demin aldığı kitap, oradan zihninde kontese geçiş, sonra hiçbir geçiş olmaksızın Polidor'un baygın, loş ışıklı kapısı, içeriden görünen neredeyse boş denebilecek, insanın ancak zorlama bir mizah duygusuyla mor diyebileceği bir ışıkla kuşatılmış yemek salonu, içinde bardaklar ve peçeteler kuşanmış birkaç kadın, mide ağzında hafif bir sancı, böyle bir yere girmek için hiçbir neden olmadığından içeriye girmeyi reddedişi, her zaman kendi sapkınlığının ona verdiği bir ceza gibi gelişen hızlı ve gazaplı iç diyalog: Evet/ Hayır/ Neden olmasın/ Haklısın, neden olmasın/ Gir içeri o zaman, ne kadar kasvetliyse sana o kadar müstahak/ Tam bir salağa göre, tabii/ Bir oğlan geldi dünyaya, ne mutlu bize haleluya/ Morg gibi görünüyor/ Öyle, gir içeri/ Ama yemekleri çok berbattır/ Aç değilsin/ İyi ama bir şeyler sipariş etmem lazım/ Ne istersen ye, bir de içki iç/ Fena fikir değil/ Soğutulmuş şarap, çok soğuk/ İşte bu, gir içeri. Ama madem içecektim neden Polidor'a girdim? Nehrin sağ yakasında gidebileceğim bir sürü küçük, sevimli bar vardı, Rue Caumartin'de, hem orada Noel Arifesini, bana Saintonge veya Camargu'dan *noël* şarkıları söyleyen bir sarışının mihrabında kutlamak işten bile değildi, iyi de vakit geçirirdik. O diyalogdan sonra kapıyı Beethovenvari bir itişle açarak ille de Polidor'a girmemin anlaşılır tarafı yoktu bu yüzden, öyle bir lokanta ki bir gözlükle dirsek seviyesinde bir peçete daha şimdiden beni en kötü masaya oturtma kararlılığıyla harekete geçmiş, duvara bakan bir masa bozuntusu, ama duvar da ayna kılığında, o gece ve her gece pek çok şeyin, özellikle de Hélène'in olduğu gibi, duvara bakan bir ayna çünkü normalde karşı tarafta yüzünü yemek salonuna dönmüş bir müşteri oturuyor olabilecekken, Polidor'un saygın yönetimi değerli müşterilerinin Hıristiyanlık duygularına hak ettiği önemi verdiğini göstermek için renkli ışıklı, dev bir çelenk asmıştı duvara. Bütün bunlara zoraki bir açıklama getirmek olanaksız: Eğer sırtımı salona dönüp, o korkunç Noel çelenginin üzerindeki yazıyı da yansıtan aynanın karşısına oturmuşsam ("le autres tables sont réservées, Monsieur/ Ça ira

comme ça, Madame/ Merci, Monsieur"), benden uzaklaşmakta olan ama aynı zamanda bana ait olmak zorunda olan bir şeyler beni içeri girip, başka bir yerde, başka ışıklar ve yüzler arasında çok daha keyifle sipariş edebileceğim bir şişe Sylvaner isteme yezorlamıştı.

Diyelim ki sana anlatan da kendine göre anlatmış, çünkü zaten mıntıkadan olanlara pek çok şey üstü kapalı anlatılır (her şeyi tek kelime edilmese de anlayan Tell'e, senin için önemli olan şeylerin hiçbirini umursamayan Hélène'e) veya birkaç sayfa kâğıt, bir taş plak, bir manyetik bant, bir kitap, bir oyuncak bebeğin rahmi, artık senden anlatmanı bekledikleri şey olmayan bir şeyin parçaları dökülmeye başlamış ağzından, diyelim ki anlatılan Calac veya Austin'i zerre kadar ilgilendirmemiş, oysa Marrast veya Nicole'ü heyecana boğmuş, özellikle de sana ümitsizce âşık olan Nicole'ü, diyelim ki hepsinin bildiği, korktuğu ve zaman zaman içine daldığı Şehri anlatan uzun bir şiir mırıldanmaya başlamışsın, aynı zamanda belki de ikame olarak kravatını çıkarıp ağır ağır ve özenle katlayarak Polanco'ya uzatmışsın, aptal aptal kravata bakıp, sonunda almak istemeyen Calac'a uzatmış, o da dehşete kapılıp Tell'e akıl danışmış, o da fırsattan istifade pokerde hile yapıp oyunu kazanmış; diyelim ki böyle saçma sapan şeyler olmuş, çünkü mıntıkada ve o anda bütün bunlar olabilir, kendi kendine orada senin ya da birisinin anlatmasını beklemelerinin ne anlamı olduğunu sorarsın, Feuille Morte'un düşündüğü muzlu pasta diliminin mıntıkada, aynı anda hem kayıtsız hem de inatçı bir biçimde etrafını sarmış olanların muğlak beklentisini daha iyi tatmin edip etmeyeceğini sorarsın, onları dinlemek ya da yaşamlarını izlemek sırası sana geldiğinde senin de yaptığın gibi hem talep hem de alay ederler, bütün anlatılanların başka bir yerlerden geldiğini ve kim bilir nereye gittiğini bilirler, işte bu yüzden hepsi için sadece bu önemlidir.

Ya sen Hélène, sen de bana öyle mi bakacaksın? Marrast, Nicole, Austin'in, bana omuz silkmesi gibi gelen bir hareket yaparak hoşçakal deyip kalkmalarına mı şahit olacağım yoksa kendi

aralarında konuşmalarına mı, çünkü onlar da anlatacak, onlar da Şehirden havadis getirmiş olacak veya bir uçağa ya da trene binmek üzere olacaklar. Tell'i göreceğim, Juan'ı (çünkü bir an gelir ben bile Juan'ı mıntıkada görebilirim) Feuille Morte'u, Harold Haroldson'ı göreceğim, ister mıntıkada ister Şehirde olayım kontesi, daha doğrusu Frau Marta'yı göreceğim. Bana bakarak bir yerlere gittiklerini göreceğim. Peki ya sen Hélène, sen de onlarla birlikte gidecek misin yoksa kibirle lekelenmiş tırnaklarını göstererek ağır ağır bana doğru mu yürüyeceksin? Mıntıkada mıydın yoksa seni hayal mi ettim? Dostlarım gülerek uzaklaşıyorlar, yeniden buluşup, birbirimize Londra'yı, Bonifa-ce Perteuil'ü, Şehri anlatacağız. Peki ya sen Hélène, yine hiçliğe karşı yanımda taşıdığım bir isim mi olacaksın, Frau Marta ve kontes yanıma gelip bana baktıklarında sözcüklerle icat ettiğim benzer bir suret mi olacaksın?

"Kanlı bir kale, lütfen," demişti şişman müşteri.

Her şey varsayımdan ibaretti, ama kabul edin eğer Juan müşterinin siparişi vermesinden bir an önce dalgın dalgın Michel Butor'un kitabını açmış olmasaydı, midesini sıkıştıran o şeyin bileşenleri darmadağınık kalacaktı. Tabii pek de iştahını açmayan bir *coquille Saint-Jacques* getirmelerini beklerken içtiği bir yudum soğutulmuş şarapla birlikte kitabı açıp, *Atala* ve *René* 'nin yazarının 1791'de lütfedip Niyagara Şelalesi üzerine düşündüğünü ve ayrıntılı bir biçimde şelaleyi betimlediğini de keşfedemeyecekti, hoş bu keşif onu fazlaca heyecanlandırmış sayılmazdı. O anda (kitabı kapıyordu çünkü canı okumak istememişti, ışık da berbattı) şişman müşterinin siparişini açık seçik duydu ve her şey gözlerini kaldırıp, sesi arkadan gelen müşterinin imgesini aynada bulma ediminde pıhtılaştı. Parçaları birbirinden ayırmak mümkün değildi; kontesi, Polidor'u, kanlı kaleyi, hatta Sylvaner şişesini: Pıhtılaşma zamanın, o çıldırtıcı, muhteşem, imtiyazlı dehşetin, dışında kalıyordu, aynı zamanda takımyıldızın da dışındaydı, belirli bir şeye yönelik olmadığı hatta bir hamle bile olmadığı için yapılması gerektiği halde bir türlü yapamadığı bir hamle yapılsın diye açılmış bir boşluktu. Daha doğrusu tam tersi, çünkü o başdöndürücü boşlukta eğ-

retilemeler örümcekler gibi, sonsuz örtmeceler ya da akıl almaz bir serginin dokusu (bir başka eğretileme) gibi üstüne hamle ediyordu; üstüne üstlük gözlüklü yaşlı bir kadın önüne bir tabak *coquille Saint-Jacques* getirmişti ve bir Fransız lokantasında bu tür şeylerde teşekkür etmek gerekirdi yoksa peynirden kahveye varana kadar her şey bin beter olurdu.

(Ve de Şehir şu andan itibaren büyük harfle yazılmayacak çünkü onu tuhaflaştırmanın hiç nedeni yok – yani bulunduğumuz diğer şehirler karşısında ona ayrıcalıklı bir değer vermenin... Artık şehirden söz edebiliriz çünkü hepimiz şehir kelimesinin her yeri ve her şeyi kapsadığında hemfikiriz, bu yüzden de az önce başına gelen şeyin malzemesini şehirden aldığı fikri hiç de olanaksız gelmedi Juan'a, onun püskürmelerinden ya da o gece Paris'te açılan giriş kapılarından biriydi bu, tıpkı çevirmenlik mesleğinin onu attığı şehirlerin herhangi bir yerinde açılabilecek bir kapı gibi. Hepimiz dolaşırdık şehirde, her zaman isteksizce dolaşırdık, döndüğümüzde de ondan konuşurduk, *Cluny*'de otururken yollarını ve kumsallarını kıyaslardık. Paris'te ortaya çıkabilirdi şehir; Tell ya da Calac'ın karşısına Oslo'daki bir birahanede çıkabilirdi; birimiz şehirden geçip Barcelona'da bir yatakta bulmuştu kendini, belki de tam tersi. Açıklanacak bir şey değildi şehir; sadece vardı. Bazan mıntıkadaki konuşmalarda ortaya çıkardı ve şehirden ilk havadisi getirmiş olan benim paredrosumdu ama Feuille Morte dışında hepimiz için bir rutin olmuştu şehirde bulunmak. Hazır bu konudan söz ederken, şunu söylemeliyim ki yine aynı sebepten benim paredrosum da bizim için bir rutindi, demek istediğim, aramızda hep benim paredrosum dediğimiz bir şey olurdu, Calac'ın uydurduğu bir terimdi ve hiçbirimiz bu terimi şaka niyetine kullanmazdık çünkü anlaşılacağı üzre paredros, pek çok parçadan oluşan bir bütüne, sıradışı şeylerin dostu, vekili ya da dadısı olan bir varlığa işaret ediyordu, bir başka deyişle insanın kendisinin olan bir şeyi, kendisinin olduğu hissini kaybetmeksizin, bir anlık yabancı saygınlığa havale etmesiydi; tıpkı gittiğimiz yerlerin imgesinin şehre havale edilmesi gibi ya da şehrin ken-

disine ait bir şeyi (tramvaylı meydanı, kadınların balık sattığı geçitleri, kuzey kanalını) bulunduğumu ve o anda içinde yaşadığımız herhangi bir yere havale edebilmesi gibi.

Neden bir şişe Sylvaner sipariş ettiğini açıklamak o kadar da zor değildi, hem de kararını verdiği sırada kontesi düşünmemesine rağmen çünkü Polidor'da, kasvetle ironi arasında bir yerde, dikkatini başka şeylere çeken aynanın keşfi vardı. Polidor'un gurur kaynağı diğer şaraplar yerine soğutulmuş Sylvaner'i tercih etmek kendiliğinden ortaya çıkan bir edim gibi gözükse de kontesin bir şekilde o edimin içinde yer aldığı gerçeği gözünden kaçmadı Juan'ın, tıpkı başka zamanlarda da kontesin kuşku ve dehşet sayesinde varolması gibi. Bu öyle bir varoluştur ki suç ortakları hatta kurbanları üstünde belki gülüş ya da kafasını eğiş tarzından ya da daha ziyade sesinin tonu veya teninin kokusundan kaynaklanan bir güç uygular, yani etkin bir mevcudiyete ihtiyaç duymayan, hep alttan alta işleyen sinsi bir etki yaratır; önceden planlamadan bir şişe Sylvaner ısmarlamak, bir bilmece gibi ilk iki hecesinde, karanlık, tarihi bir dehşetin nabız gibi atan coğrafi merkezini simgeleyen bölgenin orta iki hecesini barındıran o içkiyi ısmarlamak orta halli bir fonetik çağrışımdan öte gidemezdi doğrusu. Artık şarap yanındaydı, hayatı ve kokusuyla başka bir şeyin, aniden patlak veren o pıhtılaşmanın kıyısında nesneleşmiş şu şarap ve Juan şarabı yudumlayıp, gülünesi ölçüde hâkim olduğu bir düzlemde tadını çıkarırken bunun bir şaka olduğunu hissetmekten kendini alamadı, o zamanlar gerçekten ele geçirmek istediği ama çok uzak görünen bu düzleme şimdi kabul edilmenin kıymeti yoktu. Öte yandan, şişman müşterinin siparişi başka bir anlam da taşıyordu. Kanlı kale sipariş eden sesi duymadan bir saniye önce dalgın dalgın Michel Butor'un kitabını karıştırmış olmanın makul bir sebep sonuç ilişkisi yaratıp yaratmadığını kendine sormanı gerektiriyordu ya da Sylvaner içen adam dalgın uyuşukluğu içinde kitabı açıp *Atala*'nın yazarının adını okumasa, şişman müşterinin siparişinin, diğer sesler ve mırıltılarla karışmak yerine yine Polidor'un sessizliğinde yankılanıp birbiriyle alakasız ya da birbirini takip eden parçaları birleştirip birleştirmeyeceğini sormanı gerektiriyordu. Çünkü artık Juan sipa-

rişi duyduğu anı tekrar kafasında canlandırabiliyordu ve şişman müşterinin sesi tam da herkesin mırıldanmayı kestiği o boşluk anında duyulmuştu, popüler imgelemin üstü kapalı bir huzursuzlukla pek de tekin olmayan bir müdahaleye (bir meleğin geçmesine) sosyetenin de şaka konusu yaptığı (bir melek geçti) bir boşluk anında. Ama melekler her zaman herkesin kendilerini hissetmesine izin vermezler, bir meleğin seste açtığı boşluğun tam ortasında birisi sözünü söylediğinde, bir kanlı kale istediğinde ve o kelime bir haleyle, kahkahalar, basmakalıp sözler ve yeni bir ses kalabalığıyla, boğulması gereken tahammül edilemez bir titreşimle çevrelendiğinde olan budur işte, tabii Juan'ın hemen farkına vardığı öteki olasılığı saymazsak – yani sesteki boşluğun sadece kendisi için açıldığı gerçeğini, çünkü Polidor'daki müşteriler birinin kanlı kale istemesine pek aldırmıyorlardı, zira bu onlar için mönüdeki yemeklerden biriydi sadece. Eğer bir saniye önce Michel Butor'un kitabını karıştırmasaydı, konuşmalar yine donup kalır mıydı, şişman adamın yine olanca netliğiyle ona ulaşır mıydı? Büyük olasılıkla, hatta kesinlikle evet, çünkü Sylvaner seçimi o dalgınlığın altında bir ısrar olduğunu gösteriyordu, Rue de Vaugirard köşesi hâlâ Polidor'un yemek salonunda mevcuttu, yeni imgeleri yansıtan aynanın, mönüye bakmanın ve ışıklı çelengi daha da parlatmaya çalışan kahkahanın hiç kıymeti yoktu. Sen de oradaydın Hélène, her şey üzerinde şahmeran kabartması olan bir broştu hâlâ, içinden tramvaylar geçen bir meydan, bütün bunları her nasılsa özetleyen kontes. Benden çıkıp, bana karşı saf tutan o güç patlamalarının tarruzlarına o kadar çok maruz kalmıştım ki onların, geriye sadece hüsran bırakan hiçlikleri yaratan basit şimşek parıltıları mı (hep kendi kuyruklarını yutan tekdüze *déjà vu* 'lar, anlamlı çağrışımlar) yoksa demin başıma gelen olay gibi, derinlerde bir ülkede hep uyanık duran, her yerimi paralayan demir bir pençe, aynı zamanda da yüzüme kapanan bir kapı mı olduklarını bilemiyordum. O son yarım saatteki bütün eylemlerim, Polidor'da başıma gelen ve her türlü sebep sonuç ilişkisini çılgınca yerle bir eden o olaydan sonra anlam kazanan bir perspektife yerleşmişti. Kitabı açıp, dalgın dalgın Vicomte de Chateaubriand ismine bakmış oluşum, her kronik okuyucuyu görme menziline giren herhangi bir sayfayı okumaya iten bu basit jest bir bakıma sonradan meydana geleceklere yol aç-

mıştı ve şişman müşterinin, Paris'te söylendiği şekliyle, *Atala*'nın yazarının ismini değiştirerek söyleyişi lokantadaki ses boşluğundan geçerek bana gayet net bir biçimde ulaşmıştı, eğer kitabın bir sayfasında o ismi görmemiş olsaydım onun söylediklerini asla duymayacaktım. Şişman müşterinin siparişinin Polidor'un sessizliğinde neredeyse korkunç denebilecek bir netlikle yankılanarak yemek salonunda etrafımı sarmış bütün somut etkenlerin hepsinden daha yıkıcı bir güçle o pençeyi zincirden boşaltması için benim o sayfaya şöyle bir göz gezdirmem (ve tabii yarım saat önce nedenini bilmeden o kitabı almış olmam) gerekmişti. Öte yandan, düşüncelerim sözel bir düzlemde geliştiğinden (basılı bir kelime ve bir yemek siparişi, Sylvaner ve kanlı kale) tetiği çekenin, *Atala*'nın yazarının adını okumak olduğunu tahmin etmenin faydası yoktu çünkü o ismin bir anlam kazanabilmesi için şişman müşterinin, bir anda bütünü harekete geçirecek etkenlerden birini farkında olmadan çoğaltarak siparişini vermesi gerekiyordu. "Evet," dedi Juan kendi kendine, coquille Saint-James'i bitirirken, "ama yine de, kitabı bir saniye önce açmasaydım, şişman müşterinin sesinin salondaki diğer mırıltılara karışıp gideceğini düşünmeye hakkım var." Şişman müşteri heyecanlı heyecanlı karısıyla konuşup duruyor, *France-Soir*'daki Rus alfabesi parçaları üzerine yorumlar yapıyordu, ne kadar kulak kesilirse kesilsin, adamın sesi karısının ve diğer müşterilerin sesine baskın çıkıyormuş gibi gelmedi Juan'a. Eğer şişman müşterinin kanlı kale istediğini duymuşsa (duyduğunu düşünmüşse, duymak durumunda kalmışsa) havadaki boşluk, ona Michel Butor'un kitabını açtırmış olmalıydı. Ama kitabı, Rue Vaugirard'ın köşesine varmadan önce almıştı, oysa ancak köşeye vardıktan sonra kontesin varlığını hissetmiş, Frau Marta'yı ve Şahmeran Hanedanını hatırlamış, bütün bunları Hélène'in imgesinde toparlamıştı. Eğer kitabı, ihtiyacı olmadığını bildiği ve pek de istemediği halde almışsa, etkenlerin bir sıra izleme olasılığı yok gibiydi ve bu da, dedi Juan üçüncü Sylvaner bardağını yuvarlarken, kendi kendine, yapabileceği en iyi özetti, yani başına gelen şey hakkında: Kıssadan hisse, öncenin ve sonranın bir kez daha ellerinde birbirlerinden kopmasının, ona inceden inceye, faydasız bir ölü güve yağmuru bırakmasının teşhiri.

Bu sırada şehirden konuşulacak (alıntılanacak ya da alıntılan-

mayacak bir şiir bile var), birimiz benim paredrosumdan söz edebilir, o da beni veya diğerlerini anlatabilir; yüceltici bir konum olan paredrosluğun birine atfedilmesi daha önce de belirtildiği gibi herkesin anlık tercihine bağlıydı ve ona göre değişiyordu. Kimse o sırada mıntıkada mevcut olan ya da olmayan birinin paredrosu olduğunu kesin olarak bilemezdi, geçmişte olup olmadığını ve bu payenin ne zaman kendisinden alındığını da. Paredrosluk her şeyden önce, söylediğimiz ya da yaptığımız şeyleri paredrosumuzun söylemesi ya da yapması demekti, sorumluluktan kaçmak için yapmazdık bunu, benim paredrosum alçakgönüllülüktü alttan alta. Özellikle de Nicole, Calac ya da Marrast için, ama benim paredrosum şehrin ve onun içimizdeki gücünün dikkatli bir tanığı olarak faydalıydı; bu gücü sözü edildiği ilk geceden itibaren kabullenmiştik ve ilk giriş kapıları keşfedilmişti – tropik verandalı oteller, üstü kapalı caddeler, troleybüslü meydan; şehirden ilk söz edenin Marrast veya Polanco veya Tell ya da Juan olduğunu düşünmek kimsenin aklına bile gelmezdi çünkü o benim paredrosumdu, bu yüzden de herhangi bir plan ya da eylemi paredrosuma atfetmenin şehre dönük bir yanı vardı her zaman. Mesele paredrosum ya da şehir olduğunda son derece ciddileşirdik ve birimiz sadece ona isim koymakla paredrosu bize dayattığında kimse onun payesini reddetmeye kalkışmazdı. Tabii ki (bazı şeylerin hâlâ açıklığa kavuşturulması gerekiyordu) Feuille Morte dışında kadınlar da benim paredrosum olabilirdi; herkes bir diğerinin ya da bütün herkesin paredrosu olabilirdi ki bu konumda olmak ona iskambil destesindeki jokerin değerini yüklerdi, elimizde tutmaktan ve masaya atmaktan keyif duyduğumuz, her şeye hâkim, biraz da huzursuz edici bir güç. Bazan benim paredrosumun hepimizin sınırında bir varlık olduğunu hissederdik, aynı anda *hem* biz *hem* o idik, içinde yaşadığımız şehirlerin *hem* şehirler *hem* de şehir olması gibi; ona bir isim vermenin, ondan mektuplarımızda ya da toplantılarımızda söz etmenin, onu hayatlarımıza karıştırmanın verdiği güçle, sanki artık o içimizden, sırası gelmiş biri değilmiş gibi, kimi müstesna zamanlarda kendi başına ortaya çıkıp bize dışarıdan bakıyormuş gibi davranıyorduk. Sonra bir telaş, mıntıkada, paredrosumu orada bulunanlardan birinin kişi-

liğine yerleştirirdik, kendimizin de başka birinin ya da birilerinin paredrosu olduğumuzu bilerek *Cluny*'de bir masa etrafında safları sıklaştırır, yanılsamalara gülerdik; ama gün be gün, yine farkında olmadan aynı yanılsamaya kapılır, Tell'den gelen kartlardan ya da Calac'ın havadislerinden, bir adresten diğerine giden mesajlar ve telefon konuşmaları ağından bir kez daha artık içimizden biri değilmiş gibi çıkıverirdi paredrosum imgesi; şehir hakkında söylenenlerin çoğunu o söylemiş olurdu, çünkü başka kimden duyduğumuzu hatırlayamazdık. Bir şekilde şehir hakkındaki bilgilerimize ve deneyimlerimize katışırdı bu söylenenler; onları ilk kimin ortaya attığını bilmesek de tartışmadan kabul ederdik; önemi yoktu, hepsini paredrosum anlatmıştı, hepsinden paredrosum mesuldü.

Yemek kötüydü ama en azından önünde duruyordu, soğutulmuş şarabın dördüncü bardağı gibi, parmakları arasındaki sigara gibi; onlar dışında her şey –Polidor'un sesleri ve imgeleri– ona ayna aracılığıyla geliyordu ve belki bu yüzden ya da Sylvaner şişesini çoktan yarıladığı için, Juan kitabın alınması, şişman müşterinin siparişi ve kontesin Rue de Vaugirard'ın köşesindeki silik gölgesiyle barizleşen zaman başkalaşımının aynanın kendisinde gizemli bir yankı bulduğundan şüphelenmeye başladı. Şişman müşterinin siparişini soyutlayan, boşu boşuna anlaşılmaz önce ve sonralıklarla ifade etmeye çalıştığı o ani boşluk bir şekilde aynanın ön ve arka olarak temsil ettiği katıksız optik çözülmeyi yankılıyordu. Öyle ki kanlı kale sipariş eden ses arkadan gelmişti ama o kelimelerin çıktığı ağız aynada karşısındaydı. Juan, gözlerini Michel Butor'un kitabından kaldırıp tam siparişi vermek üzere olan şişman adamın görüntüsüne baktığı anı açık seçik hatırlıyordu. Gördüğü şeyin şişman müşterinin yansıması olduğunu biliyordu elbette, ama yine de görüntü karşısındaydı; sonra havadaki boşluk açıldı, melek adımını attı ve ses arkadan geldi, ses ve görüntü zıt yönlerden peydahlanmış, birden uyanan dikkatinde odaklanmışlardı. Görüntü tam da karşısında olduğundan ses çok daha gerilerden geliyor gibi çıkmıştı, Polidor'un, Paris'in, hatta kahrolası Noel Arifesinin bile çok gerisinden ve bütün bunlar, deyim yerindeyse, bir yıldız gibi midem-

de bir araya gelen parçaları boşu boşuna sokmaya çalıştığım önceler ve sonralarla birbirini yankılıyordu. Bir tek şeyden emindim: Polidor Lokantası'nın gastronomik sesindeki o boşluktan, bir mekân aynasıyla bir zaman aynasını dayanılmaz ve uçucu bir gerçeklikte çakıştıran o boşluktan; sonra beni inanılmaz bir kavrayış, inanılmaz öncelik ve sonralıklar, inanılmaz bir karşıda ve arkadayla tek başıma bırakıp çekmiş gitmişti.

Sonradan, ağzında kötü kahve tadıyla, çiseleyen yağmur altında Panthéon civarlarına yürüdü, bir apartman girişine sığınıp sigarasını içti, Sylvaner ve yorgunluk sarhoşu, gitgide dile, o anılar ve koşullar sanatına dönüşmekte olan malzemeyi elden kaçırmamakta ısrarlıydı hâlâ, biliyordu o gece ya da ertesi gün mıntıkada, anlattığı her şey onarılmaz bir biçimde çarpıtılacak, düzene sokulacak, bir kafe muammasına, dostlar arasında bir bilmeceye dönüşecekti, paredrosumun Feuille Morte'yi ve Tell'i mestetmek için zaman zaman cebinden çıkardığı Osvaldo adındaki salyangoz gibi ara sıra cepten çıkarılacak bir kaplumbağa: Aptalca oyunlar, hayat.

Bütün bunlardan geri bir Hélène kaldı, her zamanki gibi, sigara içmek için yağmurdan kaçıp sığındığım bu kapı aralığının dibinde onun soğuk gölgesi. Soğuk, mesafeli, kaçınılmaz, saldırgan gölgesi. Yeniden, her zaman, soğuk, mesafeli, kaçınılmaz, saldırgan. Burada ne işin vardı? Elimdeki kartların arasında işin yoktu senin, beni Rue de Vaugirard'ın köşesinde bekleyen sen değildin. Neden ısrarla kendini de dahil ettin, neden durmadan ameliyat masasında ölen bir oğlanı, dolapta saklanan bir oyuncak bebeği anlatan sesini duymam gerekiyordu? Yine neden ağlıyordun bana duyduğun nefretle?

Tek başına yürümeye devam ettim, sırf geçmişe duyduğum özlem yüzünden kendimi Saint-Martin Kanalı yakınlarında bulacağımı biliyordum, o narin gölgen o kadar da düşman olmayacaktı orada, belki bir keresinde benimle kanal boyu yürümeye razı olduğun için, o sırada kalbinin hayal meyal seçilen titreşimleri arasında iki memenin ortasında ani bir parıltı sezmiştim, şahmeranlı broş. Gecenin, Polidor Lokantası'nın, midemi dağlayan o pençenin istilasına uğrayınca her zamanki gibi bezginliğe teslim oldum: Sabah-

leyin tekrar hayata dönebilirdik, yaşa, varol. Sanırım tam o sırada, Polidor'daki aynanın karşısındayken, kifayetsiz silahlarla ele geçirmeye çalıştığım o meşum kavrayış belki de bitkinlik yüzünden birden zuhur etti ve neden senin gölgenin, tırtılların o büyülü döngüyü katetmesi gibi, bir yerlerden halkanın içine girmeye çalışan gölgenin hep etrafta olduğunu anladım, tekrar tekrar o pençenin tırnakları olmak için oradaydı. Belki de tam o anda, sonsuz bir yürüyüşün ardından, civaya benzeyen suyun üzerinde sessizce kayan mavnada Frau Marta'nın siluetini gördüm; bitmez tükenmez bir takibin sonunda, her ne kadar bu olay şehirde başıma gelmiş olsa da, Frau Marta'yı Noel Arifesinde, Paris'te, şehrin kanalı olmayan o kanalda görmek çok da olanaksız değilmiş gibi geldi bana. Şafak vakti uyandığımda (buna bir ad verilmeli Hélène) bir bankın üzerindeydim; en kolay açıklamayı yapmamı kolaylaştırdı her şey, zamanları karıştıran bir düş, o anda muhtemelen Rue de la Clef'teki dairende uyumakta olan seni yanıma getiren, dostlarıma bütün bu olanları anlatmam için beni mıntıkaya götüren, çok daha önceleri, çelenkler, Rus alfabeleri ve vampirlerle dolu bir cenaze yemeğine çöktüğüm bir düş.

Gece girerim şehrime, gece inerim
orada kâh beklerler kâh atlatırlar beni, kaçmam gerekir ille de
iğrenç bir randevudan, artık adı olmayan bir şeyden
parmaklara, bir dolaptaki et parçalarına,
bulamadığım bir duşa verilmiş randevudan, yağmurlar iner şehrime,
şehrimin bağrını bir kanal böler
dayanılmaz bir sessizlikle geçer koca, direksiz gemiler
bildiğim ama geri dönüşte unuttuğum bir kadere,
şehrimi inkâr eden bir kadere doğru
kimse binmez oradan, bir kişi bekler
gemiler geçse de, düz güverteden biri baksa da şehrime.

Nasılını bilmeden girerim şehrime, bazan başka geceler
sokaklara ve evlere çıkarım ve bilirim ki onlar benim şehrim değil
içimi buran o beklentiden anlarım şehrimi,

korku değil, ama onun şeklinde, onun köpeği ve benim şehrimse eğer
bilirim bir pazar yeri olacak, kapı araları, meyve tezgâhları
kimbilir nerde gözden kaybolan tramvayın titreyen rayları
öyle bir yer ki gencim ama şehrimde değil, Buenos Aires'teki El Once gibi bir yer, okul kokusu,
huzurlu duvarlar, boş beyaz bir anıt mezar, Calle Veinticuatro de Noviembre
belki, orada hiç anıtmezar yok ama geceyi vurdu mu zaman benim şehrimdir yeri.
Bir kehanetin buğusunu yoğunlaştıran pazar yerinden giriyorum,
hâlâ kayıtsız kehanet, iyicil bir kötülük, meyveci kadınlar bana bakıyorlar
ve içimde bitki arzusu, beni gitmem gereken bir yere gitmeye ve çürümeye yerleştiriyorlar
çürüyen şeyler şehrimin gizli anahtarı, boktan bir balmumu yasemin endüstrisi,
sürünüp giden cadde, beni bilmediğim bir şeyle buluşmaya götüren,
balıkçı kadınların yüzleri, bakmayan gözleri ve caddenin yeri,
ve sonra otel, sadece bu gecelik çünkü yarın ya da başka bir gün başka bir otel olacak,
benim şehrim sonsuz otellerdir ve hep aynı otel,
tropik verandalı, bambu panjurlu ve ince sinek telli ve kimyon ve safran kokulu
odalar birbiri ardına temiz duvar kâğıdı kaplı, hasır koltuklu
ve pembe tavanlarda vantilatörler, hiçbir yere açılmayan kapılar,
vantilatörlü ve kapılı başka odalara açılan kapılar
buluşmalarda gizli bağlantılar, ille de girmek ve geçmek zorundasındır terk edilmiş oteli
bazan bir asansörle, şehrimde boldur asansörler, hep bir asansör vardır
şimdi içinde korkunun pıhtılaştığı, ama boştur başka zamanlar,
en kötüsü boş olduklarında sonsuz bir seyahate çıkmaktır içlerinde,

ta ki yukarı çıkmayı bırakıp şehrimde yanlamasına kaymaya başlayana kadar
zigzaglar çizerek ilerleyen cam kutular gibi asansörler
iki bina arasındaki köprüden geçer ve şehir aşağıda açılır, başdönmesi artar
çünkü tekrar gireceğim otelin ya da artık otel olmayan bir şeyin
ıssız koridorlarında , o sonsuz malikâne
bütün asansör ve kapılarla, bütün koridorlarla gidilen
ve asansörden inip bir banyo ya da tuvalet araman gerekir
çünkü, nedeni yoktur çünkü randevu
bir banyo ya da tuvalettir, bir randevu değil,
ayağında şortun bir banyo aramaktır, elinde bir kalıp sabun bir de tarakla
ama hep havlusuz, havluyu ve tuvaleti bulmak zorundasın,
şehrim sayısız kirli tuvalettir, kapılarında dikiz delikleri
kilitsiz, amonyak kokulu ve duşlar
pis zeminli koskoca bir odadadır
ve bir insan trafiği geçer içlerinden, şekilsiz insanlar
ama orada duştadırlar, duşların yanındaki tuvaletleri doldururlar
ben de orada yıkanmak zorundayım ama hiç havlu yok
tarakla sabunu koyacak, giysilerimi asacak yer de yok, çünkü bazan
şehirde giysilerim vardır ve duş alıp randevuya gideceğim,
şehrin yüksek kaldırımlarından geçeceğim, şehrimdeki bir caddeden
kırlara giden, beni kanaldan ve tramvaylardan uzaklaştıran bir caddeden,
hantal parke taşları ve çitler boyunca,
düşmanca tesadüfleri, hayalet atları ve talihsizlik kokusu boyunca.

Sonra şehri geçer otele girerim
ya da otelden, sidik ve dışkı kokan tuvaletler mıntıkasına
ya da sana gelirim, sevgilim çünkü bir keresinde senle gitmişimdir şehre
yabancı, şekilsiz yolcularla dolu bir tramvay içinde

anladım bulantının geleceğini, Köpeğin olacağını ve denedim
seni kendime bastırmayı, korkudan korumayı,
ama pek çok gövdeler girdi aramıza ve şaşırtıcı bir hamleyle seni aşağı ittiklerinde
takip edemedim, iğrenç kucaklar ve yüzler sakızıyla savaştım
duygusuz bir kondüktörle, süratle ve zillerle,
kendimi kurtarıp bir köşeye attım sonunda, güneşbatımı bir meydanda yalnızdım
ve biliyordum bağırdığını, şehrimde kaybolduğunu, çok yakın ama bulunmaz olduğunu
ebediyyen kaybolmuştun şehrimde, Köpek buydu işte, randevu buydu,
cazibesiz bir randevu, ebediyyen ayrılmıştık şehrimde
ne otel ne asansör ne duşlar olacaktı senin için, bir yalnızlık korkusu
birisi konuşmadan yanına gelip solgun parmağını ağzına kaparken.

Ya da diğer seçenek, şehrime bir gemiden bakmak
kanaldan geçen direksiz gemiden, bir örümcek sessizliği
ve ulaşamayacağımız bir yere doğru ağırlaştırılmış bir gidiş
çünkü öyle bir an gelir ki hiç gemi kalmaz, her şey garlar ve yanlış trenlerdir artık,
kayıp valizler, sayısız yönler
ve yerine birden yenisi konan trenler, gar yoktur artık,
treni bulmak için karşıya geçmelisin ve valizler kayıp
ve kimse bir şey bilmez, her şey katran
ve duygusuz kondüktörlerin üniformaları kokar
hareket halindeki o vagona çıkana kadar ve hiç bitmeyen bir trende yürürsün
birbirine yanaşmış insanların yorgun mobilyalı odalarda uyuduğu
kara perdeli odalarda ve toz ve bira soluduğu
ve trenin öbür ucuna gitmeye mecbur olacaksın çünkü orada bir yerde
kim olduğunu bilmediğin biriyle buluşacaksın, bilinmeyen biriyle bir randevu ve kayıp valizler

ve sen, zaman zaman, istasyondasın da, ama trenin
başka bir tren, Köpeğin başka Köpek, hiç buluşamayacağız sevgilim,
seni yine kaybedeceğim ister tramvayda ister trende olsun, ayağımda şort koşacağım
kompartımanlarda uyuyan kalabalık arasında, menekşe rengi bir ışık
köreltecek o tozlu kumaşı, şehrimi gizleyen perdeleri.

Hélène, herkese nicedir bekledikleri (çünkü birinin anlatmaya başlamasını, her şeyi düzene sokmasını beklerler) şeyi anlatsam, her şeyin özetinin Paris'teki evimin şömine rafındaki o boşlukta, Marrast'ın yaptığı küçük bir heykelle bir kül tablası arasında, senin mektubun, hiç yazmadığın o mektubun için hep boş tuttuğum o yerde, her şeyin özetinin orada olduğunu söylesem. Sigara izmaritlerini birbiri ardına, salyalı bir yıldızın titreştiği çamur birikintisine atarak, geceyarısı çiseleyen yağmur altında seni Rue de l'Estrape'nin köşesinde bekleyip durduğumu söylesem. Ama bilirsin anlatmak bir şeyleri düzene sokmaktır, kuşların kafalarını koparmak gibi, mıntıkadakiler de bence bilirler ve ilk gülen paredrosum olur, ilk esneyen de Polanco ve sen, Hélène, bense adını anmak yerine sigara dumanından halkalar ve söz oyunları yaparım. Bak, her şeyin böyle olması gerektiğine sonuna kadar karşı çıkacağım, beni elimden tutup Blutgasse boyunca, kalıp gibi bir sise rağmen hatları yine de seçilen kontesin sarayına götüren Frau Marta'nın adını anmakta ısrar edeceğim sonuna kadar. Londralı bir kızı Parisli bir kızın yerine, bir yüzü bir başkasının yerine koymakta ısrar edeceğim ve kendimi senin o kaçınılmaz isminin şiddetiyle kuşatılmış hissettiğimde (çünkü hep o ismi söylemeye zorlayacaksın beni, benim içimde ve benim için kendini hem cezalandırıp hem de kendinden öc alarak) dönüp Tell'le oyalanmak gibi bir çıkış noktam olacak, slivovitzimi içerken her şeyin mıntıka dışında, hadi şehirde diyelim (ama orada her şey daha kötü olabilirdi, orada öldürebilirlerdi insanı) vuku bulduğunu hayal etmek gibi bir çıkış noktası, hem dostlarım orada olacak, Calac ve Polanco sandallar ve lavtacılarla oynayacak, sıradan bir gece, aynanın bu tarafında bir gece,

gazeteli, Tell'li ve Greenwich Standart Zamanına uygun, korunaklı bir gece.

Hélène, dün İtalya'dan bir kart geldi bana, üstünde renkli bir Bari manzarası. Gözlerimi kısıp onu baş aşağı çevirerek baktığımda, üzerindeki kumsal, her bir hücresi rengârenk parıldayan bir bal peteğine, çözülerek bulunmaz güzellikte bir soyut resme dönüştü. Sonra üzerinde ne kaydadeğer binalar ne de geniş bulvarlar olan bir parçasını kesip çıkardım; işte kalemlerimle pipolarımı koyduğum kavanoza dayalı duruyor. Baktığımda bir İtalyan şehri görmüyorum; bir anlık saf bir güzellik oluşturmak için bir araya getirilmiş pembe-yeşil, beyaz-açık mavi parçalardan oluşmuş ayrıntılı bir şema. Görüyorsun ya Hélène, benim Bari'm de böyle işte, tepetaklak, bir parçası kesilmiş, başka bir merdivenin başka bir basamağında, sonra kavanoza dayalı duran o karton mücevherin üst tarafına değer kazandıran o yeşil boşluk, muhtemelen (iki saatimizi bir uçak ve taksi yolculuğuna ayırırsak kesin olarak öğrenebiliriz) şu şu sokağın, şu numarasında, içinde şu isimli insanların yaşadığı bir ev, ama benim için başka bir önemi de var, ondan söz edebilirim, o ev ve içindekilerden kurtulmanın benim için ne kadar anlamlı olduğundan. Kendimi sana karşı tuttuğumda Hélène, benim kartonumdan kesilmiş o küçük yeşil boşlukmuşsun gibi geliyor hep. Nicole'e Celia'ya veya Marrast'a gösterebilirim onu, *Cluny* 'de aynı masada karşı karşıya otururken sana gösterebilirim, şehirden, yolculuklardan konuşurken, şakalar yapar, olaylar aktarırken, yavaşça Feuille Morte'nin eline sığınan salyangoz Osvaldo'yla oynarken gösterebilirim. Derinlerde bir yerde korku vardır; bir ayna, şişman bir müşteri, rasgele açılmış bir kitap, bir kapı aralığından yükselen küf kokusunun yüzüme vurduğu şeyi kabul etmekten kaynaklanır. Rue de la Clef'teki dairende tek başına uyuyor olsan da dinle beni şimdi: Sessizlik de ihanettir. Son ana kadar hep yanılmış olabileceğimi düşüneceğim, karşıma diktikleri, seni lekeleyen o kanıtların, artık hiç arzulamadığım bir hayata beni her sabah kusan o kanıtların, belki de benim esas düzeni bulamamamdan ve senin de olup biteni hiç anlamamış olmandan kaynaklandığını düşüneceğim, Hélène, hastanedeki çocuğun ölümünü, Monsieur Ochs'un oyuncak bebeğini, Celia'nın gözyaşlarını anlamamandan kaynaklandığını, sadece kartlarını yanlış oynadığını, seni olmadığın bir şey olma-

ya, benim hâlâ olmamanı ısrarla dilediğim bir şey olmaya yazgılayan büyük bir oyun icat ettiğini düşüneceğim. Eğer sussaydım ihanet etmiş olacaktım çünkü kartlar ortada, tıpkı dolabındaki oyuncak bebek ya da gövdemin yatağındaki izi gibi ve onlarla kendi yöntemimle savaşacağım, gün be gün kendimi cazip bulmadığım bir tekrara ikna edene ya da en sonunda seni şehirde veya mıntıkada tam istediğim gibi bulana kadar (şehirdeki o odada gözlerin açık, bana bakmayan gözlerin faltaşı gibi açık); o zaman susmak adilik olacak. Biz olmayan öyle bir şey var ki ikimiz de onu çok iyi biliyoruz, bu kartları o belirliyor; bu kartların kupaları, sinekleriyiz biz onları karıştıran eller değil, ancak her elde payıma düşen şansı ya da şanssızlığı, bizden önce ve sonra gelen kartı, rakibe karşı eldeki diğer kartları, ne zaman koz sürüp ne zaman pas geçeceğini belirleyen ve birbirini dışlayan talihlerin savaşını bilebildiğimiz başdöndürücü bir oyun. Böyle konuştuğum için kusura bakma, ama başka yolu yok. Eğer dinleseydin bana hak verirdin, yüzünde seni bana anlatanın havailiğine biraz olsun yaklaştıran o ciddi ifade olurdu. Ah, o anlık tuzakların yerinde durmayan çerçevesine teslim olmak, destedeki yerine razı olmak, bizi karıştırıp dağıtana boyun eğmek, ne ayartıcı Hélène, ne rahat, sakin bir denizde sırtüstü yatmak. Celia'ya bak, Austin'e bak, uyum içinde yüzen şu huzurlu iskele kuşlarına. Nicole'e bak, zavallı kız, yumruklarını sıkmış gölgemi takip ediyor. Ama ben hayatın senin için meydan okuma demek olduğunu gayet iyi biliyorum, otoriteyi asla kabul etmediğini; beni ve oyunlar oynayan diğerlerini bir kenara bırak, sırf bu yüzden dinlemediğin ya da gülerek dinlediğin biri olmak zorundayım hep, bu yüzden hiçbir anlamı yok sana söylememin. Diğerleri dinlese de onlar için konuşmadığımı biliyorsun; söyle o zaman, kelimelerle oynayıp durduğumu söyle, benim de onları karıştırıp masanın üstüne fırlattığımı söyle. Kupa kızı, bir kez daha gül bana. Söyle; elimde değil, çok ucuzdu, beze işlenmiş bir kalp gibi. Bir yön aramayı sürdüreceğim, her şey içinde olacak arayışın, tramvaylı meydan, Nicole, o gece Saint-Martin Kanalı'nın kenarında yürürken göğsünde takılı olan broş, Monsiuer Ochs'un oyuncak bebekleri, Frau Marta'nın Blutgasse'deki gölgesi, önemli önemsiz her şey, seni istediğim gibi görmek için hepsini yeniden karıştıracağım, kazara alınmış bir kitap, ışıklı bir çelenk, hatta Marrast'ın

İngiltere'nin kuzeyinde aradığı muşamba taşı, Arcueil belediyesi tarafından sipariş edilip parasının yarısı ödenmiş olan Vercingetorix heykelini oymak ve Arcueil'in aklı selim sahibi sakinlerini dumura uğratmak için aradığı o taş.

"Böylesi daha iyi," diye düşündü paredrosum, "dithyrambos tarzı şiirleri ve kehanetleri bir kenara bırakıp mesela muşamba taşını hatırlaması iyi oldu. Hâlâ muşamba taşını hatırladığına göre hepten elden çıkmadı demek."

"Bekliyoruz," dedi paredrosum. "Lokantada olup biteni öğrendik, tabii gerçekten bir şey olmuşsa. Ya sonra?"

"Hafiften bir yağmur yağıyordu herhalde," dedi Polanco. "Zaten hep böyle olmaz mı birisi. . ."

"Birisi ne?" diye sordu Celia.

Polanco Celia'ya bakıp üzüntüyle başını salladı.

"Böyle şeyler hepimizin başına gelir," dedi Celia ısrarla. "Bir tür paramnezi, herkes bilir."

"Bisbis, bisbis," dedi Feuille Morte. Bilimsel terimler onu hep heyecanlandırırdı.

"Sakin ol kızım," dedi Polanco Celia'ya. "Her şeyin adabı var. Su içmek için susaman lazım, hem buna değer. Hoş haksız da sayılmazsın, bu vatandaş yok pıhtılaşmaymış yok bilmemneymiş diye kendinden geçtiğinde adap edep kalmaz."

Hafif sigarasını ağır ağır tüttürerek susuyordu Hélène, benim her konuşmamda olduğu gibi tetikte ve uzaktı. Adını bir kez olsun ağzıma almamıştım (ne anlatmıştım ki onlara, Noel Arifesinde sevinsinler diye aynalı, Sylvaner'li tuhaf bir öykü) yine de kendisine anıştırmada bulunduğumu biliyormuş gibi sigarasının arkasına sığınmıştı, Tell'e veya Marrast'a söylediği birkaç sıradan sözün arkasına. Hürmetkâr bir biçimde hikâyeyi anlatmaya devam ettim. Yalnız olsaydık bana şöyle derdi herhalde: "Yanında yürüyen o gölgeden ben sorumlu değilim." Gülümsemeden, ama neredeyse dostça bir tavırla. "Seni rüyamda görsem bundan sorumlu olmazdın," diyebilirdi Hélène bana. "Ama o bir rüya değildi," derdim ben de, "hem senin bu işle alakan olup olmadığını bilmiyorum, belki de alışkanlıktan, âdet yerini bulsun diye ben koymuştum

oraya seni." Konuşmayı tahmin etmek zor değildi, ama Hélène'le yalnız kalsaydım böyle söylemezdi, muhtemelen hiçbir şey söylemezdi, tetikte ve uzak; bir kez daha hakkım olmadan dahil etmiştim onu hayalimde, onca mesafe ve onca suskunluğu telafi etmek için. Hélène ve benim birbirimize söylenecek fazla şeyimiz kalmamıştı artık, birbirine zaten çok az şey söylemiş olan bizlerin. İkimizin de kavrayamadığı ve belki de o gece Polidor'da olanların böylesine netlikle ortaya koyduğu şekilde, *Cluny*'de dostlarımızla, bazan azıcık birbirimizle konuşsak da ne mıntıkada ne de şehirde bir araya gelmiyorduk artık. Sadece ben hâlâ inatla ümit etmeyi sürdürüyordum; Hélène öylece duruyordu, tetikte ve uzak. Dürüstlüğümün son tabyasında o ve kontes ve Frau Marta iğrenç bir imgede bütünleşmişlerse de, Hélène değil miydi günün birinde benden alıkoyabileceği tek imgenin hastanede ölen bir adam olduğunu söyleyen – ya da sanki ben çoktan öğrenmemişim gibi söyleyecek olan? Yanılsamaları, eğretilemeleri veya rüyaları değiş tokuş ederdik; böyle geceler boyu kahve fincanları üzerinden birbirimize baktıktan sonra yalnız başımıza yola devam edecektik er ya da geç.

İş rüyalara geldiğinde, şehir türünden olan şeyleri kolektif düşler olarak kabul ediyordu Tatarlar, ama onu diğerlerinden ayırıyorlardı çünkü şehri düşlere karıştırmak gibi bir şeydi bu, bu yüzden de ciddi insanlara itici gelen bir çocuksuluğa bürünürlerdi.

Polanco hemen her zaman şöyle başlardı konuşmaya: Bana bakın, rüyamda bir meydandaydım ve yerde bir kalp buldum. Eğilip aldım, atıyordu, bir insan kalbiydi ve atıyordu, sonra onu çeşmeye götürüp elimden geldiğince yıkadım, çünkü üzerine yapraklar ve tozlar yapışmıştı ve onu Rue de l'Abbaye'deki polis karakoluna götürdüm. Hepsi düzmece, der Marrast. Onu yıkadın ama sonra saygısızca eski bir gazeteye sarıp ceketinin cebine koydun. Nasıl ceketine koysun ki üzerinde sadece gömlek vardı, der Juan. Ceketim vardı, der Polanco ve kalbi karakola götürdüm ve bana bir makbuz verdiler ki bu rüyanın en acayip bölümüydü. Onu onlara vermedin, der Tell, onu evine götürüp altın sürgülü dolabına sakladığını gördük. Altın sürgülü

Polanco, diyerek güler Calac nezaketsizce. Kalbi karakola götürdüm, der Polanco. Olabilir, der Nicole, ama ikincisiydi herhalde çünkü en azından iki tane olduğunu gayet iyi biliyoruz. Bisbis, bisbis der Feuille Morte. Düşünüyorum da, der Polanco, yirmi tane filan bulmuşumdur. Yüce İsrail Tanrısı, rüyanın devamını unuttum. Onları Place Maubert'de bir çöp yığınının altında buldun, der paredrosum, seni Los Matelots kafesinden gördüm. Hepsi de güm güm atıyordu, der Polanco heyecanla. Yirmi kalp buldum, karakola teslim ettiğimi de sayarsak yirmi bir ve hepsi deli gibi çarpıyordu. Polislere götürmedin, dolaba sakladığını gördüm. Ne fark eder, çarpıyordu ya, der paredrosum uzlaşarak. Olabilir, der Tell, çarpıp çarpmamaları beni hiç ilgilendirmez. Kadın dediğin böyle olmalı, der Marrast, ortada çarpan bir kalp var ama onun gözü altın sürgüden başka bir şey görmüyor. Kadın düşmanlığı yapma, der paredrosum. Bütün şehri kalpler basmıştı, der Polanco, çok iyi hatırlıyorum, çok acayipti. En başta sadece tek bir kalbi hatırladığıma inanamıyorum. Bir yerden başlaman gerekiyordu, der Juan. Hepsi de çarpıyordu, der Polanco. Bunun onlara ne faydası oldu? der Tell.

Dr. Daniel Lysons neden elinde *Hermodactylus tuberosis* dalı tutuyordu? Marrast'ın ilk işi –ne de olsa Fransız'dı– portrenin yüzeyini incelemek oldu (kötü bir döneminde Tilly Kettle tarafından yapılmıştı), bilimsel, esrarlı bir açıklama aradı ya da Masonca bir açıklama; sonra Courtauld Enstitüsü'nün kataloğuna baktı ama orada da sinsice, bitkinin ismini yazmakla yetinmişlerdi. Dr. Lysons'ın zamanında *Hermodactylus tuberosis* 'in yatıştırıcı ya da pekiştirici özelliklerinin bilinmesi D.C.L.'nin onu neden elinde tuttuğunu açıklıyor olabilirdi, ama insan o kadar da emin olamıyordu ve o anda ilgilenecek başka bir şey bulamadığından Marrast kafayı buna takmıştı.

O günlerde kafasına takılan bir başka şey de *New Statesman* 'da çıkan, çerçeveli, miniminnacık bir ilandı: *Duyarlı, zeki, meraklı ya da biraz yalnız mısınız? Adsız Nörotikler, bireyin eşsizliğine inanan canlı, her tür insanın bulunduğu bir grup. Ayrıntılar için posta kutusu 8662.* Marrast, Gresham Oteli'ndeki odasının loş ışığında

ilan üzerine düşünmekle başalamıştı işe; Bedford Bulvarı'nın karşı kaldırımındaki binaların korkunç siluetleri ve 52, 52a, 895 ve 678 numaralı otobüslerin gürültüleri içeri dolmasın diye azıcık aralanmış olan pencerenin yanındaydı. Nicole kendini aydıngere çizdiği cücelere kaptırmış, ara sıra fırçalarını üflüyordu.

"Faydası yok," dedi Marrast ilanı iyice inceledikten sonra. "Onlar gibi ben de duyarlı, meraklı ve biraz da yalnız olduğumu düşünüyorum, ama zeki değilim çünkü bütün bu özelliklerle Adsız Nörotiklerin bireyin eşsiz olduğuna inanmaları arasındaki bağı kavrayamıyorum."

"Hı," dedi Nicole, kafası başka yerde gibiydi, "Tell o ilanların çoğunun şifreli olduğunu düşünüyor."

"Sence iyi adsız nörotik olur mu benden?"

"Evet Mar," dedi Nicole, dalgın dalgın gülümseyerek ve soldan ikinci cücenin şapkasını boyamak için fırçasını boyaya daldırdı.

Marrast bir süre, gazeteyi fırlatıp atmakla, ayrıntılı bilgi edinmek için bir mektup yazmak arasında kararsız kaldı, ama sonunda *Hermodactylus tuberosis* dalının çok daha ilginç olduğuna karar verip ikisini birleştirdi; posta kutusu 8662'ye yazarak Adsız Nörotiklerin, bireylerin eşsizliğini bir kenara bırakıp bitkinin sırrını çözmek için (ayrıntılı bilgi) ikinci galerisinde toplanırlarsa çok daha faydalı bir topluluk olacaklarını belirtti. Mektuba adını koymadı, ona göre bu çok mantıklıydı, ama Calac ve Polanco, duyarlı ve meraklı nörotiklerin Marrast'ın soyadını öğrendikleri anda onu menzillerinden çıkaracağını söylemeyi ihmal etmediler. Londra'da günler bu gibi şeylerle geçiyordu çünkü yaptığı sıkıcı görüşmelerden sonra muşamba taşının peşine düşmek hiç işine gelmiyordu Marrast'ın, Fransa'ya döner dönmez Arcueil belediyesinden yarı parasını aldığı ve iyi bir muşamba taşı bulamadığı için başlayamadığı hayali Vercingetorix suretini oymaya başlaması gerekecekti. Bütün bunlar, onu pek de ilgisini çekmeyen bir gelecekte bekleyen şeylerdi sanki; o Londra'da tek başına yürüyüş yapmayı tercih ediyordu, ama bazan Nicole de katılıyordu ve sessizlik içinde ya da mesafeli, nazik bir iki söz söyleyerek, Batı Yakasında veya numarasına bile bakmadan bindikleri bir otobüsün son durağında dolaşıyorlardı. O günlerde her şey yapış yapış geliyordu Marrast'a, ister kafe masası, ister müzedeki bir resim olsun kendini çekip almakta

güçlük çekiyordu ve otele dönüp de Nicole'ü her seferinde bir çocuk kitabı için yaptığı cüceleri boyarken bulduğunda, Nicole dışarı çıkmayı reddettiğinde ya sırf onun hatırı için çıktığında, birbirlerine her zamanki bildik sözleri söylediklerinde, konuşmanın aynı yerinde aynı şekilde güldüklerinde, ona göre zamanın dili olan ne tam zevksiz ne tam hüzünlü mobilyaları gördüğünde içini anlayamadığı bir korku kaplıyordu. Sonra yakınlardaki bir otelde kalan iki Arjantinli'yi görmeye gidiyor ya da müzeleri gezerek, bir parkta gazete okuyup, iş olsun diye ilanları keserek, Nicole'ün neredeydin diye sormayıp, sadece başını cücelerinden kaldırarak ona her zamanki gibi gülmesine, başka bir şey yapmadan sadece boş boş gülmesine, alışkanlık belki de acıma yüzünden gülmesine alışabilmek için o ilanları keserek geçiriyordu vaktini.

Dört beş gün sonra bir sabah tekrar Courtauld Enstitüsü'ne gitti, orada ona kaçık gözüyle bakıyorlardı çünkü bütün vaktini Dr. Daniel Lysons'ın portresi karşısında geçiriyor, Gaugin'in *Te rerioa*'sına bakmıyordu bile. O kadar da kibirli görünmeyen bir bekçinin yanına gidip, Tilly Kettle'ın resminin, bu zavallı, cahil Fransız'ın heykeltıraş olmasına rağmen bilmediği özel bir şöhreti olup olmadığını sordu gelişigüzel bir edayla. Bekçi şaşkınlıkla yüzüne bakıp, ne tuhaf, düşünüyorum da son zamanlarda bir sürü insan gelip inatla ve dikkatle uzun uzun portreyi inceliyor ama yüzlerinden ve sözlerinden anladığım kadarıyla pek bir anlam veremiyorlar, deme lütfunda bulundu. En ısrarlısı da bitkinin yazılan bitki olup olmadığını kontrol etmek için, elinde koca bir botanik ansiklopedisiyle gelen bir hanımmış ve dilini öyle bir şaklatıyormuş ki galeride diğer resimlere bakanları irkiltmiş. Bekçiler, o zamana kadar pek rağbet görmeyen bir resme karşı açıklanamaz bir biçimde artan bu ilgi yüzünden alarma geçerek müze müdürüne haber vermişler, bu havadis Marrast'ı o kadar memnun etti ki sevincini gizleyemedi; Sanat Konseyinden bir müfettişin gelmesi bekleniyormuş ve ziyaretçilerin dikkatle hesabı tutuluyormuş. Marrast, sapıkça bir kayıtsızlıkla o hafta Dr. Lysons'ın portresinin, Enstitünün *Gioconda*'sı denebilecek olan Manet'nin *Bar des Folies Bergere*'den daha çok kişi tarafından izlenmiş olduğunu bekçinin ağzından aldı. Adsız Nörotiklerin duyarlılıklarının, zekâlarının, meraklarının ve azıcık yalnızlıklarının en can alıcı noktasından isa-

bet aldıkları besbelliydi, ilandaki elle tutulur yazıklanma sayesinde enerjik mektuptan fazlasıyla tahrik olmuşlar ve öyle bir eylemin içinde bulmuşlardı ki kendilerini, değil herhangi birinin, onları eyleme kışkırtanın bile bundan neyi amaçladığı konusunda hiçbir fikri yoktu.

Hiçbir fikri. Göreceli, çünkü Marrast karmaşıklaştırarak (kendisine bakılırsa, tahrik ederek) anlayan ya da anlayarak karmaşıklaştıran (kendisine, hatta belki diğerlerine bakılırsa, anlamak çoğaltan bir şeydir çünkü) insanlardandı ve bu kesinlikle Fransızlar'a özgü eğilim, Juan, Calac ya da paredrosumla (Paris'te birlikte görüldüğü insanlarla, ısrarla kafelerin demilitarize atmosferinin onlara verdiği düşünsel ve ahlâki bir himaye belgesinden dem vurup diplomatik dokunulmazlık iddiasında bulunan o insanlarla) yaptığı kafe konuşmalarının yinelenen bir temasıydı. Londra'da geçirdikleri günler boyunca Calac ve Polanco, Marrast'ın yaptığı müdahalenin faydasından şüphe eder olmuşlardı, aslında iki pampa kaçkını pek de haksız sayılmazdı çünkü *Hermodactylus tuberosis* dalı hâlâ en baştaki gizemini koruyordu. Nicole'ün cücelerini boyadığını ya da onunla sokakları arşınladığı o fasit daireden istemeyerek de olsa kaçmak için bir bahaneydi o bitki, en sonunda, son olmayan bir sonda, boyanan cücelerin ve sadece bir vitrin ya da bir film üzerine yapılan nazik ve sıradan yorumlarla bölünen sessizliklerin artacağını biliyordu. Adsız nörotiklerin bir anlığına da olsa çemberlerini yarıp dışarı çıkmak için bir sebep bulmuş olmaları avutuyordu Marrast'ı, ama zincirinden boşanmış bu eylem avuntu yerine geçiyor, kendisine ait şeylerin kuşatmasından uzaklaştığı hissi veriyordu ona. "İktidar sarhoşluğu," dedi kendi kendine. Dr. Lysons'ın portresine son bir kez bakarak. "Salak avuntusu, her zamanki gibi." Bütün bunların ışığında, bir yandan düşünürken bir yandan da bekçiyle yaptığı konuşma tam numunelikti: Çok tuhaf / Evet efendim, daha önceleri kimse o resme bakmazdı / Şimdi şöyle birdenbire... / Yaklaşık üç gün önce başladı, hâlâ da devam ediyor / Ama şu anda resme özel ilgi gösteren birini göremiyorum / Daha erken efendim, saat üçten sonra gelmeye başlıyorlar / Portrenin de pek öyle ahım şahım bir tarafı yok / Bence de efendim, ama müzelik bir eser / Evet, doğru / 18. yy'dan kalma bir portre / (19.) Evet, tabii / Evet, efendim / Bana müsaade / İyi günler efendim /

Salı ve Cumartesi arasında meydana gelen değişiklikler.

Saat henüz sabahın on biri olduğu için ve Nicole öğle yemeğine kadar bir resmi bitirmek istediğini söylediği için, Marrast'ın Portobello Caddesi'nde bir müzayede salonu sahibi olan Bay Whitlow'a ayıracak bolca zamanı vardı. Ona 150 metreküplük bir muşamba taşını gemiyle Fransa'ya yollayıp yollayamayacağını soracaktı. Marrast muşamba taşının şeklini şemalini daha iyi açıkladığı takdirde bunun prensipte mümkün olduğunu söyledi Bay Whitlow, çünkü Sussex'teki madenlerde bu taştan kalmamıştı, ayrıca ödemenin kimin tarafından, ne zaman ve nasıl yapılacağı da önemliydi. Arcueil Kasabası'nın Bay Whitlow için pek de büyük bir önem arzetmediğini anlaması pek uzun sürmedi Marrast'ın, oysa kasabanın resim alıp satan birinin bilmesi gereken estetik göndermeleri vardı, böylesi bir cehaletin altında yatan, Fransızlar'ın Turner veya Sickert'ın hayatı ve eserlerine karşı takındığı kayıtsızlığın İngiliz'de gizliden gizliye bir küskünlük yaratmasıydı herhalde.

"Belki de Northumberland'a gitseniz daha iyi olur," dedi Bay Whitlow yapmacıklı bir edayla, bir sineğe çok da kaba davranmamaya çalışarak onu kolundan kışkışlar gibi bir tavrı vardı.

"Taşı Londra'dan almayı tercih ederim," dedi, kırlardan ve arılardan nefret eden Marrast.

"Taş dedin mi Northumberland gibi yoktur, hatta bir zamanlar Archipenko ve Sir Jacob Espstein'a malzeme sağlamış olan bir meslektaşıma sizin için tavsiye mektubu yazabilirim."

"Şu anda yolculuğa çıkmam çok zor," dedi, Marrast. "Londra'da kalıp, bir müzedeki bir sorunun halledilmesini beklemem gerekiyor. Meslektaşınıza yazıp elinde muşamba taşı varsa Arcueil Kasabası'na yollayıp yollayamayacağını soramaz mısınız acaba?"

"Tabii," dedi Bay Whitlow, kafasından bambaşka şeyler geçiriyormuş gibi bir hali vardı.

"Haftaya uğrarım. Haa hazır gelmişken, Courtauld Enstitüsünün müdürünü tanıyor musunuz?"

"Evet," dedi Bay Whitlow. "Aslına bakarsanız karımın uzaktan akrabası olur. ("Dünya küçük" dedi içinden Marrast şaşırmaktan ziyade mest olmuştu). Harold Haroldson, eskiden natürmort yapardı, baba tarafı İskandinavyalı. Birinci dünya savaşında sağ kolunu kaybetmiş. Sol eliyle resim yapmaya bir türlü alışamamış. İnsanın

bazı şeyleri sadece sağ eliyle yapabilmesi tuhaf değil mi? Bana sorarsanız, paletini duvara asmak için kusursuz bir bahane olmuş bu. Kimse onu umursamıyormuş. Nedense durmadan kabak resmi yapıyormuş –pek hoş bir tema değil. Sonra Sir Winston onu müdür yapınca adam orada, başkalarının resimleriyle harikalar yarattı. Sizce gerçekten de içimizde iki insan mı barındırıyoruz, sağda ve solda? Biri faydalı, öteki faydasız."

"Çok nazik bir soru," dedi Marrast. "Bunu cevaplamak için insan denen mikrokozmosu daha derinden incelemek lazım. Benim de kafam şu muşamba taşını..."

"Her neyse, o artık müdür," dedi Bay Whitlow. "Ama onunla taş konusunda görüşmeyi düşünüyorsanız, bu konuyla bir ilgisi olmadığını..."

"Öyle bir niyetim yok," dedi Marrast. "Taş meselesini dağlardaki dostunuzla halledeceğinizden eminim. Size onu tanıyıp tanımadığınızı sorduğuma çok memnun oldum, hem de akrabanız çıktı. Bu benim vazifemi daha da kolaylaştırıyor. Ona söyleyin," dedi Marrast tane tane, "dikkatli olsun."

"Dikkatli mi olsun?" diye sordu Bay Whitlow, sesinde ilk kez hafif insani bir ton vardı.

Bunu takip eden konuşmada sadece Marrast'ın söyledikleri ilginç sayılabilir: Bu sadece bir varsayım / ... / Ben Londra'da geçici olarak bulunuyorum ve bu işle pek de alakalı değilim / ... / Bir barda otururken kulağıma çalındı / ... / İtalyanca konuşuyorlardı. Söyleyebileceklerim bu kadar / ... / Benim adımı vermezseniz memnun olurum. Akrabası olduğunuz için onunla doğrudan temas kurabilirsiniz / ... / Ne demek, keşke elimden daha fazlası gelse.

Sonra, Nicole'ün boyayacak kaç cücesi kaldığını tahmin etmeye çalışarak Strand boyunca bitmek bilmeyen bir yürüyüş yaptıktan sonra, Harold Haroldson'ın Bay Whitlow'la beklenmedik bir ilişkisi olmasının devredeki bir kontağı gayet temiz bir biçimde kapadığını düşündü, başarılı bir elektrikçi gibi gururla. İlk lehimler hiçbir şeyi birbirine bağlamıyormuş gibi görünüyordu, başlangıçta özel bir biçim düşünmeden bir legonun parçalarını birbirine iliştirivermiş gibi ve birdenbire, aslında biraz düşünüldüğünde bize çok yabancı değildi bu, muşamba taşı onu Bay Whitlow'a, o da Harold Haroldson'a ulaştırmıştı ve hepsi birden Dr. Lysons'ın portresine

ve adsız nörotiklere bağlanmıştı. Bu tür şeyler paredrosuma çok doğal gelirdi, her şeyi aynalarla kaplı bir odada gibi görmeye meyilli olan, dahası bir İtalyan karayolundaki o ikindiden sonra, Nicole ve benim de onun sabitleyip tanımlamaya hayatını adadığı o çiçek dürbününün bir parçası olduğumuzu anlamış olması gereken Juan'a da çok doğal gelirdi. Viyana'da (tabii eğer Viyana'daysa, çünkü Nicole'e üç gün önce Tell'den bir kart gelmişti, Juan Viyana'da dolaşıp saçma sapan hikâyelere kaptırıyormuş her zamanki gibi kendini, aslında Bay Whitlow'la yaptığım görüşmeden ve öğleden sonralarını, *Hermodactylus tuberosis* dalını incelemekle geçiren botanik uzmanına dair havadisten topu topu yarım saat sonra böyle bir şey söylemeye hakkım yoktu) bizim hakkımızda, kimse onu terk etmediği için terk edilmişlik bile olmayan bir şey içinde kendini kaybetmiş olan Nicole hakkında ve burada böyle oturmuş bu birayı içerek, kendi kendime ne yapacağımı, yapacak bir şeyin kalıp kalmadığını soran benim hakkımda düşünmek için bol bol vakti olmuştur Juan'ın.

Bira bardağını ve sigarayı tutmaktan arta kalan boş bir parmağıyla, bira köpüğünden bir köstebek çizdi Marrast ve onun sarı muşambada ağır ağır erimesini izledi. "Nicole'ü sevseydi her şey çok daha basit olurdu," diye düşündü köstebeğin karnını yeniden çizerken. Juan da böyle bir şey düşünüyor olmalıydı. Çiçek dürbünündeki gül, kaçınılmaz, sıkıcı bir simetriyle zarifçe sabitlenecekti, ama tüpü ne kadar sallarsa sallasın küçük mavi bir kıymık ya da mor bir boncuk olamayacaktı hiç kimse, aynı zamanda onların yerlerini değiştirmeyecekti de ve o kişi artık ne el ne de şekil olmadığı için şekil kendiliğinden meydana çıkacaktı. Birayla başka bir şekil çizmeye başlayan Marrast belki de, diye düşündü, hâlâ bütün bunların dışında bir oyuna girişebilirim, duyguların ve isteklerin sınırında bir şey, hem zaten Bay Whitlow'la o malum, kaçınılmaz telefon konuşmasını yaptığında Harold Haroldson'ın yüzünün ne hal alacağını düşünmenin verdiği büyük hazzı kimse ona çok görmüyordu. "Kendimizi eğitelim," diye düşündü Marrast, Gresham Oteli'ndeki Nicole'ün yaptığı son cüceyi haber veren saate bakarak. Onun gibi yapmayalım, sandalyesinde hareketsiz, olup bitenlerin kendini kullanmasına göz yumuyor, Juan'ın çiçek dürbününde mavi bir kıymık sadece. Ne yazık ki kısa bir süre sonra üçünden

biri geleneksel davranacak, söylenmesi gereken şeyi söyleyecek, o yapay salaklığa saplanacak, terk edecek veya dönecek veya bir hata yapacak veya ağlayacak veya kendini öldürecek veya kendini feda edecek veya kendini idare edecek veya başka birine âşık olacak veya bir Guggenheim bulacaktı, o büyük rutinin kıvrımlarından herhangi biri ve artık eskisi gibi olmayacaktık, kendimizi doğru-düşünen doğru-hareket eden o kalabalığa iade edecektik. İyisi mi sen kendini eğit kardeşim, bir sanatçıya yaraşır biçimde oyunlarla harca boş zamanını. Tek yapman gereken şu anda Harold Haroldson'ın yüzünü düşünmek; bekçiler uyarılacak. İkinci Galeri'den bir yere kımıldamayın. Kamera yerleştireceğiz; bütçeyi artırmalarını talep edeceğiz. Scotland Yard'la temasa geçeceğim. Tansiyonum yükseliyor, Dr. Smith'e gitmem gerek. Artık kahveme fazla şeker istemiyorum. "Avrupa'ya gitmesek daha iyi olacak, hayatım. Enstitüde çok nazik bir durum söz konusu –benim vazifelerim var, anlayış göster." Omzunu silkerek, başka birçok olasılığı gözardı etti (Haroldson'ın karısının Cannes'a yapacakları seyahat için özel olarak aldıkları bavulları geri göndermesinin vakti gelmiş de geçmişti bile, kocam işini bırakamadı, evet çok kötü bir durum, ama bu koşullarda) ve Calac ve Polanco'yu kendisi ve Nicole'le yemeğe çağırmak için otele doğru yürümeye başladı, önce giriş peşrevi olacaktı, sonra hızını alan konuşma, Nicole'ün gözlerinden kurtulmanın verdiği rahatlık, çünkü Nicole'ün bakabileceği dostlar var etrafta, havadislere, Harold Haroldson ve muşamba taşı macerasına gülebilir şimdi, Arjantinli Tatarlarla mıntıkadayız yine, mıntıkada haysiyetini koruması mümkün insanın, Gresham Oteli'nin havası yok orada, içeri girince yüze çarpan sessizlik, sevecen açıklamalar, bitmiş, kurumuş cüceler, Nicole'ün saçlarına kondurduğun öpücük, Nicole'ün nazik gülümseyişi yok.

Saint-Martin kanalına nasıl gittiğimi pek iyi hatırlayamıyorum. Belki de taksiyle. Bir ara bir taksi çevirip şoföre beni Bastille'e götürmesini söylediğimi hatırlıyorum; oradan République'e götürecektim. Her neyse, bir süre çiseleyen yağmurun altında yürüdükten sonra yağmurun dindiğini hatırlıyorum, ben de kanalın alavere havuzlarının yanındaki parmaklık ve ızgaralar ardında gizlenmiş olan banklardan birine oturdum.

O anda Noel Arifesinde neyin yanlış gittiğini acı verici bir netlikle anladım; Polidor'da tepeme düşen o şeyi âdeta zamanın içinde durup öylece beklemiştim ve bu eylemin kendisi beni unufak etmişti, değersizliğime, kendimi o işaretlerin anlamına açmaktaki beceriksizliğime içerlemiştim. Dalgınlığa, o aptal umut ülkesinden, artık umut edilebilecek hiçbir şeyin kalmadığı o yerden kurtulmak demek olan dalgınlığa teslim olmak yerine öylece sinip kaldım. Ama şimdi, belki de çok yorgun, ıslak olmam ve Sylvaner ve Noel Arifesi yüzünden, o işaretlerin mantığının hiçbir mantığı olmadığını, onların anahtar olmadığını hissetmeyi umarak bir an durakladım; körlemesine bana dayatılmış bir mecburiyetti onlar, bir anda bir şeyi, belki bir düşüşü gösterecek ya da aydınlatacak bir değer. Özellikle de bir düşüşü, ama öte taraftan bir şeylerin çekip gitmek gibi çok duygusal bir biçimde sona erdiğini de düşünemiyordum. "Hélène," dedi Juan tekrar, bir sokak lambasından süzülen ışığın ağır ağır salındığı yoğun suya bakarak. "Her şeyi kabul etmeli miyim şimdi, şehrin bize yaptıklarına sonsuza dek boyun eğmeli miyim? Rue de la Clef'teki dairesinde tek başına uyuyan o kadın, tramvaya binen kadın mı, gecenin derinliklerine peşinden gittiğim kadın? Seni düşünürken ben olan bu şeyin en derinlerine yuvarlanan o şey misin sen? Hélène, ardından gözyaşlarını akıtmadan ağladığın o ölü oğlan mıyım ben, bebeğin kırık parçalarıyla birlikte yüzüme fırlattığın o oğlan mıyım?"

Nicole artık Dr. Lysons'ın portresini görsün diye Courtauld Enstitüsü'ne gitmeyi düşünüyorlardı, ama saat henüz üç olmadığından bir süre daha otelde beklediler ve Marrast sabahleyin Calac ve Polanco yüzünden Fransızca dersine nasıl geciktiğini anlattı, dahası lavtacı öğrencisi *-er* fiillerini hiç çalışmamıştı, ama Soho'da yemek yerlerken Laurie Lee'nin şiirlerinden bahsetmişti etraflıca. Nicole de bu serideki son cücesini boyadığını söyledi (elli dokuzuncuyu), öğleyin editörü Paris'ten telefon edip bir çocuk ansiklopedisine resim çizmesi için bir yıllık bir iş teklifi yapmıştı, parası iyiydi ve istediği gibi çizmekte özgür olacaktı. Marrast kutlamak için Nicole'ün burnunun ucunu öptü, özellikle de elli dokuzuncu cüceyi bitirişini kutluyordu, Nicole de onun lavtacı Austin'le doğru

düzgün bir öğle yemeği yiyip yemediğini merak ediyordu, yoksa her zamanki gibi biftek ve böbrek suflesi mi yemişti, şu enayice saplantısı yok muydu? Her şeyde tanıdık bir tören havası vardı, iyi düzenlenmiş bir ikame. Dudaklarına uzanıp onu tekrar öptüğünde Nicole ona dudaklarını hafifçe dokundurup kendini pencerenin yanındaki rahat koltuğa bıraktı. Marrast hiçbir şey söylemeden geri çekildi ve sigarasını yakarak dar uzun odayı bir aşağı bir yukarı arşınlamaya koyuldu. Günün havadislerini konuşmaktan başka yapacak işleri kalmamıştı, Hélène veya paredrosum nasıldı acaba, Juan ve Tell ne işler karıştırıyorlardı, neredeydiler, müzeye erken gitmemek için üçe yirmi kalaya kadar odada beklerken bunlar konuşuldu işte. Zaman zaman odayı boydan boya katetmeyi bırakıp, pek mesafe almasa da enine saparak, Nicole'e Bay Whitlow'u ve Harold Haroldson'ı, Harold Haroldson'ın nasıl Bay Whitlow'un akrabası çıktığını ve Bay Whitlow sayesinde muşamba taşının nasıl adsız nörotiklerin müzenin ikinci galerisinde toplanmalarıyla çakıştığını anlattı. Aynı zamanda (üçe yirmi kalaya kadar konuşup durması gerekiyordu çünkü) heykeli nasıl yapacağına karar verme zamanının geldiğini düşünüyordu Marrast, hem Vercingetorix'in hayali suretinin nasıl olacağı konusunda aşağı yukarı bir fikri vardı – bir kere ayaklı heykel geleneği, Venedik'teki Doges Sarayı'nda olduğu gibi yerle bir edilecekti. Nicole hatırlıyordu herhalde, Venedik'e geçen bahar sonunda gitmişlerdi ve Venedik'ten Mantua'ya gittikleri o ikindiye, yol üzerindeki o kırmızı evlere kadar da Nicole halinden gayet memnundu, ama arada birdenbire hüzünlenivermişti, sanki Juan ve Tell'in çalıştıkları şehirden Prag veya Cenevre'den yolladıkları, üzerinde ayılarla armalar ve her zamanki gibi dostça bir iki söz olan o kartta gizli bir mesaj varmış gibi, ki elbette yoktu, sadece Nicole başka birçok mesaja yaptığı gibi onu da bu karta dahil etmişti ve yolun kenarındaki o kırmızı evler her şeyin bir tür doygunluğa eriştiği o anı simgeliyordu Marrast'ın belleğinde, aslında bu olaydan önce de Nicole'de bir hüzün, bir huzursuzluk yok sayılmazdı, ama onun kendini bırakmışlığı, konuşmalarına ya da nice gece vakitleri şehirlerde bir sürü şeye birlikte bakmalarına ve bir parkta kahve içmek için köprüleri koşarak geçmelerine mani olmamıştı hiç. Tekrar Vercingetorix'e dönersek, heykel geleneksel öğeleri tümüyle değiştirecekti ve o kaçınılmaz plastik ve gör-

sel yeniliğin Galyalı kahramanı dinamik bir biçimde ifade edeceğinden emindi Marrast, Arcueil meydanının tam ortasında bir ağaç gövdesi gibi yerden fışkıracaktı, ellerinde güvercinlerin sevgilisi o aptal kılıç ve kalkan yerine muşamba taşının en heybetli bölümünü tutacaktı, böylece buzdağının suyun altındaki ve üstündeki kesimleri arasındaki geleneksel orantısızlığın yer değiştirmesiyle (zaten Marrast'a doğanın yaptığı en kötü şakanın simgesi gibi gelirdi bu Alésia kahramanıyla buzdağının pek fazla ortak noktası olmasa da) kolektif bilinçdışı alttan alta şoka uğrayacak, hem de estetik düzlemde heykelin en ağır ve sıkıcı parçasını havaya kaldırması görenler için hoş bir sürpriz olacaktı, varoluşun o günlük malzemesini, o boktan, gözü yaşlı tabanı, kahramanca bir dönüştürümle maviliklere kaldıracaktı. Tabii bütün bunlar son derece soyut şeylerdi ama kasaba meclisi, Arcueil sakinlerine hatırlatılan bu karakterin kimliğini münasip bir plaketle belirtmeyi ihmal etmezdi herhalde.

"Calac ve Polanco her zamanki gibi tartışıyorlardı," diyorum Nicole'e, "ama büyük bir yenilik vardı. İngilizce konuşuyorlardı, hem de metroda kırlangıçlar hakkında çekişiyorlardı, herhalde pratik falan yapıyorlardı."

"Bir şey anlayabildin mi bari?" diye soruyor Nicole.

"Artık gayet iyi konuşuyorlar, onları dinleyen yolcuların afallayıp kalmasından da belliydi zaten. Pembeler giymiş bir kadın vardı, yerin yüz metre altındaki Leicester Meydanı istasyonuna kırlangıç sürüsü mü girmiş diye etrafa bakındı durdu."

"Kırlangıçların neyini tartışıyorlar ki?" diye soruyor Nicole küçük bir fırçayı temizlerken.

"Alışkanlıklarını, başlarını kanatlarının altına sokup sokmadıklarını, aptal olup olmadıklarını, memeli olup olmadıklarını filan."

"Tartışırken çok komik oluyorlar," diyor Nicole. "Hele İspanyolca konuştuklarında, ne kadar keyif duyduklarını daha iyi anlıyorsun. Demek kırlangıçlardan da söz ediyorlar, ha? Paredrosuma bir soralım bakalım. Belki Arjantin'de çok kırlangıç vardır, ne konu ama."

"Paredrosuma da sorabiliriz Juan'a da," diyorum. "O güney ülkesinden çok temsilci var aramızda."

Nicole sesini çıkarmıyor. Gözlerini indirip fırçasını temizlemeye devam ediyor; her seferinde daha kötü oluyor, ihtiyatla bir adın etrafından dolanmamız, o adı söylememek için özen göstermemiz, anıştırmalar ve gruba maletmelerle yetinmemiz, dümdüz gitmememiz gereken o noktaya ne zaman yaklaşsak hep böyle oluyor. "Paredrosum" dediğinde kimi kastediyor olabilir ki? Ben neden öteki adı telaffuz etmek zorunda kalıyorum? Ama artık o adı anmazsak, o kuyu, o kara delik ne olacak? Şimdiye kadar bizi nezaket ve şefkat kurtardı. Bundan sonra kırlangıçlardan başka bir şey konuşamayacak mıyız?

Tatarların dilinden anlayan biri konuştuklarının kırlangıçlarla hiç alakası olmadığını hemen anlardı.

"Sizden madrabızını tanımadım," der Colac.

"Ben de sizden daha sahtedar birini tanımadım," der Polanco. "Bana madrabız diyorsunuz ama aynada kendi suratınızı röntlemediniz herhalde."

"Siz aranıyorsunuz, bayım," der Calac.

İkisi de hötleyerek birbirlerini röntlerler. Sonra Polanco cebinden bir tebeşir çıkarıp yere bir cızık atar.

"Pis madrabız," der Calac.

"Sahtedar herif," der Polanco.

Calac pabucunun topuğuyla cızığı siler.

Çaklaşmaya başlamalarına ramak kalmış gibidir.

"Pis madrabız," der Calac.

"Sahtedar herif," der Polanco.

"Siz aranıyorsunuz," der Calac.

"Cızığımı silizlediniz," der Polanco.

"Bana madrabız demeseydiniz silizlemezdim."

"Madem öyle tekrar diyorum."

"Çünkü sahtedarsınız," der Calac.

"Sahtedar olmayı madrabız olmaya tercih ederim," der Polanco.

Polanco cebinden bir pıtrak çıkarıp Calac'ın üzerine yapıştırır, o karşılık vermez.

"Şimdi, sahtedar olduğumu söylediğim için beni yine zızztlayacaksınız," der Polanco.

"Sizi yine zızztlayacağım ve tüm cızgılarınızı silizleyeceğim," der Calac.

"Ben de bu pıtrağı götürünüze çaklayacağım."

"Bu da madrabızlığınızı gösterir."

"Zavallı sahtedar."

"Sizin gibi bir madrabızın cızdığı her cızgıyı silizlerim, isterseniz üzerime altı dikenli pıtrak atın."

"Ben de bu pıtrağı size çaklarım," der Polanco, pıtrağı iyice röntleyerek, "Kimsenin cızgımı silizlemesine, sonra da bana madrabız demesine tahammül edemem."

"Sizin suçunuz, ilk siz başlattınız," der Calac.

"Siz başlattınız," der Polanco. "Ben de size hak ettiğiniz karşıtlığı verdim, siz de benim cızgımı silizlediniz ve bana madrabız diyerek zızztladınız."

"Siz bana pıtrak atmasanız zızztlamazdım."

"Peki siz cızgımı neden silizlediniz?"

"Bana çirkin saflar söylediğiniz için silizledim. Üzerime pıtrak atsa bile hiçbir madrabızın benle böyle konuşmasına tahammül edemem."

"Yeter, yeter," der Juan. "Cenevre'deki silahsızlanma konferansına benzedi."

"Siz hiç o pıtrağı çakladınız mı?" diye sorar, hep neler olup bittiğini biliyormuş gibi davranan paredrosum.

"Dikkat et," der Polanco. "Öyle koy ki sonra üzerimde paslansın, onu koruma maliyeti de cabası. Silah meselesi nazik meseledir, bilirsin."

"Göğsüm gümüş bir kın olacak, bu iğrenç şeyin hak etmediği bir kın," der Calac, "Durma, koy tekrar cebine, zaten bayılırsın böyle aynasız mevzulara."

Paris'teki dairemle kıyaslandığında hiç de hoş sayılmayacak otellere mahkûm ediyordu beni mesleğim; dairem on beş yıllık bir tercihler yığınıydı, bir bekârın merakları, duyuların yönlendirdiği eğilimler, kendi yerlerinde uysal uysal duran plaklar ve şişeler, çar-

şamba ve cumartesileri Madame Germaine'in toz bezli, sessiz ilgisi, mali sorunlardan uzak bir hayat ve pencerenin altındaki Lüksemburg bahçeleri üzerine kurulmuştu; ama bütün o alaylı paradoksu savunabilmek için üç haftada bir uçağa atlayıp, keten üretimi, barış içinde bir arada yaşama, teknolojik yardımlaşma ve UNICEF sorunlarının tartışıldığı konferanslara, günlüğü altmış dolara çevirmen kulübelerine elektronik yollarla iletilen çeşitli dilleri dönüştürüp, sözün simyasını değiştirmeye giderdim. Niye şikâyet edeyim? Otellerin beni çeken ve iten yanları var, her şey bir yana o tarafsız bölgelerden şehre girmek, her an şehrin o geçirgen husumetini hissetmek çok daha kolay. Sonunda şunu keşfettim, kaldığım bütün otellerde, şehirdeki o otele çok daha sık girmiş, açık renk duvar kâğıdı kaplanmış, bitmez tükenmez odalarında, o anda adını koyamadığım birini arayarak dolanıp durmuştum; gitgide o yıllarda kaldığım bütün otellerin bir şekilde kesiştiğini hisseder oldum, her halükârda tek yapmam gereken, şimdi Viyana'da Capricorno'da olduğu gibi, yeni bir otelde kalmaktı, muslukları, elektrik düğmelerini, portmantoları ve yastıkları fiziksel olarak reddetme hissi beni Paris rutinlerinden çekip alır, deyim yerindeyse şehrin kapılarına, tramvaylı meydana açılan üstü kapalı sokaklarda başlayıp, paredrosumun da gördüğü gibi, billur kulelerde ve mavnaların geçtiği kuzey kanalında biten o şeyin kıyısına bırakırdı tekrar.

O gün Viyana'da işler gitgide karışıyordu; bunun bir nedeni Frau Marta'yla İngiliz kızın öyküsüydü, ama esas nedeni Monsieur Ochs'un oyuncak bebeği ve Tell'in bir bardak suda fırtına koparma yeteneğiydi. Bir yolculuk ya da maceradan dönüşte, mıntıkada Tell'in yaptıklarını dinlemek Tatarların pek hoşuna giderdi. Tek başınayken şehre pek gitmeyen o çılgın Danimarkalı kız vermişti ilk işareti; Juan'a içinden geçtiği yüksek kaldırımlı sokakların bir tutanağını sunarak irkiltmişti onu, kızın sözünü ettiği o tanıdık ve şaşmaz topografyanın, *Cluny*'de bir gece aniden Tell'in alaycı dudaklarından döküldüğünü duysalar Nicole'ün ya da paredrosumun dudakları uçuklardı. Nicole'ü ve belki de Marrast'ı pazar yerinde dolaşırlarken uzaktan gördüğüne emindi Tell; sanki Nicole Tahran sokaklarında satılan o büyük mavi taşlı kolyelerden arıyor gibiymiş (ve bulamadığı için son derece üzgünmüş). Tell yatakta oturmuş zoraki bir dikkatle ayak parmaklarına bakarak, Polanco'nun

Londra'dan attığı, Marrast'ın bir taş ve bir tabloya dair anlaşılmaz faaliyetlerinden söz eden kartta yazanları da katarak öyküsünü anlatırken, Juan bir ara kendisinin de pazar yerine gittiğini ve tramvaylı meydanın karşı tarafına geçerken uzaktan Hélène'i görür gibi olduğunu hatırladı – ama şehir söz konusu olduğunda hatırlamak oradan hemen geri dönmekti. Hélène ile ilgili her şeyi anlattığı gibi, bunu da Tell'e anlattı, Tell de onu oyuncul bir tavırla öperek, şakacıktan avutmak için Frau Marta'dan ve sabah kahvaltısında kulağına çalınan konuşmadan bahsetti. Böylece her şey birbirine girmeye başlamıştı; oyuncak bebek ve şahmeran hanedanı, Frau Marta ve şehirdeki tramvaylı meydan ve bir de Tell, o zamana kadar oyunlara dostça tanıklık ederken, birdenbire, âdeta kendi başına, yüksek kaldırımlı caddeye girmiş ve o dingin alaycılığıyla, Capricorno'nun yemek salonunda Frau Marta ile İngiliz kız arasındaki konuşmayı dinlemişti.

Yine o günlerde, tam işin ortasında, Tell'in o neşeli müdahalesini düşündüm ve tanışıp sevişmeye başladığımızdan beri bana verdiği kaçış ve uzaklaşma hissinin, şehre bizzat girmesi ve rastlantıyla Frau Marta'yı keşfetmesi yüzünden değişebileceği fikrinin midemi bulandırması bana acı verdi. Kendisini belli etmeksizin, ona çok yakışan o kedi serbestliğiyle, her iş gezisine, her otele nasıl güzelce yerleşileceğini bilirdi Tell; o anda benim için Paris her ne idiyse (o anda Paris benim için ne değil idiyse) onu ertelerdi benim için, insanın yiyip içtiği ve yeminini bozmadan istisnai bir durumun tadını çıkarırcasına seviştiği o tarafsız bölgeyi sunardı, bozulacak bir yemini olmayan bana. Bir tenhada iki üç hafta, rüzgâra çalışıp aşk oyunu oynamak, Tell'in ince belinin tam oturduğu o boşluk bu değil de neydi? Barların, meyhanelerin, sabaha karşı akşamcı duraklarının ve anıların zamanın o hüzünlü kokusuyla karışmadığı yatakların dostu, Roma, Lugana, Viña del Mar, Tahran, Londra, Tokyo olmuştu Tell, şimdi neden Viyana olmasın ki, hoş kafeleri, 16 Brueghel'i, yaylı çalgılar dörtlüleri ve köşe başlarında rüzgârlarıyla Viyana? Her şey yine her zamanki gibi olacak, Tell'in koruduğu Nicole'den havadisler veren ve Tatarlardan gelen, onu gülmekten kırıp geçiren kartlar; ama artık o da şehre girmiş, ilk defa o yüksek kaldırımlı sokağı görmüş ve hemen hemen aynı anda, Viyana'da, Frau Marta'yla İngiliz kıza rastlamıştı. Artık

benim tarafımda olmadığını bilemezdi. O serbest ve özgür şefkatiyle katlanmama yardım ettiği şeyin içindeydi artık; suç ortağı gibi bir şey olmuştu ve artık ona Hélène'den söz edemeyeceğimi, Hélène yüzünden ne kadar üzgün olduğumu dostça itiraf edemeyeceğimi hissediyordum. Bütün bunları anlatırken pencerenin yanında tıraş oluyordum, o da yatakta bana bakıyordu, çıplak, sabahın dokuzunda sadece Tell'in olabileceği kadar güzel.

"Biliyorum, Juan, hiç önemi yok. Yanağını kesmişsin. Şehir herkesin, değil mi? Senin öykülerin, paredrosumun havadisleri, dalgın bir yürüyüş dışında, bir şekilde onu bizzat tanımamın zamanı er ya da geç gelecekti. İkimizin ilişkisini neden değiştirsin ki bu? Vahşi, kuzeyli sevgiline, ne zaman istesen Hélène'i anlatabilirsin."

"Evet ama sen başka bir şeysin, bir sığınak ya da bir ilkyardım çantası, teşbihte hata olmazmış ("Hoşuma gitti," dedi Tell) ve birdenbire çok yaklaşıyorsun, benimle aynı anda şehre giriyorsun ve saçma gibi görünse de, bu seni uzaklaştırıyor, aktif bir parça yapıyor, sargı bezinin tarafından yaranın tarafına geçiyorsun."

"Özür dilerim," dedi Tell, "ama şehir böyle işte. Hiç kimseden izin almadan, kimse senden istemeden girip çıkıyorsun. Bence bu hep böyle olmuş. Bu gidişle gerçekten de ilkyardım çantası gerekecek, pijamanı lekeleyeceksin."

"Evet, tatlım. Ama ben Hélène'i ararken, senin Nicole'ü gördüğünün farkındasındır herhalde."

"Ah," dedi Tell. "Sen de Hélène'i değil de Nicole'ü aramanı istediğim için onu gördüğümü düşünüyorsun."

"Hiç de değil," dedi Juan, yüzünü kurulayıp, kolonyalı pamukla bir manevraya girişti. "Ama sen de bir fark olduğunu hissediyorsun, aynı anda şehirde olmamıza ahlâki bir değer yüklüyorsun, bazı tercihler öne sürüyorsun. Sen ve ben değişik bir düzlemdeydik burada."

Eliyle odayı, pencereyi, günü, Yeni Delhi'yi, Buenos Aires'i, Cenevre'yi gösterdi.

Tell ayağa kalkıp Juan'ın yanına gitti. Juan, yine aynı eliyle onun göğüslerini okşadı, vücudunu dizine kadar boydan boya katetti ve ağır ağır kalçasının içine doğru yukarı çıktı. Tell onu kendine bastırıp saçlarından öptü.

"Belli mi olur, günün birinde onu şehirde bulursun belki de"

dedi. "Biliyorsun, becerebilsem onu sana getirirdim, koca salak."

"Ya," dedi Juan yanağından pamuğu çekerek, "bunun olanaksız olduğunu sen de anlayacaksın. Ben esas senin şehre nasıl girdiğini ve orada olduğunu nereden anladığını merak ediyorum. Genelde düşe, ya da paredrosumun havadislerinin bilinçdışı taklitlerine benzeyen belirsiz şeyler anlatırsın. Ama bu seferki öyle değil. Anlat bana Tell."

Ne sıradan ne de çok uçuk, şartsız şurtsuz bir hayat bu bizi kurtaran; eninde sonunda sürü ruhuyla yapılan herhangi bir uzlaşmaya ya da isyana kolayca kapılmamızı engelleyen zorlu bir güç; bir şelale, ardında beyaz bir fon olan vesikalık fotoğraflarımız ve sağ başparmağımızın iziyle belirlenen kimliğimizle hiç alakası olmayan gecikmeli bir hareketle döküldüğü için asla yere ulaşamayan bir şelale; yabancı bir şey olan ama yine de özen gösterilmesi gereken hayat, annesinin işi çıkınca birine bırakılmış bir çocuk, haftada üç kere sulamamız ama bozmamak için lütfen fazla sulamamamız gereken begonya saksısı. Zaman zaman Marrast veya Calac havada kapladığım yeri neden boş bırakıp da gitmediğimi sorar gibi bakarlar bana; bazan ben onlara bakarım, bazan Tell veya Juan bakar, ama Hélène bakmaz, yo kimi zaman o da bakar, işte o zaman biz bakılanlar tek tek ya da toplu halde bu bakışlara karşılık veririz, nereye kadar bize öyle bakacaklarını ölçmeye çalışırız sanki ve sonra hiç bakılmayan, hatta daha da az bakan Feuille Morte'ye müteşekkir kalırız, masum masum oyun oynamayı ya da eğlenmeyi önererek bize bir çıkış kapısı araladığı için.

"Bisbis bisbis," der Feuille Morte, konuşabildiği için son derece mutludur.

Señora Cinamomo gibileri için o bakışlardaki gelişmemişliği anlamak önemlidir. Feuille Morte'yi hemen takip eder paredrosum. "Guti guti guti," der. "Ostas ostas fetete," der Tell. En çok Polanco heyecanlanır. "Poschos toquetoque sapa," der Polanco. Bu tür şeyler genellikle *Cluny*'de meydana geldiği için müşteriler bariz bir biçimde tedirgin olur. Marrast insanların esneklikten bu kadar yoksun olmasına şaşarak hemen sesini yükseltir. "Tete tete fafa remolino," der Marrast parmağını sallayarak.

"Bisbis bisbis," der Feuille Morte. "Guti guti," der paredrosum. "Ptac," der ısrarlı bir sesle Calac. "Pete sofo," der Nicole. "Guti guti," der paredrosum. "Honk honk honk," der Marrast kendinden geçerek, hepimizin sesini boğmaya niyetlidir her zamanki gibi. "Guti guti," der paredrosum. "Ostas fetete," der Tell. "Ptac," der Calac. "Honk honk," der Marrast. "Pete sofo" der Nicole.

İşler bu raddeye vardığında genellikle paredrosum cebinden salyangoz Osvaldo'nun kafesini çıkarır, büyük tezahüratla karşılanan sıradan bir jesttir bu. Hasır kapısı açılır açılmaz bütün o nemli masumiyetiyle belirir Osvaldo ve masanın üzerine dağılmış *croissants*'ların ya da küp şekerlerin arasından yürümeye başlar. "Guti guti," der paredrosum boynuzlarını okşayarak, Osvaldo hiç sevmez boynuzlarının okşanmasını. "Bisbis bisbis!" diye bir çığlık atar Feuille Morte, Osvaldo oğlu gibidir. "Ompi ompi ompi," der Tell, Osvaldo'yu kendine çevirmek için yapmadığını bırakmaz. "Bisbis bisbis!" diye bağırır böyle şımarıklıklara tahammülü olmayan Feuille Morte.

Salyangoz Osvaldo'nun hareketleri pek de öyle leoparımsı olmadığından paredrosum ve diğerleri kısa sürede sıkılıp kendilerini daha ciddi meselelere verirler, bu sırada Tell ve Feuille Morte alçak sesle hayvanı hipnotize ve kolonize etme çalışmalarını sürdürürler. "Vosches muni," der Polanco. "Muni feta," der Calac, cevabı yapıştırmak için hep hazırdır. "Sahtedar," diye mırıldanır Polanco. "Tanıdığım en madrabız herifsin," der Calac.

Bunun üzerine paredrosum Osvaldo'yu kaldırmak için hamle eder çünkü gruptaki en küçük gerilim bile onu üzmektedir, hem Curro da iki kere gelip, o sümüklü şeyi kaldırmazsak polisi çağıracağını söylemiştir, bu da önemli bir ayrıntı olsa gerek.

"Sen var ya, Curro," der paredrosum, "Astorga'da kalsan daha iyi olurmuş; Paris hiç sana göre değil. Fray Luis de León'un bahsettiği şu sağlıksız Galiçyalı sen olmalısın, hoş kimileri de onun bir rüzgârdan söz ettiğini söylüyor ya."

"O sümüklü şeyi hemen kaldırmazsanız bir aynasız çağırırım," der Curro, Saint-Germain Bulvarı tarafında soldan dördüncü masaya kurulmuş olan Señora Cinamomo'yu memnun

etmek için sesini yükseltmiştir ama bir yandan da bize göz kırpmaktadır.

"Tamam," der Juan, "sen işine bak."

"Bisbis bisbis," der Feuille Morte.

Ne kadar doğal olsa da bütün bunlar Señora Cinamomo'ya çok aptalca gelir çünkü ne yalan söyleyelim, artık bir hanımın şöyle rahat rahat bir kafede oturması mümkün değildir. Bak görürsün, Lila, hepsi kodesi boylayacak, deli gibi bağırıyorlar ve ceplerinden tuhaf şeyler çıkarıp aptal aptal konuşuyorlar.

"Sıkma canını, Teyze," diyor Lila bana.

"Nasıl sıkmam," diyorum. "Beni bunaltıya sokuyor bunlar, valla öyle."

"Bunalım demek istiyorsun herhalde," der Lila, dediklerimi düzeltme hevesiyle.

"Hiç değil, kızım. Bunalıma kapıldın mı gitgide dibe batarsın, sonunda da vatoz gibi yamyassı olursun. Hani akvaryumda görmüştük. Ama bunaltıya kapıldıysan etrafındaki her şey yükselmeye başlar. Mücadele etsen de boşuna, en sonunda bir yaprak gibi yerde kalakalırsın."

"Ya," der Lila, saygıyı hiç elden bırakmaz.

"Kaldırımları çok yüksek olan bir sokakta yürüyordum," dedi Tell. "Anlatması zor. Yol bir siperin dibi gibiydi; kurumuş bir dere yatağına benziyordu ve insanlar yoldan epeyce yüksek olan iki kaldırım boyunca yürüyorlardı. Aslında pek fazla insan yoktu, sadece bir köpek bir de yaşlı kadın, hazır yaşlı kadın demişken sana sonra çok tuhaf bir şey anlatacağım, neyse, sonunda kırlık bir yere geldim sanırım. Hiç bina yoktu, şehrin bittiği yer."

"Demek şehrin bittiği yer," dedi Juan. "Orayı kimse bilmez ki."

"Her neyse, sokak bana tanıdık geldi çünkü başka insanlar da geçmişti içinden. Bana o sokaktan söz eden sen miydin? Öyleyse Calac'tır. O yüksek kaldırımlı sokakta başına bir şey gelmiş. Öyle bir yer ki bir duman gibi ruhuna sızıyor, sebepsiz yere seni hüzünlendiriyor, sırf orada olduğun ve o kaldırımlarda yürüdüğün için, hem onlar da aslında kaldırım değil, yanlarında kurumuş otlar ve üzerlerinde ayak izleri olan toprak yollar. Ha, eğer Paris'e dönme-

mi istiyorsan, uçakların yanı sıra günde iki tren kalkıyor. Karavelalar çok hoş."

"Saçmalama," dedi Juan. "Sana ne hissettiğimi burada kal diye anlattım, git diye değil. Bunu sen de biliyorsun. Bizi ayıran her şey aslında birlikte yaşayabilmemizi sağlıyor. Hissettiklerimizi birbirimize anlatmayı bırakırsak ikimiz de özgürlüğümüzü kaybederiz."

"Sadelikten nasibini pek almamışsın," diye takıldı Tell.

"Ne yazık ki öyle ama sen beni anlarsın. Tabii gitmek istiyorsan..."

"Ben yerimden memnunum. Her şeyin değişebileceğini düşündüm, yani senin demin düşündüğün gibi düşünürsek..."

"Seninle bir alıp veremediği yoktu söylediklerimin. İkimizin de şehirde olması canımı sıktı. Belki bir ara orada karşılaşırız diye düşündüm, o odalardan birinde ya da yüksek kaldırımlı sokakta, o sınırlardan birinde başımızı derde sokabiliriz, birbirimize sonsuza kadar bir türlü rastlamayabiliriz. Ama işte karşımdasın, gün gibi. Canımı sıkan, bundan böyle Nicole ya da Hélène gibi..."

"Oo, yo," dedi Tell kendini yatağa bırakıp bacaklarını görünmez bir pedal çevirir gibi döndürerek. "Hayır Juan, orada karşılaşmamız mümkün değil, hayatım, imkânsız, kare bir sabun köpüğü ne kadar mümkünse o kadar mümkün."

"Küp olacaktı o dediğin bir kere taşkafa," dedi Juan yatağın kenarına ilişip Tell'in cimnastiğine bir eleştirmen gibi bakarak. "Muhteşem birisin sen, çılgın Danimarkalı. Utanman arlanman yok, bütün sırların açıkta, atletiksin, dayanılmaz, Bergmanvari bir kuzeyliliğin var, gölgesiz, esmersiz. Bazan şaşıyorum, aynaya baktığımda, her zamanki gibi süsleyerek sana Hélèn'i anlattığımda, neden beni..."

"Şşşş, işi oraya vardırma. Sana hep kendime göre bir özgürlük anlayışım olduğunu söylemişimdir. Paris'e ya da annemin umutsuzca çılgın kızının dönüşünü beklediği Kopenhag'a dönmek istesem sana sorar mıydım?"

"Hayır, sormanı beklemezdim," dedi Juan. "İçimde olup bitenleri sana anlatmakta haklı olduğumu kabul et o zaman."

"Buna alınmam gerekirdi," dedi Tell düşünceli düşünceli, pedal çevirmeyi bırakıp bir salyangoz gibi kıvrıldı ve ayağını Juan'ın karnına koydu. "Şayet aklı başında biri olsaydım. Sen üzülme, çılgın Danimarkalın seni kendince sevmeye devam edecek. Görürsün, şehirde hiç karşılaşmayacağız."

"Ben o kadar da emin değilim," diye mırıldandı Juan. "Ama haklısın, dizginleri geleceğin eline verme gafletine düşmeyelim. Şehirde de şehrin dışında da depoladığım mahvolmuş gelecekler bütün gözeneklerime işledi zaten. Ne bileyim, sen bana işlevsel bir mutluluk veriyorsun sanki, mantıklı, gündelik bir insaniyet, bu da az şey değil ve mis kokulu bir midilliye benzemenin de tek müsebbibi sensin. Ama bir an geliyor kendimi bir kinik gibi hissediyorum, ırkımın tabuları tırnaklarını gösterdiği zaman; işte o zaman bir yerde hata yaptığımı düşünüyorum, ifade tuhaf gelecek belki ama seni şeyleştirdiğimi, neşenden faydalandığımı düşünüyorum. Seni oraya koyuyorum sonra ordan alıyorum, bir şişe mantarı gibi takıp çıkarıyorum, seni hep yanımda taşıyor, ama hüzünlü olmam ya da yalnızlık çekmem gerektiğinde uzaklaştırıyorum. Ama sen beni böyle nesneleştirmiyorsun hiç, tabii içten içe bana acıyıp günlük iyilik haddini doldurmak için yanında bulundurmuyorsan eğer, bir izci başarı kurdelesi filan gibi."

"Ah şu erkek gururu," dedi Tell ayağını Juan'ın suratına dayayarak. "'Beni yalnız bırakın!' diye bağırdı matador. Arles'teydik hatırlıyor musun? Onu yalnız bıraktılar, Tanrım! olanları düşündükçe... Ama sana hiç acımıyorum evladım. Bir şey bir insana acıyamaz."

"Sen şey değilsin. Onu kastetmedim Tell."

"Kastetmemiş olabilirsin ama öyle dedin."

"Olsun, kendi kendimi suçlamak için söyledim zaten."

"Zavallıcık, vah vah," dedi Tell, ayağıyla onun yüzünü okşayarak. "Yeter artık. Böyle konuşmaya devam edersek neler olacağını biliyorum, o elini çek bakayım ordan, on buçukta bir oturumun olacaktı."

"Tabii ya, Allah, kahretsin, ona yirmi var."

"Yaşlı kadın!" diye bağırdı Tell, allı pullu bir Walkyrie'nin* ihtişamıyla ayağa kalktı. "Sen giyinedur ben anlatırım. Çok dokunaklı."

O kadar da dokunaklı değildi, en azından ilk başlarda, Juan geç vakte kadar yataktan çıkmamıştı, Tell de görünürde iyi ama aslında acılı bir vaziyette Capricorno Oteli'nin turuncu yemek odasında

* İskandinav mitolojisinde savaş alanında ölen kahramanlar arasından bazılarını seçip ruhlarını, tanrı Odin'in sarayı Valhalla'ya götüren kızlardan biri (ç.n.)

kahvaltı etmek için aşağı inmiş ve orada yaşlı kadınla İngiliz kızın konuşması kulağına çalınmıştı. İlk başta yaşlı kadın arka masalardan birindeydi ve turist kıza oradan basit bir İngilizceyle laf attı, konuşma ilerleyince kıza yanınıza gelebilir miyim, diye sordu, kız da ah tabii, buyrun dedi, ben masamda koskoca bir greyfurt suyu bardağının arkasına saklanarak yaşlı kadının büyük bir gayret sarfederek kızın masasına oturmasını izledim, çünkü kadın için oturmak demek önce tırmanmak sonra da kendini geri bırakmak demekti, çok teşekkür ederim, nereli olduğu, nereye gittiği, izlenimlerinin neler olduğu, gümrükler ve iklimler hakkında sıradan bir konuşma, ya evetler, yoo hayırlar. Ne Juan ne de Tell bu konuşmayı neden gitgide daha dikkatli dinlediklerini ve bu konuşmayı dinledikten sonra neden diğer konuşmaları da dinlemelerinin gerektiğini ve bu yüzden de neden hemen otellerini değiştirmeleri gerektiğini asla anlayamadılar ama hemen o öğleden sonra, Viyana'nın tozlu barok labirentinde eski ve köhne, ama Blutgasse'ye çok yakın düşen Macaristan Kralı Oteli'ne taşındılar. Capricorno'nun rahatlığını, temizliğini ve barını bırakmış olmanın tek avuntusu Blutgasse'nin yakınında olmaktı Juan için, ama kahvaltıda Frau Marta ve İngiliz kızın konuşmasını dinlemenin de başka yolu yoktu; o oteli tavsiye ettiğiniz için çok teşekkür ederim, hem çok ucuz hem de karakteristik, İngiliz kız Frau Marta'nın masasına oturmuş bir gün önce gördüklerini anlatıyordu, Schönbrunn ve Schubert'in eviyle dolu olmasına rağmen hep aynı geziydi sanki anlattığı, aynı gezi ve bütün geziler, kırmızı kapaklı Nagel rehberi ve İngilizcesi, ya evet, çok haklısınız.

Nicole fırçalarını temizlemeyi bitirmiş boya kutusunu da özenle kapamıştı; dergi ve kitap barikatıyla korunan göz alıcı bir cüce masanın kenarında kuruyordu.

"İçerisi çok havasız," dedi Marrast, odanın içinde yürüyüp duruyordu. "Onu bunu çekiştirmek yerine neden dışarı çıkmıyoruz ki? Diğer hayaletlerden söz eden hayaletlere benziyoruz. Sağlıksız bir şey bu."

"Evet Mar," dedi Nicole. Kırlangıçlardan, Austin'den, Calac ve Polanco'yla yaptığı bitmek bilmez metro yolculuğundan söz ederken birdenbire isimleri sıralamaya başlayanın, önce Juan'ın sonra

da Hélène'in adını söyleyenin o olduğunu hatırlatmak niyetinde değildi Nicole. Bunu özellikle yapmamıştı ama Juan'ın adını laf arasında, öylesine ilk zikreden oydu ve sonra da bir sigaranın küllerinin arka arkaya dökülmesi gibi paragrafın sonuna Hélène düşmüştü, mükemmel bir biçimde kapanmıştı daire. Bütün bunlar sitem ya da hınç duymadan düşünülebiliyordu. Odanın içinde büyük bir ayı gibi dolanırken sigara içen Marrast'a, iyi, sabırlı, acılı Marrast'a sitem etmek haksızlık olurdu; boşluğu doldurmak için kullanılan kelimeler bittiğinde, o çok yakın ama çok yabancı zaman geride kaldığından beri onları hâlâ bir araya getirebilen yegâne şeye teslim olması çok mantıklıydı Marrast'ın, Juan'ın adının cümlenin orta yerinde belirmesi çok mantıklıydı çünkü diğer arkadaşlarının adlarıyla beraber onun adının da telaffuz edilmemesi için görünürde hiç neden yoktu ve hemen bunun ardından Marrast'ın o gece rüyasında Hélèn'i gördüğünü hatırlayıp söylemesi, sonra da sigara içerek aynı tempoda odada dolanmaya devam etmesi çok mantıklıydı. Marrast'ın gözlerine bakamadan, çünkü gitgide zorlaşıyordu birbirlerinin gözlerine bakmaları, onun eski halini düşündü Nicole, savaşların adamı; sürekli tahrik etmek için hazır bekleyen, heykeltıraşların *Reiter*'i; (tıpkı şu anda Juan'la Hélène'in adları geçip de her şey felç olana kadar birinin kırlangıçlar diğerinin ansiklopedilerden söz etmesi gibi) ona günlük ufak tefek olayları anlatan Nicole'ü, öpücüğüne zorla karşılık veren Nicole'ü öpmek ya da cücelere bakmak için eğildiğinde her seferinde biraz daha kamburlaşan ve gitgide huzursuzlaşan bu ayıyla alakası olmayan biri, ama Marrast'ı affetmek gerekirdi ve hüzünlü gözlerine bakmak onu affetmeyi kolaylaştırıyordu. Aslında affetmek diye bir şey de söz konusu değildi çünkü onun suçu yoktu, kimsenin suçu yoktu, suçların en kötüsü bir işgalci gibi yerleşip kendini kabul ettirmişti.

Eğer beni tekrar öperse ona karşılık vereceğim böylece bu çaresizlikten bir süre de olsa kurtulurum belki; ama artık vazgeçti, sigara içip odada dolaşmaya devam ediyor, yine Dr. Lysons'ın portresinden söz ediyor ve saatin kaç olduğuna bile aldırmıyor, müzeye geç kalacağız, defalarca olduğu gibi bir şeyin kapalı kapısı önünde bakakalacağız, yapmak isteyip de yapamadığımız şey sanki hiç önemli değilmiş gibi hemen o anda başka öneriler getire-

ceğiz, Charing Cross'a ya da sinemaya gideceğiz veya Leicester Meydanı'nda oturup güvercinleri seyredeceğiz, Calac ve Polanco'yla buluşacağız sonra, ya da otele dönüp cüceleri boyamayı, romanlar ve gazeteler okumayı sürdüreceğiz, boşluğu doldurmak için takviye aldığımız radyo duracak aramızda, kelimelerden uzak durmamızı sağlayacak, çatıyı sıkıntıyla bir uçtan bir uca katederken birbirlerine sürtünen ve çabucak ayrılan iki sıska kediye benzeyen bakışlarımızı birbirinden uzak tutacak, yatma zamanı gelip ışıklar sönene kadar.

Şimdi bir sigara daha içecek, ikindi penceresinin önüne oturup Bedford Bulvarı'nın vasat manzarasını seyredecek, karşıda bürolar olacak, Londra'ya ilk geldiğimizde ulaşım ağını tamamıyla gezene kadar sırayla hepsine binmeye karar verecek kadar bayıldığımız otobüsler olacak (75A'ya geldiğimizde paramız bittiği için Paris'e dönmek zorunda kalmıştık, Mar orada çalışıyordu). Ne yapacağını tahmin etmek zor değil, üzüntü onu tekdüze yapar. Sigara paketten çıkıyor, koltuğa kadar dört adım, pencerenin ötesinde kaybolan o tembel bakış, benim ve bizi çevreleyen şeylerin ötesinde olmaktan duyduğu rahatlama. Herhalde müzeye gideceğimizi unuttu bile, saatin dört olduğunun, yola çıksak bile geç kalacağımızın farkında değil. Boşluk gibi bir şey var, bir eksiklik. Neden sigarayı ağzından çıkarıp göğsümde söndürmüyor? Neden gelip bir tokat atmıyor, giysilerimi yırtıp, eski bir örtü gibi yatağın üstüne bile fırlatmaya zahmet etmeden, lekeli muşambanın üzerinde ırzıma geçmiyor? Yapması gerekirdi, yapabilecek gücü var, yapmalıydı. Mar, beni sana çarpan bu pasif rutini nasıl da yankılıyorum, kendi kendime veremediğim cezayı vermeni nasıl bekliyorum. Eline işkence yetkisi veriyorum ama o kadar gizlice yapıyorum ki bunu bilmene imkân yok, hele böyle dostça kırlangıçlardan söz ederken. Aynada kendime bakamıyorum artık. Kara bir boşluk görüyorum çünkü her baktığımda, şimdiyi iğrenç bir gurultuyla yutan bir huni. Kendimi öldürecek ya da çekip gidecek gücüm de yok. Rahatça çıkıp gidebilmesi için onu özgür bırakacak gücüm yok. Keşke burda olsaydın Tell, bir görseydin bunları. Bana harem kadını olduğumu, sadece hizmet etmeye yaradığımı söylediğinde ne kadar haklıydın. Senle güney Fransa'ya, birini ziyarete gelmediğim için küplere binmiştin. Senin gibi olup ilk adımı atamadığım, bir not çi-

ziktirip ya da bir telefon edip ne yapacağımı belirleyemediğim için içerlemiştin bana. Haklıydın, karar vermek elimden gelmiyor ve bir bakıma Mar'ı öldürüyorum. İlk karşılaştığımızda farklıydım. Bir tehdit edilen özgürlükler savaşına tutuşmuştu benimle, beni zorla ele geçirmişti, onun gücü ve benim gücüm onları uzlaştıran bir bilginin içinde birlikteydiler. Bunu söylemesi gerekecek, bu yapışkan düğümü çözmesi gerekecek, portreyi görmek için kapanmadan müzeye gitmemiz gerekecek.

"Kırlangıçlar, bir düşün."

"Metrodaki pembeli kadının yüzünü hayal edebiliyorum."

"Aslında bir kadından çok bir sürü pembe kulbu olan bir *tavaya* benziyordu. Señora Cinamomo gibi biraz, paredrosumun, Polanco ve Calac'ın Osvaldo'yu kafesinden çıkarıp masanın üzerine koyduğu geceyi hatırlıyorsun değil mi?"

"Hatırlamaz mıyım," dedi Nicole. "Ama sonunda Señora Cinamomo'yla dost olmayı başardık. Ne zaferdi ama."

"Calac'a deli gibi âşık olan kızının sayesinde. Kız sonradan Calac'a o gecenin muhteşem bir gece olduğunu söylemiş. Calac kızın söylediklerini bize anlattığında paredrosum neredeyse boğulacaktı."

"Çok güzeldi," dedi Nicole. "Yine *Cluny*'de olmak istemez miydin? Ne bileyim, insan Paris'te kendini birçok şeye daha yakın hissediyor."

"Paris'e git de gör," dedim. "Bir iki haftaya kalmaz Roma'yı, New York'u özlemeye başlarsın."

"Çok genel konuştun. Ama söz konusu olan benim, tabii Juan ve Calac da var."

"Juan ha, Juan için mesleki bir deformasyon bu, dil tellalı Bedevi, koydunsa bul çevirmen. Ama Calac'la sen başka belirtiler gösteriyorsunuz, bir tür *tedium vitae* ."

"Bu bezginliğe karşı koyabilmek için," dedi Nicole ayağa kalkarak, "son günlerde seni çok eğlendiren şu portreyi bana gösterebilirsin. Dördü çeyrek geçti."

"Dördü çeyrek geçti," diye tekrarladı Marrast. "Yüzde yüz gecikiriz. En iyisi yarın sabah gidelim. Bana öyle geliyor ki bitkiyi incelemeye gelen adsız nörotikler olacak orda. Gör bak, önemli şeyler olacak."

"Bu da bizi çok eğlendirecek," dedi Nicole.

"Tabii. Sana Harold Haroldson'dan söz ettim mi?"

"Az bir şey. Şimdi anlatsana."

"Yarın müzede, o gizemli bitkinin altında anlatsam daha iyi olur. "

"Her şeyi yarına bırakıyoruz Mar," dedi Nicole.

Marrast yanına gidip, saçını okşamaya dönüşen tuhaf bir hareket yaptı eliyle.

"Başka ne yapabiliriz ki tatlım? Ben en azından belki yarın her şey değişir diye aptalca bir düşünceye kapılıyorum hâlâ. Belki başka türlü uyanırız, bir yere zamanında gideriz. Sana rüyamda Hélène'i gördüğümü söylemiş miydim? O rüya bile bu ikindiden çok daha gerçekti. "

"Biliyorum, Mar," dedi Nicole sanki çok uzaklardaymış gibi.

"Düşünsene, tam rüya bitmek üzereyken her şeyi bütün netliğiyle gördüm; o iki suyun arasında yüzerken gerçeği şuramda, tam midemde hissettim, gözlerimizi açtığımızda reddettiğimiz o gerçeği. O anda sana bir isim verdim, sana o kadar çok yakıştı ki gerçek olduğundan şüphem yok: Gayrimemnun."

İlk başta Nicole sanki ne dediğimi anlamamış gibi baktı yüzüme. Kelimeyi sesinden çok dudaklarıyla tekrar etti. Bir gölgeyi uzaklaştırır gibi kımıldattı elini; ona o ismi vermekle, sanki ıslak bir dal parçasıyla ona hafifçe vurmuşum gibi hissettim kendimi.

"Gayrimemnun," diye tekrarladı Nicole. "Evet, şimdi hatırladım. Venedik'teki o kanal, Palladio villaları. Villada hapis tutulan kadının hikâyesi, gayrimemnun, ağaçların arasındaki basamaklar. Evet, Mar. Ne yapabilirim ki Mar?"

Bana Mar dediğinde hep yakınlaşırız ama bu sefer gönülsüz bir rüşvete benziyor ve içimi yakıyor. Elini tutup yüzüme bastırmaktan alamıyorum kendimi, yavaş yavaş aşağı yukarı kımıldatıyorum elini, böylece yüzümü okşamış oluyor, güdümlü bir okşayış, bütün her şeyi önceden ayarlanmış bir seyahat – bahşişler, tarihi yerlere biletler, yatak ve yemek. El direnmiyor güdüme, ılık, yanağımdan kayıp Nicole'ün eteğine düşüyor, kuru bir yaprak, ölü bir kırlangıç.

"Bu da diğerleri gibi bir açıklama," diyorum ona. "Palladio'daki bir villayla birdenbire beni sevmediğini anlayan bir kadının rastlantısal bağı. İlk bakışta şu meşhur ameliyat masası ortalar-

da yokmuş gibi görünüyor, ama o da mevcut, yakında sen de göreceksin. Tanrım, o da mevcut."

"Hayır, Mar," diyor Nicole. "Lütfen Mar, yeter."

"Çok iyi hatırlıyorum, birdenbire hüzünlenmiştin, güpegündüz, Giulio Romano'nun devlerini görmek için Mantua'ya gidiyorduk, sessizce ağladığını hissetmiştim. Yavaş yavaş frene bastım. Her saniyeyi, her şeyi hatırlıyorum. Solda birkaç tane kırmızı ev vardı. Frene basmıştım çünkü yüzünü görmek istiyordum, ama hiç gerek yoktu çünkü tek kelime söylemesek de her şey çok tanıdık geliyordu. Haftalardır kimseyi kandıramayan bir kandırmaca içinde yaşadığımızı anladım, sen artık daha fazla dayanamamıştın, itiraf ediyordun, gayrimemnundun sen, hapsedilen kız, sana bir şey söyledim mi hatırlamıyorum ama yolumuza devam edip Mantua'ya gittiğimizi hatırlıyorum, Leo Battista Alberti kilisesine ve Palazzo del Tè'ye hayran kalmıştık."

Nicole'ün kendine has hareketleri vardır, umulmadık bir anda başını kaldırıp, geçecek bir yol bulmak için bir ağaç dalını ya da bir örümcek ağını kenara itermiş gibi insanın gözlerinin içine bakar.

"Ama ben hapiste değilim, Mar. Sen beni hapsetmiyorsun ki."

"Evet hapsediyorum, bir bakıma. Kilitleyerek değil tabii. Arada bir öperek, sinemaya giderek."

"Bu senin suçun değil, Mar. Sana bu kadar acı vermemesi lazım, artık. Benimle ilgileniyorsun, burada kalıyorsun, günler geçiyor."

"Elli iki cüce."

"Ben gayrimemnunsam bu senin suçun değil. Doğru kelimeyi buldun ama beni bu ataletsizliğe hapseden sen değilsin. Anlayamadığım tek bir şey var, o da neden hâlâ yanımda olduğun, Mar."

"Sacher-Masoch," dedim saçlarını okşayarak.

"Ama sen böyle biri değilsin, Mar."

"Varoluş özden önce gelir, sevgilim."

"Hayır, böyle değilsin sen. Bunun için gelmedin dünyaya. Görüyorsun, benim yapmış olmam gereken..."

"Şşşş, ne yapmış olman gerektiğinden bahsetme bana. Ben zaten biliyorum ama işe yaramaz. Bir kaçağın uçağında hep boş bir koltuk vardır, arkada ya da yanda oturabilir istediğinde. Gölge ya

da yankıdır hep. Yapmamış olman gerekeni sakın yapma, çünkü o boş koltukta ben oturacağım, gayrimemnun."

Her zamanki gibi, sonradan, böylesi duygusal bir dil kullandığım için kendimi suçlayacaktım, şantajla intikam arası bir şey, her halükârda iç bayıltıcı ve faydasız. Nicole bunu anlamıştı galiba çünkü başını eğip karalamalarını ve kalemlerini toparlamaya başladı. Başını tekrar okşayıp özür diledim, hemen cevap verdi: "Yo, aslında sen..." sonra sustu ve nedendir bilinmez birbirimize gülümsedik ve uzun uzun öpüştük; yüzlerimiz ve dudaklarımız bir kum saatiymiş gibi geldi bana, o ince boğazdan yine sessiz ve faydasız bir zaman akıntısı boşalmaya başlamıştı. Müzeye çok gecikmiştik; odadaki ışık solmuştu, odanın kokusuna ve dışarıdaki seslere çok iyi gidiyordu bu solgunluk. Solunda kırmızı evler olan, Mantua yolundaki o ikindiden beri birçok kereler tekrarlanmış olması gereken o erteleme bir ayinler ve oyunlar mıntıkasına açılıyordu, yatağın ayakucunda onları bekleyen o diğer yalnızlığı inatla reddeden bencil gövdelerin içine düştüğü aşkla sona eren asırlık törenler mıntıkasına. Güvenilmez bir ateşkesti bu, birbirlerine sarınıp yuvarlandıkları, mırıldanarak, elleri ve giysileri birbirine karışarak soyundukları, yeniden nüksetmiş, sahte bir sonsuzluğa aceleyle girdikleri bir çöl. Soyadlarıyla ya da küçük hayvanların isimleriyle oynarlardı, sırası belli, tanıdık ve her zaman çok zevkli bir oyundu bu. Seni sersem, derdi Nicole. Hiç de sersem değilim, derdi Marrast. Sen sersemin tekisin bayım, hem de kötüsün/ Hiç de değil/ Evet öyle/ Hayır/ Evet/ Hayır/ Evet/ Öyleyse bahçeni mahvetmiş olmalıyım/ Bahçem gayet güzel, onu mahvetmedin/ Evet, bahçene bir sürü küçük hayvan saldım/ Umrumda değil/ Önce köstebekleri bıraktım içeriye/ Hepsi salak/ Üç tane dağ sıçanı/ Umrumda değil/ Bir sürü fındık faresi/ Çok kötüsün/ Kirpiler/ O benim bahçem kimse dokunamaz/ Senin bahçen olabilir ama ben içine küçücük hayvanlar salıyorum/ Senin küçük hayvanların beni ilgilendirmez bahçem muhafazalıdır/ Hiç de değil, benim küçük hayvanlarım bütün çiçekleri yiyecekler/ Hayır/ Köstebekler kökleri yiyecek/ Köstebeklerin hem kötü hem salak/ Dağ sıçanları güllerin üzerine işeyecek/ Dağ sıçanların hem kötü kokuyor hem de hepsi aptal/ Üç dağ sıçanı hakkında söylediklerin çok kötü şeyler/ Çünkü hepsi aptal/ Öyleyse sadece üç tane değil hepsini salacağım/ Hiç fark

etmez, onlar da aptal/ Ya fındık fareleri/ Umrumda değil/ Git de bahçene bir bak bakalım benim küçük hayvanlarım neler yapmış/ Hem salaksın hem de çok kötüsün/ Gerçekten hem salak hem de kötü müyüm?/ Kötü değilsin ama salaksın/ Öyleyse üç kirpiyi geri alıyorum/ Umrumda değil/ Salak mıyım?/ Hayır, salak değilsin/ Öyleyse bütün dağ sıçanlarını bir de köstebeği geri alıyorum/ Ne alırsan al benim için fark etmez/ Sana ne kadar iyi olduğumu göstermek için bütün küçük hayvanları geri alıyorum/ Kötüsün/ Demek kötüyüm, öyle mi?/ Hem kötüsün hem de çok salaksın/ Öyleyse iki köstebek/ Umrumda değil/ Bütün kirpiler.

Hélène'in portresi koyu ipek rengi, bir elin avcu içinde kendini ısıtmaya çalışan ve o eli yakacak kadar donduran pürüzsüz bir çakıl taşı, kelimelerin ve fiillerin hırsızlama gidip geldiği ve birdenbire artı ya da eksiye, ya hep ya hiçe dönüştüğü bir Mobius döngüsü; Hélène Arp, Hélène Brancusi, çokluk Hélène Hajdu, çifte balta gibi keskin, öpüşünde çakmaktaşı kokusu, Hélène oklarını kuşanmış kemankeş, Commodus'un gençlik büstü, Hélène Elche'nin hanımı, Elche'nin oğlanı, tebası ve cüceler arasındaki İnfanta'nın soğuk zeki kayıtsız nazik zalimliği, Hélène *mariée mise à nu par es célibataires, même,* Hélène mermerin soluğu, uyuyan bir adamın üzerine tırmanıp kendini sonsuza kadar onun kalbine kenetleyen bir deniz yıldızı, uzak ve soğuk, tam anlamıyla mükemmel. Hélène bir yumağa dönüşen bir kediye dönüşen bir kaplan (Hélène'nin gölgesi daha koyudur ötekilerden ve daha soğuk; her kim adım atarsa esmer yosunlarına yükselen zehri hisseder ve bu zehir, yegâne makbul çılgınlıkta sonsuza kadar yaşamaya mahkûm eder onu). Hélène'nin öncesi ve sonrasıdır tufan; Hélène'in emrini bekler bütün telefonlar, o büyük akrepler, kendilerini zamana bağlayan kabloyu kesmek için, hâlâ Hélène'le çay içmeyi, hâlâ Hélène'in telefon etmesini bekleyen her kimse, onun tenine kordan üvendiresiyle aşkın esas ismini düşmek için.

İşin içinde bir iş olduğunu çok geçmeden anladık, ama ilk başta gözümüze çarpan Frau Marta'nın elleri ve Schulerstrasse'ye gömülmüş olan Macar Kralı Oteli'nin küf kokusu olmuştu. Odamızın penceresi Domgasse'ye açılıyordu, otelin geçmişe bakan gözlerinden biri. (Birkaç metre ötede Blutgasse başlıyordu, başka anlamı olmayan bu isim, kontesin ismine hiçbir göndermede bulunmadığı halde, insan orada olası rastlantılar bölgesine giriyordu, dar sokağın adını başka bir çapraza taşıyıp, insanların o büyük dehşet anında mırıldandığı isimle çakıştıran güçler bölgesine.) Otel yöneticisinin bizi bizzat çıkardığı oda, şüphe uyandıracak ölçüde küf ve eski deri kokan tarihi bir odaydı; iki kanatlı kapısında gotik harflerle *Ladislao Boleslavski Zimmer* yazıyordu ve kalın duvarları en korkunç çığlıkları bile boğacak şekilde yapılmıştı, tıpkı bir zamanlar (gacırdayan yatağımızın başucundaki duvarın ardında ne olduğunu biliyorduk çünkü) Nagel rehberindeki açıklamaya göre, *Figaro'nun Düğünü*'nü bestelediği sırada Mozart'la piyanosunun sesini boğdukları gibi; hem İngiliz kız da kendinden geçerek bunu anlatmıştı kahvaltıda Frau Marta'nın masasında, ne de olsa kimse Viyana'ya gelip de *Figaro Evi*'ni görmeden edemezdi, sağolsun Nagel rehberi ve dokuzdan on ikiye, ikiden beşe evi beş şiline gezdiren rehberler.

Ne Tell ne de ben fikirlerin hangi noktada birbirleriyle ilintilenmeye başladığını bilmiyoruz. Doğal olarak her ikimiz de yaşlı kadının kontesin ruhunu taşıdığını filan düşünmemiştik çünkü bu bize hüzün de verse ruhgöçü diye bir şey olmadığında hemfikirdik, hem olsa bile, yeniden dünyaya gelen insanın bundan haberi olmadığı için mesele kesinlikle ilginç görünmüyordu. Otelin havası bizi etkilemiş olmalı, ya da uzun zamandır içine düşmüş olduğumuz bezginlik ve yine bezgince bu bezginliğe karşı koymaya çalışırken işin içinde bir iş olduğunu anladık; Capricorno'nun o sakız gibi havlularını, barındaki rahat koltukları elimizin tersiyle itmemize neden olan şey aylak insanların kapıldığı basit bir uçarılıktan öte bir şeydi. Bir şekilde ilerlemek zorunda hissetmiştik kendimizi, dalga geçiyorduk, büyülenmemiştik, ama ne olduğunu önceden tahmin edemediğimiz bir şeyi görmek istiyorduk. Baştan beri dikkatimiz Frau Marta'nın elleri üzerinde sabitlenmişti. Tell de Capricorno'da o sabah, Frau Marta'nın İngiliz kızın masasına gitmek

için nasıl bir örümcek gibi onu kelimelerden ağına düşürdüğünü görmüştü. O eller sonunda bizde bir saplantı haline geldi (abartıyorum, ama bizi isterik bellemiş olan paredrosumun hiç hoşuna gitmese de bir şeyi anlatmadan önce hepimiz büyük sevinç gösterisinde bulunuruz), o eller âdeta hiç durmadan çok eski siyah bir çantanın içine girip çıkıyorlardı, çantanın içinden kartlar, muşamba kapaklı defterler, kâğıt parçaları ve şeffaf bir cetvel çıkıyordu; bu cetvelle, İngiliz kıza Viyana gezisi sırasında yardımcı olmak için düştüğü notların bazılarının altlarını çiziyordu Frau Marta, ya evet, heyecanlı ve biraz da ürkekti kız Frau Marta'ya bakarken. Yüzü kuru üzüme ya da buruşuk bir dantel parçasına benzeyen Frau Marta yaramaz çocuk ifadesiyle cetvelini çıkarıp Macar Kralı Oteli'nin adının ve adresinin altını iki kere çizmişti. Tell'in duyduklarına bakılırsa, orada ona özel bir ilgi gösteriliyor ve indirimli fiyatlar uygulanıyordu.

Calac benim ellere karşı duyduğum ilginin sağlıksız olduğunu defalarca söylemişti, belki bir psikanaliste gitsem iyi olurdu falan filan. Closerie des Lilas'da, Hélène'in benim beyaz şarap davetimi her nasılsa kabul edip geldiği ve bana her zamankinden daha az mesafeli davrandığı nadir buluşmalarımızdan birinde, ellerimin acı dolu ve çok duyarlı olduklarını söylemişti Hélène; kimseye gönderilmemiş bir mesaj gibiymişler, ama yine de masalarda, ceplerde, yastık altlarında, bir kadının teninde, saç tararken, mektup yazarken, bir çevirmenin hayatının geçtiği sayısız odaların kapılarını açarken hep tekrarlanıyormuş bu mesaj. Mesajı gönderdiğim kişinin orada olduğunu, elimi uzatsam dokunacağımı, onun saçlarının ve onun yastığının ve onun teninin mesajı göndereni reddettiğini söylemenin ne faydası olacaktı ki? Çok uzaklardaymış gibi gülümseyecekti Hélène, hâlâ Paris'teki bütün lokantaların ışıklarından daha yumuşak olan Closerie des Lilas'ın ışıklarından bahsedecekti. Tell'e göre Frau Marta'nın ellerinin baykuşumsu bir havası vardı, kara pençeler gibi; her sabah kendi masamdan onları izleye izleye, belki de Hélèn'in o gece benim ellerime bakarken hissettiği şeyleri hissetmeye başladım: Anlaşılmaz bir dil neşrediyordu bu eller, kahvaltı masasının üzerinde, reçellerin ve kreplerin arasında havaya hiyeroglifler yazıp bozuyorlardı, şeffaf cetvelle, muşamba kapaklı defterle, siyah çantada yaptıkları el çabukluklarıyla ağır ağır

hipnotize ediyorlardı, bu sırada İngiliz kız ona gezintilerinden söz ediyor, onun Belvedere, Maria am Gestade Kirsche, Hofburg'daki hazine odası hakkındaki tavsiyelerini dinliyordu.

Her nasılsa (bunu söylemek tüylerimi ürpertiyor) Tell'in aklına kontes fikri takıldı. Başlangıçta basit bir metafor olarak kullanıyordu bunu, sonra da Macar Kralı Oteli'ne taşınmaya beni ikna etmek için kullandı. Frau Marta'nın elleri beni taciz etmeye ve köhne yemek salonundaki kahvaltılar, reçellerle krepler arasında süren incelikli bir işkenceye dönüşmeye başladığında, nazik günaydın gülümsemelerini ve adabı muaşeret kurallarını çiğnemeden konuşulanları dinlemek ve anlamak iflah olmaz bir tutku haline geldiğinde, kontesi hatırlamanın, en azından işe başlamamızı sağlayan bir varsayım yerine geçtiğini kabul ettim sonunda, çünkü çılgınca otelimizi değiştirdikten sonra bu işi sonuna kadar götürüp Frau Marta'nın gerçek niyetini anlamaktan başka çaremiz kalmamıştı. Konferanstan döndüğümde Tell incelemelerini bana en ince ayrıntısına kadar anlattı. Yapacak başka işi olmadığında İngiliz kız ve Frau Marta'yı takip etmeye bayılıyordu, zaten yapacak başka işi de yoktu. Söylemesem de, kontesin benim hatam yüzünden zihinsel vampirizmini Tell'e uygulaması canımı sıkıyordu. Viyana'ya geldiğimiz ilk günlerde Tell'e uzun uzadıya kontesten söz etmiş, onu Capricorno'dan alıp Blutgasse'ye getirmiştim; tabii o zaman bir iki gün sonra Blutgasse'nin o kül rengi duvarlarının sadece bir iki metre ötesine, penceresi eski kentin atıl havası üzerinde asılı duran o odaya taşınacağımızdan haberim yoktu. Şimdi de Tell, o çılgın Danimarkalı hayal gücünde Frau Marta'yı bir şekilde kontesin yerine koyarak aktardığı havadislerle bana eziyet ediyordu. Ama istemeden, belki de baştan beri içten içe kabullendiğimiz bir şeye pek de inanmadan, ortalığa salıverdiğim imgeler ve atmosferler, kahkahâlârın ve şakaların orta yerinde bizi içine çekiyordu. Oyunun daha başında elimde Tell'inkinden fazla kart vardı. O sıralarda Monsieur Ochs'un oyuncak bebeği ortaya çıktı, şahmeran kabartması Viyana dansına başka şeyler de ekledi, tıpkı bir süre sonra Paris'te Michel Butor'un kitabının ve son olarak da (ama o son belki de başlangıçtı), hastanede ölen bir oğlanın hayalinin eklenmesi gibi. Her zamanki gibi enerji dolu olan Tell karşıda olabildiğince az kartla oynuyordu : Yaşlı kadın, İngiliz kız, zamanı lime lime eden

gölgelerle kaplı otel ve belli belirsiz, kontes; oteldeki bir başka misafir gibi, mesela kendi evini boyatmaya karar verdiği için –Tell bunu hayal edebiliyor, hatta ciddi ciddi söyleyebiliyordu – ama sonunda Macar Kralı Oteli ona evinden daha rahat gelmeye başlamıştı. Bu masum ve karışık eliyle oyuna katıldı Tell, belli etmesem de buna sevindim. Çünkü o ana kadar benzerlikler ve araştırmalar bize eğlenceli geliyordu ve her gece, geç vakitlerde, ben biraz viski içerek ya da Ladislao Boleslavski'nin odasında Tell'le sevişerek günün yorgunluğunu üzerimden atmayı başarabildiğimde, sessiz dar sokaklara çıkar, Cizvit kilisesi civarlarında dolaşırdık ve bir an gelir Blutgasse'ye girer, şüpheyle loş köşelerde Frau Marta'nın gölgesini arardık. O saatte onu orada bulamayacağımızı gayet iyi bilirdik aslında, ama bunun tek nedeni kontesin başka harabelerde dolanıyor olmasıydı muhtemelen, yüzyıllarca önce soğuktan ve kimsesizlikten öldüğü şatonun kulesinde, kızların kanını emmesin diye onu içine koyup kapısına duvar ördükleri o odada.

Ağzımda içmek istemediğim bir sigara Wardour Caddesi'ne saptım, gecenin ve sokakların meyline bıraktım kendimi; Thames'den uzaklaşıp kendime bir pub seçtim ve Nicole'ün beni beklemeden yattığını düşünerek içmeye başladım; oysa bir ara geceleyin ansiklopedik sözlüğün ilk projelerini çizmeye başlayacağını söylemişti: aba, abaküs, abanoz, abdal, abis. Soyut terimler için neden beni tutmamışlardı ki: abes, acayip, acı, aciz? Çok kolay olurdu. Biraz cin içip gözlerimi kapardım o kadar: Her şey yerli yerinde, acılı, aciz. Yine de, şimdi gözlerimi yumsam, şehrin imgelerinden biri çalınırdı gözüme, uykuyla uyanıklık arasında olduğum zamanlarda, dalgınlık anlarında ya da başka bir şey üzerinde yoğunlaştığımda, her seferinde beni şaşırtarak, çağrılara umutlara aldırmadan dönüp gelen bir imge. Bir kez daha, çünkü şehrin böyle yinelenmesi görme ve hissetmenin bir parçasıydı, bir durumdu, geçici bir duraklama devriydi, su arklarının (resmi çizilmesi gereken bir kelime daha, ince çizgiler ve derin bir perspektifle çizer onları Nicole, şehrin o bölgesine gitmişse o kırmızı taş ayakları görmüştür herhalde, ansiklopedik sözlüğe o arkları çizer ve kimse o sütun-

lu caddenin şehrin bir caddesi olduğunu anlamaz) orada Juan'la karşılaştığım zamanı hissedebiliyorum, uzunca bir süre paralel rotalar takip ederek binalar boyunca yan yana yürümüştük, sonra binalar birdenbire kesilmiş, Juan meydanda aniden bir tramvaya atlamıştı sanki yolcular arasında tanıdığı birini görmüş gibi. Ben de sola sapıp, daha önce de olduğu gibi bir banyo aramak için bambu verandalı o otele gitmiştim. Şimdi ışığın karanlıktan pek de farklı olmadığı bu pubda Juan'la karşılaşıp ona Londra'da bir otelde onu birinin beklediğini söylemek isterdim, aklını kaçırmak ya da azledilmek kelimelerine çizimler yapmakla görevli biri gibi dostça konuşurdum. Juan kaşlarını kaldırır kafa karışıklığıyla afallama (bir başka soyut kelime) arası bir bakışla bana bakardı herhalde ve ertesi gün Nicole'e karşı duyduğu sıcak ve nazik dostluk, uğrak yeri haline gelen havaalanlarından aldığı yuvarlak ya da elips bir şeker kutusunun, ya da Nicole'ün bayıldığı İngiliz bulmacalarının şeklini alırdı. Sonra bir başka uluslararası konferansa katılmak üzere yeniden yollara düzülürdü. Kendini pek de üzmeden, son zamanlarda Polanco, Calac ve Nicole'le gülme zamanlarımızda sıkça hatırladığımız Señora Cinamomo'nun ifadesiyle, mesafenin yaraları iyileştireceğine güvenirdi.

Soyut dedim de, Juan zaten Viyana'daydı, hem beklenmedik bir plan değişikliği onu Londra'ya getirse bile ona hiçbir şey söylemezdim. Hiçbirimiz pek ciddi sayılmazdık (belki Hélène öyleydi ama onun hakkında da çok az şey biliyorduk aslında) ve bizi şehirde, mıntıkada, hayatta bir araya getiren şey sadece on emri neşeyle ve inatla çiğnememizdi. Geçmiş her birimize ayrı ayrı, ciddi olmanın, kriz anlarında ciddiyete başvurmanın, ciddiyetin yakasına yapışıp, kurallar, kararlar, feragatler talep etmenin ne kadar gereksiz olduğunu öğretmişti; bizi paredrosumun etrafında bir araya getiren sözsüz suç ortaklığından daha mantıklı olamazdı hiçbir şey ve bu ortaklık varoluşu ve duyguları başka şekilde anlayabilmek içindi, tavsiye edilmeyen yollara her fırsatta sapmak içindi, kendimizi bırakmak için, Juan'ın şehirde yaptığı gibi bir tramvaya atlamak, ya da Nicole'le benim halen yaptığımız gibi aynı yatakta yatmak için, bütün bu olup bitenlerin, aklı selim düzeyinde, açıklamalara, mektuplara, telefon konuşmalarına ve belki de intihar girişimlerine veya aniden politikaya atılmaya ya da Pasifik adalarına uzanmaya

tercüme edilebilecek bir şeye doğru meylettiğinden ya da hiçbir yere meyletmediğinden nedensizce ve pek de umursamadan şüphelenmek için. Sanırım bir keresinde, bizim taban sayımızı en büyük ortak bölenden çok en küçük ortak paydanın belirlediğini söylemişti paredrosum, kim bilir ne demek istedi? Tuhaftır, o gece sabun gibi acayip bir tadı olan beşinci cinimden sonra, sonunda gayrimemnunun, alevlenmeye (çizilmesi gereken bir kelime) benzer bir şeyle, neredeyse coşkulu bir alışma (bir kelime daha, keşke beni tutsalardı) çabasıyla boşluğu doldurmaya başladığını fark ettim. Tam da kendisi doldurmuyordu boşluğu aslında, gayrimemnun kavramı dolduruyordu, çok uzun zamandır açık duran bir boşluğu kapatan o kelimenin anlamı dolduruyordu. O öğleden sonra ona "Gayrimemnun" demiştim, o da başını eğip fırçalarını düzeltmişti. Bir şekilde aylardır süren o boşluktan kurtulmuştuk; şüphe, bir gedik, umut, bir gedik, daha da büyük, hınç, gedikler gediği, büyük deliğin kipleri, hayatım boyunca çekiç, keski, birkaç kadın ve tonlarca kil artığıyla karşı koymaya çalıştığım şeyler. Geriye hiçbir şey kalmadı artık, savaş alanı yerle bir oldu, Venedik-Mantua yolunda durup da Nicole'ün mutsuz olduğunu öğrendiğim, şimdiki gayrimemnunu ilk kez bütün açıklığıyla anladığım o öğle sonrasından beri haftalardır süregelen boşluğun ardından, sağlam adımlar atabiliriz artık. Bundan sonrası bol bol boşluk icat etmeler, önce beklenen ret, bu mümkün değiller, biraz daha dişimizi sıkalımlar, sonra vekâleten boşluğu kapama girişimleri, mesela *Hermodactylus tuberosis* dalı ve adsız nörotikler, mesela. Neden gelmiştik Londra'ya? Neden hâlâ beraberdik? İkimizden sadece Marrast'ın biraz aklı başındaydı (hoş bunu düşünen de kendisiydi) çünkü o boşluğu kapamaya çalışmıştı, ona paralel bir eylem icat etmişti; Courtauld Enstitüsü'ne gidip geliyor, yaptığı müdahalenin sonuçlarını ve Harold Haroldson'ın tepkilerini takip ediyordu. Oysa Nicole cücelerinin yanında oturup ara sıra radyo dinliyor, ne memnuniyetle ne de memnuniyetsizlikle Calac, Polanco veya Marrast'ın önerilerini kabul ediyor, sinemalara veya müzikallere gidiyor ve o sıralarda oldukça gizemli, Sheridan Le Fanu gibi bir hallere bürünen Tell'den gelen havadislerinden söz ediyordu. Evet, Marrast'ın aklı başında diye düşündü Marrast, çekine çekine getirdikleri altıncı cini yudumlarken, ama gerçekten aklı başında olsay-

dı her şeyin canı cehenneme deyip kendini tamamıyla muşamba taşına adardı, Bay Whitlow'un Northumberland taş ocaklarında aradığı muşamba taşını boşluğun içine fırlatarak onu tümüyle kapatır, kendini Ophelia'dan kalan çukura fırlatan Hamlet gibi elinde bir çekiç ve bir keskiyle taşın üzerine çıkar, tam da o eski boşluğun kitlesinden Vercingetorix heykelini oyar, böylece boşluğu reddeder, onu çekiç darbeleriyle, çalışmayla, terle ve kırmızı şarapla parçalar, tamamıyla muşamba taşıyla, eski kahramanlarla dolu olan ve kırmızı evlerle, nazik bulmacalarla, masada kuruyan cücelerle hiç alakası olmayan bir zamanın kahrolası açılışını yapardı. Peki o ne yapardı *bu sırada*? Arkamdan ağlar mıydı, benim için tabii, kendin için değil, zavallıcık, çünkü sen de boşluklardan nefret edersin ve kendine acımak da içine düşüp düşebileceğin en berbat çukur olur ve (sana şeker ve bulmaca getirip çekip giden) Juan'a olan aşkını ne zamandır bastırmaktasındır kim bilir, beni incitmemek için, ben öğrenip de ümitsizliğe kapılmayayım diye, bitmiş bir heykel gibi seni bırakamadan öylece kalakalmayayım diye. Ben de bu işkenceyi hâlâ uzatıyordum, kendim de umut yüzünden işkence çekerek, bir kez daha kapıyı çarpıp çıktım (bazan onu uyandırmamak ya da dikkatini dağıtmamak için sonsuz bir sabırla kapardım kapıyı) kendimi ebediyen muşamba taşının üzerine atmak, gayrimemnunu ansiklopedisiyle ve müstakbel şeker kutularıyla bırakmak yerine yine dolaşmaya, adsız nörotiklere ve sarhoşluğa verdim kendimi. "Artık her şey değişti," diye düşündü. "Artık umut kalmadı. Savuşturma sözlerini çoktan sarfettik. Şimdi bir söz daha var, gayrimemnun, en sonunda umut deliğini kapatan söz, gerçek muşamba taşı. Yapmam gereken tek bir şey kaldı, o da çekip gitmek çünkü geri dönersem öpüşüp sevişeceğimizi biliyorum, mühlet biraz daha uzatılacak, silahlar bir kez daha bir köşeye kaldırılacak; yürüyüşlerle, nezaketle, onca şefkatle, cücelerle, havadislerle, hatta planlarla süslenen bir ateşkes, beterin beteri, oysa her şey çoktan sona ermiş, bir salı öğleden sonra kırmızı evlerin yanında ayağım frene dokunduğu anda." Bardan çıktığında sokaklar hep yokuşmuş gibi, yürümek demin daha kolaymış gibi geldi. Bütün sokaklar yokuştu elbette çünkü onu otele geri götürüyorlardı.

Bazan gün uzuyor Juan yokken. Ne tartışıyor bu Burmalılar, bu Türkler, benim zavallımın İspanyolca konuşturmak zorunda olduğu bütün o insanlar? İçi boşalıyor, sıkılıyor. Onu beklemesem, bütün tevazumla söylüyorum, bir şişe slivovitzi mideye indirir, ertesi gün de yaptığı simultane çeviriler uluslararası ilişkilerde yeni bir çığır açar. Lafı fazla uzatmayalım, ben onun için geceyi icat ediyorum, ama sadece o malum şeyi yaparak değil (Polanco olsa nasıl da kıkırdardı), kelimeleri akıtıyorum üzerinden, hayatını kazanma zorunluluğunu akıtıyorum, sevmediği bir şeyden vazgeçecek cesareti olmayışını akıtıyorum, alnı acıyla yanarken ağır ağır soyduğu benim, Hélène değil.

Bu işler hep böyledir, Tell. Bana aynadan öyle bakman boşuna (Koltuk altlarımdaki tüyleri temizlesem iyi olacak. Juan gelene kadar vaktim var. Bayan Elizabeth Arden'in iyi niyetli iddialarının aksine tüy dökücünün kokusundan nefret ediyor). Yaşamaya değecek bir gelecek olmadığı için, yani Hélène'li bir gelecek olmadığı için, onu icat edip neler olacağını görmek zorundayız, uçurtmalar uçurmalı, şamandıralar bırakmalı, ona haber güvercinleri, lazer ışınları, radarlar ve nereye gideceği belli olmayan mektuplar göndermeliyiz. Sanki sırf neşelenmek için, şapşalımın her nedense bana hediye ettiği oyuncak bebeği Hélène'e göndermişim gibi. İkinci Campari'yi de yuvarladığımda (kaç kere denedim, bilimsel bir gerçek bu tatlım) bir umut kımıldanır gibi oluyor, Leroy'un dediği gibi alkol beni "yolluyor", daha heyecanlı bir gelecek icat etmeme yardımcı oluyor; Frau Marta'lı, turist kızlı ve bir şeylere gebe şu güve yenikli hayalet otelli bir gelecek. Evet, beni yolluyor. Bütün gece plak dinleyip sigara içerken ve hiç çıkmadığımız yolculukları planlarken kaç kere tekrarlamıştı bunu Leroy? Zavallı Leroy – Cleveland gazetesindeki resmi, onu hastaneye götürdükleri sedye, bir ağacın etrafına sarılmış olan kırmızı arabası. Zavallı Leroy, nasıl da tekdüze sevişirdi, Juan çok farklı, sürekli dizlerini daha farklı tutmanın, belimi okşamanın, beni kendine davet etmenin değişik yollarını arıyor gibi. Zavallı Leroy, ölen bir zenciyse iki kere ölmüş gibi geliyor insana. *Copenhagen Blues*, başka söylenecek laf yok. Bir Campari daha, ne de olsa pek de iyi bir şey yoktu ikinci bardakta, Danimarka anıları, gözleri açık sırtüstü yatan bir geçmiş, arada bir doğum günümü hatırlayıp bana kart

atan bütün o ölü insanlar, sevgili annem, mühendis babam, her sene acımasızca yeni bir yeğenle üzerime saldıran kardeşlerim, eşşekler. Ne kadar da iyi, aynadaki kız (ama hâlâ birkaç tüy kalmış), şapşalımla birlikte icat ettiğimiz şu salak ama eğlenceli gelecek, hem de pilili etekli, milimetrik cetvelli, sabahları pis bir fareye benzeyen ve geceleyin kıyafetleriyle yatmış gibi duran Frau Marta pahasına. Tabii öyle ahım şahım bir şey olacağı yok, ama fark etmez, hiçbir şey, keşfetmek istediğimiz şeyi kurcalamaktan daha iyi olamaz, her ne kadar korku ve tiksinti verse de (Juan'dan çok bana, Hélène'siz bir geleceği kabul etmektense her şeyi kabullenebilir ya da icat edebilir); tıpkı yapış yapış ağızları ve gecenin belli belirsiz korkularıyla şehirden döndüklerinde o aptalca, kirli rotalarının ardında başka bir şeyler, bir karşılık olduğundan ve burada onlara iğrenç, olanaksız ve asla gibi gelen şeyin şehirde gerçekleşeceğinden şüphe ettiklerinde olduğu gibi. Ya, evet derdi Viyanalı Sigmund. Çılgın Danimarkalı derdi Juan. Bu Campari üçüncü mü yoksa dördüncü mü? Şapşalım dört dilin kelimeleri ve kurallarıyla kirlenmiş vaziyette eve geldiğinde kullanmak için az bir şey ayıklık ayırmalı. Ama şu kesindi: Suç ortaklarının ona getirdiği kızlara işkence edip kanlarını emdiği Blutgasse'den iki adım ötede, daha önceden de defalarca tekrarlanmış gibi bir havası olan bir törenin başladığından şüphelenmekte ısrarlıydık. Sadece bir oyun olamazdı bu, icatlarımıza fazlaca icat karışmış gibi geliyordu insana. Bebeği Hélène'e yollasam mı? Zavallı şapşalım, öğrendiğinde yüzü ne hal alır kim bilir, belki de içten içe hoşuna gider, sağı solu belli olmaz onun. Ya öteki, ciddi kadın, mesafeli kadın, bir an görür gibi oldum, Allah cezasını versin, Tell, sarhoş oldun. Otelin havası, hemen bitişikte zavallı Mozart...*Tiens*, şimdi hatırladım, dün gece Juan'a, farkında olmadan Frau Marta'ya suç ortaklığı yapmıyor muyuz diye sormuştum. Bana cevap vermedi, çok çalışmış ve çok içmişti, hüzünlüydü, Hélène'in gölgesinin huzura geldiği zamanlarda böyle olurdu. Huzurunu kaçırmak için geldiği zamanlarda. Ama bütün bunlar hâlâ aynıysa sonunda sıkılacağım, bu gece Campari bile işe yaramıyor. Keşke Nicole'le Marrast burada olsalardı da kendimi onlara nispeten mutlu hissetseydim! (Ama mutluyum ben), şu boktan dördüncü bardak bütün çift sayılar gibi bana uğursuzluk getirdi, öyleyse iki parmak daha içeyim, zodyağın daha

hoş bir burcuna gidelim, ne kolay, ya da iki Arjantinliye, melekle-rim benim, dar takımlı, iyi kalpli şeyler. Bir de Austin var, Austin! Londra Kulesi ya da dev panda resimli kartların arkasında neredeyse küstahça söz ediyorlar ondan; bana öyle geliyor ki Austin burada olsa çok iyi vakit geçirirdik, hoş bu güveli ve gölgeli otelde Austin'le lavtasını düşünmek olanaksız gibi bir şey. Polanco'nun verdiği ipuçlarına bakılırsa, o küçük İngiliz Parsifal gibi bir şeymiş, bakir, lavtacı bir içoğlanı, Austin *der Reine, der Tor,* ama benim Kundry'lik bir halim yok, orası kesin. Juan, zeki değil miyim sence, WHO, ILO ve IAEA çevirmeninin fahiş fahişesi? Tell, seni Çılgın Danimarkalı, sarhoşsun sen, lisanlar iki yanından taşmaya başlamışsa sarhoşsun demektir; şimdi şimdi kendini Austin'le yatakta düşünmeye başlarsın, Austin, hâlâ bebek, elinde lavtası, bir de hasta annesi (Polanco *dixit*). Eveet Austin, elini şuraya koy, bak buna Dancada *kinni* derler, ama bütün dillerde sertleşen o küçük düğmeyi işaret eder, ah aman ne de şaşırdı sütçocuğu Austin. Günün birinde onunla şehirde karşılaşmak hoş olabilir. Eğer Tatarlar onu da zehirlerlerse kendini sonunda şehirde bulur, ama ben şehirde hoş bir şeyin olabileceğini düşünebildiğime göre fena halde sarhoş olmuşum ben, neden olmasın, o sıcak, verandalı odalarda soyunmak çok doğal olur. Gel bakayım Çılgın Danimarkalına bayım, sana yatağa nasıl işenmez öğretsin. Isırma küçük İngiliz, el kitaplarını karıştırmışsın, deniz eri eğitiminin bununla hiç alakası yok. Şimdi düşünüyorum da, beşinci Campari'den sonra hep düşünmeye başlarım, ne faydası olacaksa, aynanın karşısında hayale dalmadan önce neden fahişe dedim ki kendime? Aynanın karşısında hâlâ yalnızım, Juan daha gelmemiş, her şey Macar Kralı Oteli kokuyor. Hem o terimin tanımına hiç de uymuyorum, büyük avutucuyum ben, şapşalımın aşk yaralarına pansuman yapıyorum; o hâlâ Romenler ve Kongolular'la meşgul herhalde. Tam şapşalım diyordum ki geldin işte. Şu yüzüne de bak, dünyadaki bütün sözlükleri senin temizlediğin nasıl da belli. Hemen buz ve bir şişe Apollinaris getirteyim. Viskin buzlu mu olsun? Ben Campariye devam, karıştırmamak lazım. Al bakalım. Büyük bir yudum çek. Bir tane daha. Aferin.

O sabah Charing Cross İstasyonu'nda Calac ve Polanco'yla buluştuğunda sanki tuhaf yaratıklarmış gibi uzun uzun bakmıştı onlara.

"O dar, çizgili Arjantin takımlarınız Paris'te bile Fransızların gözüne batıyor, hele şu saçlar. Londralıların arasında daha da beter görünüyorsunuz."

"O heykeltıraş," dedi Calac Polanco'ya. "Bu her şeyi açıklıyor."

"Tam üstüne bastın," diye onayladı Polanco. "Ulan hıyar, yirmi Greenwich dakikası boyunca seni bekledik, az kalsın klostrofobik olacaktım."

"Hadi hemen şu trene atlayalım," dedi Calac. Geç kalmaktan ve dar takımlardan söz ederek Londra'nın güneyine giden telaşlı İngilizlerin arasına daldılar. İkinci istasyonda Polanco ve Calac kırlangıç meselesini tartışmaya başlayınca Marrast da bir deri tutamağa olabildiğince tutunup, iki pampalının vagonun büyük bölümünde yarattığı kuşbilimsel kargaşayı kayıtsızca dinlemeye koyuldu. Trenden indiklerinde ilk bindikleri yerden sekiz durak uzaktaydılar ve doğru yönde gidip gitmediklerini kontrol etmek akıllarına bile gelmemişti. Battersea'de inip Bakerloo hattına geri dönmeleri gerekiyordu, o hat onları Şehre geri götürebilirdi belki.

"Kırlangıçlar memelidir," dedi Polac kendinden emin. "Gayet iyi bir kaynaktan öğrendim. Hişt, sen ne dersin? Şuna baksana, uyukluyor bu. Bilimle ilgilenmiyor. Eline bir çekiçle bir keski vermezsen sana aldırmaz bile."

"Foutez-moi la paix," dedi Marrast, kırlangıçlar hakkında onun da söyleyecek birkaç sözü vardı, San Giorgio adasındayken ötüşlerini dinlemişti. Lagunun karşı tarafından, ikindi vakti Venedik üzerindeki altın tozlarını izlemek için defalarca gitmişti oraya. Yolda Nicole'e Baron Corvo'dan ve Fransızlar'a Bay Whitlow'un düşündüğü kadar yabancı olmayan Turner'dan söz ederdi. Ama Gresham Oteli'ndeki odasında uslu uslu oturan Nicole Merlin'in ayakkabıcı cinlerle karşılaştığı sahneyi çizmeyi bitirmiş miydi acaba, son zamanlarda hakkında mucizevi şeyler söylenen müzeye Marrast'ın onu o ikindi götüreceğini hatırlıyor muydu? Herhalde hatırlamıyordu, kesinlikle hatırlamıyordu; onun gönüllü dalgınlığından çok uzaklardaydı San Giorgio Adası; Marrast geçmişe duyduğu özlemden kurtulamıyordu, oysa Nicole zamansız ve nesnesiz bir hüzün

saklıyordu kendine, onu anılara, belki umuda ve her halükârda kırlangıçlara karşı koruyan süreğen bir pus.

"Bir yer boşaldı," dedi Calac. "Kâhküllü şişman kadın iniyor."

"Biz de," dedim. "Şu kahrolası kırlangıçlar yüzünden yolumuzu kaybettik. Kimsede metro haritası yok mu?"

Swiss Cottage'da inip Batı Yakası doğrultusunda Kuzey hattına geçtik. Niyetimiz lavtacı, Fransızca öğrencimle buluşmaktı. Çocuğa *-er* alan fiillerin çekimini gösterecektim, sonra da her zamanki gibi yemeğe gidip (*dé-jeu-ner*) biftek ve böbrek suflesi yiyecek, sonra da İngiliz fonetiği ve müzikolojisini hatmetmek için fırsat kollayan Calac ve Polanco'yla William Byrd'den söz edecektik. Polanco daha şimdiden kendini hazırlamaya başlamıştı çünkü yolculuğun tam o noktasında makamlı müzikten söz etmeye başlamıştı; bu konuda çok şey biliyor gibiydi, en azından Austin ortada yokken çünkü o olduğunda akustik konulardaki basiretli suskunluğu dikkatimizi çeliyordu.

"Dikkat edin bakın *Le Martyre de Saint Sébastien*'de Bizans tarzı makamlı bir müzik hedeflenir," diyordu Polanco.

"Bence memeliler," diyordu Calac ısrarla, ama kafasında muhtemelen dik göğüslü bir stenograf vardı.

Sonradan Polanco'nun söylediklerinin aklıma Hélène'i getirdiğini söyleyecektim Nicole'e. Hélène'i pek öyle düşünmesem de, geçen gece iki düş arasında ya da uyumakta olan Nicole'ün alçak mırıltıları arasında bir görüntü belirmişti gözlerimin önünde; bir ağaca bağlanmış Hélène, üzerinde oklar, siyah kıvırcık saçlarıyla bir Saint Sebastian minyatürü, ağzının zalimliği bütün ayrıntısıyla çizilmiş, asla bu kadar zalim olamaz Nicole'ün ağzı, hayata ve bana karşı ne kadar işine yarardı oysa, özellikle de bana karşı. Gençliğimde şiirin bir sürü yerini iyice ezberlemiştim, özellikle de her şeyin o muhteşem dizenin etrafında yoğunlaşıp dönmeye başladığı o anı, *j'ai trop d'amour sur les lévres pour chanter* ; işte yine o dize belirmişti zihnimde işkence edilen Hélène imgesinin hemen yanı başında, sahte tanrılar konseyi, Sebastian'ın Sezar'ın önünde dans ettiği ve hayatın kendisinin bir sürü kadın ve heykel önündeki sonsuz bir dans gibi göründüğü zamanlar. Passy'deki sokaklardan birinde gözlerim Nicole'e değdiğinde bir ikindi vakti, şiirler geçmişe mıhlanmıştı ve o kadının gerçekten benim için dans eden ilk

kadın olduğunu hissetmiştim, ben de onun için dans eden ilk erkektim; yine de rüyamda gördüğüm ağaca bağlanmış bir Hélène'di, yanı başımda uyuyan, o sonsuz mesafeye rağmen bana çok yakın olan Nicole'ün profili değil. Tabii bu görüntüyü açıklamak çok kolaydı. Juan'ı silebilmek için Juan'ın yerine koymuştum Hélène'i, salakça bir sansür, açığa çıkan bütün sansürler gibi. Yine uykuya dalarken (Nicole'ün eli bir eğrelti gibi yastığa sürünüyordu) Juan'ın imgelerini çalıyormuşum gibi bir his kaldı içimde çünkü uykusuzluk çektiği zamanlarda Hélène'i o şekilde görmesi gereken oydu; ya da başka türlü, üzerine oklar saplanmışken veya kendisi oklar fırlatırken, ama hep zalim ve ulaşılmaz, Hélène'in hepimize bahşettiği ama ona yasak olan gülüşünü araması gereken oydu; Hélène'in gülüşü, arada bir dudaklarında beliren, hızla ve kayıtsızca sokarak hayatlarımızdan huzuru çekip alan o yılanvari küçük hayvan. Bir metro haritası bulup Soho'ya en yakın istasyonu, yani Tottenham Court Caddesi'ni bulmak yerine bütün bunları düşünüyorum işte.

"Bu kadarla kalmıyor," dedi Polanco. "Chelsea'de inip Hyde Park'a yürümemiz lazım. O yoldan gidersek beş dakikada orada oluruz."

"Vagonun arka tarafında bir harita var," dedi Calac. "Gidip bakarsan bütün mesele hallolacak."

"Sen bak. Sen Londra'yı anlıyorsun," dedi Polanco. "Benim için bu şehir Conan Doyle'un kitaplarından çıkmış gibi hâlâ."

"Çünkü madrabızsın," dedi Calac.

"Sen de sahtedarsın," dedi Polanco.

"Tanıdığım en madrabız herifsin."

"Sen de benim tanıdığım en sahtedar herifsin."

Trenin durduğu istasyonda bütün yolcular iniyordu.

"Sen kaşınıyorsun galiba, bayım," dedi Calac.

Bizim de inmemiz gerekiyordu çünkü bir bekçi platformdan bize kızgın kızgın inmemizi işaret ediyordu, o anda Soho'ya olabilecek en uzak mesafede olduğumuzu anladık. Polanco, Marrast'a makamlı müzik konusunu anlatırken Calac bekçiye yolu sormaya gitti ve pek de iç açıcı olmayan bir haberle döndü. Sadece iki aktarmayla istedikleri yere kolayca varabilirlerdi ama ikinci aktarma deyim yerindeyse biraz kıllıydı. Bir tünele girdiler; gidecekleri yeri

karıştırmamak için Calac rotalarını yüksek sesle tekrar etti ama Marrast da Polanco da ilk sefer söylediklerinin ikinci seferden çok farklı olduğunda hemfikirdiler ama bu yolculuk için o kadar çok penslerini heba etmişlerdi ki bu tür şeylerin pek önemi kalmamıştı. En önemlisi zavallı Austin'in Fransızca dersiydi; çocukcağız şu anda onları bir köşede bekliyor olmalıydı çünkü bir pansiyonun en üst katındaki odası çok küçüktü ve felçli annesi bir yana, eski müzik aletleriyle doluydu.

Evet, buzlu olsun. Sıkı bir içki öğleden sonraki iğrenç oturumu topyekûn siler götürür. Gözlerini kapamak, Tell'in, yanağını okşayan sevecen elini öpmek, Ladislao Boleslavski'nin odasındaki tarihi yatakta öylece yatmak, sessizlik, mavi lambanın loş ışığı ve Tell'in, limon ve misk kokusuna öykünen parfümü demek olan geceyle uzlaşmak. Tell'in Frau Marta'nın son marifetlerini anlatan mırıltılı sesini daha iyi duyabilmek için gözlerini kapamak, ama tam o sırada hep başka bir akıntıya kaptırırdı kendini Juan; hiç direnmeden Frau Marta'nın bir şekilde önceki bir zamandan geldiğini kabul ederdi; belki de Tell'in casus romanı okumak için otelde kaldığı ve kendisinin de tek başına katedralin etrafındaki sokaklarda dolaşmaya çıktığı geceden geliyordu Frau Marta, Cizvit kilisesinin bulunduğu loş mahalleye giderken geçtiği Griechenstrasse ve Sommerfeldstrasse'den geliyordu; o sokaklarda yürürken, bir hiçlikten boşanan tek tek kelimeler arasında gün boyu süren zorlu yolculuktan sonra gözkapaklarına bastırılmış gibi kelimeler yanıp sönüyordu karşısında, *trapisonda* kelimesi, hile, yerini *trampa*'ya bırakıyordu, tuzak, *sonda*, araştırmak, *trapa*, tehlike, *pisos*, katlar, *trapos*, paçavra, Sonda boğazı ve küçük bir değişiklikle çocukluğunda Mendoza'da esen sıcak bir rüzgâr. Mesleğinin bu tür cilvelerine alışık olan Juan köşede durup *trapisonda* kutusundan fırlayacak yeni kelimeyi bekledi. *Pisón*, zift, henüz çıkmamıştı ama o da *honda*'dan önce geliyordu, sapan, kelimenin son kıvılcımı bu olmuştu. Griechenstrasse'de hâlâ birkaç kişi vardı, onlar da içip içip şarkı söyleyebilecekleri bir *Keller* arıyorlardı; belli ki böylesi bir eğlence vaat etmeyen kapılar daha çok ilgisini çekiyordu Juan'ın, onların gölgeleri bir sigara içip geçmek içindi sadece,

parke taşlı avlulara açılan eski Viyana kapıları, her katın avluya bakan sahanlıkları terk edilmiş bir tiyatronun loş localarına benzer, tanıdık barok şekiller. Böylesi kapılardan birinin altında oyalandıktan sonra (*Haus mit der Renaisance Portal*, diyordu olmazsa olmaz levha ve çok saçmaydı çünkü herkes farkındaydı zaten bunun, yine de ortada tarihi bir yapı olsaydı ihtiyar heyeti bunu belirtmeden edemezdi; o çözümsüz, kendini tüm heybetiyle ilan eden bir şeyi ilan etme meselesi, mesela müzelerdeki portreler, bir kadın portresinin altındaki *Bir Kadın Portresi* levhası, üzerinde elmalar duran bir masanın altındaki *Elmalı Natürmort* levhası ve Polanco'yla Marrast'tan gelen haberlere bakılırsa elinde bir *Hermodactylus tuberosis* dalı tutan bir doktorun portresinin altında da ne olduğu aynen yazıyormuş. Paredrosumun da bir zamanlar gayet isabetli bir biçimde belirttiği gibi, bu perspektiften bakıldığında insanların sokakta yürürken üzerlerinde *İnsan* levhası, tramvayların *Tramvay* levhası taşıması, sokaklarda dev *Sokak, Kaldırım, Köşe* levhâlârının olması gayet mantıklı) amaçsızca yürümeye başladı Juan ve şahmeranlı evin önünde buldu kendini; tahmin edileceği gibi üzerinde levhası vardı, *Şahmeranlı Ev*, orada bir müddet durdu. Polanco'dan gelen son havadisleri düşünüyordu; özellikle de en önemli haberi: Marrast'ın muşamba taşı Fransa'ya doğru yola çıkmıştı bile. Sanki Juan Marrast'la çok ilgiliymiş gibi bu haberin altını defalarca çizmişti Polanco.

Şahmeranlar hep ilgimi çekmiştir, o gece de şahmeran kabartmalı eski bir ev görmek bana çok hoş gelmişti. Pençeleri, dikenleri, bir sanatçının eline düşen bir şahmeranın sahip olması gereken her şeyi vardı. Hélène'in küçük, son derece basit şahmeranından çok farklıydı. Hélène pek sık takmazdı o broşu çünkü ona göre şahmeranlar renge karşı duyarlıydı (bunu söylediğinde, çünkü broşunu soran Celia veya Nicole'e söylerdi bunu hep, onlar da öyleyse bunun bir şahmeran değil bir bukalemun olduğunu söylediklerinde yüzünde beliren gülümsemeye bayılırdık paredrosum ve ben). Monsieur Ochs'un gümüş yüzüğündeki şahmeran da Hélène'inkinden farklıydı; her nedense kuyruğundan ateş püskürten yeşil bir şahmeran. Yani o gece Viyana sokakları şahmeranlara götürmüştü beni, Hélène'in adını söylemekti bu; tıpkı kapı taşlarının salgıladığı yaşlı, yorgun havada Blutgasse'nin hep mevcut olması

gibi. Monsieur Ochs'u da, beni Hélène'in broşundan geçerek ona götüren şahmeranlı ev yüzünden hatırlamamıştım, oyuncak bebekler hatırlatmıştı onu bana, çünkü Blutgasse'de yaşamış olan kontesin işaretlerinden biriydi bu bebekler ve Rue du Cherche-Midi'deki o hadiseden sonra Monsieur Ochs'un bütün bebeklerine işkence edilmiş ve hepsi parçalanmıştı. Bu hikâyeyi Tell'e Calais'e giden trende anlatmıştım; sonra da kızıl saçlı yolcu kız meselesi ortaya çıkmıştı, tuhaf rastlantılar ama şimdi eski Viyana'da ve şahmeranlı evin önünde bütün işaretler beni tekrar kontese götürüyordu. Onu hiç olmadığınca yakına getiriyordu, korkunun bir nabız gibi attığı bir bölgeye, bu yüzden de ertesi sabah veya iki gün sonra Tell bana Frau Marta'dan söz ettiğinde, sanki Frau Marta önceki bir zamandan gelmiş gibi oldu, şahmeranlı evin altında, mavi gölgenin etrafında, Hélène'in yokluğunun etrafında muğlak işaretlerin toplanmasıyla resmileştirilmiş, atanmış ve âdeta seçilmişti.

Tell'le birlikte neden Calais trenine bindiklerini hatırlamıyordu artık Juan. Calac ve Polanco'nun Londra'yı işgali sırasındaydı herhalde; durmadan kartlar ve vaatlerle onları çağırıyorlardı, sonra Marrast ve Nicole de onlara katılmaya karar vermişlerdi ve o günlerde Tell'e yazdıkları sayısız mektupta son derece üstü kapalı bir biçimde değindikleri maceralara kaptırmışlardı kendilerini hep birlikte. Yola çıkmalarının esas nedeni British Museum yakınındaki bir otelde kalan bir arkadaşlarının başının belada olması ve onlardan yardım istemesiydi. Arjantinliler ve Fransızlar'da British Museum yakınlarında kalma merakı vardır; sadece oradaki otellerin ucuz olmasından değil British Museum'un Londra'nın kalbi, her yere rahatça ulaşabilecekleri bir mihenk taşı olduğunu düşünmelerinden kaynaklanır bu. Tell ve Juan, yağmurlu bir öğleden sonra Calais treninde, çılgın Danimarkalı kızın en sevdiği konulardan biri olan yelkovankuşları ve Hyperborea'lı diğer yaratıklardan konuşmaktadırlar ki bir an gelir Juan ona oyuncak bebeklerin öyküsünü anlatmaya başlar; bebeklerin ve onları Buttes Chaumont'ta bir bodrum katında yapan Monsieur Ochs'un hikâyesini dinlemek için yelkovankuşlarını pencereden aşağı atmıştır Tell.

"Monsieur Ochs altmışlık bir bekârdır," dedi Juan Tell hikâyeyi

daha iyi anlasın diye ama Tell'in biyografilere tahammülü yoktu; Madame Denise'in naylon torbaya koyduğu kırık bir bebekle neden yedinci bölge polis karakoluna gittiğini anlatması için Juan'ı sıkıştırdı. Juan hikâyeleri sanatsal bir düzensizlikle anlatmayı seviyordu, oysa Tell bir an önce sonunu öğrenmek istiyordu, belki de bir an önce yelkovankuşlarının ekolojisine geri dönebilmek için. Bütün çabaları boşa gidince Juan, bebeğin içinde saklı olan şeyi ilk olarak Madame Denise'in kızının bulduğunu söylemek durumunda kaldı. Juan o sıralarda Impasse l'Astrolabe* civarlarında oturuyormuş, hem böyle bir ismi olan bir yer dururken başka nerede yaşasınmış ki, ve kapıcı olan Madame Denise'le Roger'in manav dükkânında tanışmış, o sırada sanki oradakiler ya da kendisi bir şey anlıyormuş gibi hidrojen bombasından söz ediyormuş. Neyse, bir sabah Juan, Madame Denise'in bebekle ve kızının bebeğin içinde bulduğu şeyle mahalle karakoluna gittiğini öğrenmiş, karakolda olup bitenler de cabası. Bütün olanları doğrudan doğruya Madame Denise'den ve kendisinden pancar alan bir polis memurundan duyan Roger, ibret alsınlar diye Juan'a ve ağzı açık dinleyen birkaç hanıma ballandıra ballandıra anlatmış.

"Başkomiser Madame Denise'i bizzat kabul etmiş," demiş Roger. "Girişte onlara gösterdiği şeyi düşününce buna şaşmamak lazım. Tabii bebeği kastetmiyorum, gerçi başkomiser bebeğin de suç delili olduğunu söylemiş. Söyleyin şimdi çok korkunç değil mi bu, altı yaşında masum bir çocuk bebeğiyle oynuyor, sonra annesi bir de ne görsün çocuğun elinde..."

Hanımlar mahçup mahçup yere bakıyorlarmış çünkü Roger gerçekçiliği biraz abartmış ve malum bir sebzeyi tezgâhtan alarak, Juan'ın pek hoşuna giden bir hareketle dünyaya uzatmış. Doğal olarak başkomiser Madame Denise'i odasına kabul etmiş; bu sırada bir polis parçalanmış olan bebek ve içinden çıkan nesneyi utanarak da olsa kontrolüne almış. Davacının ifadesine göre, küçük Eveline Ripaillet söz konusu bebekle oynamaktayken annelik içgüdüşüne kapılaraktan bebeğe hijyenik bir muamelede bulunmuş ve bunun sonucunda söz konusu kalitesiz bebeğin anatomisinin o parçası koparak dışarı paçavralar fışkırmış – bu da doğal olarak küçü-

* (Fr.) Usturlap Çıkmazı. (ç.n.)

ğün merakını cezbetmiş – bu paçavraların arasından da Madame Denise Ripaillet née Gudulon'u davacı olmaya iten o renkli nesne çıkmış. Bütün bunlar bölge başkomiserinin kontrolü altındaymış ve toplumun ahlâkına ve ananelerine yönelik bu edepsizce saldırının failini teşhis etmek için lüzumlu incelemeler hemen başlatılmış.

"Kız elinde tuttuğunun ne olduğunu anlamış mıydı sence?" diye sordu Tell.

"Yok canım, zavallı küçük melek," dedi Juan, "ama annesinin bu işin bu kadar üstüne düşmesi onu ömrü billah dumura uğratmıştır herhalde. Monsieur Ochs'la tanıştığımda, onun zamanını masum çocuklarla harcayamayacak kadar incelikli biri olduğunu fark ettim; gözü daha yükseklerdeydi veya Roger'in dediği gibi üçaşamalı roketler gönderiyordu. Kız bebeği yırttığında, laf aramızda ona sadistçe muamele ettiğinde, ilk aşama ateşlenmiş oluyordu; ikinci, yani Monsieur Ochs'u esas ilgilendiren aşama kızın keşfinin annesi ve ailenin diğer üyeleri üzerindeki etkisiydi; kapsülü yörüngeye yerleştiren üçüncü aşamaysa polise yapılan şikâyet ve basının cılkını çıkarttığı skandaldı."

Tell hadisenin nasıl son bulduğunu merak ediyordu, ama Juan'ın dikkati dağılmıştı, aklına Heliogabalus'un piyangoları gelmişti. Bebeklerinin karınlarını deşen kızlar bazan kullanılmış bir diş fırçası, bazan bir eldivenin sağ tekini, bazan da bin frank buluyorlardı çünkü beş yüz frank bile etmeyen bebeklerinin içine sık sık bin franklık banknotlar koyardı Monsieur Ochs; mahkemede de buna tanıklık edenler olmuştu ve tam da kapitalist bir topluma yaraşır şekilde hafifletici sebeplerin en büyüklerinden biri sayılmıştı bu. Monsieur Ochs'u yeniden gördüğünde (Larchant-les-Rochers' teydi, Polanco kırların ne kadar güzel olduğunu göstermek için motosikletle götürmüştü Juan'ı oraya ama başaramamıştı) bu mevzuyu konuşmuşlardı; Monsieur Ochs kendisine hafif bir ceza verildiğini söylemişti, hem hapiste geçirdiği birkaç hafta çok faydalı olmuştu çünkü hücre arkadaşı tiyers ve topolojik labirent teorileri konusunda uzmandı; ama, Polanco ve Juan'ın da şiddetle desteklediklerı gibi, mahkemenin en önemli neticesi, faydasız nesnelere karşı neredeyse batıl bir saygı duymasıyla ün salmış Fransa gibi bir ülkede, sürülerce perişan anne, kızlarının dehşet çığlıklarına aldır-

madan, maşalar ve makaslarla kızlarının bebeklerinin karınlarını deşiyorlardı ve bunun nedeni de Hıristiyan ahlâkı değil, o annelerin okuduğu akşam gazetelerinde bol bol yayınlanan bin frank haberleriydi. Sanki vahşice ellerinden bebekleri alınan yüzlerce kızın çığlıklarını duyuyormuş gibi gözleri yaşarmıştı Monsieur Ochs'un ve Juan birdenbire Heliogabalus piyangosunun ne anlama geldiğini kavramıştı, oysa Spartianus Aelius vakayinamesini merakla karıştırırken hiçbir şeyin farkında değildi, tıpkı bunca zaman sonra şimdi kontes hakkındaki vakayinameleri karıştırırken olduğu gibi; bir ameliyat masasında çırılçıplak yatan ve ona benzeyen birinden, Impasse de l'Astrolabe'un köşesindeki Eveline Ripaillet'in bebeği gibi deşilmiş birinden söz edildiğini duyacağı an daha gelmemişti.

Paris'te bir metro istasyonunun basamaklarını inmeye başladığınızda öyle bir an gelir ki gözünüz insanlı, güneşli ve ağaçlı sokağa takılır kalır; siz aşağıya indikçe gözlerinizin yer değiştirdiğini hissedersiniz; bir an bel hizasından bakıyorlardır, sonra kalça hizasına inerler, sonra birdenbire diz hizasına; en sonunda sanki ayaklarınızın tabanından bakıyor gibi olursunuz. Tam kaldırımla ve yoldan geçenlerin ayakkabılarıyla aynı hizada olduğunuz o son saniyede bütün ayakkabılar birbirlerine bakıyor gibilerdir ve alt geçidin parlak çinili tavanı, ayakkabı hizasında görülen sokakla onun hep geceyi yaşayan altülkesi arasında bir geçiş tabakasına dönüşür; altülke birden bakışınızı yutup ılık, havasız bir karanlığa gömer. Hélène, Malesherbes İstasyonu'na ne zaman inse, dengesini yitirip merdivenlerden yuvarlanma pahasına son ana kadar sokağa bakmayı sürdürür, adım adım aşağı gömülmekten doğan bir iticilikten de nasibini almış o belli belirsiz keyfi uzatırdı. Bu gönüllü dönüşüm gündüz ışığı ve mekânını siler ve onu, o gündüz İfijenya'sını, küçük, gülünç ışıklar, cüzdanlar ve okunmuş gazeteler ülkesine götürürdü. Bir kez daha Malesherbes İstasyonu'na inme rutinine taşınmıştı onu ayakkabıları, ama o ikindi zaman kazanmak için yapmıyordu bunu; hastaneden çıktığında nereye gideceğini bilememişti, sadece uzaklaşmak ve yalnız kalmak istiyordu. Sokakta kalan güneşin son ışıkları ona acı veriyordu. Haziran ışığı onu otobüse binmeye davet ederdi normalde ya da aylak aylak Latin Mahallesi'ne

yürümeye. İlk köşeye kadar meslekdaşlarından biri onunla birlikte gelmişti ama daha kız hoşçakal der demez kızın ne anlattığını unutmuştu Hélène; basmakalıp "Görüşürüz" lafı havada asılı kalmıştı bir müddet, geleneklerin bir beklentiyle donattığı boş veda sözcüğü, bir el hareketi ya da bir gülümsemeyle değiş tokuş edilebilecek bir işaret, ama şimdi o kelime ona başka bir veda sözcüğünü hatırlatıyordu, bu sözü bir daha kimseye söyleyemeyecek olan birinin son sözü. Muhtemelen bu yüzden tekrar Malesherbes İstasyonu'na inmişti. Güneşe ya da bulvardaki yeşil yapraklı ağaçlara tahammül edecek gücü olmadığından gölgeleri tercih etmişti; böylece en azından sabit bir rotaya sokmuştu kendini, bir tercih yapması gerekiyordu: Porte des Lilas mı yoksa Levallois Peret mi, Neuilly mi yoksa Vincennes mi, sağ mı sol mu, kuzey mi güney mi? Buna karar verdikten sonra da hangi istasyonda ineceğini belirlemesi gerekiyordu, o istasyonda indikten sonra hangi merdivenlerden çıkacağını – tek sayılı olandan mı yoksa çift sayılı olandan mı? Sanki birisi koluna girmiş de onu destekleyerek yol gösteriyormuş gibi geçti bu törenlerden. Merdivenlerden indi, gitmesi gereken yöne gitti, platformdaki kıza biletini uzattı, birinci sınıf vagonunun durduğu yere gitti. Şehri düşünüyordu belli belirsiz, yürümek edilgen bir şeydi orada, çünkü kaçınılmaz ve önceden belirlenmiş bir şeydi, yeter ki o hayal dünyasına girebilsin. Sanki şehrin topografisi, üstü kapalı sokaklar, oteller ve tramvaylar, labirentmiş de kaçınılmaz, edilgen, tek bir çıkış yolu varmış gibi kendi iradesiyle seçmediği bir rotayı izlemeye mecbur olma hissi kadar kaygılandırmamıştı asla onu şehirde olabilecekler. Ama şimdi, o yeraltı Paris'i, şaşmaz yolcu ve istikamet sistemiyle birkaç dakikalığına da olsa onu tuhaf bir biçimde özgürlüğünden kurtarıyor, âdeta kendi içinde kalmasını sağlıyordu; hem dalgındı hem de hastanedeki son birkaç saati üzerinde, o saatler boyu neler olduğu üzerinde yoğunlaşabiliyordu. "Neredeyse şehirde olmak gibi bir şey," diye düşündü, camın ardında titreyip dalgalanan gri kablo ve beton perdesine bakarak. O anda emin olduğu tek bir şey vardı, doğrudan doğruya eve gidemeyecekti, yapılacak en mantıklı iş geç vakte kadar Latin Mahallesi'nde oturmak, bir kafede bir şeyler okumak, mesafeli davranmak, araya hep tampon koymaktı, ilk emici pamuk parçası, metronun hastaneyle kafe arasındaki ilk pamuk parçası

oluşu gibi, sonra da kafe sargı bezi olacaktı, belleğin şiddetli darbelerine karşı teni korumak için, zihin karşı darbeler ve uyuşturucularla bir direniş sistemi kuracaktı, her zamanki gibi, o ikindiyle ertesi sabah ve sonraki günler arasına, ta ki her şey unutulana kadar. "Çünkü unutacağım," dedim kendi kendime alay eder gibi, "işin en kötü tarafı da bu zaten, unutmanın verdiği ferahlıkla ve geri getirdiği uygunluk, yeterlilik duygusuyla, sanki hiçbir şey olmamış gibi yine ağaçların altında yürümek." Paredrosum olsa, ertelenmiş bir intiharmışım gibi iyi davranırdı bana, derdi ki: "Biz şehre gidiyoruz ama sen sadece gel, oradan geri gel," ve anlatmaya çalıştığı şeyi anlamak o kadar da kolay olmazdı çünkü sık sık oldukça farklı şeyler söyler paredrosum; içimde bir şeyler onu tam o ikindide haklı kılardı çünkü mantıkla düzenlenmiş bir hayat, tamponlar ve uyuşturucular üzerine kurulmuş bir hayat, ikinci katta amirimin ameliyat yaptığı iki numaralı odada saat tam dört buçukta olan şeyin üzerine tükürmenin en kötü yolu gibi bir şeydi ve o kaçınılmaz unutmanın farkında olmak, iki kat emici bir yüzeyle garantilenen koruyucu avuntunun farkında olmak en korkunç avuntuydu çünkü benden doğuyordu; o anda bütün saçmalık ve rezillik delillerini sonsuza kadar saklayabilmek isteyen benden, hayatı pamuklarından ve tamponlarından mahrum bırakmak isteyen benden, belediyenin döktüğü beton üzerinde sağlam adımlar atarken her şeyin ayağımın altından kaydığını seve seve kabul etmek isteyen benden. "Zavallı kız," diye düşündüm acıyarak, "içten içe ne yanlış fikirlere kapılmışsın, nasıl da benziyorsun diğer kadınlara, ama onların sahip olduğu ayrıcalıklara sahip değilsin, Hélène, sahip değilsin." Çünkü gurur mahvedecek beni, kibirsiz bir gurur, yürümeye, yemeye ve âdet görmeye mahkûm edilmiş bir heykelin katılığı. Otobiyografi mi bu? Yo yo, hem de metroda, kendine gel. Kafeye, hemen bir kafeye. İlk tampon canım, acil.

Onu Saint Michel İstasyonu'na götürecek hatta aktarma yapmak için platforma indiğinde sedyedeki oğlanın görüntüsü ona yine Juan'ı hatırlattı, oysa kanın terk ettiği bu gövde gibi çıplak görmemişti Juan'ı hiç. Ama daha en başta, öğleden sonra ameliyat edilecek olan hastaya mecburi anestezi vizitesini yaptığında, oğlanın saç biçimi, burnunun o kararlı çizgisi, dudaklarının kenarında erken oluşmuş hafif kırışıklar ona Juan'ı hatırlatmıştı. Her zamanki

dostça törenden öteye gitmemişti konuşma; hastanın özelliklerini ve tepkilerini ölçmek için kurulan bir yakınlık ama bu mecburiyet oğlan için yatakta doğrulup ona bir deri bir kemik elini uzatması ve nazik bir ilgiyle onu dinlemesi demekti ve o ikindi oğlanı çırılçıplak, ameliyat masasında tekrar görene kadar Juan'a olan benzerliği iyice barizleşmişti; kolunu hazırlamak için üzerine eğildiğinde Hélène'i hatırlamış, ona Juan'ın hafif çarpık gülüşüyle gülmüş ve "Görüşürüz" demişti, kara pentanol dalgası onu sarmadan önce sadece bunu söylemişti, korkularını saklamak isteyen diğerleri gibi abuk sabuk laflar etmemişti hiç, "Sizi hayal edeceğim" ve benzeri laflar. Sonra, Hélène damarını delerken sadece profili kalmıştı, solgun bir imge, aynı zamanda çok net, öyle ki platformun duvarlarını kaplayan reklam afişlerine çizebilirdi onu, gözleri açıkken görmeye devam edebilirdi, oysa gözlerini kapatabilirdi artık çünkü platformun sonuna gelmişti, küçük merdivenin tünelde kaybolduğu yere ve öbür tünelde, gözyaşlarının doldurduğu başdöndürücü gözkapağı tünelinde, gözyaşlarıyla akıp gitmeyen o hareketsiz, ısrarlı profili görebiliyordu hâlâ. "Seni unutacağım," dedim ona. "Çok yakında seni unutacağım, mecburum, biliyorsun. Senin bana dediğin gibi 'Görüşürüz' diyeceğim ben de sana ve ikimiz de yalan söylemiş olacağız, zavallıcık. Ama biraz daha kal, zamanımız bol. Bazan bu da şehirdir."

Zavallı Austin, portreyi incelemeyi henüz bitirememişti. İstemeden de olsa diğer adsız nörotiklerin (ayrı ayrı gelmişlerdi ama epeyce bir yekûn oluşturuyorlardı) arasında, Courtauld Enstitüsü'nde bulunmanın ve *Hermodactylus tuberosis* dalına dikkatle bakmanın verdiği heyecandan henüz kendini kurtaramamıştı ki Marrast gelip ona saati sordu ve o bayat bahaneyi fırsat bilip onunla muhabbete koyuldu; bu muhabbet de Austin'i ebediyen ya da neredeyse ebediyen Tatarlara bağladı. Galerinin ortasında kayalık bir adaya benzeyen divanda oturan Calac ve Polanco bu manevrayı ilgisizce izlemekteydiler. Bekçinin dehşetli bakışları altında hırsızlama Tilly Kettle'ın resmini inceleyen onca iddialı adsız nörotik arasından, Marrast'ın neden gidip de o şaşkın genci seçtiğini anlayamamışlardı.

"Bu denemeydi," dedi Marrast sonradan onlara. "Grupla aramızda bir köprü kurmalıyız, Austin mükemmel bir denek gibi görünüyor. Yoksa deneyin sonuçlarını nerden öğreniriz? Onların burada toplandığını görmek yetmiyor bana; birini seçip topluluğun üzerindeki etkisini doğrulamam gerek."

"Bu adam çok akıllı," dedi Polanco Calac'a.

"Evet, öyle," dedi Calac ve müzede yankılanma eğilimi gösteren kahkahâlârını boğmak için divana olabildiğince gömüldüler.

Böylece hep birlikte çıkıp Gresham Oteli'ne dönerken *espresso* içmeye karar verdiler ve Marrast çok sıkıcı geçeceğe benzeyen görüşmeye kadın eli değsin diye Nicole'ü almaya gitti. Ama Austin ürkekliğini ve nörotik adsızlığını anında üzerinden atıp lavta müziğinden ve özellikle de Valderrábano'yla diğer gizemli İspanyollar'dan söz etmeye başladı. Marrast'ın o kadar kişi arasından Austin'i seçmekle ne kadar isabetli bir şey yaptığını kabul etmek zorunda kaldık, ama hepimizin fena halde ihtiyaç duyduğu üzre İngilizce pratik yapmaktan öte ne gibi amaçları olduğunu hâlâ pek anlayabilmiş değildik. Beş altı muhtemel adsız nörotik arasından neden gidip de böylesine kararlı bir biçimde Austin'i seçtiğini hiç sormadım Mar'a; Calac hiç duraksamadan onun yanına gittiğini iddia ediyor, oysa nörotik olmasına rağmen son derece seksi görünen mor elbiseli kızdan tarafa gitse daha iyi olurdu. Mar, Austin'in grubumuzun bir parçası olmasının ve kendisinin de ona Fransızca dersi vermesinin sadece mantıklı değil gerekli de olduğunu düşünüyordu. Austin hemen Fransızca dersi vermesini istemişti ondan; parasını da verecekti çünkü annesi bu tür kişilik geliştirici şeyler için para ayırmıştı. Hepimizin kabullendiği gayet doğal bir üslupla Austin grubumuza dahil oldu ve Polanco'nun çömezi haline geldi. Onun insanlığın geleceğiyle ilgili fikirlerini dinlerken duygulanmakla gülmekten ölmek arası bir halde oluyordu Polanco; ayrıca Londra'nın müzikal yanını, Austin'in bize bir izcinin gözünden göstermesi zaman zaman hoşumuza da gidiyordu. En sonunda, bir fino köpeği ya da bir roman gibi masumca, içinde yaşadığımız boşluğu dolduran Austin'i bize getirdiği için Mar'a teşekkür etmekten kendimi alamadım. Geceleri yalnız olduğumuzda resimden ve Harold Haroldson'dan söz ediyorduk, adam herhalde tarif edilmez bir manevi ıstırap içindeydi; büyük bir hevesle Fransızca çalışan Aus-

tin'den de söz ediyorduk. Boşluğu doldurmak için Mar'ın satın aldığı mobilyalar gibi, bazan Bay Whitlow, bazan Northumberland'daki muşamba taşının dev gölgesi, bazan da nörotiklikle uzaktan yakından alakası olmayan Austin. İki mobilya arasında, Tilly Kettle'ın resmine yapılan bir göndermeyle Austin'in lavtasına yapılan bir gönderme arasında Mar burnumun ucundan öpüp sanki sıradan bir soruymuş gibi neden Paris'e dönmediğimi sordu.

"Ama senin de dönmen gerekecek," dedim ona, her şeyin boşuna olduğunu kabullenerek, mobilyaların ölü güveler gibi paramparça olduğunu, o saatte ve Gresham Oteli'ndeki o yatakta birçok kereler olduğu gibi her şeyin yeniden başlayacağını kabullenerek, nafile.

"Ben Arcueil'de çalışacağım," dedi Mar. "Paris'e gelmeme ve seni görmeme hiç gerek yok. Stüdyonun anahtarı sende de var, işini yaparsın, daha şimdiden *b* harfine geldin. Oranın ışığı çok iyidir, tam çizimlik."

Bir başdönmesiyle geri geri gidiyorduk. Ne Harold Haroldson ne de Austin bozabilirdi bu tekdüzeliği: Yolun sol tarafında birkaç tane kırmızı ev vardı, bir reklam panosunda da Recoaro maden suyu reklamı. Sanki yolun ortasında duruvermesini mazur göstermek istercesine bir sigara yakmıştı Mar ve benim bir şeyler söylememi, neden birdenbire yüzümün gözyaşlarından sırılsıklam olduğunu açıklamamı beklemişti ama Recoaro dışında, kırmızı evler dışında hiçbir kelime yoktu sanki, bir tek Juan diyemiyordum oysa her şey Juan'dı o an, yol, kırmızı evler, Recoaro maden suyu. Her nasılsa sadece birbirimize bakarak bunu anlamıştık (Mar kibarca gözyaşlarımı silmiş, burnuma ağız dolusu duman üflemişti). Sanki o arabada ve o yatakta birimiz fazlaymışız gibiydi, hatta daha beteri, valizlerin, hediyeliklerin, deniz kabukları ve şapkaların arasında veya camın kenarındaki koltukta üçüncü biri varmış da bizi görmemek için inatla Bedford Bulvarı'na dönmüş gibiydi.

"Na bu kadar, kocaman bir muşamba taşı," dedi Marrast, birdenbire yatakta doğrulup eliyle büyük bir küp çizdi. El hareketleri o kadar şiddetliydi ki küp odayı kaplamakla kalmayıp Gresham Oteli'nin büyük bölümünü de kapladı.

"Bu ikimiz için de çok zor, Mar," dedi Nicole ona iyice sokularak. "Durmadan hiçlikten söz ediyorsun. Boşu boşuna başkaları-

nın, zavallı Harold Haroldson'ın hayatına müdahale ediyorsun ama Austin'le oynasak da, ben Paris'e gitsem de, başka bir şey olsa da biz hep burada kalmış olacağız, Mar."

"Çok güzel bir muşamba taşı," dedi Marrast ısrarla. "Muşamba taşı meselesi hallolana kadar Londra'da günümü gün edebilirim. Vahşi Arjantinliler ve lavtacıyla aram çok iyi."

"Durum böyleyken Paris'e gitmek istemiyorum."

Gururdan mı? Yani kendinden gurur duyduğun için mi? Neden başını eğmiyorsun, neden kollarını indirmiyorsun, gayrimemnun?

"Beni olduğum gibi kabul etmek senin için çok zor," dedi Nicole. "Fena halde değiştim herhalde ben, Mar."

"Bir zamanlar mutluyduk," dedi Marrast, yatıp gözlerini tavana dikerek. "Sonra, o kırmızı evlerden sonra her şey birdenbire taşlaştı, sanki muşamba taşının içine hapsedilmişiz gibi. Anlamaya çalış, ben bir taşın içine hapsedilen ilk heykeltıraşım, görülmemiş bir şey bu."

"Gururdan değil," dedi Nicole. "Aslında kendimi hiç suçlu hissetmiyorum. Bunun başıma gelmesine neden olacak hiçbir şey yapmadım. Önceden belirlenmiş imgemi, senin icat ettiğin imgemi neden korumak zorunda olayım ki? Ben böyleyim işte, beni bulduğunda başka türlüydüm, şimdi de gayrimemnun oldum, ama bir taraftan da hâlâ aynıyım. Seni hâlâ her zamanki kadar seviyorum, Mar."

"Mesele bir suçlu bulmak değil," dedi Marrast, "sen Adem elmasına bayılıyorsun diye Juan'ı da suçlayamayız. Zavallı adamın hiçbir şeyden haberi yok bence. Anlaşıldı, Paris'e birlikte gideceğiz. Bu buz gibi otelde oturmak hiç akıl kârı değil, hem Calac, Polanco ve paredrosum ne derler sonra? İyisi mi sen uyumana bak. En azından uyuyabiliriz."

"Evet, Mar."

"Herhalde rüyamda bütün gece muşamba taşını görürüm. Tepinip horlarsam beni dürtükle. Işık düğmesi hâlâ senin tarafında sanırım. Bu otelde hiçbir şey değişmiyor."

Kapıdaki şahmeran karanlıkta neredeyse görünmez gibiydi ama dikkatli dikkatli bakmakla seçebiliyordu onu, daha doğrusu dikenli

bir taç tahayyül ediyordu. Ne Monsieur Ochs'un ne de Hélène'in şahmeranları dikenliydi. Hélène'inki çok küçüktü, olsa olsa bir dikeni olabilirdi, Monsieur Ochs'unkiyse kuyruğundan alev çıkarmakla fazla meşguldü. Kontesin hanedan armasında efsanevi bir hayvan var mıydı acaba, mesela bir semender? Daha sonra, Ladislao Boleslavski'nin odasında Tell'le slivovitz içerken ve dışarıda bir ses duyar gibi olduklarında sırayla tarihi çift kanatlı kapının göz deliğinden bakarken oyuncak bebeklerden konuştular ve kızıl saçlı kadını hatırladılar. Tam Monsieur Ochs'un hikâyesinin sonunda –Calais treni sisten görünmeyen belirsiz bir istasyondan kalkarken– kompartımanın rahat tenhalığı kızıl saçlı kadının sadece içeri girmesiyle nasıl da bozulmuştu; kadın ağzında sigara, onlara neredeyse hiç bakmaksızın koridor tarafına oturmuş, cinsiyetine, saç biçimine ve sigarasına pek yaraşan dergilerle dolup taşan çantasını ve fazlaca büyük bir ayakkabı kutusuna benzeyen bir kutuyu koltuğa bırakmıştı. Beş dakika sonra (Tell yine yelkovankuşlarından, özellikle de Klegberg'de ailesinin evcilleştirdiği yelkovankuşundan söz etmeye başlamıştı) o kutudan Saint-Germain-des-Prés tarzı giyinmiş esmer bir oyuncak bebek çıkmış ve kadın sanki yeni almış gibi büyük bir dikkatle bebeği incelemeye koyulmuştu. Yelkovankuşunu unutan Tell, Juan'a bakmıştı, ne zaman bir konuşma seline kapılacak olsa böyle bakardı; bu sırada Juan'ın omurgasından aşağı ipince bir titreme yayılmıştı, Tell konuşmasın diye, bir şeyin açıldığı veya kapandığı o anı bozmasın diye elini onun dizine koymuştu; işte öylece görüvermişlerdi kadını, Monsieur Ochs hakkında o kadar konuştuktan sonra; kadın sigarasını ağzından çıkarmadan evire çevire dikkatle inceliyordu bebeği, eteğini kaldırıp, soğuk bir hayasızlıkla küçük pembe külotunu indirerek, her şeyi en ince ayrıntısına kadar sergiledi – kalçalar, kasıklar, masum apışarası – külotu tekrar giydirdi ve kollarla saçlar üzerinde yoğunlaştı ta ki satın aldığı maldan memnun kalana kadar ve onu özenle kutusuna koydu, sonra bütün yolculukların değişmez rutinine dönerek bir sigara daha yaktı ve *Elle* dergisinin 32/33. sayfalarını açarak üç durak boyunca başını dergiden kaldırmadı.

Monsieur Ochs'un bebeklerinden biri değildi bu tabii ki çünkü mahkemeden sonra bebek yapması yasaklanmıştı ve adam Saint-Quen'de bir inşaatta gece bekçiliği yapıyordu. Juan ve Polanco

ara sıra gidip ona bir şişe şarap ve birkaç frank veriyorlardı. O sıralarda Monsieur Ochs tuhaf bir şey yapmıştı: Bir gece Juan tek başına onu ziyarete gittiğinde Polanco'nun onun güvenine layık olmadığını çünkü eninde sonunda atom silahları icat edecek bilim delisi biri olduğunu çıtlatmıştı ve Juan'ın getirdiği Médoc'un yarısını içtikten sonra bir valizden bir paket çıkarıp ona vermişti. Juan, bebeği kırmadan içinde ne olduğunu öğrenmek için can atıyordu ama bunu Monsieur Ochs'a sormanın doğru kaçmayacağını, ona olan güvenini ve saygısını zedeleyeceğini hissediyordu. Daha sonra küçük şahmeranlar devri başlamıştı, tuhaf dallı bitkiler devri, eğitim bakanlarının, konferanslarının, mutsuz arkadaşların ve aynalı lokantaların devri; bebek de eldivenlerin ve gömleklerin arasında uyuyup durmuştu, yani tam yerinde; şimdi taahhütlü bir kutuda Viyana'ya doğru gidiyordu çünkü trenlerde bunca bebek hikâyesi anlattıktan sonra onu Tell'e vermeye karar vermişti Juan ve Paris'teki son günlerinde paredrosunu bebeği Capricorno'ya göndermekle görevlendirmişti, paket oradan Macar Kralı Oteli'ne gönderilecekti. Bebek ikisinin de hiç beklemedikleri bir anda ulaşacaktı özellikle de bu hediyeden hiç haberi olmayan Tell'e; bir öğleden sonra konferanstan döndüğünde onu ellerinde bebekle Calais trenindeki o geceyi hatırlar vaziyette bulacaktı ve eğer o çılgın Danimarkalı kız bir makas ya da bir törpüyle çoktan işe koyulmamışsa bebeğin içindeki nesneyi ortaya çıkarmak eğlenceli olacaktı. Tell'in ne yapacağını tahmin etmek olanaksızdı; o anda göz deliğinden bakıyordu ve bir bardak slivovitzle hatıraların tam ortasına gömülmüş olan Juan'a seslendi birdenbire, önceden kararlaştırılmış alarm sinyaliydi bu, tarihi divandan kalkıp zorla kapıya gitti Juan, bütün üyelerin hazır bulunduğu oturumlardan ve eski Viyana sokaklarında dolanmaktan bitkin düşmüştü ve Tell'in fısıltılarını dinliyordu: Galiba Frau Marta'nın sırrı çözülüyordu sonunda ve sahanlığın ve İngiliz kızın odasının bulunduğu üst kata çıkan merdivenin sırrı.

Metro platformunda üç dört kişi vardı, çinili ve posterli eğik duvar boyunca dizili bankların üzerinde gri lekeler gibi duran insanlar. Hélène platformun ucundaki tünele inen merdivene doğru yürüdü –ama geçmek yasaktı–; omuzlarını silkerek elinin tersini

hafifçe gözlerinin üzerinden geçirdi ve platformun aydınlık tarafına geri döndü. İşte böyle başlıyordu insan, âdeta görmeden o dev posterlere birbiri ardına bakmaya; insanın dikkatini dağıtıp belleğine sızan posterler – önce bir çorba, sonra gözlük, sonra bir televizyon markası, Knorr çorbası seven çocuğun dişlerinin birer kibrit kutusu ve televizyon seyreden adamın tırnaklarının birer çorba kaşığı (yandaki posterin çorbasını içebilir mesela) büyüklüğünde olduğu dev fotoğraflar, ama benim en çok dikkatimi çeken Babybel peyniri seven kızın sol gözü, tünel girişine benzeyen bir göz, ortak merkezli koridorların tam ortasında bir tünelin gitgide noktalaşan konisi, tıpkı yasaklanmış merdivenlerden inseydim gireceğim tünel gibi; birdenbire tirtremeye, inlemeye, ışıklar ve seslerle dolmaya başlıyor. Trenin kapıları açıldığında içeri girip sakatlar, yaşlılar ya da hamile kadınlar için ayrılan yere oturuyorum, karşıdaki koltuklarda, Knorr çorbaları gibi kitlesel olarak üretilen açlık ve burukluk maaşına bağlanmış Parisliler'in sabit ve güvensiz ifadesiyle mikroskobik dişli ve küçücük tırnaklı şekilsiz pigmeler oturuyordu. Dört beş durak boyunca garip bir çıldırma, inatla bu yanılsamayı sabitleme arzusu; sadece telkin etmek yeterdi, zihinde bir adım daha atmak, kendini posterdeki tünele atmak yeterdi onu gerçek kılmak, yaşamın gerçek merdiveni yapmak için, o zaman gülünç bir biçimde küçülmüş olan yolcular Babybel peynirini seven kızın ağzını anca dolduracaktı, televizyon seyreden dev elinin bir hareketiyle haklayacaktı onları. Şimdi, yasak tünel merdiveninin kıyısında, iğrenç bir okşama, bir talep gibi bir şey... Omzunu silkerek ayartılmayı def ediyorsun bir kez daha; burada kalıyorsun Hélène, o ikindinin buruk hasadı da kalıyor; gün daha bitmedi, Saint-Michel İstasyonu'nda ineceksin, insanlar normal büyüklüklerine dönecek, posterler çok abartılı, çıplak bir adam küçüktür, narindir, kimsenin kaşık kadar tırnağı, tünel gibi gözleri yoktur. Hiçbir oyun unutmanı sağlayamaz: Ruhun soğuk bir makine, şaşmaz bir regülatör. Seni başka bir şimdiye atmak için irili ufaklı her şeyi silip süpüren bu hortumda hiçbir şeyi unutmayacaksın; şehirdeyken bile kendinsin, önüne geçilmez bunun. Çok geçmeden yöntemli bir biçimde unutacaksın, bir önce, bir sonra olacak; acele etme, gün hâlâ bitmedi. Bak geldik işte.

Kapıdan girerken, kahveye benzemeyen koyu renkli bir sıvının

üzerine eğilmiş olan Celia'nın örgülerini gördü. *Cluny*'de pek kimse yoktu ve paredrosunun en sevdiği masa boştu; Celia başka bir masadaydı, sanki Tatarların yokluğundan duyduğu üzüntü anlaşılsın istiyordu. "Herhalde en çok şalyangoz Osvaldo'yu özlüyordur," dedi Hélène kendi kendine, Celia'ya bakınca oyun ve ateşli hastalıklar çağında birini görme eğilimindeydi. Eliyle Curro'yu selamladı, bunun karşılığında iki ayna birden Curro'nun Tatarların masasını gösteren kemikli elini yansıttı; üç istikamet de elinde toplanmıştı. Hélène o anda hiç kimsenin kendisine bundan daha münasip bir biçimde yol gösteremeyeceğini düşünerek, gözyaşını tam Viandox bardağının ortasına düşürmeye uğraşan Celia'nın yanına gitti.

"Şu içtiğin şey," dedi Hélène. "Terli bir at gibi kokuyor."

"Bu saatte çok iyi gidiyor," diye mırıldandı Celia. Yüzüne perçemleri dökülmüştü ve Babybel peynirini seven kıza benziyordu. "İçine *croissant* banınca çok iyi oluyor; hem çorba hem yemek yerine geçiyor. Belki de bunu atlardan yapıyorlardır, ama fark etmez yine de güzel."

"*Croissant* banıyorsun demek," dedi Hélène yanına oturup, bakmadan *Nouvel Observateur*'ünü açarak. "Zevklerine bakılırsa bir saat önce yatakta olman gerekirdi. Psikolojik yaşın dokuzla on bir arası bir yerde: Çorbana *croissant* banarsın, içtiğin her şeye beş şeker atarsın, saçın yüzüne düşer... Üstüne üstlük bulamacının içine ağlarsın. Bir de on yedi yaşında olduğunu ve Sorbonne'da okuduğunu söylüyorsun."

Celia başını kaldırıp gülmeye başladı; yüzünde hâlâ birkaç damla yaş vardı, eliyle ve eline takılan saçlarıyla onları sildi.

"Evet, doktor. Haklısınız doktor. Evi terk ettim, biliyor musunuz? Bu sefer geri dönmeyeceğim, asla."

"Ah," dedi Hélène. "Bu 'asla' yarın değil öbür gün anlamına geliyor herhalde."

"Asla, diyorum. O ev bir cehennem çukuru, bir kırkayak kafesi."

"Hiç kafeste kırkayak görmemiştim."

"Ben de ve kırkayağın neye benzediğini de bilmiyorum, ama Polanco onların kafeslerde tutulduğunu söylemişti."

"Geçimini nasıl sağlayacaksın?"

"Hesap yapıyordum. Biriktirdiklerimle iki ay kadar yaşayabili-

rim – beş yüz frank kadar. Birkaç kitap bir de kürkümü satarsam, bin eder..."

"Demek kararlısın," dedi Hélène gazetesini katlayarak. Bir konyak isteyip bir dikişte içti. Celia başını yine Viandox'a indirdi. İkinci konyağını getiren Curro'nun "hayrola" gibilerinden hareketi Hélène'e her nedense dokunmuştu. Birbirlerine bakmadan ve konuşmadan bir süre öylece durdular; Celia ara ara ıslak *croissant*'ını emiyordu, yanağını eline dayamıştı, kolunu da masanın kenarına. Ne yaptığının farkında olmadan Hélène elini onun öne düşen saçlarında gezdirdi ve elini geri çektikten sonra, ancak o zaman bu okşama belleğindeki o faydasız ve aptalca hareketle çakıştı (Bir okşama değildi o, kesinlikle okşama değildi, peki neden aynı hareketi yapmıştı şimdi?) ve bir an çıplak oğlanın saçlarına uzanan elini görür gibi oldu, elini hızla geri çekmişti; çoktan morga dönüşmüş sedyenin etrafında koşuşturan beyazlar içindeki o tuhaf bale grubu ve diğerleri, kendi hareketleri gibi işlevsel sebeplere hizmet etmeyen, kalp masajıyla, digitalisle veya suni solunumla alakası olmayan bir hareketi sansür edeceklermiş gibi.

İkinci konyak daha yavaş içilmiş ve daha fazla ısıtmıştı. Hélène'in dudaklarını yaktı konyak, dilinin arkasını ateşe verdi. Celia Viandox'a ikinci bir *croissant*'ı banıyordu ve bir hıçkırığın son kalıntılarıyla birlikte son yudumu da mideye indirmeden önce durup iç geçirdi. Hélène'in dokunuşunu fark etmemiş gibiydi. Hiç sesini çıkarmadan kendine uzatılan sigarayı aldı ve yanan çakmağa uzattı. Curros bir buldog gibi sırtını kapıya vermişti. Tenha kafede kırkayakları ve vedaları kovan sigara dumanının koruması altında kendilerini sessizliğe bıraktılar. O sefer kadınların balık tezgâhlarını kurduğu kemer altları boştu ve yeni yıkanmış gibi görünüyorlardı. Tanıdık gelen tek şey sokakların ve kemerlerin perspektifiydi, bir de şehrin tarifsiz ışığı, tarafsız ve her yerde. Acele etmezse randevusuna geç kalacağını biliyordu Hélène ama sokakların birdenbire avlulara ya da eski evler arasındaki dar geçitlere dönüştüğü bir mahallede, dibi görünmeyen kilerlerle, eski çuvallar ve tenekelerin yığılı olduğu çıkmazlarda yolunu bulması zordu. Yürümeye devam etmekten, gitgide ağırlaşan paketi taşımaktan başka çaresi yoktu. Yürüyenlerden birine yolu sorması gerektiğini söylüyordu kendine ama hiç yakınına gelmiyorlardı, ne zaman yetişecek gibi olsa bir

köşede gözden kayboluyorlardı. Oteli görene kadar öyle gitmesi gerekecekti çünkü eninde sonunda muhakkak ortaya çıkardı otel, birdenbire, bambulu ve hasır panjurlu verandaları, ılık bir rüzgârda dalgalanan perdeleriyle. Sokak otelin hollerinden birinde devam ediyor gibiydi ve hiçbir yerden geçmeden birdenbire odalara açılan kapıların önünde buluyordu insan kendini; solgun, pembe yeşil çizgili duvar kâğıdıyla kaplanmış, tavanları kartonpiyerli, bazılarında sineklerin arasında dönen eski, iki kanatlı vantilatörler olan odalara açılan kapılar; ama her oda tam da ona benzeyen bir başka odanın girişiydi, aralarındaki tek fark alçı heykelli ve boş vazolu maun masaların yerleri ya da sayılarıydı ve hiçbirinde ne bir yatak ne de bir lavabo yoktu; içinden geçip gidilen odalar, bazan pencerelerinden bakılan, alt katlardan bakılınca uzaklarda gözden kaybolan kemerler görülen odalar, kırk yılın başı üst kata çıkılmışsa uzak bir kanalın ışıltısı veya bir meydan, içinden karıncalar gibi bitmek bilmez bir faaliyetle sessiz tramvaylar geçen bir meydan görülen odalar.

"Biraz önce içeri girdiğimde o-çocuklarının Londra'ya gittiğini neredeyse unutmuştum," dedi Celia birdenbire. "Calac'a akıl danışmaya gelmiştim. Bütün ucuz otelleri biliyor. Tell de bilir aslında ama o da Juan'la bir yerlere gitmiş."

"Viyana'ya," dedi Hélène, bu sırada boş konyak bardağı yeniden görüş menziline girdi, şekline ve onu tanımlayıp sabitleyen gözlerin ondan beklentilerine boyun eğerek taşlaşıp kristalleşti, gözlerden beklenen de tanımlayıp sabitlemekti zaten.

"Ya. Paredrosum da o-çocuklarıyla birlikte Londra'da. Sen, ben, bir de Feuille Morte kaldık burda, hoş sen de biliyorsun ya."

"Feuille Morte de var, doğru."

"Babam gençliğin yozlaştığını söylüyordu," dedi Celia bir kahkaha atarak, neredeyse Viandox'tan kalanlar masaya dökülecekti. "Annemse masa örtüsü işlemeye devam ediyordu. Eşyalarımı toparlayıp evden ayrılacağım akıllarına bile gelmedi. Kitaplarımı sınıftan bir arkadaşımın evine bıraktım ama orada kalamam, onunkiler benimkilerden de beter. Bu gece buralarda bir otelde kalırım, yarın da kendime bir oda ararım. Hemen bir yer bulmalıyım. Oteller çok pahalı."

"Ciddisin yani," dedi Hélène.

"Söyledim ya," diye mırıldandı Celia. "Artık bebek değilim."

"Kusura bakma Celia."

"Esas sen kusura bakma."

Hélène boş bardağıyla oynuyordu. Elbette ki Celia artık bebek değildi. İnsan bir bebekle daha kolay başa çıkardı – içinde yatıştırıcı olan süte batırılmış bir emzik verir, pudralar, gıdıklar, uyuyana kadar saçlarını okşardı.

"Benim evime gelebilirsin," dedi Hélène. "Küçüktür ama yatağım çift kişilik, kitaplarını koyabileceğin bir yer de var: Açılır kapanır bir masa."

Celia ona ilk kez gerçekten baktı ve Hélène bir kez daha Babybel peyniri seven kızın yüzünü gördü onda, gözlerindeki küçük tünelleri.

"Ciddi misin? Ama Hélène, bildiğim kadarıyla senin..."

"Benim hakkımda hiçbir şey bilmiyorsun, *croissant*-çocuğu. Dokunulmaz yalnızlığım, Rue de la Clef'teki kalem: Gösterdiğin saygı gözlerimi yaşarttı. Sadece içimden öyle geldiği için öyle yaşıyorum, o kadar. Şu anda, kırkayaklarla anlaşma imzalayana kadar ya da kendine uygun bir yer bulana kadar benimle oturmanı teklif etmek geliyor içimden."

"Evinin çok küçük olduğunu söylüyorsun, ben çok dağınığımdır."

"Benim evimde buna imkân yok. Sen de göreceksin. Bazan keşke dağıtabilsem diyorum ama mümkün değil. Her şey kendi kendine yerine gidiyor. Göreceksin, kaçınılmaz bir şey bu."

"Yatağın ayakucunda mutlaka bir çorabım olur," dedi Celia dürüstlükle. "Yok, olmaz, kabul edemem."

"Ne salakça bir konuşma bu," dedi Hélène gazetesini tekrar açarak.

Celia biraz eğilip Hélène'e yaslandı ve saçları yüzüne döküldü; onların arkasına saklanıp rahat rahat ağlardı hep; şimdi de öyle yapıyordu, kendi içine kıvrılmış vaziyette, yanındakini rahatsız etmemek için sessiz. Hélène gazete okurken sigara içiyordu; bir süre sonra avutucu okşamaların ve şefkatli pediyatrist laflarının yettiğini düşünmüş olmalı ki Curro'ya iki kahve ısmarladı. Tabii ki evime gelmeyi kabul edecekti, belki saçmaydı, belki makul belki de hiçbir şey değildi, ama her halükârda geceyi tek başıma geçirmeyecektim. O solgun, kasılmış profili, sedyenin faydasız diriliği-

ni görmememi sağlayacaktı farkında olmadan. Bir fincan sıcak, acı kahve, masum bir yoldaş daha ve hâlâ ağızda kalan o yavan tat, o siyah saçları parmaklarıyla taramanın ne faydası olduğunu kendi kendine sormak; şu anda herhalde birilerinin taramakta olduğu o saçlara, cesede biraz çeki düzen verildikten sonra aceleyle toplanan aile değişimi, o korkunç buz fırtınasını gördüğünde çok üzülmesin diye, sonra akrabaları, Juan gibi saçlarını geriye tarayarak ameliyathaneye giren o oğlanı hatırlayacaklardı, ama bundan fazlasını veremeyeceklerdi ona, mesela o sabah Hélène'i gördüğünde yüzünde beliren gülümsemeyi, sanki onun sadece anestezi hakkında kibarca bilgi vermek için gelmediğini anlamış gibi. Tam da Juan'ın gülümsemesi olan o gülümsemeyi kimse geri veremez ona artık; o siyah dudaklara, o yarı açık, camlaşmış gözlere geri koyamaz kimse onu. Yine sesi çınladı kulaklarında, masum ve beklentili "Görüşürüz," kendisini çevreleyenlere duyduğu güvenin sığındığı o tek kelime, bitmek bilmez bir bulantı gibi durmadan yinelenen ve platformlara, konyaklara ve evden kaçan kızlara karışmış sonsuz bir erteleme olan o tek kelime. Bir kapı daha açarak –sayısız kapı vardı– diğerlerinden daha büyük bir odaya girdi Hélène ama duvar kâğıtları ve berbat bir şekilde köşelere yerleştirilmiş olan mobilyalar aynıydı; karşıda külüstür asansörün kafesi vardı, asansör de orada bekliyordu. Elindeki paketi masanın üzerine bırakıp biraz dinlenmek isterdi ama imkânsızdı bu yoksa randevusuna geç kalırdı, hem otelin her yeri birbirine benziyordu, kendisinin hangi odada beklendiğini tahmin ya da tahayyül etmesi hatta kendisini kimin beklediğini bilmesi olanaksızdı, oysa o an her şey beklemedeydi, parmaklarında asılı duran ve sarı ipiyle canını acıtan paketin ağırlığı gibi vurgulanmış bir beklemede; Hélène bir düğmesine basıncaya kadar öylece duran asansör gibi, oysa asansörün hareket etmesi, bütün ışıklardan farklı bir ışık ve mutlak bir sessizlik içinde aşağı inmesi ya da yukarı çıkması için düğmesine basılması gerekmiyordu.

"Hâlâ inanamıyorum," dedi Celia birdenbire. "Senin içeri girdiğini gördüğümde –saçlarım yüzümü kapadığı halde gayet net gördüm seni– neredeyse korkuya kapıldım diyebilirim. Doktor şimdi beni azarlayacak diye düşündüm. Şimdi senin evine geliyorum, seninle oturacağım... Bana acıdığın için yapmıyorsun değil mi bunu?"

"Başka ne olacaktı ki?" dedi Hélène şaşırmış gibi. "Tabii ki sana acıdığım için yapıyorum. Babybel peyniri seven kız öyle her yerde uyuyamaz. Annesinden uzakta ödü kopar. Karafatmalar, ne idüğü belirsiz çetelere üye olan Çinli bekçiler, hollerde başı boş dolaşan satirler vardır, *şeyi* de unutmamak lazım, en kötüsü de odur, dolapta ya da yatağın altında gizlenir."

"Saçma," dedi Celia. Eğilip hızla elini öptü ve kızararak geri çekildi. "Sen hep böylesin. Şu Babybel peyniri seven kız hikâyesi de neyin nesi? Bana baksana sen. Çok üzgün görünüyorsun, benden bile daha üzgün görünüyorsun Hélène. Yani demek istediğim, sen asla Polanco ya da Feuille Morte gibi mutlu olmuyorsun, biliyorum. Yüzünde hep bir şeyler var. Hélène, bütün anestezistler böyle midir?"

"Pek değil. Yüzlere ihtiyacın yoktur bu meslekte. Sağlam bir kalbin ve münasip bir masken olması yeter çünkü bazan yolculuklar tek yönlü oluyor."

Celia anlamamıştı. Bir şey soracaktı ki Hélène'in cevap vermeyeceğini düşünerek vazgeçti. Sonra ateşkes, mucize, kurtulmuş olma hissi. Hélène'le mıntıkaya, güvenliğe geri dönmüştü; alaycı, mesafeli doktor tam zamanında uzatmıştı parmağını, o da çay kaşıklarına tırmanarak Señora Cinamomo'yu deli eden Osvaldo gibi tutunmuştu bu parmağa. Eğer Héléne üzgünse...

"Curro, Señora Cinamomo'nun bir haftadır uğramadığını söyledi," dedi Celia acele acele. "Belki o da seyahat çılgınlığına kapılmıştır. Yeğeni ve televizyon kamerasına benzeyen şapkasıyla etrafta dolanıp duruyordur. Bu sabah Nicole'ün bana anlattıklarını söyledim mi sana? Londra'da hepsi kafayı yemiş. Sanırım Marrast bir tablo keşfetmiş."

"Delilik portatif bir şey," dedi Hélène.

"Calac ve Polanco ortaçağ baladları çalan bir lavtacıyla tanışmışlar, ama Nicole Osvaldo hakkında hiçbir şey söylemedi."

"Osvaldo'yu da mı götürmüşler? Zavallı hayvan çok narin."

"Paredrosum onu yanına aldı. Kafesi marul yaprağına sarıp üst cebine koyarken ben de yanındaydım. Tek yönlü yolculuk demekle neyi kastettiğini anlamadım," diye ekledi Celia.

Hélène gözlerinin içine baktı, ortak merkezli tüneller, Babybel peyniri seven kızın dünyasına doğru burgaçlanan küçük siyah noktalar.

"Bazan ameliyat masasında kalırlar," dedi. "İki saat önce yirmi dört yaşında bir oğlan ameliyat masasında kaldı."

"Özür dilerim. Özür dilerim, Hélène. Ben de sana ne anlatıyorum. Sanki..."

"Mesleğin bir parçası bu, yavrum. Özür dilenecek bir şey yok. Dosdoğru eve gidip, bir duş almalı ve unutana kadar viski içmeliydim ama ben de buraya kendi *croissant*'ımı bandırmaya geldim, hem o kadar da kötü değil, kendimizi daha iyi hissedene kadar birbirimize arkadaşlık ederiz."

"Bilmiyorum Hélène. Belki de gelmemeliyim," dedi Celia. "Sen çok iyi bir dostsun ve şu an çok üzgünsün."

"Hadi gidelim. Görürsün ikimize de iyi gelecek."

"Hélène..."

"Hadi gidelim," dedi Hélène tekrar. Celia bir an ona baktıktan sonra eğilip sandalyeden çantasını aldı.

Austin'in adsız nevrozunu ifşa etmesini dinlemenin ne kadar keyifli bir iş olduğunu anladığından beri her sabah ona günah çıkarttırıyor Polanco, şakaklarına kırlar düşmüş, iyi giyimli, güven telkin eden Arjantinli papaz ayaklarıyla. Marrast zamanında gelirse Fransızca dersi on ikide başlıyor, ama genellikle başına bir şeyler geliyor, Austin de ya köşede ya da lavtasını çalarak onu sabırla bekliyor; dersten bir saat önce Polanco Austin'e sırdaşlık etmeye gidiyor, birlikte bir şeyler içiyorlar, Polanco bira Austin de domates suyu ve yavaş yavaş Austin Polanco'ya aslında hep aynı sorunun çeşitlemeleri olan sorunlarını anlatmaya başlıyor – mesela dağınık saçlar. Austin yumuşak huylu ve uysal kızlardan hoşlanırmış, kendini kollarına bırakıp bir süre sessizce duran, konuşup, sigara içse, biraz oynaşsa da hiçbir şey yapmayan kızlardan – ama şimdi kızların hepsi saçlarını Nefertiti gibi yaptırıyorlardı, berberlerde tonlarca saç spreyi ve perukla yapılan heybetli bir katafalk taşıyorlardı başlarında. *Tu comprends, ça me coute trés cher, mon chéri*, demişti mesela Georgette ona, *alors tu vas être sage et tu vas voir comme c'est chouette*. Austin hâlâ Georgette'in yüzünü okşamaya çalışmaktaymış ama Babil Kulesi yıkılacak diye kızın ödü kopuyormuş, *ah, ça non je te l'ai déjà dit, surtout il faut pas me décoiffer, j'en ai pour mille balles, tu comprends, il faut que ça ti-*

enne jusqu'à après demain. Austin'in çaylak zamanları, iki yıl önce Paris'e ilk gidişi, peder Polanco'nun büyük sevinç gösterileri. Peki ya nasıl yapacaktık öyleyse? diye sorar Austin, Georgette'in ne dediğini hiç anlamamıştır. *Là tu vas voir,* diye açıklar Georgette, istediklerini tatlı dille yaptırmaya çalıştığı için Austin onu bir çocuk doktoru gibi görmektedir. *Maintenant tu vas te coucher comme ça sur le dos, comme ça c'est bien.* Bunu o tür kızların son derece gerekli zannettikleri bir muamele izler ama Austin bunun yerine ellerini istediği gibi kullanmayı tercih etmektedir, fakat Georgette onu sırtüstü mıhlamıştır ve kızıl bir felakete benzeyen saçları uğursuz bir bulut gibi gitgide yaklaşmaktadır, en sonunda Austin'in burnuyla tavan arasına girer. *Surtout ne dérange pas ma coiffure, mon chou, je te l'ai déjà dit. Tu as aimé comme ça, non?* Austin evet der çünkü mahçuptur ama halinden memnun değildir; Georgette de bunu bilmektedir ve umrunda bile değildir. *Tu vas voir, on va le faire d'une façon qui va drôlement te plaire, mais alors drôlement. Ne touche pas mes cheveux, mais si, tu vas me décoiffer. Bon, maintenant écoute, on va le faire à la Duc d'Aumale, bouge pas, surtout ne bouge pas,* çünkü Austin hâlâ Georgette'e sarılmaya ve onu kendine bastırmaya çalışmaktadır ama kızın gözlerine bakınca boşuna çabaladığını anlar çünkü Georgette dünyada ve o yatakta her şeyi yapabilirdi, ama kafasının yastığa değmemesi koşuluyla. Çok mahçup ("kaçıncıya söylüyorsun," diye homurdanır Polanco) olan Austin'in, kendisine samimi bir ilişki vaat eden baldırları yüzünden Rue Ségal'de seçtiği Georgette üzerine kurduğu fanteziler topyekûn güme gitmiştir ve doktor hanımın muamelesi onu hem iyi hem de kötü bir vaziyette bırakmıştır, çünkü muamelenin kendisi iyidir ama ayrıntılara vakit ayrılmaması kötüdür. "Devam et," der Polanco, bunca ayrıntının lüzumu olmadığını düşünmektedir. Georgette de öyle; oldukça akıllı bir kızdır ve seansın geri kalanına da bilimsel bir kılıf uydurur, *tu vas voir, c'est très bien, maintenant je vais m'asseoir doucement sur toi, comme ça tu pourras voir mes fesses.* Disiplinin bu kadarına dayanamayıp teslim olan Austin artık kımıldamamaktadır, Georgette sırtını dönerek üzerine çıkar. O küçük, güzel kıçına Austin'in hayran hayran bakmasına bile mahal vermeden büyük bir özenle kendini yerleştirir ve oturur ama bu arada kuşku uyandırıcı bir inilti salıvermeyi de

ihmal etmez ve Duke d'Aumale'in yarattığı bilimsel ortamda Austin'e gayet makul gelen bir göndermede bulunur yumurtalıklara.

"Salaksın sen," der Polanco, sabrı taşmıştır. "Neden ona bir tane patlatıp alaşağı etmedin? *Kendi* istediğin gibi yapsaydın ya, dükten sana ne."

"Çok zordu," diye mırıldanır Austin. "Saçlarını bozmak istemedim."

"Peki *à la Duc d'Aumale* hoşuna gitti mi?"

"Pek değil, bana sırtını dönüp oturması hiç hoş değildi."

"Berbat, tabii başka şeylere ilave olsa başka olurdu," diyerek içini geçirir Polanco. "Yerinde olsam bütün tırnaklarımı saçlarına geçirir ona hak ettiği dersi dörtnala verirdim."

"Bizimkisi tırıstı sadece," der Austin.

O pazartesi Bay Whitlow Marrast'a, muşamba taşının Brompton Caddesi'ndeki nakliye istasyonuna geleceğini ve Fransa'ya gidebilmesi için Marrast'ın bizzat gidip bazı belgeleri imzalaması gerektiğini söylemişti.

"Calac, dostum, sen ve hemşerin gidip Cortauld Enstitüsü'nde gözcülük yapabilir misiniz?" diye sordu Marrast. "Birkaç boktan kâğıt imzalamam gerekiyor ve tam da bugün nörotiklerin önemli bir toplantısı olacak. Bunu kemiklerimde hissediyorum, Londra'da böyle deniyor."

"Bazı önemli meseleleri düşünmem gerekiyor," dedi Calac, "hem senin nörotiklerin bir diken kadar değeri yok gözümde, biz de Buenos Aires'te böyle deriz."

"İkinci galerideki divandan daha iyi düşünme yerini nereden bulacaksın? Neredeyse bütün Ruskin'i orda devirdim ben."

"Oraya gidip gözetlemenin bize ne faydası olacak?"

"Dur bakalım," diye araya girdi Polanco. "Bu herif bana hiçbir ricada bulunmadı."

"Senden de rica ediyorum, sevgili goçom. Size ne faydası olacağını söyleyeyim. Bana son gelişmeleri anlatabileceksiniz, bir olayı kaçırmak istemeyen birisi o olayı görememişse ona anlatmak büyük keyiftir. Harold Haroldson'ın önlemleri had safhaya ulaştı, beklenmedik şeyler olabilir."

Üç bira, Austin için de bir domates suyu ısmarladılar.

"Bu senin için gerçekten o kadar önemli mi?" diye sordu Calac.

"Hayır," dedi Marrast açıksözlülükle. "Artık değil. Ama tetiği çekmişsen kurşunun nereye gittiğini de görmen gerekir. İlle de bir laf arıyorsanız yaratıcı sorumluluğu diyebilirsiniz."

"Bir nevi deney falan mı bu?"

"Deney, deney," diye homurdandı Marrast. "İlle de bir kesinlik istiyorsunuz, değil mi? Bu benim tetiği ilk çekişim değil; biraz tekdüzeliği bozmak biraz da bir şeyi, herhangi bir şeyi başlatmayı anlatılmaz ölçüde gerekli gördüğüm için yaptım bunu."

"Harika," dedi Calac. "Bir şeyleri açıklamaya çalıştın mı Gurdjiev'den bile daha berbat konuşuyorsun. Anlatılmaz ölçüde gerekli, bu da ne demek şimdi? Şu yanımdaki de otelde mekanik deneyler yapıp duruyor, sürgüler şunlar bunlar."

"Mesele senin zavallı bir sahtedar olman," dedi Polanco. "Ona aldırma. Öte yandan ben seni gayet iyi anlıyorum. Sen bendensin."

"Teşekkür ederim, papazcık," dedi Marrast, kendisinin bile tam olarak anlayamadığı bir şey için böyle koşulsuzca desteklenmek onu şaşırtmıştı.

"Sen," dedi Polanco Austin'in gözlerini parlatan mağrur bir hareketle, "anlaşılmaz makineler yaparsın, ilkel suları karıştırırsın. Yeni bulutların mucitisindir sen, kardeşim, betonda köpüğün izini çıkarırsın, evreni saydam ve fizikötesi şeylerle doldurursun."

"Aslına bakarsanız..."

"Sonra o yeşil gül eline doğuverir," dedi Polanco heyecanla, "ya da gül mül doğmaz da her şey havaya uçar ama bir taraftan da bir koku vardır ve çiçek olmadığı halde o kokunun nereden geldiğini anlayamaz kimse. Ben de senin gibi yanlış anlaşılan ve horgörülen bir mucitim."

"Bir tek madrabız bile insanın canına yetiyor," diye mırıldandı Calac. "Şimdi de bu ikisi ittifak kurdular, niyetleri beni öldürmek."

Bunu, madrabızların faydalı ve hepsinden öte dostlarına sadık olduğu yolunda malum tartışma takip etti/ Bir sahtedar asefalik bir heykeltıraş tarafından aptallaştırılmış bütün madrabızlara bedeldir/ Eğer benim yüzümden kavga edecekseniz Austin'den sizin yerinize müzeye gitmesini rica edebilirim/ Biz gitmeyeceğiz demedik, ama ben bunu arkadaşım olduğun için yapıyorum, senin tetiklerin-

le tabancaların yüzünden değil/ Bu öğleden sonra olanları bana anlattığınız müddetçe benim için mesele yok/ Hiçbir şey olacağı yok/ Hiçbir şeyin olmamışsa da bir şey olmuş demektir/ Bu embesil şimdi de metafizik satmaya başladı bana/ Güzel konuşsan kaç yazar/ En azından nörotiklerden biri şöyle afet bir fıstık olsaydı/ Koskoca Londra'da kendi başına bir kadın bulamadığın düşünülürse bunu bir müzeden talep etmen gülünç kaçıyor/Bunu bir kenara yaz, hem bizden gitmemizi rica ediyor hem de bizi aşağılıyor/Seni aşağılıyor, benim nörotik bir kıza ihtiyacım yok çünkü bende yeterince var/ Güleyim bari/Ve sekiz dakika daha bu minval üzre devam etti.

Eğer paredrosum, eğer Polanco yanımda olsaydı İngiliz kızın odasını bulmak kolay olurdu ama Frau Marta'yı sokaklarda ve parklarda takip etmekten hiç çekinmeyen Tell otele girince şaşılacak ölçüde ürkekleşiyordu. Karargâhını Ladislao Boleslavski'nin odasına kurmuştu ve iki kanatlı kapıdaki göz deliğinden bıkıp usanmadan etrafı gözetliyor ama bir bahane uydurup üst katlara çıkmaya ve oraların topografisini incelemeye bir türlü karar veremiyordu. Bütün günün emrinde olduğunu, ölü saatlerinden yararlanabileceğini (Viyana'da hemen hemen bütün saatleri ölüydü zaten) söylemem de bir işe yaramıyordu: İşten döndüğümde onu vazife başında buluyordum, sadık bir bekçi ama asla bizim katın ötesine geçemiyordu ve benim de o saatte ya da sabahleyin bu işi yapmam çok zordu – riski çok fazlaydı. İlk başta dar ve eski resepsiyon masasının arkasındaki anahtar rafını incelemeyi düşündük ama rafın tarih öncesinden beri kullanılmayan anahtarlarla dolu olduğunu keşfettik, hem uçlarındaki etiketlere isimler Gotik harflerle yazıldığından bir İngiliz isminin kendini belli etmesi olanaksızdı. Bol bahşişle otel çalışanlarından birini şöyle bir yoklasak nasıl olur diye düşündük ama uşakla zombi arası tavırları bize pek güven telkin etmedi. Sahanlığı üç gecedir gözetliyorduk; ben yorgunluğa ve slivovitze yenik düşsem bile, Tell gece yarısı bire kadar, iki kanatlı kapıdan, Elsinore mevzilerinden tutkallanmış gibi milim kıpırdamıyordu. Saat birden sonra Frau Marta'nın da herkes gibi uyuduğunu ve meşum sortilere girişmediğini farzediyorduk; sonra Tell

yatağa gelip esneyerek ve hayalkırıklığına uğramış bir kedi gibi kımıldanıp mırıldanarak yanıma sokuluyordu. Bir anlığına bir düşten ayıldığımda uzun zaman geçmiş gibi birbirimize sarılırdık, bazan da Tell'i bir kavanozdaki yılankavi, narin bir balığa dönüştüren yeşil ışıkta uykulu bir zevk arardık. Frau Marta'nın bizimle aynı katta, koridorun ucunda, İngiliz kızın da üst kattaki odalardan birinde kaldığını öğrenebilmiştik sadece. Her gece, gözlemimizin başlarında, sekiz buçuk dokuz arası İngiliz kızın ayak seslerini bilimsel olarak kaydediyorduk – yatmak için çok erkendi ama turistler o saatlerde çok yorgun olurlardı; kızcağızın ayaklarını sürüdüğünü duyabiliyorduk, elinde de Nagel rehberi vardı. Onun (üçüncü ya da dördüncü katta) güvende olduğundan emin olunca yemeğe iniyorduk; on bire kadar tehlike yoktu çünkü otel o saate kadar çok canlı oluyordu ve Frau Marta'nın holdeki tarihi tuvalete gitmek dışında herhangi bir niyetle odasından ayrılması olanaksızdı.

Dördüncü gece, Schonlaterngasse'deki Sırp lokantasında soğanlı biberli şiş yeyip döndükten sonra koridorun ucundaki gölgeler arasında bir kımıltı görür gibi oldum. O tarafa bakmadan kapıyı açtım ve gördüklerimi Tell'e ancak odaya girdikten sonra söyledim. Frau Marta'ydı tabii; başka kimse gölgeleri öyle karıştıramazdı. On ikiye beş kala (göz deliğine yapışma ayrıcalığı bu sefer bana aitti çünkü Tell o berbat zaafına teslim olarak John Le Carré'nin bir romanına kaptırmıştı kendini, bence adam soyadını hak ediyordu), sahanlıktaki ölgün tarihi lambanın ışığında Frau Marta'nın kül rengi bir köstebek gibi kapının önünden geçtiğini gördüm; sağ elinde göremediğim bir şey taşıyordu – her kilidi açan bir anahtardı herhalde, müdürle arasındaki hususi ilişkinin bir yadigârı. Belki de, hiç kimsenin hayalinde bile yeniden inşa edemeyeceği kadar parçalanmış olan Avusturya-Macaristan'a karşı duyduğu sevgi yüzünden Frau Marta'nın ömrü billah otelin bir odasında kalmasına izin vermişti adam. Kadın basamaklarda kaybolduktan sonra yirmi saniye daha bekledim, aniden geri dönmem gerekirse kapıyı aralık tutsun diye Tell'e kararlaştırdığımız işareti yaptım ve slivovitzimden son bir yudum daha alarak sahanlığa çıktım. Müşterilerin otelin içinde dolanma ihtimali çok zayıftı, bekçi de müdürün odasında uyuyor olmalıydı ve yeni gelen müşterilerin aşağıda çaldığı zilin üst kattan gayet net duyulduğunu önceden tespit etmiştim, böylece

tam zamanında tarihi odaya geri dönebilecektim. Lastik tabanlı ayakkabılar giymek için John Le Carré okumama gerek yoktu; lambanın ışığından pek de nasibini almayan tırabzana tutunarak basamakları çıkmaya başladım.

Ladislao Boleslavski'nin odasında Tell kapının yanında, otelin derin sessizliğini ve masadaki çalarsaatin tiktaklarını gitgide artan bir dikkatle dinliyordu. Artık bir şaka, bir oyalanma vesilesi değildi bu; Juan keşif gezisine başlamıştı, birlikte oturup Frau Marta'ya güldüğümüz odanın sınırları dışındaydı ve ben tehlike anında geri dönmesine bir kılıf uydurma vazifesiyle orada tek başınaydım. Göz deliğinden bakarken eğilmem gerektiği için yorulmuştum, ben de kapıları açmaya karar verdim, birisi geçerse hemen kapatacaktım; bir merdivenlere bir odaya bakarken, orada, eşikte bir kopuşun meydana geldiğini hissediyordum, başta hayali bir şey vardı ama sonra gerçek olmaması gereken ama yine de varolan bir şeye adım atmıştık. Juan sonunda haklı çıkmıştı, Frau Marta geceleyin dışarı çıkıp üst kata çıkıyordu ve İngiliz kız da üst kattaydı, yani iki kere iki dört eder, falan filan. Korkmuyordum ama bir titremedir almıştı ve damağımda yapış yapış bir şey vardı; Ladislao Boleslavski'nin odasında yalnızdım, Monsieur Ochs'un çekmeceli dolabın üstünde oturan bebeğiyle yalnızdım. Hiçbir şey olmayacaktı, Juan hayalkırıklığına uğrayarak geri dönecekti, yatacaktık, kötü bir korku hikâyesinin sonu gibi, keyfimiz kaçacaktı; Juan Capricorno'ya dönmek isteyecekti, çünkü Viyana'da daha beş günlük işi vardı. Gözetleme nöbetimden, o günlerde yaptıklarımıza böyle isimler takıyorduk, yeşil ışığın altındaki bebeği ve Nicole'e yazdığım yarım mektubu görebiliyordum; ona ne diyeceğimi bilemiyordum, Marrast'ın bana yazdığı hikâyenin aslını astarını öğrenmek için Londra'ya gitsem mi diye düşünüyordum. Sonra Frau Marta öksürdü, kontrollü, hatta sahte bir öksürüktü bu, uzun uzun düşündükten sonra bir şey yapmaya, vaziyetini değiştirmeye karar veren birinin hafifçe boğazını temizlemesi gibi, sanki sinemaya gideceğini ya da erken yatacağını söylemek üzereydi. İşi sağlama bağlamak için Juan sessizce beş basamak indi ve bu öksürük Frau Marta'nın geri döneceğinin ya da feragat ettiğinin habercisiyse ne kadar zamanda Ladislao Boleslavski'nin odasına döneceğini hesapladı. Ama tam o anda Frau Marta'nın tekrar yürümeye başladığını his-

settim. Sessizlik mutlaktı, yine de onun ilerlediğini ve hiçbir şeyden feragat etmediğini biliyordum ve ayak seslerini duymak imkânsız olmasına rağmen sessizlik hareketlerini başka duyular yoluyla iletiyor gibiydi, genleşmede ya da hacimdeki bir değişiklikle. Üçüncü kat sahanlığına geldiğimde yaşlı kadın soldan dördüncü kapının önünde, klasik kilit açma pozisyonunda duruyordu. Demek doğruydu, kapının hafif gıcırtısı akıbeti ve aynı zamanda benim hiç de hazırlıklı olmadığım bir şeyin başlangıcını belirliyordu. Sadece sıradan, beyhude yöntemlere başvurabilirdim; mesela Frau Marta'nın üzerine atlayabilirdim ama yaşlı bir kadın olduğu için bunu yapamazdım ya da otel kuralları ve adabı muaşeret adına bekçiyi uyandırabilirdim ama o da hiçbir şey anlamazdı. Gidip müdürü çağırırdı, gerisi malum. Ya da bir dakika daha bekleyip hırsız köstebek (artık dev bir fareye benziyordu) içeri girdiğinde kapıya dayanabilirdim, ya evet. Yapabileceğim başka bir şey yoktu, midem kasılıyordu ve üreticisi tarafından garanti edilen yüzde kırk beş alkolüyle slivovitzin her damlası ağzıma geliyordu.

Paredrosumun tek bir valizi vardı ve öğle vakti Victoria İstasyonu'nda onu karşılamaya gelen kişinin – Calac – eline rahatlıkla tutuşturulması dışında başka faydaları da mevcuttu. Nedenini bilmeseler de birbirlerini her gece görmeye alışık olan ikilinin konuşmaları şu minval üzre gider: Alayım, ne dedin, bir sigara versene, bu taraftan, şu sise bak, burada ona pus diyorlar, Feuille Morte selam söyledi, katatoniğimiz ne âlemde sahi, yuvarlanıp gidiyor, sen kendine bak, biraz İngiliz parası versene, otelden alırsın, inşallah sıcak su vardır, olmaz olur mu ama kahvaltı pek parlak sayılmaz, neden değiştirmiyorsun, valizini bir kere açtın mı orada kalacaksın titizliğin lüzumu yok, haklısın, ya sen neden geldin, bilmem, ne demek bilmem, Marrast muşamba taşı aradığını yazmıştı ben de gideyim bari dedim, ne alakası var anlamadım, ben de, işte bu yüzden geldim hem beş gün iznim var, çok iyi, aslında iş yerinde grev var, o zaman iş değişir, tek grev yapan ben olduğum için muhtemelen işten atacaklar, ben de bari dostlarımla birlikte olayım dedim, iyi etmişsin, ayrıca Marrast pek iyi vaziyette değilmiş gibi geldi bana, evet, Nicole de öyle, evet, ben de geldim,

sanki yeterince kalabalık değilmişiz gibi bir de sen çıktın, Polanco ve ötekilerle ne zaman öğle yemeği yiyorsunuz, ben Londra'da öğle yemeği yemiyorum, ne demek bu şimdi, Londra'da öğle yemeği yenmez, ama kahvaltının çok kötü olduğunu söylemiştin, olabilir ama miktarı bol, nitelik önce gelir, beyefendinin Fransızlar'a has önyargıları var, yanlış anlamadıysam Arjantinliler'in her önlerine geleni lüplettiğini söylüyorsun yeter ki bol olsun, tam da değil, burası nane kokuyor, çay o İngiliz içeceği, falan filan, Tottenham Court Caddesi'ne ve üç blok ötedeki otele kadar. Paredrosum yolda, bizim River Plateliler'in, yani Calac ve Polanco'nun avuç içi kadar bir odada kaldıklarını, ama İrlandalı olduğundan Öklid'i pek takmayan otel sahibesinin iki kişinin sığdığı bir yere üç kişinin de sığabileceğini kabul edeceğini öğrendi; ayrıca kısa süre önce bir lavtacıyla karşılaşmışlardı, Marrast'la ve Nicole birkaç blok ötedeki bir otelde kalıyorlardı, Polanco Austin'e tahammül edilmez Purcellvari bir tarzda çaldığı *baguala* 'sını göstermişti.

On dört numaralı odaya girdiklerinde Polanco kendini bilimsel çalışmalara vermiş vaziyetteydi, yani elektrikli tıraş makinesini bir çanak yulaf lapasının içine sokmuş heterojen kitlelerin hareketlerini inceliyordu. Plop-plop-plop diye bir ses duyuluyor, ara sıra bir lapa parçası havaya fırlıyor ama tavana yapışamadan hüzünlü bir plop sesiyle yeri boyluyordu. Sade ve uzun süreli bir deneydi.

"N'aber," dedi paredrosum. Calac havlular ve elbise askıları konulu bir bahane uydurarak Bayan O'Leary'ye koşmuştu.

"İyidir," dedi Polanco. "Tam zamanında geldin! Takım çalışması paralaks ve benzeri konulardaki hataları düzeltebilir."

Tıraş makinesini kordonuna kadar batırdığı yulaf lapasının dibinden ilkel bir ses yükseliyordu – Pleistosen çağında ya da dev eğrelti ormanlarında duyulacak türden bir ses. İşin kötü tarafı sesten başka bir şey olmamasıydı, hem de paredrosumun ceketini çıkarmadan, hatta bavulunu yatağın üstüne bile koymadan gözlem ekibine katılmasına ve odaya büyük buluşlara gebe bilimsel bir havanın hâkim olmasına rağmen.

"Bütün bunların ne işe yarayacağını bir bilen var mı acaba?" diye sordu paredrosum yaklaşık on beş dakika sonra.

"Kendini helak etme," dedi Calac. "Bir haftadır vaziyet böyle. İyisi mi sen de kaderine teslim ol."

Sanki o anda çok önemli bir safhaya gelinmiş gibi Polanco tıraş makinesini sarstı ve lapanın yüzeyi gerginleşti. Nikaragua'nın dağlarında patlamak üzere olan bir volkanı andırıyordu; önce duman çıktı ardından da bir somun fırladı, böylece deney aniden sona ermiş oldu.

"Bir de bunların üç yıl garantili olduğunu söylüyorlar," diye mırıldandı Polanco. "Şimdi üzerindeki lapayı temizleyip somunu takmam en az on beş dakika sürer. Bu beşinci oluyor, kahretsin."

"Onu kendi haline bırakalım," dedi Calac. "Oturup bir durum değerlendirmesi yapalım."

Polanco çatık kaşlarla makineyi temizlemeye başlamıştı. Sonra paredrosumu çok şaşırtan bir şey oldu, her-odada-telefon çaldı ve Calac gayet ciddi bir edayla telefonu açtı; arayan lavtacıydı, *"Je très fort vous aime"* denebilir mi ya da bunu demenin daha etkili ve doğru başka yolu var mı diye soruyordu.

"Ona öğretmeni olmadığını, hele hele telefonda hiç olamayacağını söyle," dedi Polanco sert bir sesle. "Eğer bu kadar rahat davranırsa hayatımız çekilmez olur, hem şu anda bir deney yapıyorum, kahretsin."

"*Oui, oui*," diyordu Calac. "*Non, c'est pas comme ça,* Austin oğlum, *bien sûr qu'elle vous tomberait dans les bras raide morte, c'est le cas de le dire. Comment?* Bak dostum, *il faudrait demander ça à votre professeur, le très noble Monsieur Marrast. Moi, je suis bon pour un petit remplacement de temps en temps, mais le français, vous savez... D'accord, il n'est pas là pour l'instant, mais enfin, passez-lui un cop de fil plus tard, bon sang. Oui, oui, la baguala, c'est ça, tout ce que vous voudrez. Oui, parfait, soy libre! soy fuerte! y puedo querer, mettez du sentiment sur querer. Allez,* bay bay *et bonne continuation.*"

"Bu sabah üçüncüye arıyor," dedi Calac ve iki şişe bira açtı. "Sana şarap ikram edemediğim için kusura bakma, kardeşim."

"Marrast bana muşamba taşı ve bir bitkiyle ilgili bir şeyler yazdı," dedi paredrosum.

İçerlerken Calac ona olup bitenleri anlatmaya başladı. Bir süre gerçek meseleyle alakası olmayan bir sürü şeyden bahsettiler; havadisleri ve duyguları aktarmak için Rue de Buci pazarında ringa balığının kaç para olduğunu tartışıyormuş gibi bir tarz geliştirmişti

Tatarlar. Çoğunlukla Marrast ve Nicole'den, ama özellikle de Nicole'den söz ederlerken kibirli bir hoşnutsuzluk vardı hallerinde çünkü aramızda bu tür şeyler kolektif meseleler değildi, hele diyalektik hiç değil, dahası mesele bile kabul edilmiyorlardı. Her yeri tıkanmış olan tıraş makinesini temizlerken bir yandan da motor tepkilerin tanjantsal hareketleri olasılığını sınamak için lapayı ısıtıyordum. Amaçlanan, Appleton sözlüğünden (Calac'ın) vazoya kadar olan mesafeyi kaplayacak şekilde sürekli bir lapa neşriyatı sağlamaktı; elbette bu neşriyatı karşılamak için yere eski bir gazete serilecekti. Paredrosum ve Calac, sanki bir şey anlıyorlarmış gibi, sanki bir şey yapılabilirmiş gibi, Nicole meselesini tartışıyorlardı; bense Boniface Perteuil'ün bitki okulu ve serasında bana verilen çim biçme makinesinin motorunu düşünüyordum, o da, *grosso modo*, tıraş makinesiyle aynı şekilde çalışıyordu yani bir dizi tanjantsal makarayla. Ben bu motorun, sera/okulun göletinde bir kanoyu hareket ettirebileceğini düşünmüştüm ve Boniface Perteuil müessesesindeki görevim bana bol bol boş zaman bırakıyordu, gerçi resmen boş zamanım yoktu ama etrafta kimseler yokken istediğim şeyleri yapmak için tarlalarda saklanıyordum, Boniface Perteuil'ün kızının bana abayı yakması da cabası; işte bu boş zamanlarımda çim biçme makinesinin motorunu kimsenin kullanmadığı kanoya takmanın mümkün olduğunu düşünmeye başladım ve tek yapmam gereken onu Calac'ın yardımıyla kalafat etmekti, sonra göletin her yerinde rahatlıkla dolaşacak, eğer varsa kerevit ve alabalık avlayacaktık. Paredrosum Calac'a Paris'te olup bitenleri anlatırken, Calac da ona Harold Haroldson'dan ve Marrast'ın doğrudan eylem beklentilerinden bahsederken, ben lapayı haziran ayında gölet suyunun sıcaklığıyla aynı derecede ısıtmaya çalışıyordum, aynı zamanda sıvıların yoğunlukları arasındaki farkı da unutmuş değildim çünkü çim biçme makinesinin bir su tribünü olarak kullanılıp kullanılamayacağını anlamanın en iyi yolu tıraş makinesini mümkün olduğunca yoğun bir sıvının içine sokmaktı, en azından sudan çok daha yoğun bir sıvının, böylece lapa Appleton'a doğru sıçrarsa, çim biçme makinesinin gölet suyunda nasıl çalışacağı hakkında neredeyse kesin bilgi edinebilecektim. Yulaf lapasının yeniden ısıtılması, bu hazmı mümkün olmayan yiyeceğe bir elastikiyet katmıştı, hem de sistemin yeterliliğini ölçmek için gerekli

olan direnci azaltmadan, bu da silindirlerin itiş gücünü, yani kanonun haziranın ortasında gölette ne kadar hız yapacağını ölçmem için gerekliydi.

"Neden gidip Marrast'ı görmüyoruz?" diye sordu paredrosum yirminci kere.

"Biraz bekleyin," dedi Polanco. "Sanırım en uygun şartları yakaladım."

"Marrast şimdi muşamba taşını Fransa'ya göndermekle meşguldür," dedi Calac, "ama Nicole'le buluşabiliriz. Zaten bana onun için gelmişsin gibi geliyor."

"Doğrusu neden geldiğimi ben de bilmiyorum," dedi paredrosum. "Paris'te bütün etkili güçler dağılmış gibiydi. Kafeye son gittiğimde zavallı Curro'nun yokluğumuzdan aptallaşmış gibi bir hali vardı."

"İtalya'dalarken bir şeyler olmuş," dedi Calac. "Pek fazla konuşmuyorlar ama ikisinin de radarları var ve yabancı cisimleri çok uzaktan bile tespit edebiliyorlar."

"Zavallı Nicole, ikisi de zavallı. İtalya'da bir şeyler olmuştur belki ama aslında çok önceden başlamıştı bir şeyler olmaya. O masanın gitgide boşalacağını ta şuramda hissediyorum. Sadece Feuille Morte ve Osvaldo kalacak."

"Biz de orada olacağız," dedi Calac. "Juan gitmiyor diye ya da Nicole yok diye biz de gitmeyecek değiliz ya. Ama haklısın o masa... afedersin, çok bira içtim galiba. Bu içki insanı yumuşatıyor, Zenci Acosta'nın söylediği gibi. Keşke onu tanıyabilseydin."

"Deniz aşırı hatıraların beni ırgalamaz," dedi paredrosum. "İşin esasına bakarsan her şey sana kalmışsa bir şey yapamazsın, ama bazan da... Neden bunları konuşuyoruz ki?"

Polanco'nun çizdiği ateş hattının ötesine geçen koca bir lapa parçası havada süzülerek Calac'ın pantolonunun sağ dizine kondu. Calac öfkeyle ayağa fırladı.

"Orospu çocuğu," dedi biranın hiç de yumuşatmadığı sesiyle. "Hayatımda senden daha beter bir sahtedar görmedim."

"Benim başarılarımı kutlamak yerine sadece kendi pantolonunu düşünüyor, pis madrabız."

"Temizleyici ücretini sen ödeyeceksin."

"Üç hafta önce trenden indiğimizde sana verdiğim iki poundu geri verirsen veririm."

"Sadece on beş şilindi," dedi Calac, perdeyle lapayı silerek.

Nicole telefon edip Tell'in biraz önce Londra'ya geldiğini söylediğinde bu vaziyetteydiler. "Biri daha," diye içini geçirdi Polanco ve aynı şartlar altında Galileo'nun takındığı ifadeyle bilimsel gereçlerini kaldırdı.

Hélène'in dairesine yürüyerek gitmek istemişlerdi ama Celia'nın bavulu ve kitaplar çok ağırdı. Rue de Clef'te taksiden indiklerinde Celia bavulla apartmana girdi ve Hélène şoföre parasını öderken bir an o bitkinlikle her şeyi birbirine karıştırdı; yine elinde o paketle yürümek zorunda mı kalacaktı acaba, şimdi Celia'nın kitaplarıydı o paket daha önce başka bir şeydi, sarı iple bağlanmış bir şey ve onu şehirde, otelde birine vermesi gerekiyordu.

Zorla sığıştıkları Nuh Nebi'den kalma hidrolik asansör onları inleye inleye beşinci kata çıkardı. Celia yerdeki yeşil muşambaya bakıyordu, her katı geçerken zangırdayan tahta-cam kutunun sarsıntısına bırakmıştı kendini. Yıllar, yüzyıllar bile geçse Hélène'le birlikte Hélène'in evine gittiğine asla inanamayacaktı. "Kimse onu tanımıyor aslında," diye düşünüyordu, asansör hıçkırık tutmuş gibi durduğunda. Hélène bavulu iterek dışarı çıktı, çantasında anahtarını arıyordu. "Şimdiye kadar hiçbirimiz bu eve girmedik. Belki Juan bir ara caddeden buraya bakıp odaların neye benzediğini, Hélène'in şekeri ve pijamalarını nereye koyduğunu merak etmiştir. Evet, Juan geceleyin şu köşeye gelmiş olmalı. Beşinci katın pencerelerinde bir ışık arayarak şu posterli duvara dayanıp birbiri ardına sigaralar yakmıştır." Hélène ilk iş banyo yapmaya karar verdi, böylece ben yıkanırken yemeği hazırlayabilecekti. Evet doktor, tabii doktor. Suyun sesi geliyordu, bir koltuğa oturup ensemi arkaya yasladım; mutlu değildim, başka türlü bir duygu vardı içimde, yapmadığım bir şey için verilmiş bir ödül, evrensel bir armağan, bir lütuftu bu. Paredrosum ya da Calac duysa gülerlerdi bu sözlere. Böyle nefret ettikleri sözleri söylediğimde hepsi gülerdi. Hélène dolabın bir kısmını bana ayırmıştı bile, banyo kapısını kapamadan hemen önce açıkça belirtmişti; bavulu açtığımda içinde neredeyse

lüzumlu hiçbir şey olmadığını gördüm, öfke ve aceleyle bir kutu boya kalemi, bir Hollanda rehberi ve bir kutu şeker almıştım yanıma. Ama en azından üç yazlık elbise, bir çift ayakkabı ve Aragon'un bir şiir kitabı vardı.

"Yeşil süngeri kullan," demişti Hélène. "Havlun da yeşil."

Yıkanırken (ama Hélène bildiğimiz Hélène değildi, banyo tuzları vardı onun, rengârenk havluları vardı –benimki yeşil– ama Hélène, ah paredrosumla Tell şu rafları bir görebilselerdi, keşke Juan ama o zaman Hélène) sırtımda enfes bir su hissi, elimden bir kırlangıç gibi kayan menekşe kokulu sabun, Hélène'in soldaki askıya astığı yeşil havluya kurulanmak çok hoştu, elbiselerim de dolabın sol tarafında duracaktı, muhtemelen yatağın da sol tarafında uyuyacaktım. Nesneler bana yol gösteriyordu; tek yapmam gereken Hélène'in işaretlerini, yeşil rengi, sol tarafı izlemekti. Daire küçüktü ve Hélène onu tam gerektiği gibi döşemişti. (Evimi düşünmeden edemiyordum: Baron Haussmann'ın zamanından kalma koskoca bir burjuva evi, tam da olmamaları gereken yerlere yerleştirilmiş düzinelerce gereksiz iskemle, çalışma masası, masa, konsol, tıpkı babam, annem, ağabeyim, hatta ağabeyimin karısı, iki kedi ve hizmetçi gibi). Buradaki o kuru ve haşin, enfes kokunun aksine orada naftalin kokusu, lavanta, çok eski giysilerin kokusu, leopar derisi yeleklerin, pastillerin, yüzyıllık bir sabunun duvar kâğıdına yapışmış kokusu, yaşlı insanların ekşi öksürük kokusu vardı. Oturma odası ya da yatak odasının havasındaki yumuşaklığı yansıtan bu ışık hem gözle görülüyordu hem de gözden kaçıyordu sanki; oradaki o kalıplaşmış soğuk örümcek ağları, birbirini izleyen şırkışık yerler ve gölgeli köşeler, aptal kuklalar gibi birinden diğerine geçtiğimiz ışık ve karanlık bölgeleri yoktu. Şimdi de mutfaktan tost ve yumurta kokusu geliyordu. O kadar hızlı giyindim ki Hélène'in sofrayı kurduğu mutfağa girdiğimde çorabımın teki hâlâ elimdeydi. Tahmin edilebileceği gibi, elinde çorabının teki vardı, yıkanmaktan ve tabaklarla bardaklara bakarken duyduğu şaşkınlıktan yüzü parlıyordu zavallı kızın. "Çabuk ol soğutacaksın," dedim, konuşmasam çorabı giyeceği yoktu, aceleyle çorabını tutturup yüzünde açlık ve mutluluk ifadesiyle masaya oturuşuna gülmeden edemedim.

Salamlı yumurta harikaydı. Beaujolais, gruyère vardı; bir porta-

kalı ve bir armudu ortaklaşa yediler. Hélène İtalyan kahvesi pişirirken neyin nerede olduğunu Celia'ya gösterdi, böylece sabah kalktığında kahvaltı yapabilecekti. Hâlâ şaşkınlığından kurtulamamış olan Celia unutmamaya çalışıyordu: Yeşil havlu, sol taraf, kahvaltı. Evet, doktor, tabii, bir erkeğin bu kesin komutlardan hoşlanmayacağını düşünüyordu dalgın dalgın.

"Kesin elimden kayar," dedi Celia. "Çok yakında bir bardak kırarım."

"Olabilir ama önceden haber verirsen..."

"Şekeri bulabilecek miyim acaba? Sen uyuyor olacaksın, seni uyandırmak istemem. Tamam, şu çekmecede. Kaşıklar..."

"Şapşal," dedi Hélène. "Bir kerede hepsini öğrenemezsin. Biraz zaman geçmesi lazım."

Evet, doktor, tabii öğrenecekti; öğrenemeyecek olan sendin, şekeri ve bardakları hep yerli yerine koyan sen. Kim sıkıştırabilirdi ki seni, küçücük bir boşluğu kim yanına koyabilirdi, seni kim mükemmeliyetten çekip çıkarabilirdi? Eskiden böyle değildin, eskiden böyle olmadığını biliyorum, şu anda üçüncü raf ve yeşil yalnızlığını geometrik olarak savunmana yarıyor sadece, bir erkek farkına bile varmadan elinin tersiyle yerle bir edebilir bunu, iki öpücükle, kilimi yakan sigarasıyla, Juan. Yo, Juan değil aslında çünkü o da kilimleri çok sever, nedenleri başkadır ama sever; işte bu yüzden Juan değil, işte tam da bu yüzden Juan.

"Yorulmuşum," diye mırıldandı Celia sandalyede kaykılarak. "Burası çok hoş. Sanki bir sinema ya da bir konser öncesi gibi, kucağında kurkurlayan bir kedi."

"İstersen konseri ayağımıza getirebiliriz," dedi Hélène. "Oturma odasına gidelim. Çaydanlığı sen al."

Uzunca bir zaman unutkanlık hâkimdi, kurkurlayan bir kedinin mutluluğu, yaylı çalgılar üçlüsünün plağı, sehpanın bir yanında Philip Morris'ler öteki yanında Gitanes'lar, küçük ılık bir fenere benzeyen konyak şişesi, yavaştan uyku bastırırken böyle konuşabilmek, Hélène'in öylece oturup söylediklerini dinlemesi, çünkü bu mutluluktu, sıcak bir yerde Hélène gibi biriyle birlikte olmak ve konuşmak mutluluktu; sigara içip konyağından küçük yudumlar çeken ve Babybel peyniri seven kızı dinleyen Hélène'in gerilerde, bir yerlere koymak gerektiğinde hep gerilerde ya da çok derinlerde

denen o yerde, her halükârda buradan farklı bir yerde beklemesi gerekiyordu, büyük bir gerginlikle asansörün kendisini bekleyenlerin bulunduğu katta durmasını bekliyordu, o katın düğmesine basmamıştı çünkü asansörün düğmeleri yoktu. Beyaz ve parlak bir asansör, çırılçıplak, paketin sarı ipi parmaklarını acıtıp da dalgın dalgın başka bir tarafa döndüğünde nerenin kapı olduğunu bile anlayamıyor. Asansör duracak ve kapı sessizce kayarak açılacak, eski hasır koltuklarla dolu bir hol çıkacak ortaya, otelin kapıları, fırfırlı drapeler, o hastane gibi steril ve çıplak asansörle hiç alakası olmayan bir otel; ama ilk başta asansör durur gibi olacak, gerçek bir duraklamadan ziyade bir yavaşlama, sonra tekrar yoluna devam edecek ama Hélène asansörün yanlamasına gitmeye başladığını anlayacak; asansör şehirdekilerin hiçbirini şaşırtmayan o zikzakların birinden geçecek; bir pencereden çatıların, kulelerin, arkadaki geniş bulvarın ışıklarının ve asansör görünmez bir köprüyü geçerken kanaldaki yansımaların görünmesi de şaşılacak bir şey değildir ve yolcu artık paketi iki eliyle birden tutmaktadır, asansörün kapısı otelin üst katlarından birinde açıldığında ağırlık artık iyice tahammül edilmez bir hal almıştır ve Hélène rahatlayıp iç geçirerek konyağı masanın köşesine bırakır.

"Yatsan iyi olacak," dedi Celia. "Bu ikindi olanlardan sonra... İstersen biraz daha kahve yapayım, ikimize de iyi gelir. Tamam şimdi sustum. Ne gevezeyim."

"Bazan seni dinlemiyorum. Burada olduğunu bilmek bile çok hoş benim için, çok canlısın."

"Ben mi canlıymışım? Annem gibi konuşmaya başladın, doktor. Neden bu kadar meraklısın daha...? Özür dilerim, artık çenemi tutacağım. Ama bazan öyle şeyler söylüyorsun ki. Ben de senden daha canlı değilim. Senden değil kendimden söz ediyorum. Beni susturamazsın. İnsan senin yanında ne yapacağını bilemiyor, Hélène. Öyle değişiksin ki. Bazan insanın içinden bir şey yapmak geliyor. *Merde, alors.* Bana öyle bakma."

"Cici kızlar böyle kaka laflar etmez."

"*Merde alors*," dedi Celia tekrar, tırnaklarını yemek için iki parmağını ağzına götürdü, alışkanlık edinmişti bunu. Aynı anda bir kahkaha koyverip biraz daha kahve yaptık ve Londra'daki dostlarımızdan ve Celia'ya bu sabah Nicole'den gelen mektuptan konuş-

maya başladık. Ne zaman dostlardan konuşsak, Celia'nın Juan'ın adını laf arasında söylüyormuş gibi yapıp yan gözle de bana bakması çok komikti. Juan ve Tell onunla kedi yavrusuyla oynar gibi oynarlar, hediyeler vererek ve yürüyüşlere çıkararak hoş tutarlar, Paris'e her döndüklerinde paredrosum ve Polanco'yla onun için *Cluny*'de kavga ederlerken, bir ay önceden alınmış tiyatro biletleri, Vincennes'deki hayvanat bahçesine ziyaretler, olağanüstü konferanslar ve Polanco'nun çalıştığı bitki okulunda hafta sonları sunarlardı ona. Bütün bunlardan söz ederken Juan'ın adını anmamak mümkün değildi; aynı zamanda Celia'nın bunu anlayabilmesi de mümkün değildi çünkü onun adının insanı aynı anda hem cezbeden hem de irkilten bir parfüm gibi, kayganlığın ta kendisi olduğunu bile bile küçük bir altın kurbağanın sırtına dokunma isteği gibi içimde kabardığını asla söyleyemezdim Celia'ya. Sen kendin bile bilmezken bir başkasına nasıl anlatabilirim ki, adının bir söylenmesiyle, başka bir bellekten hayalinin geçmesiyle çırılçıplak ve korumasız kaldığımı; hiçbir aynanın, hiçbir aşk ediminin, hiçbir acımasız yansımanın sahip olmadığı bir kinle, tam bir utançsızlıkla kendi içime atıldığımı; seni kendime göre sevdiğimi ve bu sevginin seni mahkûm ettiğini çünkü beni sevdiğin ve tarafımdan sevildiğin için beni mahveden, beni soyan ve kendimi olduğum gibi –korkan ama korktuğunu asla söylemeyecek olan biri, korkusunu kendi hayat tarzını yaşamak için kullandığı güce çeviren biri gibi– görmemi sağlayan bir haine dönüştürdüğünü nasıl anlatabilirim? Celia'nın görüp yargıladığı o hayat tarzı, soğuk makine hayatım. Mesleki bakımdan da öyle, her bakımdan öyle: Hayatının ihlâl edileceğinden, ABC'sinin inatçı düzeninin bozulacağından korkan biri, kimse ileride kapısını çalıp da duygulardan söz etmesin diye sadece sevilmediğinden emin olduğunda gövdesini veren Hélène, sadece bugünle gelecek arasındaki sınırı kaldırmak için, sadece bu yüzden.

"Çok hoşlar," dedi Celia. "Bak Nicole bana ne yazmış, şu paragraf. Amma da..."

"İntiharlıklar," dedi Hélène. "Hiçbiri çılgın değil; hiçbirimiz değiliz. Daha bu öğleden sonra herkesin öyle kolay kolay deliremediğini düşündüm, bu tür şeyler bilek kuvveti istiyor. Ölüm gibi değil anlayacağın; ölüm veya felç veya körlük gibi tam bir saçmalık değil. Aramızda sırf geçmişe duyduğu özlemden, kışkırtmayla

çıldıranlar var; bazan kandırmak için... Ama başaramayacaklar. En azından Marrast başaramayacak. Ne zamandır gününü gün ediyor, hem Londra da elinin altında."

"Nicole çok mutsuz," dedi Celia. "Tell'den söz ediyor. Tell'in yakınında olmasından hoşlandığını yazıyor, ona hayat veriyormuş."

"Şimdi aklıma geldi," dedi Hélène birdenbire. "Oyuncak bebek sever misin? Bak Tell bana Viyana'dan ne yollamış? Hazır çılgınlıktan söz ederken bana bebeği neden yolladığını hiç anlayamadım. Daha önce ne o bana bir şey verdi ne de ben ona. Şimdi ta Viyana'dan yolluyor. Eğer Juan yollamamışsa tabii, ama o daha büyük çılgınlık."

Celia bir an ona baktı sonra Hélène'in uzattığı bebeği incelemeye koyuldu. Bir yorumda bulunmak gelmişti içinden, mesela bebeği Juan'ın yolladığını söylemek, ona bir hediye vermek isteyebileceğini ve, ve ne? Juan'ın Tell'i bir paravan olarak kullanmasının hiç anlamı yoktu, Hélène her ne kadar Tell'in Juan'ın metresi olmasına aldırmasa da Juan'ın böyle bir durumda Tell'i kullanması tam bir münâsebetsizlik olurdu; yine de en iyisi susmaktı, peki öyleyse Hélène neden Juan'dan bahsetmişti, neden sanki bir vetoyu kaldırır gibi Juan hakkında konuşmaya davetiye çıkarmıştı, neden bütün dostların isimlerinin çoktan resmi geçit yaptığı o konuşmaya Juan'ı da dahil etmişti? Şahit olduğum bir sahneyi hatırladım, o zaman fazla önemsememiştim ama sonra onları daha iyi tanıyınca... Öyle bir şey ki. République'teki bir kafenin terasındaydık, kimbilir neden gitmiştik alakamız olmayan o bölgeye? Herhalde Calac veya paredrosumun ayarladığı o çılgın buluşmalardan biriydi, kahveler geldi ve birisi şeker kâsesini uzattı; herkesin parmakları kâseye dalıp küp şekerlerle dışarı çıkıyordu, ben de sırama beklerken şeker kâsesine bakıyordum ve Juan, apandistimi alan cerrahın parmaklarına benzeyen o uzun ince parmaklarını şeker kâsesine soktu ve o uzman parmaklar gagalarında bir küp şekerle dışarı çıktı ve şekeri onun fincanına koymak yerine Hélène'in fincanına bıraktılar yavaşça; Hélène'in Juan'a baktığını gördüm, onları o zamanlar o kadar iyi tanımayan ben gördüm, belki de bu yüzden unutamıyorum, aynı anda Juan'ın yaptığı hareketi görmeyen birine hiç de tuhaf gelmeyecek bir bakıştı, ama ben görmüştüm. Bir baş-

kalığı olduğunu hissettim, bir negatifti, Juan'ın o hareketinin, Hélène'in bardağına bıraktığı o şekerin sonsuz bir reddiydi ve Juan da bunu hemen fark etmişti çünkü elini çabucak geri çekmiş, kendine de şeker almamıştı; Hélène'e bir an bakmış ve sanki birdenbire yorulmuş veya dalıp gitmiş veya bir haksızlığa hüzünle boyun eğmiş gibi gözlerini kaçırmıştı. Neden sonra "Teşekkür ederim," diyebilmişti Hélène.

"Saçma bir hediye," dedi Hélène, "ama hoşluğu da bundan geliyor sanırım. Tell bir kutu Viyana çikolatası yollasa hiç tehlikesi olmazdı. Ne yazık ki oyuncak bebeklere pek fazla ilgi duymuyorum."

"Bu çok şeker, değişik bir bebek," dedi Celia bebeği evirip çevirerek. "Keşke on yaş küçük olsam da bunla oynasam dedirtiyor insana, iç çamaşırlarına da bak. Bütün kıyafeti tam. Şu dona bak, sutyeni bile var. Ne ayıp, yüzü küçük çocuk yüzü."

Tam onun yüzü gibi yani. "Keşke on yaş küçük olsam," dediğini duyunca kendimi gülmemek için zor tuttum, herhalde topu topu beş yıl önce banyoda oyuncaklarıyla oynuyor, yemek yerken ayısıyla bebeğini de besliyordu. Evden kaçışı bile çocuk oyunu gibiydi, karşılaştığı ilk güçlükte, hayatın burnuna attığı ilk fiskede sönüp gidecek öfke nöbetine tutulmuştu. Bir bebekle oynayan bir bebek, evimde iki oyuncak bebeğim vardı. Delilik bulaşıcı. Böylesi daha iyi, en azından bu gece. Londra'da ne idüğü belirsiz bebeklerle oynayanların, Viyana'da Tell'le oynayan Juan'ın ve bana sırf çılgınlıktan bir oyuncak bebek gönderen Tell'in ne gerekçeleri var? Bu hafta Burundi'de ne olmuş okudun mu Celia? Burundi diye bir yerin var olduğunu bile bilmiyorsun tabii, onun bağımsız bir devlet olduğunu bilmiyorsun. Ben de bilmezdim ama *Le Monde* ne güne duruyor? Burundi'de bir ayaklanma olmuş, canım; isyancılar bütün senatörlerle müsteşarları ele geçirmiş, doksanını da topluca kurşuna dizmişler. Hemen hemen aynı saatlerde telaffuzu mümkün olmayan adının sonunda Roma rakamıyla III olan Burundi Kralı burada De Gaulle'le görüşme yapmaktaymış, aynalı, selamlı ve teknik yardımlı bir salonda muhteşem bir tören. Bu tür şeylere karşı çok duyarlı olan Marrast ve Tell'in ve sürekli bunlarla cebelleştiğinden daha az duyarlı olan Juan'ın tek çare olarak bir müze müdürü için hayatı çekilmez kıldıklarını ve Rue de la Clef'teki yal-

nız dostlarına da bir bebek yolladıklarını nerden anlayacaksın ki?

"İnsanın içinden bunu yıkamak geliyor," dedi Celia, Burundi parlamenterlerine aldırdığı yoktu,"beslemek, altını değiştirmek. Ama sahte. Daha bakar bakmaz onun bebek olmadığını anlıyor insan, sonra..."

Uçlarda, diye düşündü Hélène, koltuğunda kaykılıp sigarasının dumanıyla gözlerini yakarak, sınırda, önce ve sonra birbirine değip aynı şey oluyor. Ameliyatın ilk safhâlârını anlatırken oğlan ona gülümsemiş ve "Önceden geldiğiniz için teşekkür ederim," demişti ve Hélène: "Âdettendir. Hastanın nabzına bakmak ve onu daha iyi tanımak için yaparız bunu," demişti temkinle ona gülümseyerek, böylece hem onun hasta olduğunu hissettirmiş hem de güven vererek yalnızlık duymasını engellemişti. Belki de tam o anda, onun nabzını arayıp saatine bakarken oğlanın Juan'a benzediğini sezmişti ama sonra uçlar birbirine değmiş, havluları ve temiz çamaşırlarıyla gelmiş olan yataktaki adam bakıma muhtaç bir çocuk gibi olmuştu, onlar da adamla meşgul olup ona çorbasını içirmişlerdi, bu yüzden de öğleden sonra hâlâ o çocuk havası vardı üstünde; sedyede çıplak ve savunmasız, iğne damarına girerken başını hafifçe çevirip "Görüşürüz," demişti ve teknik olarak bir buçuk saatten fazla sürmemesi gereken o unutuşta kaybolmuştu.

"Hiç böyle bir bebeğim olmadı," dedi Celia esneyerek.

Uykuya hadi, o küçük unutuşa. Dişleri fırçalamaya, sözde yatıştırıcıyı aramaya... Herkes kolay kolay deliremez ama Sandoz Laboratuvarı sağolsun hâlâ uyunabilir; belki de rahat bir uyku çekebilmek için önce beklendiği o odaya giderdi; deri tırabzanlı bir döner merdivenden tekrar sokağa çıkmıştı, otelin odaları arasındaki o bitmez tükenmez, lüzumsuz yolculuktan sonra bir asansöre varmış, oradan da hatırlayamadığı bir yere ulaşmıştı ve şimdi tekrar sokağa çıkıyordu, elinde gitgide ağırlaşan o paketle şehirde kaybolmaya.

Çarşamba günü adsız nörotikler Courtauld Enstitüsü'ne nedense her zamankinden daha kalabalık geldiler ve tam da olaylar ilginç bir seyre girmişken gümrükten Marrast'a bir mesaj geldi: Halen Majestelerinin topraklarında bulunan muşamba taşı aynı çar-

şamba gemiye yüklenecekti. Gresham Oteli'nin karşı köşesindeki Ronaldo'nun *espresso* dükkânında bu mesele spagettiler ve rengârenk dondurmalar arasında tartışmaya açıldı çünkü prensipte kimse Marrast'ın, müzenin ikinci galerisinin divanındaki yerini almak istemiyordu. Bu yüzden de paredrosum Victoria Rıhtımı'nda devam mecburiyeti olan bir bar keşfettiğini tebliğ etti, Polanco'nun da o gün deneyleri için elzem olan bir yayı araması gerekiyordu. Çok geçmeden en çok Calac ve Nicole'ün müsait olduğu anlaşıldı çünkü kimse Nicole'ün ansiklopedi editörüne karşı yükümlülüklerini veya Calac'ın River Plate veya benzer bir nahiyeye göndermek durumunda olduğu edebi metinleri dikkate almıyordu. İşbirliğinde bulunmak için can atan zavallı Austin hemen devre dışı bırakılmıştı çünkü Tilly Kettle'ın tablosu sorununa henüz tam anlamıyla vakıf olamamıştı, ayrıca eski bir adsız nörotik olarak tanıklığı öznel ve taraflı olabilirdi. Bu da yetmezse, bir gün önce Austin Fransızca hocasına ve Polanco'ya bir sosyalist olarak grubun etkinliklerini doğrudan doğruya tehlikeli olmasa da faydasız bulduğunu itiraf etmişti; özellikle Polanco'nun tavsiyesine uyarak seçilen *jouir* fiilinin çekiminin yanı sıra Marrast kitlelerin eğitimi ve ırkçılığa karşı savaş taleplerine tahammül etmek zorunda bırakılmıştı. O anda bile çatalın spagettiye her gidip gelişinde o konuşmaların karman çorman artıkları duyuluyordu: Zamanınızı böyle harcamaya hakkınız yok/ Biraz tuz serp, çok berbat/ Yani bunun da insanlığı daha hayati kanallara itmenin bir yolu olduğunu anlamıyor musunuz?/ Paris'in ekmeğini nasıl da özledim!/ Burada her şeyin üzerine ketçap koyuyorlar/ Çok tuhaf bir içgüdü, sana katılıyorum/ Ne kadar tuhaf olursa o kadar etkili olur, ne de olsa insanız böcek değil/ Peki Kongo'da olanlara ne diyorsunuz o zaman?/ Evet, Austin haklısın/ Ya Alabama'da olanlar?/ Bütün bunlardan haberimiz var. Polanco Dr. King'e direkt hatla bağlı/ Peki Küba meselesine ne demeli?/ Küba meselesini en ince ayrıntısına kadar biliyoruz, onlara gemisiyle birlikte topyekûn batan şu otobüs filosunu da biz göndermedik/ Rol kesiyorsunuz/ Olabilir, lavtacı, böyle rol kesen bizlerle tanışmadan önce sen ne yapıyordun peki?/ Ben aslında/ Aslında maslında deme şimdi, şu paranoyaklar kulübüne gelelim/ En azından meselelerin farkındaydım/ Ona ne şüphe, bu yüzden de mışıl mışıl uyuyordun geceleri/ Giovanni'ye söyle şarap getirsin.

San Sepolcro aksanıyla konuşabilirsin/ İtiraf et, kulüp senin için hiçbir anlam taşımıyordu, ama bir yandan da heyecanlı ve faydalı işler yapmak istiyordun/ Sizin bana yeni ufuklar açtığınızı unutmayacağım/ (Kabak kahkahâlâr)/ Ama bu suçunuzu affettirmez/ Giovanni'ye söyle senin gırtlağına yapışan şu muhallebiden getirsin/ Bırak konuşsun, bu arada ben de Calac'ı bu ikindi nöbet tutmaya ikna ederim/ Biri benimle gelirse giderim. O büyük, tüylü divanda tek başıma oturmaktan hoşlanmıyorum/ Nicole'ün geleceğini söyledim ya/ Olur öyleyse/ Londra'da yay bulmak ne kadar zor hiçbiriniz bilmezsiniz/ Her şey tamam. Şu adamı kim susturacak?/ Kendi işini kendin gör, ben burada bilimden söz ediyorum/ Önce insanlık, sonra bilim. Siz buna öğle yemeği mi diyorsunuz/ Mesele senin sahtedar olman/ Sen de madrabızsın/ Nicole'ün nasıl yediğine bak. Tam bir Fransız, esas yemeğin spagetti olabileceğine inanamıyor/ Ama İtalya'da zaten öyle değildir/ Hayır, evladım, bu beyefendiye Buenos Aires'i anlatıyordum/ Neden Buenos Aires? Spagetti İtalyanlar'ın değil mi/ Buenos Aires de öyle/ Ya/ Artık öğrenmenin zamanı gelmişti/ Madem Buenos Aires İtalyanlar'ın, neden orada esas yemek spagetti anlamadım doğrusu/ Esas yemektir çünkü bol salçayla yenir, salça da müthiş bir şeydir, hem yanına da öyle bir yahni ısmarlarsın ki gözlere şenlik/ Herkes bana yayı ne yapacağımı soruyor ama kolay kolay izah edilecek bir şey değil bu/ Kimsenin sana soru sorduğu filan yok/ Ville d'Avray'de dansa gittiğimde tanıştığım şişman sevgilime dayanıyor hikâyenin ucu/ Her şeyi ayarladığımıza göre Casanova'nın yedi cildini tekmili birden dinleyebiliriz artık/ Ona fakirhanemin tavanını gösterme teklifimi hiç nazlanmadan kabul etti/ Maceralarını ortaya dökmek için hiçbir fırsatı kaçırmıyor/ Birazdan seni de zızztlıycam/ Şişko kızdan topu topu Perteuil bitki okulunda üç kuruşluk bir iş kopardı/ Belki maaşım fazla değildi ama şişman sevgilim her şeye değerdi, hele bir de göleti görecektiniz, etrafı sazlarla kaplıydı/ Giovanni dört kahve, dört/ Beş olucakmış, Austin de içiyor, annesinden izin koparmış/ *Allez au diable*/ Hayır evladım, öyle denmez. Sana, Belleville Fransızcasının diğer olanaklarını öğrettiğimde herkesi susturacaksın. Bir kere özlü ve incelikli konuşmada *ta gueule* üzerine yoktur, biz de işe oradan başlayacağız. *Et ta soeur* da fena sayılmaz. Ailevi şeylerin karşı konmaz cazibesi vardır onda/ Teşekkür-

ler, öğretmenim/ *'Y a pas de quoi, mon pote.*

Sonuçta Nicole ve Calac'ın müzeye gitmesine ve Marrast'ın da muşamba taşı yola koyulur koyulmaz onlara katılmasına karar verildi. Paredrosum hesabı ödedi ve ayrılmadan önce bahşişi kendisinin verdiğini söyleyerek herkesin payına düşeni topladı. Müze neredeyse bomboştu; ikinci galerideki üç beş kişi, olması gerektiği gibi doğrudan Gaugin ve Manet'nin başına gidiyordu. Bunu gören Calac, Marrast'ın gözlemcilik konusunda o kadar titizlenmesine içinden güldü; ama Nicole'le ikisi oturduktan birkaç dakika sonra Calac galeride üç bekçi olduğunu fark etti, resimlere kimsenin bakmadığı düşünülürse çok şaşırtıcıydı bu. Sigara içmenin yasak oluşu ve Nicole'nin hüzünlü dalgınlığı hariç divan çok rahattı. Nedenini çok iyi bilmesine rağmen bir an dayanamayıp neden diye sordu Calac.

"Fark etmişsindir herhalde;" dedi Nicole. "Söylenecek pek fazla şey yok, işler kötü gidiyor ve elimizden bir şey gelmiyor. En kötüsü, ikimiz de ne yapmamız gerektiğini bildiğimiz halde hiçbir şey yapmamamız."

"Ya umut, şu yeşil elbiseli orospu?"

"Ne zamandır hiçbir şey umut etmedim. Ama Mar'ın umudu var ve bu benim suçum. Yanında duruyorum, birbirimize bakıp birlikte yatıyoruz, o da her geçen gün biraz daha umutlanıyor."

Kızgın boğalar gibi görünen dört kişi indi asansörden, görmeyen gözlerle etrafa baktılar, güçlükle bir araştırma planı yaptılar, önce sol duvardaki naifler, sonra karşı duvardaki natürmortlar, ama birdenbire, birbirlerinin ardı sıra, ikinci galeriye girip Dr. Lysonis'ın D.C.L portresi önünde çakılıp kaldılar.

"Bunlar su katılmamış nörotikler," dedi Calac. "Birbirlerini tanımıyorlar, ama biz, Tanrı gibi, davetlilerle seçilmişler arasındaki farkı biliyoruz. Tanrım, sinekler gibi *Hermodactylus* hernehaltsanın üzerine üşüşüyorlar."

"Gitmesi gereken benim," dedi Nicole. "Ama hiçbir iz bırakmadan çekip gitmeliyim. Ancak öyle iyileşir. Gerçekten de mükemmel bir plan, ama işe yaramıyor, aynı burada olanlar gibi, tam bir çılgınlık."

"Haklısın, canım. Son derece haklısın. Bir çift daha geliyor. Baksana, sanki antenleri var, Villa Elisalı bir akrabam öyle derdi. Şu asansörden inen grubun içinde en az üç nörotik var. Bak Nico-

le, eğer artık onu sevmiyorsan, ama dikkat et, sevmekle sevgi göstermeyi ya da iyi davranmayı kastetmiyorum, ne de uygarlığımızın onun yerine koyduğu diğer şeyleri, eğer onu sevmiyorsan neden terk etme cömertliğinde bulunmadığını anlayamıyorum."

"Evet, tabii," dedi Nicole. "Çok kolay, değil mi?"

"Saçmalama. Ben her şeyi gayet iyi anlıyorum."

"Keşke bana da bir mektup yollansaydı," dedi Nicole. "Mesela isimsiz bir not, bana ne yapmam gerektiğini anlatsaydı. Şunların resmi inceleyişine bak, bekçiler amma telaşlandı. Hepsi ne yapması gerektiğini biliyor, hepsi isimsiz mektuplarını almışlar. Hiçbir sebep gösterilmeden bu işin içine itildiler."

"Sebep gösterilmeden mi?" diye sordu Calac. "Hepsinin canı cehenneme, neden burada sigara içmek yasak? Marrast'ın bütün zamanını, senin çılgınlık tabir ettiğin bu işe neden harcadığını merak etmek hiç aklına gelmedi mi? Anlaşmaya göre üç ay önce heykeli yapmaya başlaması gerekiyordu, ama baksana bütün öğleden sonrayı bu boktan divanda ziyan ettiriyor bize."

Nicole hiçbir şey söylemeyince, Calac onun düşünmeyi reddettiği izlenimine kapıldı. Huysuz bir sessizliğe gömmüştü kendini.

"Eğer on beş yaş genç olsaydım ve biraz da param olsaydı, seni Helsinki'ye filan götürürdüm," dedi Calac aniden. "Tamamen dostça bir niyetle tabii, sana ihtiyacın olan ivmeyi kazandırmak için. Gülme, ciddiyim ben. Birlikte yolculuğa çıkmak ister misin, ya da benim seni bir trene bindirip eline bir kutu şeker tutuşturmamı? Bana öyle bakma. Bu işten bir kârım yok. Diyelim ki sen kitaplarımdan birindeki bir karaktersin, ben de seni seviyorum ve yardım etmek istiyorum."

"Sen de biliyorsun," dedi Nicole, sesi o kadar alçaktı ki Calac zor duydu, "Şimdi hangi trene binsem beni Viyana'ya götürecek, oraya gitmek istemiyorum."

"Anladım. İşbirliği yok. Şu şişman kadına bak, bitkiyi incelemek için kıymetli bir kitapla gelmiş. Paredrosumun bahsettiği botanik kitabı herhalde bu. Şimdi heyecan başladı. Bekçilerin telaşına bak, zavallılar ne yapacaklarını bilmiyorlar. Bütün galeri bomboş, bütün tipler şu bitkili resim bozuntusunun önünde toplanmış. İnanılmaz. Viyana mı demiştin? Madem bana güvenip sırrını açtın, senin yaşadığın şeyi Juan'ın da yaşadığının farkındasındır herhalde."

"Evet ama farkında değil gibiyim," dedi Nicole. "Onun sevilmediğini aklım almıyor."

"N'apalım vaziyet böyle kızım, eğer senin şu trenin gideceği yere senle giderse, Juan da başka bir trene atlayıp Paris'e gidecek. Sen neden Viyana'ya gitmiyorsan, o da o yüzden Paris'e gitmiyor. Sekiz yaşında saklambaç oynamak çok zevklidir, ama sonradan insanın canını sıkmaya başlar, hepimizin malumu. Şu sıska nöbetçiye bak. En şüpheli görünenlerin eşgalini not etmesinin tembihlendiği belli. Zavallı, şimdiden iki defter doldurmuştur herhalde, geçen gün elinde duran defterin kapağı değişik renkliydi; eğer Aztekler'de olduğu gibi her gün renkler değişmiyorsa. Sana Aztekler'i anlatayım mı?"

"Ağlamayacağım," dedi Nicole, Calac'ın kolunu sıkarak. "Saçmalama, bana Aztekler'i anlatmaya kalkma sakın."

"Bu konuda uzmanım, ama tabii Viyana'yla alakası yok. Ağlamamana gelince, salaklığı bırak da şu mendili al. Tanrım, Marrast'ı, Polanco'yla benim yetiştirdiğimizi ve o salak yüzünden gün yüzü görmediğimizi söyleyecek herkes. Ben memleketimi bunun için mi terk ettim? Yüzlerce denemeci ve eleştirmen sert laflarla bana sitem etmişlerdi, bir de şu halime bak, kimlerle uğraşıyoruz? Austin haklı. Sizin partiye üye olmanız lazım, hangi parti olursa olsun fark etmez, ille de bir partiye üye olacaksınız, her ne olursa olsun bir amaca hizmet edeceksiniz, bir avuç mandarin."

Hem çok öfkeliydi, hem de beni neşelendirme derdine düşmüştü, burnumu silip mendili kaldırdım ve ondan özür diledim ve bana trenin penceresinden vereceği şeker için teşekkür ederek en çok nane şekeri sevdiğimi söyledim. Canımız sıkılmıştı ve birbirimize bakmıyorduk; bir sigara yakıp o sigarayı içerken yapılan hareketlerle duman bulutunun ardına sığınamayan bütün uygar insanlar gibi kendimizi savunmasız hissediyorduk. Salonun her tarafından nörotiklerin akın ettiği o divanda çırılçıplaktık.

"Ne yapacağımı bilmiyorum," dedim ona. "Her zamanki gibi, yapmam gereken şey çok açık geliyor başkalarına. Ama birazdan Mar gelecek, o zaman göreceksin, hep aynı. Yeşil elbiseli orospu, haklısın."

"Ondan bir şey bekleme," dedi Calac. "İşleri yoluna sokmak için hiçbir şey yapmaz. Sadece hiçbir şey yapmadığını düşünür ve..."

Huzursuzca defterine bir şeyler yazan bekçiye bakakaldım bir süre; lafım yarım kalmıştı çünkü devam edemiyordum. Bekçinin yazmayı bıraktığı anda susmuştum; adam şaşkın ve bezgin bir ifadeyle devam ettiğinde çok önemli bir şey yakalayacağını hissediyormuş gibiydi, tam ipuçlarının ve cevapların ortaya çıkacağı bir noktada düşlerin unutulması gibi. "Eğer hiçbir şey yapmadığını düşünüyorsa ve..." Bekçinin ne yazdığını bilmek isterdim, onun cümlenin hangi noktasında yazmayı bıraktığını. Her şey bir tarafa, ne halt etmeye, neden şu kadının sorunlarını çözmeye kalkmıştım ki ben? Bu meselede şahsen benim hiç rolüm olmadığını, ona aramızdaki dostluk adına yardım etmeye çalıştığımı, Marrast'ın Polanco'yla benim evladımız gibi olduğunu ve onun ona en sevdiğimiz kızımız olduğunu söylemek çok kolay olmuştu ama bunu söylediğinde, "Bu meselede benim hiç rolüm yok" dediğimde tam da bunu kastetmiştim hatta istemeden söylemiştim, çünkü içten içe, Nicole'ün de gayet iyi bildiği gibi, ki aptalca, kaçınılmaz, yıllanmış, üzücü bir şeydi bu, onu bir evlattan biraz daha fazla seviyordum ve onu alıp, yeğeninin kederini dağıtan iyi amca kılığında Helsinki'ye götürmek hiç de kolay değildi benim için.

"Hayır, hiçbir şey yapmaz," dedi Nicole. "Görürsün bak."

"Burada epeyce arbede çıkacak," dedi Calac. "Havada acayip bir gerginlik var. Bekçiler bir şey bekliyor gibiler, onları hiç bu kadar gergin görmemiştim. Şu içeri giren üç kişi kesinkes nörotik; toplam dokuz etti, ama bir iki tanesinden pek emin değilim. İşte böyle evladım, hepinize acıyorum."

Diğerlerinden söz ederken hepimizin kullandığı bir ifadeydi bu ve pek de umursamazdık ama Nicole'ün yüzüne bir şaplak gibi indi. O otel odasına kapanmak, yalnız kalmak geldi içinden; bu lafı söylediğine pişman görünen Calac'ın yanında biraz kirli hissediyordu kendini.

"Bu acımayı bile hak etmiyorum ben."

"Söylediklerimi o kadar da ciddiye alma."

"Ne de beni Helsinki'ye veya Dubrovnik'e götürmeni."

"Hiç niyetim yok, aslına bakarsan" dedi Calac.

"Güzel," dedi Nicole gülümseyerek ve mendili tekrar çıkardı.

Kendini sağlama almıştı, müzikten, Marrast'la birlikte olmaktan ve kendini kirli hissetmekten korkuyordu yine de kendini sağ-

lama almıştı; Viyana'da kapalı bir kapı veya nazik, mesafeli bir açıklama, veya adabı muaşeretin izin verdiği o azıcık şaşkınlıkla kalkan kaşlar demek olan faydasız özgürlükten korkuyordu; Juan şefkatle ona bakıp, yanağından öpecek, onu yemeğe, tiyatroya götürecek, başka, buyurgan bir imgenin hâkimiyetinde dalgın ve dostça davranacaktı; şayet uçarılığı onu kötü bir oyun oynamaya sevkederse, şayet o öpücük yanaktan dudağa kayarsa, şayet elleri Nicole'ün omuzlarını kavrayıp onu kendine iyice bastırırsa, bütün bunların dilenci umuda bir sadaka olduğunu, Calac'ın dediği gibi yeşil elbiseli orospunun hak ettiği ücret olduğunu hissedecekti Nicole. Ayağa kalkmıştı Calac ve hayretle, sağ kolu olmayan bir adamın etrafını saygıyla çevrelemiş olan bekçilere bakıyordu. Adamın sağ kolu yoktu ama sol kolu beş altı adsız nörotiğin kuşatmasındaki Dr. Lysons'ın portresini göstermeye yetiyor da artıyordu bile.

"Ne demiştim?" diye mırıldandı Calac, tekrar otururken. "Arbede başladı. Tek kollu adamın hareketlerine iyi bak."

"O adam müdür," dedi Nicole. "Adı Harold Haroldson."

"Bir de bu tür isimler sadece Borges'in kitaplarında olur derler. Doğanın sanatı taklit ettiğine ikna etmek lazım milleti. İşte adamımız da geldi. Bütün her şeyin çöküşünü izlemek için tam zamanında geldin. Tek kollu adam, koldan bol bir şeyi olmayan Vişnu'dan bile daha beter."

Marrast daha Nicole'ü öpüp olan biteni anlayamadan, üç bekçi Tilly Kettle'ın resmine doğru harekete geçmişti bile; adamlar ürkmüş olan nörotikleri mümkün olduğunca az nezaketle dağıttılar, ikisi resmi yerinden indirirken üçüncüsü manevrayı kontrol ediyor ve nörotikleri çıkış kapısına doğru taşınan Dr. Lysons'ın portresinin yanına yaklaştırmıyordu; harekâtın başladığı gibi pürüzsüz bitirilmesi için bronzlar ve heykel kaideleriyle saklanmış olan bir kapının tam resmin geldiği anda açılışını takdir etti Calac. Tek stratejik hata, ki hata olduğu hemen ortaya çıkmıştı, Harold Haroldson'ın salonda kalmasıydı, çünkü başlarına gelen musibetin ardından birbirlerini aniden tanıyarak onları ayıran adsızlığı bir kenara bırakmış olan bir sürü nörotik, botanik kitaplı şişko kadın ve iki hanım arkadaşının ardına takılıp, açıklama talebiyle müdürün yanına koştular ve insanların baktıkları resim burunlarının dibinden alınıp götürülsün diye müzeye gelmediklerine dikkatini çektiler. Se-

bebi var baylar, bayanlar / Öyleyse bu sebebi bize de söyleyin, bayım / Yönetimin aldığı kararlar ve estetik kaygılar söz konusu / Öyleyse neden başka bir resmi değil de özellikle o resmi kaldırdınız? / Çünkü o resim aydınlatması daha iyi olan bir yere asılacak / Asılı durduğu yerde gayet iyi görünüyordu / Kişiye göre değişir / Bu bir gerçek ve bütün bu hanımlarla beyler de beni destekliyor / Dinleyin bizi / Öyleyse bir dilekçe yazın / Siz çöpe atasınız diye mi? / Benim öyle huylarım yoktur, hanımefendi / Az önceki hareketiniz, huylarınız konusunda bizi yeterince aydınlattı, beyefendi / Siz böyle düşünüyorsunuz diye uykularımın kaçacağını söyleyemeyeceğim / Sen kendini ne sanıyorsun? Ortalığı birbirine kattın, şimdi de hiçbir şey olmamış gibi davranıyorsun / Ne diyeceğimi bilemiyorum, babalık. Bu kadarını tahmin edemezdim doğrusu. Tutuklanmadan buradan çıkalım, bu bize ömür boyu yeter. Nicole, minnoşum, yağmurluğunu almamışsın, ama dışarıda yağmur atıştırıyor.

Müzeden çıktıklarında, Calac artık gına geldi der gibilerinden bir ifadeyle yanlarından ayrıldıktan sonra, şarap içmek için girdikleri barda yağmur yoktu ama. Şarap ılıktı, tütünle sıkı bir muhabbet içindeydi; eski maun masanın köşesinde oturan Marrast oyunun sonunun etkisinden kurtulamamıştı hâlâ ve bütün ayrıntıları öğrenmek istiyordu. Nicole gülümseyerek olanları bir bir anlattı ve kuşları kışkışlamak için elini Marrast'ın yüzünde gezdirdi, sonra Marrast tekrar şarap ısmarladı ve ona muşamba taşının ertesi gün Sean O'Brady kaptanlığındaki *Rock & Roll* gemisiyle Calais'e doğru yola çıkacağını söyledi. Gümrükçüler merdivenlerle taşın üzerine tırmanıp, platonyen ya da giganta zor fosili ararlarken taşı inceleme fırsatı bulmuştu. Bay Whitlow'dan faturayı aldıklarında Arcueil belediyesinin ne yapacağı boğazlarını ısıtan şarabın günlerce ötesinde bir meseleydi.

"Paredrosum Celia'dan bir mektup almış, buraya gelmekten filan söz ediyormuş, *espresso* içtiğimiz yerden çıkarken söyledi bana. Bunun hiç önemi yok, muşamba taşının da. Plan işe yaradı. Resmi kaldırdılar!" diye bağırdı Marrast, gittikçe daha çok heyecanlanıyordu, "Nasıl olur? Bizzat Harold Haroldson! İnanamıyorum."

Bu kadar bariz bir şeyi bu kadar heyecanla söylemesi Nicole'ü

eğlendirmişti, ama bir süre sonra Marrast sakinleşip eylemin göze görünen kısmının sona erdiğini ve o ikindiden itibaren Austin hariç, nörotiklerin hiç olmadığınca adsızlaştığını anlamaya başladı.

"Her şey devam edecek," dedi Nicole, "Ama biz göremeyeceğiz."

Marrast sigarasını yakarken Nicole'e baktı. Bardağının yerini değiştirdi. Masanın üzerinde ıslak bir daire kalmıştı, çoktan geçmişe karışmış bir şeyin belli belirsiz izi, bir garsonun kayıtsızca sileceği bir iz.

"İlk etapta neler olacağını tahmin edebiliriz, suyun üzerindeki ilk halkalar. Dr. Lysons'ın portresinin yeri değişecek veya muhtemelen her şey yatışana kadar müzenin deposunda bekletilecek. Biz Paris'e döneceğiz, Harold Haroldson zamanla bu bürokratik karabasanı unutacak ve şayet bu konudan haberdarsa Scotland Yard daha henüz açılmış olan dosyayı rafa kaldıracak."

"Gauguin ve Manet yine patron olacaklar. İkinci galeride sadece bir bekçi duracak."

Evet, ama hepsi bu kadarla kalamazdı. Kalmamalıydı. Marrast, kendisine Nicole kadar yakın olan bir şeyin kendinden uzaklaştığını hissetti, zaten Nicole de ondan uzaklaşıyordu. Tahminler ve muhtemel gelişmelerle alakası yoktu bütün bunların. Bir sıkıntı ve hüzün oyunu her şeyin düzenini bozmuştu; nedensellik zincirine bir kapris düşmüş ve onu aniden saptırmıştı; bir mektuptaki üç beş kelime dünyayı kaldırıp koparabilirdi, her ne kadar cep dünyası da olsa; Austin, Harold Haroldson, muhtemelen polis, yirmi adsız nörotik, iki fazladan bekçi yörüngelerinden çıkıp bir an çakışmış, karışmış, zıtlaşmış, çarpışmıştı ve öyle bir güç doğmuştu ki tarihi bir tabloyu yeniden indirmiş, muşamba taşıyla boğuşacağı Arcueil'deki stüdyosundan izleyemeyeceği bir durum yaratmıştı. Terli ve hareket halindeki ve sağ elinde her zamankinden daima küçüktü Nicole'ün eli. Sol eliyle Nicole'ün kavisli kaşları üzerine, kavisli hayali kaşlar çiziyordu; ona gülümsedi.

"Keşke," dedi. "Keşke bunu hep yapabilseydik, sevgilim."

"Ne yapabilseydik Mar?"

"Bilmem ki, resimleri indirtebilseydik, başka kaşlar çizebilseydik."

"Kendini üzme, Mar," dedi Nicole. "Parmağınla çizdiğin kaşla-

rı silmemeyi öğrenirim. Bana biraz zaman tanı."

"Kataloğu da unutma," dedi Marrast sanki duymamış gibi. "Bundan sonraki resim kataloğundan sekiz numaralı resmi çıkaracaklar ve yerine yenisini koyacaklar. Dünyanın her yerinde, kütüphanelerdeki bütün kataloglar değişecek. Aynı kalsalar da eskisinden farklı olacaklar çünkü sekiz numaralı resim hakkında yalan söyleyecekler."

"Bak, bazı şeyler değişebiliyor," dedi Nicole sefilce başını eğerek. Marrast çenesini tutup başını kaldırdı ve tekrar alnıyla kaşlarını okşadı.

"Şu saç burada yoktu."

"Hayır vardı," dedi Nicole başını Marrast'ın omzuna yaslayarak. "Sen saymayı bilmiyorsun."

"Godard'ın filmine gitmek ister misin?"

"Evet. Soho'daki İspanyol lokantasına yemeğe gidelim sonra, hani saçlarımın orada daha bir başka parladığını söylersin."

"Ben hiç öyle bir şey söylemedim."

"Evet, söyledin. Orada özel bir ışık varmış."

"Saçının renginin değiştiğini hiç sanmıyorum," dedi Marrast. "Bence senin hiçbir şeyin değişmiyor, sevgilim. O saçın hep orada olduğunu kendin söyledin, değil mi? Ben saymayı bilmiyorum. Bunu da sen söyledin."

Biz konuşup konyak içerken vakit epeyce ilerlemişti; aradaki uzun sessizliklerde Hélène uzak ve ilgisiz görünüyor, sonra beni saçma bir monologa terk ederek çekilen gülüşünü veya konyağını veya sigarasını yeniden kuşanıyordu birdenbire. Dalıp gittiği için özür dilercesine, yeni bir dikkatle tekrar yüzüme baktığında, ben de onu taklit ediyor, sanki zorlanmışım gibi bir sigara daha yakıyor veya gülümsüyordum; Hélène'in dalgın bakışının yarattığı boşluk tarafından iptal edilmiş güven ve mutluluğu tekrar kazanıyormuşum gibi. Bu duraklamalarda acı çektiğimi, yalnız bırakıldığımı, Hélène'in bana yine bir çocuk gibi davranmaya hakkı olduğunu düşünmek canımı sıkıyordu. Birbirimize bir şey söylememiştik; en önemlisi güvendi. Hélène'in bana güvence vermesine gerek duymadan orada bulunmaya teslim olmaktı, ama tabii istediğin kadar

kalabilirsin, her şeyi ayarlarız, filmlerde söylenen sözler, Nicole'ün, Tell'in, benim ve bütün kadınların bu tür sözleri hiç söylemeyen Hélène gibi yalıtılmamak için söyleyip durduğu sözler. O gece teyitsiz, güvencesiz, Hélène'le mutlu olmak çok kolaydı ama gerilerde bir yerde bir şeyler vardı, kendini terk ettiğinde ve bardağa, eline ya da iskemledeki bebeğe dalıp gittiğinde yine Hélène olan o kara delik. Asla yapamayacağım bir şey yapmak isterdim, mesela diz çözmek, evet doktor, diz çökmek çünkü diz çöktüğünde yakınlaşırsın, karşındaki gövdenin sıcağına yüzünü yaklaştırabilirsin, bir kazağın sıcak yününe yanağını dayayabilirsin. Çocukluğumdan beri benim için gerçekten önemli, acı ya da muhteşem olan her şey, yapmak ya da sahip olmak istediğim her şey dizlerimin üstündeyken vuku buldu. Sessizce onun saçımı okşamasını bekledim çünkü Hélène kesin yapardı bunu. Bir köpek ya da bir çocuk gibi aşağıdan birine yaklaştın mı, eli kendiliğinden başına uzanır, saçların omzuna iner, omzunu hafifçe okşar, işte o anda, tam o anda ona ölü olduğumu söylemek isterdim, onun yaşamı bana göre ölümdü, özellikle de – ama bunu söylemek iyice olanaksızdı– Juan'a göre; bu rezaleti asla anlayamayacak ve kabul edemeyecektik, çünkü aynı zamanda onun etrafında pervane oluyorduk, Hélène ışığının, Hélène aklının etrafında; sonra bana anestezist bakışıyla bakardı, evet doktor, ne hınç ne şaşkınlık, önce çok uzaklardan akıl almaz bir şeye bakıyor gibi, sonra gülümseyerek ve bir sigara yakarak, hiçbir şey söylemeksizin, hiçbir şey kabul etmeksizin, çünkü hiçbirimiz ona bir şey söyleyemeyiz, aranan herkese lafını esirgemeyen paredrosum bile.

Sonra o öteki taraf askıya alındı, uysal ve alçakgönüllü bir köpeğin bakış açısından kendimi Hélène'in karşısındaki sandalyede hayal ettim, orada kalmanın benim için ne demek olduğunu bilemezdi, mutluluk, korunaklı bir gece, konyak ve sonsuz bir dostluk, onun orada bir dalgın dalgın semender veya kertenkeleye benzeyen broşunu okşayan bir kadın olduğunu kabul etmek, aynı zamanda da, evet doktor, artık bunu benden saklayamazsın, aynı Tell'in ve Nicole'ün olduğu gibi ve ileride kendi evimde tek başıma yaşarken benim de olacağı gibi renkli banyo tuzları, sabunları ve parfümleri olan bir kadın. Bize benzeyen bir kadın, parfümlü, aynalı ve kaprisli. Ama bu seni yakınlaştırmıyor. Her nedense yakınlaştırmıyor.

Şuracıkta banyo yapmıştım, senin havlularından birine kurulanmıştım, ama evinin hayal ettiğimizden bu kadar farklı olmasına hâlâ şaşıyordum ve bana bir sürü şey veren, acı çekmememe için işleri kolaylaştıran biri olarak sana tekrar baktığımda aradaki mesafe hâlâ başımı döndürüyor, kendimi küçücük hissetmemi sağlıyor, seni bizim için çekici kılan ve bizi çileden çıkaran farklılığını açıklayacak son sebepleri de elimden çekip alıyordu doktor. Hélène'in hep benden çok daha büyük olduğunu düşünmüşümdür. Hélène'in gerçek yaşını kim biliyordu ki – benden beş yaş mı büyüktü on yaş mı, zaman mıydı bu, kristal mi yoksa söz mü? Ve karşısında oturmak da hiçbir ipucu vermiyordu. Konyak bardağını bana doğru kaldırdı, tıpkı kendi konyak bardağı çünkü imkânsız diye bir şey yoktu. Hélène gözümün içine bakmaz, Hélène eğreltilerinden, Hélène göllerinden, Hélène tepelerinden uzun bir yol katederek gelen bir kelime söylemezdi; yaşadığımız bu günün, hastanede ölen adamın, Tell'in ona gönderdiği bebeğin üzerine, kendisinden söz etmemesi için bizimle birlikteyken Hélène olmaması için zamanın ve nesnelerin durmadan icat ettiği sahneler üzerine temellendirilmemiş bir kelime söylemezdi.

Hiç de maymuncuğa benzemiyordu, yapılan işin Juan'ın, kendine pek itiraf etmese de içten içe umduğu nitelikte olmasını anında olanaksız kılmıştı bu; Frau Marta'nın 22 numaralı odanın kapısını sessizce açarken kullandığı şey otelin diğer anahtarlarına benzeyen bir anahtardı. Holün darlığına bakılırsa, tarihi misafirleri ağırlamış bir oda değildi bu. Juan geri dönüp Tell'i almayı düşündü; casusluk uğruna o kadar çok şeyden feragat etmişti ki böylesi bir tazminatı fazlasıyla hak ediyordu ama düşünmeden önce ilk adımı atmıştı bile (münasip olan da buydu zaten). Frau Marta, içeri doğru açılan kapının boşluğunda kaybolduğunda duvara iyice yaklaşarak ilerlemiş, kapı tekrar kapanmasın diye ayağını araya sokmuş ve kendini çıkacak rezalete hazırlamıştı. Yaşlı kadının kapıyı arkasından kapaması kaçınılmazdı. Böylesi bir durumda kimse aksi bir harekette bulunamazdı. Frau Marta hariç çünkü kapı açık kaldı ve Juan'ın, kendini korumak için kıvrılmış ayağının beklediği şey ayakkabısının başına gelmedi. Oda karanlıktı ve çam sabunu koku-

yordu, Macar Kralı Oteli için takdire şayan bir yenilikti bu ve muhtemelen İngiliz kızın eseriydi. Ne yapacağını bilemediğinden ve durumu mantıklı olarak düşünemediğinden bu vaziyette durmaktan başka çaresi yoktu; duvarı siper almış vaziyette, nerne lazım ayağı kapı aralığında, çünkü mantığa yapılan müdahaleler onun akışını muazzam bir çabuklukla durdurur ve bir istisna kıvılcımının etrafında sınırsız, şaşmaz nedensellik uçurumları açılır. Mesela hırsız feneri. Tam o anda bir hırsız fenerinden parlak bir ışık fışkırması kaderde vardır ve tam kapıdan beş metre ötede olan şey de buydu; yerde, bir şey arar gibi sağdan sola savrulan titrek bir ışık dairesi belirmişti. Juan, ikinci kez üst düzey meleklerine başvurmadan kendini öne attı; gövdesi boşluğa yanlamasına tam sığıyordu, büyük bir sessizlikle içeri süzüldü, kapının arkasına dolanıp kapıyı omzuyla ağır ağır itti. Biraz daha itse kapı kapanacak, kilidin şakırtısı duyulacaktı ama omzu tam zamanında durdu; öyle hassas bir ayarlamaydı ki bu Juan o daracık aralığın, midesinde bir kramp olarak kendini göstermeye başlayan şeyin içine tümüyle gömülmesini engellediğini düşündü; dahası bu yeni, gölgeli dünyanın ötesinde muhtemelen Tell bekliyordu ve aklı selimden arta kalanlara bir köprü gibiydi onun varlığı. Işık dairesi mor bir halının başladığı yerde titreşiyordu; kapının her iki tarafında da münasebetsiz kaçan şu aklı selim kavramını tartışmak hoş olabilirdi (eğer midemdeki kramp izin verseydi), peki, kapının öte tarafında merdivenlere ve Ladislao Boleslavski odasında uzanan holde yatıştırıcı bir gerçekliğin, Tell'in, slivovitz'in ve benim lanet uluslararası konferanslarımın olduğu ne malumdu? Bir düşünce bile sayılamayacak bu şeyin görünüp kaybolmasıyla, mor halıyı terk etmekte olan ışığın titreşimlerinin, karanlık odanın kim bilir hangi köşesine gömülmekte olan Frau Marta'nın soluklarıyla eşzamanlı olduğunu fark ettim. Işık huzmesinin her titreyişinde, Raffles'ı, Nicole Carter'ı, çocukluğumda okuduğum hırsız fenerli kitapları hatırlıyordum korkunun gerisinde; ama bu sefer gerçekti. Frau Marta'nın bir hırsız feneri ve bir anahtarı vardı, şuracıkta soluk alıyordu ve karanlığa rağmen bu hadisenin Ladislao Boleslavski'nin odasından çok daha büyük bir odada gerçekleştiği hissine kapılıyordu insan; bu da çok küçük düşürücüydü, çünkü İngiliz tek başınaydı ve yönetici bize otelin en geniş odalarından birini verdiğini söylemişti. Bu koyu karanlıkta

odanın esas büyüklüğünün nasıl anlaşıldığını bilmek olanaksızdı, yine de Frau Marta'nın siluetini seçmeye başlamıştım; ışık dairesini mor halının üzerinde sürükleyerek, ani geri çekilmeler ve duraksamalarla yatağın ayaklarına kadar taşımıştı. Ama yatak kapıdan metrelerce uzaktaydı; beş kişiyi rahatça barındırabilecek kocaman bir odaydı burası; böyle ambara benzeyen bir odada İngiliz kız kendini tuhaf hissetmişti herhalde, odanın iki dev penceresi yavaş yavaş gölgeleri fethederek karşı duvarda kendilerini göstermeye başlamışlardı. Işık altın bir örümcek gibi pembe yorganın (başka ne renk olacaktı ki *Englland, my England?*) üzerine tırmanmaya başlamadan önce bir an durakladı ve yorganın dışında duran elin yanına çöreklendi, pembe bir pijama (*England, my own!*); sonra büyük bir hızla yastığa sıçradı, sonra midenin kasılmasına, koltuk altlarımdan terlerin boşalmasına aldırmadan santim santim ilerleyerek bir tutam sarı saçın yanında durdu; sanki hafiften titriyordu saçlar oysa titremesi imkânsızdı. Aşağı sarkan saçların üzerinde bir süre asılı kaldı ışık ama madem saçlar aşağı sarkıyordu o zaman kafa yastıkta olamazdı, öyleyse ışık dairesi bir kez daha sıçrayıp uyuyan kızın yüzüne kaydığında o yüzde faltaşı gibi açık gözler olacaktı, uyuyan kız uyanık olacaktı, kollarını yastığa dayayarak doğrulmuş olacaktı, üzerinde pembe pijaması, gözlerini bile kırpmadan ışığın yüzüne çarpmasını bekliyor olacaktı.

"Yorgunsundur," dedi Hélène. "Hadi yatağa."

"Evet, doktor. Bırak biraz daha oturayım. Evini çok sevdim, bu ışık çok hoş."

"Sen bilirsin. Ben yatıyorum."

Celia gerinerek koltuğunda doğruldu; her hareketini, gerinmesini, hatta sigarasını kül tablasına koymasını bile mükemmelleştiren ve asla bitmemesini istediği o şeyden feragat ediyordu sonunda. "Neden müdahale edeyim ki," diye düşündü esneyerek. Gözkapaklarının altındaki yumuşak karıncalarla onu yutmaya başlamıştı uyku, hem uyku da bu mutluluğun bir parçası değil miydi?

"Yatmadan önce kahve fincanlarını yıkar mısın?" dedi Hélène yatak odasından. "Bir yastık mı istersin yoksa iki tane mi?"

Celia fincanları mutfağa götürüp yıkadı ve neyin nerede oldu-

ğunu hatırlamaya çalışarak onları yerlerine kaldırdı. Hélène'in diş macununun kokusu, uzaklarda bir yerde söylenen bir şarkı, büyük bir sessizlik, bitkinlik. Bebek bir iskemlenin üzerinde duruyordu; onu eline alıp dönmeye başladı ve yatak odasına girdi. Hélène henüz yatmış, gazeteyi karıştırıyordu. Celia dans ederek bebeği soydu, onu kapının yanındaki bir tabureye yatırdı, üzerine yeşil bir örtü örttü ve bir şarkı mırıldanarak örtünün kenarlarını bebeğin altına sıkıştırdı. Hélène'den utandığı için gülüyordu ama örtüyü düzeltirken yüzü öyle bir hal almıştı ki şaka yapmadığı belliydi. Birdenbire elleri ve dudakları kendi dünyasının hâkimi küçük bir kızın ciddiyetine bürünmüştü; temizlik işlerini bitirdikten sonra yatak odasına gelmiş, soyunmadan önce son kez sadece kendisinin olan, kırkayakların ondan alamayacağı bir şeyle ilgilenen küçük bir kız. Bu bitkinlik yüzünden uyuyamayacağımı anlayınca gazetemi katladım. Bebeğin saçlarını tarayan, küçücük bebek yorganını ve havludan yastığı düzelten Celia'yı izledim. Lambaların ışığı Celia'yı ve bebeği yarı gölgede bırakıyordu. Bir bitkinlik sisinin ardından görüyordum onları, sonra Celia gölgelerin arasından çıktı; buruşuk, belki pek de temiz olmayan pijamasını çıkarttı; onları yatağın kenarına bırakıp, bebeği son bir kez okşadıktan sonra sanki boşluğa düşmüş gibi durakladı.

"Ben de bittim. Evden ayrıldığım için çok mutluyum ama burada, yani...." Elini hafifçe karnının üstüne koymuştu, gülümsedi. "Yarın kendime kalacak bir yer ararım. Bu gece yarını düşünmek istemiyorum. İlk kez... Burası çok hoş, sonsuza kadar burada kalabilirim... Ama yanlış anlama..." diye ekledi telaşla, ürkek bir ifadeyle bana baktı. "Kapılanmak gibi bir niyetim yok... yani..."

"Saçma sapan konuşmayı bırak da yat," dedim, gazeteyi kenara koyup arkamı döndüm. Onun sessizliğini duyar gibiydim, hafif bir soğukluk vardı sanki, neredeyse hoş bir gerilim, hastanede, ameliyat odasında olduğu gibi, bir pantolonun ve bluzun düğmelerini açmaya başlayan bir elin duraklaması.

"İstersen bakabilirsin," dedi Celia. "Neden arkanı döndün? Aramızda..."

"Yat artık," dedim tekrar. "Bırak uyuyayım ya da uyumasam bile huzur içinde yatayım."

"Yatıştırıcı aldın mı?"

"Gitmesi gereken yere gittti bile, sen de bu işlemi tekrarlasan iyi olur. Lavabonun üzerindeki dolapta, beyaz kutu. İkiye böl de iç, sen alışık değilsindir."

"Ben uyurum," dedi Celia. "Eğer uyumazsam... Biraz gevezelik yapsam canını sıkmam – di mi Hélène, azıcık. Bana çok fazla şey verdin... Ben bencilim başına gelenlerden sonra, ben..."

"Bu kadar yeter," dedim. "Beni rahat bırak. Okumak istiyorsan kitapların nerde durduğunu biliyorsun. İyi uykular."

"Evet Hélène," dedi Babybel peyniri seven kız ve neredeyse hiç beklemeden lambayı kapatınca yatağa büyük bir sessizlik ve ağırlık çöktü. Uyuyamayacağımı bildiğim halde gözlerimi kapadım; yatıştırıcı olsa olsa gırtlağımdaki düğümü çözerdi, o da biraz gevşeyip sonra tekrar sıkılırdı. Sırtı dönük duran Celia'nın sessizce ağladığını anlayana kadar epeyce vakit geçmiş olmalı; o sırada birdenbire dönemece geldim ve eski, taş evler ardımda kaldı, karşıda tramvaylı meydan vardı. Sanırım Celia'ya dönmek, onunla ilgilenmek, onu sakinleştirmek için çaba harcadım, çocuk şaşkın ve yorgundu ama aynı zamanda çok dikkatli olmam gerekiyordu çünkü büyük meydanın her tarafından sökün ediyordu tramvaylar ve raylar meydanın çıplak taşları üzerinde umulmadık biçimde kesişiyorlardı, dahası Calle Veinticuatro de Noviembre'yi aramak için meydanı bir an önce geçmem gerekiyordu. Apartmanın o sokakta olduğu kesindi artık ama o ana kadar bu aklıma gelmemişti hiç ve aynı zamanda Calle Veinticuatro de Noviembre'ye gitmek için, lunaparktaki gibi yanımdan geçip giden sayısız tramvaydan birine binmem gerektiğini fark ettim; tramvaylar hiç durmuyordu, üstlerindeki aşıboyası yer yer dökülmüştü, kablolara tutunan kolları kıvılcım doluydu, sürekli, sanki sırf kapristen çalıp duruyordu zilleri anlamsızca, camlarından yorgun ve boş suratlı insanlar bakıyordu, hepsi aşağı bakıyordu, kırmızı kaldırım taşları arasında kayıp bir köpeği arar gibi.

"Özür dilerim, doktor," dedi Celia, küçük bir kız gibi salyalarını yutup burnunu pijamasının koluna silerek. "Salağın tekiyim ben. Burada seninle olmak çok hoş ama elimde değil; hep böyle olur; içimde bir bitki büyüyüp gözlerimden ve burnumdan dışarı fışkırır, özellikle de burnumdan. Aptalın biriyim, kocaman bir şaplak atsan

yeri. Artık canını sıkmayacağım Hélène. Özür dilerim."

Hélène yastığının üzerinde doğruldu. Lambayı yakıp, çarşafın ucuyla Celia'nın gözlerini silmek için ona döndü. Ona bakmıyordu bile, çünkü Celia'nın sözsüz bir utanca battığını hissetmişti, kırışık çarşafı düzeltti, en ufak ayrıntısına kadar yinelenen saçma ritüeli düşünüyordu bir yandan da, büyük bir törenle bebeğini yatağına yatıran çocuk, kendisinin de aynı törenle yatağa yatırılmasını bekliyordu, yastığın üzerindeki saçları okşanmalıydı, örtüsü çenesine kadar çekilmeliydi. Uzaklarda, başka bir yerde, tramvaylı meydan veya Celia'nın gözlerini kapayıp son bir hıçkırıkla içini çektiği bu yatak olmayan bir yerde, hastanenin bodrumunda da iğrenç bir biçimde buna benzer bir şeyler yapılıyordu o anda ya da çoktan olup bitmişti. Birisi ölü oğlanın çenesine kadar çekmişti beyaz çarşafı ve Tell'in bebeği Celia'ydı, o da ölü oğlandı ve ben de bu üç törenin üçünü de bir arada yapmaya karar verdim, gergindim ve çok uzaklardaydım, çünkü yatıştırıcı beni tehlikeli bir uyuşukluğa sürüklüyordu; orada hâlâ ben olan ve düşünceleri okunan birisi bana bebeği aslında kimin gönderdiğini merak ediyordu, çünkü Tell'in göndermiş olması gitgide olanaksızlaşıyordu, oysa pekâlâ Tell göndermiş olabilirdi ama kendi başına değil, kesinlikle kendi başına değil, onu Juan sevketmişti, belki uykuya dalmadan önce laf olsun diye konuşmaya başlamıştı, insanın çeviri kulübelerinde, uluslararası barlarda ve ameliyat masalarının yanında öğrendiği o yüzeysel konuşma tarzıyla "O bebeği Hélène'e versen iyi olur," demişti, uyumadan önce, çarşafı çenesine kadar çekerken; Tell de ona şaşkınlıkla, hatta belki endişeyle bakmıştı, gerçi bu tür şeyleri pek kafasına takmazdı Tell, herhalde o da bunun pek kötü bir fikir olmadığını düşünmüştü çünkü saçma şeyler kötü olmaz genelde, hem de benim paketi açıp ne benimle ne de onu bana veren Tell'le alakası olmayan bir bebekle karşılaştığımda nasıl şaşıracağımı düşünmek hoşuna gitmiş olmalıydı.

"Yeter artık ağlama," dedi Hélène. "Işığı kapatacağım, biraz uyuyalım artık."

"Evet," dedi Celia, gözlerini kapatıp kararlılıkla gülümseyerek. "Uyuyalım artık doktor, bu yatak çok hoş."

Pek zorlanmayacaktı –uyku sesine karışmıştı bile– ama düğmeye uzanan el başka bir imgenin hareketini yineliyordu şimdi ve ka-

ranlıkta gözlerini kapatıp kaslarını gevşetmeye çalışması boşunaydı; yine o saçma, hareketlerini ilan etme düşkünlüğü –Işığı kapatacağım biraz uyuyalım artık, bir hastanın solunda otururken olacakları önceden bildiğini hissetmeye ve sıkıntıya verilen tepki; biraz gerisinde olduğu için hasta onu tam olarak göremez, kolunda damarı bulur, alkollü pamukla siler, sonra yumuşak, yüzeysel bir sesle, Juan'ın Tell'le konuşurkenki sesiyle, "Şimdi iğneyi batıracağım," der, hasta olacakları bilsin, kendini hazırlasın, acıya karşı ani tepki verip de iğneyi eğriltmesin diye. Şimdi ışığı kapatacağım, şimdi iğneyi batıracağım, şimdi uyuyacağız, üçüncü bir kişiyi kullanarak hediyeler veren Juan'a benzeyen zavallı çocuk, büyük bir güvenle gülümseyen, kibarca "Görüşürüz" diyen, hiçbir şey olmayacağından, ışıkları kapayacaklarından, bir kâbusun karşı kaldırımında iyileşmiş olarak uyanacağından emin olan zavallı çocuk. İçeride ne olduğunu görmek için oyuncak bebekleri deştikleri gibi deşmişlerdi herhalde onu da ve o yumuşak, güzel, çıplak gövde, teşekkür edercesine "Görüşürüz" diyen berrak bir ses çiçeğine dönüşüveren o gövde, dışarıda bekleyen dostlar ve akrabalar için bir görevli tarafından aceleyle, belki de özenle çenesine kadar beyaz bir çarşafla örtülen korkunç, mavi-kırmızı bir harita olacaktı, ne sihirdir ne keramet el çabukluğu marifet, ilk derme çatma tabut, beyaz ve ince, boynunun altına bir yastık, yaslı insanların seslerinin çoktan ağlamaya başladığı odadaki münasip ışık, kafeden ve işyerinden arkadaşlarının, inanamayan gözlerle, sinirden gülmenin eşiğinde, beyaz çarşafın altındaki ölü gibi çıplak ve açık vaziyette birbirlerine bakması, sonra kendi kendilerine, ona "Görüşürüz" demeleri ve bir bardak konyak içmek veya bir tuvalette yalnız başına ağlamak için, utançla ve titreyerek ağlamak ve sigara içmek için aşağı inmeleri.

Karanlıkta Celia derin derin iç geçirdi ve Hélène onun bir kedi gibi kendini bırakarak gerindiğini hissetti. Kolayca dalınan uyku, hiçbir soru sormadan kendini geceye bırakan uslu kız. Oyun oynamasının, ağlamasının üzerinden beş dakika bile geçmeden uyumuştu işte; uykunun Hélène'in bu kadar yakında olması olanaksız gibi görünüyordu. Ağır ağır Celia'ya dönerken yastıktaki saçlarını ve hafifçe kapanmış olan elini seçti hayal meyal, bir gövdeye uyku böyle rahatça girebilmişken, diğerinde sadece acılı, tozlu bir gece

nöbeti, cevapsız bir bitkinlik, kalçasına dayamasına rağmen gitgide ağırlaşan, sarı iple bağlanmış bir paket vardı. Sessizliğin ve çığlığın aynı şey olduğu, uzlaşabilir şeyler olduğu bir şeyin içinde yüzermiş gibi ilerleyen ve çığlık atan bir tramvayda oturuyordu; tramvayda sakin bir kayıtsızlıkla oturması ve beklendiği Calle Veinticuatro de Noviembre Sokağı'na ulaşmak için telaşlanması da uzlaşan şeylerdi. Daha önceleri de görülmüş yüksek duvarlı bir sokaktı bu; arkasında barakalar ya da taşıt depoları var gibiydi, sokaklarda ya da rayların ulaşıp altlarında gözden kaybolduğu paslı demir kapılı yüksek duvarlar tarafından gizlenen meydanlarda hep bir tramvay dünyası ve zamanı geldiğinde elinde paketle tramvaydan inmesi, şehrin göbeğinde bir banliyö gibi görünen ara sokaklardan birine sapması gerekiyordu (ama Venticuatro de Noviembre'den önceydi bu sokak). Kaldırım taşları arasında otlar vardı, kaldırımları caddeden yüksekçeydi, sıska köpekler ve kayıtsızca geçip giden yabancı bir iki kişi vardı ve oraya gittiğinde çok dikkatli yürümesi gerekiyordu yoksa kaldırımdan aşağı düşüp paslı çemberlerin, ot öbeklerinin ve matlaşmış tüylerini yalayan köpeklerin arasına yuvarlanabilirdi. Ama yine gitmesi gereken yere ulaşamamıştı. Çünkü Celia'nın derin soluklarını dinliyordu. Birden bastıran karanlıkta gözleri açık solukları dinlerken yoluna devam mı etsin yoksa uykusunun derinliklerinde bir hıçkırık saklı olan Celia'nın yanında mı kalsın karar veremiyordu. Belki ben de uyurum diye düşündü minnettarlıkla. Celia'nın mırıltılı yakınlığı onu aptalca rahatlatıyordu, hatta Celia'nın ağırlığının yatakta yarattığı dengesizlik gövdesinin alışkanlıklarını bozuyor, yatağın derin bir köşesini bulmak için çaprazlama ayaklarını uzatmasını engelliyor, ortadaki çukurluğa yuvarlanıp kızgın akrabalarını veya Yugoslav kumsallarını düşlemekte olan Celia'ya sürtünmemek için kendisini geri çekmesi gerekiyordu. Eskisi gibi her şeyi düzene sokma, kendi rutinini bozmama kaygısına neden olmuyordu bütün bunlar. Gülünç bir biçimde Juan'ı düşündü, eğer yatağın ayakucunda duruyor olsaydı nasıl gözlerine inanamayacağını; odanın bir köşesinden Hélène'in kendini koyvermesini beklerdi, Sezar'ın hakkını Sezar'a vermek için ve hiç de öyle olmadığını, bir rezalet çıkmadığını, o gece evinde Celia'nın varlığı olarak ortaya çıkan düzensizliği sorgusuz sualsiz kabul etmiş gibi dingin olduğunu görecekti ama. Za-

vallı Juan, çok uzaktaydı ve çok mahzundu, karanlıkta yatağın ayakucunda dursaydı çok geç gelen ve kimseye verilmeyen bir cevabı arıyor olacaktı yine. "Bebeği yollamak yerine kendin gelmeliydin," diye düşündü Hélène. Gözleri karanlıkta açıktı hâlâ, o varolmayan imgeye gülümsüyordu, damarını bulmak için eğildiğinde oğlana gülümsediği gibi; her ikisinin de göremediği bir gülüş, birinin başı dönük, çıplak ve gergindi, diğeriyse Viyana'daydı ve ona bebekler yolluyordu.

Bazen Calac'ın mırıldandığı, söylediği ve ıslıkla çaldığı sözlerin bir kısmını hatırlardı, bir aşkı korumak için ondan vazgeçmekten filan söz eden bir tangoydu, Calac'ın iyi niyetli çevirisinde anlamından çok şey yitirmiş olmalıydı. Sonradan Nicole ondan şarkının sözlerini tekrarlamasını istemeyi düşünmüştü ama Harold Haroldson gelip Dr. Lysons'ın portresini indirdikten sonra müzenin kapısına yollanmışlardı bile ve Marrast habire konuşuyor, neler olduğunu sorup duruyordu, sonra Calac çiseleyen yağmur altında tangoyu ıslıkla çalarak yanlarından ayrılmış, Marrast da onu önce içki içmek için bir bara sonra da sinemaya götürmüştü. Ancak birkaç gün sonra, yanında uyuyan Austin'in saçlarını dalgın dalgın okşarken tangoya hakkını verdiğini fark etti ve gülecek gibi oldu çünkü Fransızca tangolar hep birazcık komik olurdu ve insanın aklına dana yalamış gibi parlak saçlı esmer köylü gençlerini getirirdi, ayrıca Austin'in yanında uyuyor olması da komikti ve onun kollarındayken bozuk aksanla söylediği üç beş anlaşılır kelimeyi ona Marrast'ın öğretmiş olması da.

Austin'le cüceler arasında büyük bir fark olduğu söylenemezdi; onu uyurken seyrediyorum, saçlarını okşuyorum; benim tarzım değil, fazla uzun, ergen bir Viking gibi, neredeyse bakir sayılır, acemiliği insana kendini yalnız hissettiriyor, beceriksizliği, lüzumsuz utangaçlıkları yüzünden kendimi yaşlı, biraz da anaç bir orospu gibi hissettim. Peder bir gencin ahlâkını bozdum/ Kimsin sen?/ Peder, paredrosum benim, ben gayrimemnun, *mi chiamano così/ Ma il tuo nome, figliola/ Il mio nome é Nicole/ Ahimé, Chalchiuhtotolin abbia misericordia di te, perdoni i tuoi peccati e ti conduca alla vita eterna/ Confesso a te, paredro mio, che ho peccato molto,*

per mia colpa, mia colpa, mia grandissima colpa/ Va bene, lascia perdere, andate in pace, Nicole. Visto: se ne permette la stampa/ Ama kim bu Chalchikimbu?/ Karanlık tanrısı, imgesi sadece kurbanların kanına, işkence taşının kanı olan o kıymetli suya düşen o ölümsüz yok edici. Kurban edilen savaşçılara bakarken kutsanan dişi kurbanları temsil eder/ Ama ben peder, benim kurbanlıkla filan alakam yok; ben kurban olmak istemiyorum; ilk yumruğu ben attım, paredrosum benim; yumruk atmak için öne atıldım; aşkımdan zihnim tamamen açıkken vazgeçtim; Calac şarkının gerisini size söyleyebilir; kendi dilinde. Şu *se ne permette la stampa* meselesini paredrosum gözden kaçırmış olmalı, dili pek de iyi bilmeyen gayrimemnun bir şeyler çıkardığını zannetti ve diğer kâbuslar arasında ayin kabilinden buna benzer bir an düşledi. Ama bir taraftan da Wardour Sokağı'ndaki Marquee Kulübü'nü düşlememişti, içki satılmayan, pejmürde ve karanlık bir caz bölgesi, Londra'ya şöyle bir uğramış olan Ben Webster'ın sololarını daha iyi duyabilmek için gençler yerlere serilmiş, Marrast önceden sarhoş olmuş vaziyetteydi çünkü Marquee'de çay ve meyve suyundan başka bir şey bulunmadığını biliyordu; Austin bir tabak jambonlu yumurta ve iki bardak süt boyunca Kropotkin'den söz etti, yoksa Potemkin'den miydi – Austin'in Fransız-İngilizcesinden ne olduğunu anlamak çok zordu. "Take A Train" ve "Body and Soul" arasında bir yerde Nicole tangonun sözlerini hatırlamıştı, ona acımaktan ve tren pencerelerinden şeker kutuları uzatma teklifleri yapmaktan bıkan Calac'ın yağmurda sadece onun için şarkıyı tekrarlayışını hatırlamıştı; arkada oturanların gölgeli bir sipere çevirdiği bankta Marrast'la ikisinin arasında oturan Austin'in eline yaklaştırmıştı elini, ona gülümsemişti, *per mia grandissima colpa.* Gayrımemnun Viking Austin'in elini okşamış, şaşkın ve endişeli Parsifal'a gülümsemişti, *der Reine, der Tor,* Austin birdenbire Odessa merdivenleri sahnesindeki bütün basamakları Adem elmasının tek bir hareketiyle yutuvermişti (çünkü baştan beri söz ettiği Potemkin'di aslında), sonra da eliyle oynayan elin, "Body and Soul" ve önceden yuvarlanmış kırmızı şarapla kendinden geçmiş Fransızca öğretmeninin kız arkadaşının eli olduğunu saptayıvermişti ürkekçe ve eller bankın derisi üzerinde ay çarpmış tarantulalar gibi dolanmaya başlamıştı, başparmağın üzerine kapanan bir işaret parmağı, orta parma-

ğın üzerine kapanan yüzük parmağı, nemli avuç, arkası tüylü, *per mia colpa* ve Austin tekrar Rus-Japon Savaşı veya ona benzer bir şeyi yutmuş sonra da Marrast'ın iyice kendinden geçmiş ve Ben Webster'a gömülmüş olduğuna korka korka kendini ikna etmiş ve tam bir evlat gibi ılık bir öpücükle Nicole'ün boynuna uzanmıştı. *Visto, se ne permette la stampa*, hadi çıkalım burdan, çok sıcak, Parsifal'ın son anda soruya dönüştürdüğü o gülünç korku: O ne olacak?, enfes serinlikteki sokak, garantili İsviçre oyuncakları ithal eden firmaların markalarıyla süslenmiş bir kapı eşiğinde dudak dudağa ilk öpücük, parmak ucunda Austin'in odası, hem de Bayan Jones'un pansiyonun bir ucunda uyumasına rağmen. Böyle olmaz Austin, daha değil, senin iyiliğin için, *andate in pace*. Gerçekten de ilk mi Austin? Pek de öyle sayılmaz ama. Boşver tatlım. Gözlerimi kapatıp başka bir yüz hayal edeceksem, başka elleri hissedip, başka dudaklarda kaybolacaksam bir cüce bile az çok çekici gelebilir. *Chalchiuhtotolin abbia misericordia di te*, karanlıklar tanrısı, kıymetli su, çiçeğe durmuş yok edici. Selah.

Juan'ın verdiği oyuncak bebeği incelemek için neden ikide bir okuduğu romanı bıraktığını açıklamak mümkün değildi, bir yandan da Juan'ın kaprislerini düşünüyordu, (bazan bir oyuncak bebekmiş gibi onu tepeden tırnağa incelerdi) ve o küçük yuvarlak karnın içinde Monsieur Ochs'un hangi fantazisinin gün ışığına çıkmayı beklediğini merak ediyordu, tabii hiçbir şey de olmayabilirdi, belki de o gece Calais treninde Juan onunla kafa bulmuştu. Sonra Ladislao Boleslavski'nin odasındaki sessizlik ağırlaştı, yapışkan ve aşağılayıcı bir korku yavaş yavaş Tell'i sarıp hemen üzerine bir şeyler giymeye, dikkatle göz deliğinden baktıktan sonra iki kanatlı kapıyı açmaya, tarihi merdivenleri çıkmaya ve gölgeler arasından koşup gördüğü ilk aralık kapıdan içeri dalmaya zorladı; kapının ardında sanki kramp girmiş gibi Juan'a dokunmasını hiçbir şey engelleyemezdi, Juan'ın da titremekte olduğunu fark edince münasebetsizce sevindi. Tell'in ellerinin yüzüne yaklaştığını hisseden Juan'ın ilk tepkisi sol eliyle yarım bir kurtkapanına girişmek oldu ve bu hareketi ancak bütün İskandinavların koruyucu meleği tanıdık bir kucaklaşmaya çevirebilirdi; ikisinin birlikte Frau Marta'ya dönüşleri,

kadının yatakta bir kımıltıya neden olan hareketiyle çakıştı. Fenerin ışığının farkında değilmişçesine gözleri faltaşı gibi açık duran İngiliz kızın yüzünü aydınlatıyordu ışık hâlâ. Tell tam çığlık atacaktı ki Juan'ın eli, tam bir önseziyle gelip, buz gibi beş plaster parçası gibi ağzına yapıştı ve Tell ne demek istediğini anladı ve Juan parmaklarını onun ağzından çekip ben burdayım korkma dercesine omzuna gömdü ama öylesine titriyordu ki bu mesaj Tell'e pek fazla bir şey ifade etmedi, zaten sarı bir daireye kazınmış olan ve sanki bir şeyi bekliyormuş gibi hafifçe gülümseyen o yüz de tam anlamıyla kendinden geçmişti. Ama çok geç kalmışlardı, söze dökmeden bunu gayet iyi anlamışlardı; bağırıp ışıkları açmak ve çoktan olup bitmiş olan, tekrarında da fazladan bir zarar olmayan bir şey için bütün oteli ayağa kaldırmak gülünç olurdu. İzlemek için kapıda beklemek daha iyiydi. Ne de olsa Macar Kralı Oteli'ne bunun için gelmişlerdi – tam olarak bunun için değil belki ama iyi niyetleri bir işe yaramadığına göre yapacak başka bir şey kalmamıştı, hem İngiliz kız da, Frau Marta'nın adım adım yaklaşmasını izlerken çok sakin ve mutlu görünüyordu. Frau Marta'nın kurumuş, cılız bir ağaca beneyen silueti fenerin önünde duruyordu, diğer eli de feneri tutan elinin yakınında havadaydı, tenekedeki bir delikten sızıyormuş gibi görünen bir ışık kalıntısı kır saçlarını aydınlatıyordu, ya da belki bütün fenerler arkadan biraz ışık sızdırıyorlardı ve Erszebet Bathory'nin feneri de kontesin siyah saçlarını böyle belli belirsiz aydınlatıyordu, elleri ayakları bağlanmış, ağzına bir paçavra tıkılmış hizmetçi kızın tepindiği yatağa yaklaşırken; İngiliz kızdan çok farklıydı bu kız ya da belki ilk seferden sonra hepsi kontesi böyle bekliyorlardı. Herhalde hepsi yatakta oturuyorlardı, elleri kolları ve ağızları serbest, feneri tuvalet masasına bırakan ziyaretçiye daha derin bir bağla bağlanmış oluyorlardı ve fener, kıpırdamayan kızın profilini aydınlatsın diye oradaydı, Frau Marta'nın elinin, pembe pijamanın dantel yakasını aşağı çekerek ortaya çıkardığı boynu aydınlatsın diye.

"Onu uyandırsam ne olur?" diye düşündü Hélène. "Sanki doğruymuş gibi ona anlatsam, Juan buraya sahiden gelmiş, ona gülümsemişim gibi, ona sadece: Juan seninle birlikte bu eve geldi, desem

veya: Bu öğleden sonra hastanede Juan'ı öldürdüm, desem ya da: Artık gerçek oyuncak bebeğin sen olduğunu biliyorum, sandalyede uyuyan şu küçük, kör alet değil ve seni bana gönderen de burada, seninle geldi, benim o sarı ipli paketi taşıdığım gibi bebeği koltuğunun altında taşıyarak geldi, desem ya da ona: Çıplaktı ve çok gençti, bir çift omuz ve bir cinsellikten öte bir şey olan bir çift omuz ve bir cinsellik görmemiştim hiç, kimsenin Juan'a bu kadar benzeyebileceğini düşünmemiştim çünkü Juan'ın neye benzediğini bildiğimi bilmezdim hiç, desem veya ona: Seni kıskanıyorum, seni kıskanıyorum, seni tümüyle örten bu cilalı taş uykusunu kıskanıyorum, yastığıma değen bu eli kıskanıyorum, evi terk edebilmeni, kırkayaklarla savaşmanı, bakire olmanı ve tam zamanında bir sokakta sana doğru gelen birini beklerkenki canlılığını kıskanıyorum, geleceğin eşiğinde bir su damlası gibi titremeni, çok yaş, tam bir filiz gibi, gün ışığına ilk kez çıkan küçük bir solucan gibi olmanı kıskanıyorum, desem ne olur? Seni uyandırmadan, bir şekilde can alıcı noktana yanaşarak bunları anlatsam, kulağına: Cathari'den kaç, diye fısıldasam ne olur? Seni incitmeden, pentotal kullanmadan içindeki o canlılıktan azıcık alabilseydim, seni sarmalayan o daimi sabahı kullanma ve onu, olan biteni anlayamadıkları için ağlayan insanların bulunduğu o bodruma taşıma yeteneğine sahip olsaydım, o hareketi tekrarlayıp: Şimdi iğneyi batıracağım, artık hiç acıtmaz desem ve o gözlerini açsa ve geri dönüşün, affın sıcaklığını hissetse, damara girsem ve sen benim gittiğimi bile anlamadan yanına dönsem, Juan orada karanlıkta olsa, sonsuz mesafelerimizin gecesinde ağır, anlaşılmaz bir tören bizi yakınlaştırmış olsa, Juan'ın hüznü, senin o tay gibi neşen, benim tuzlu ellerim, ama belki de öyle değil, belki de parmaklarımın arasında hiç tuz kalmadı, belki de farkında bile olmadan kendimi Tell'in bir kaprisinden kurtarırdım, Juan ve Tell olan, en çok da sen olan o bebekten kurtarırdım ve artık senin gibi uyuyabilirdim, ona yaptığın yatakta bebeğin uyuduğu gibi ve sana, Juan'a ve dünyaya daha yakınlaşmış olarak uyanabilirim, bir uzlaşma ya da unutma başlangıcı, ortalığı ayyuka kaldırmadan sütün taşıp ocağa dökülebileceğini, tabakların bütün gece kirli kalabileceğini, insanın dağınık bir yatakla veya kıyafetlerini etrafa saçıp piposunun küllerini kahve fincanına boşaltan bir adamla yaşayabileceğini kabul etmek. Ah, ama o oğlan bu

ikindi böyle ölüp gitmemek zorunda kalmazdı. Neden önce o sonra da sen, o önce, sen sonra? Her şeyin sil baştan düzenleneceğine inanmak ne aptalca bir yanılgı, bu ölümü buradan kaldırın, şu uyuyamayan kadının faydasız umudundan! Hayır, Hélène, kendine dürüst davran, kızım. Çare yok, oğlanın hayata duyduğu açlığın bir kız ve bebeği tarafından sana verildiği yanılsaması her şeyi değiştirebilir, işaretler çok açık. Önce biri ölür; hayat ve bebekler beyhude onun ardından gelir. Nefes alıp verişini dinle, asla içine giremeyeceğin o dünyayı dinle, asla senin olamayacak kanını dinle onun; Juan'a benzeyen o ölü adama çok daha yakınsın, verdiği sözü, o ürkek "Görüşürüz," lafını yerine getirmek için ayılmasını ancak başka bir düzen sağlayabilirdi, sonra belki de evet, belki de bebek ve Babybel peyniri seven kız esas yerlerini bulacaktı ve ben de Juan'ı bekleyebilecektim ve bir anlığına değişik bir biçimde hayal ettiğim şeyler, biraz ironik de olsa geçmişe özlem demek zorunda olduğumuz o şey, bebeğin gelişiyle, Juan'ın gerçek mesajıyla ve bu mutlu, küçük kızın soluklarıyla şekillenecekti. Bir çıkış noktası yok mu yani? Bu kuru yolu takip etmek zorunda mıyım, paketin ağırlığı yine acıtacak mı parmaklarımı? Uykunda konuş benimle Celia, şu aptalca, rahat hezeyanda konuş. İlk kelimeyi söyle, hatalı olduğumu söyle bana, daha önce birçoklarının söylediği gibi; hepsine inandım ben ve buraya, büroma ya da gururuma adım attığım anda her şey eski haline döndü. Tell'in bana o bebeği yollamasının tamamıyla faydasız olmadığını ve senin, beyaz ışıklar altındaki kabul edilemez bir ölüme rağmen burada olduğunu söyle. Uyumayacağım, bütün gece uyumayacağım, nice uykusuz gecelere tanıklık etmiş şu pencerede şafağın ilk ışıklarını göreceğim. Hiçbir şeyin değişmediğini bileceğim, lütuf diye bir şey olmadığını. Cathari'den kaç, kızım. Beni bu köhnemişlikten kurtarmaya gücün olsun. Ama uykudasın, gücünün farkında değilsin, yastığıma bıraktığın elinin ne kadar çektiğinden habersizsin muhtemelen, muhtemelen bu ikindinin çirkin dehşetinden, soğuk ışıklar altındaki ölümün bir süreliğine de olsa senin ılık nefesine (kendinin de bizzat uzandığın o güneşli kumsal olan nefesine, beni rutinsiz, redsiz, özgürce kırılan dalgalarına çağırdığın o kumsala) yenildiğinden asla haberdar olmayacaksın. Uyanma, bir şey söyleme. Bırak küçük kumsalına vuran küçük dalgaları dinleyeyim, bırak Juan burada

bana bakıyor olsaydı, sahte sonsuz bir yokluktan çıkan ve artık ben olmayan bir şeyin ona kollarını uzatacağını düşüneyim. Doğru olmadığını biliyorum, gecenin uydurmaları olduğunu biliyorum ama kımıldama, Celia. Bırak bir daha deneyeyim, bir vedayı tekrar düzenleyeyim, bir kola giren bir iğne, postada bir paket, *Cluny*'de bir masa, bir kıskançlık, bir umut ve bir de şu öteki şey, Celia, anlamanın veya tümüyle kaybolmanın bir başka yolu olan şu şey. Kımıldama Celia, dur, biraz dur Celia, lütfen kımıldama, uyanma, bekle azıcık."

"Yani o çoktan..?"

"Evet, gözlerine bak yeter," diye fısıldadı Juan. "İyi nöbet tutamamışız. Artık çok geç, hep böyle olur zaten."

"Bundan kimseye söz etmesek iyi olur," dedi Tell. "Ciddi insanlara gülünç gelebilir."

"Pek fazla ciddi insan tanımıyoruz," dedi Juan, böyle alçak sesle konuşursa fazlasıyla yorulacaktı. "Ciddi insanlar bu tür şeyleri sabah kahvaltıda, gazeteden okurlar, işin kuralı budur. Nasıl oluyor da bizi duyamıyorlar?"

"Çünkü çok alçak sesle konuşuyoruz," dedi Tell zekice. "Tabii gecenin bu saati aynı odada..."

"Dur bir dakika," dedi Juan, bir bağlantıya dönüşebilecek ipuçları gibi elinden kayıp giden ve yok olma noktasında olan bağlantıları tespit etmeye çalışırken birdenbire, her nasılsa Frau Marta'nın onların varlığından neden habersiz göründüğünü anladığını düşündü, kapının neden aralık bırakıldığını ve Tell'in yanına nasıl o kadar kolay gelebildiğini, İngiliz kızın neden uyanık olduğunu anlamıştı; Polidor Lokantası'nda o gece tam da bellek denemeyecek bir şeyi bir parıltı gibi katediverdiğinde olduğu gibi, birdenbire orada, zamanın tamamıyla ihlâl edildiği bir anda her şey açıklanacak gibi olmuş ama açıklama yapmak mümkün olmamıştı; uçup gitmeye yüz tutmuş olan bu his, Frau Marta'nın dudaklarının İngiliz kızın boynuna henüz kenetlenmemiş oluşunu öne sürüyordu –başka nasıl denebilirdi ki?– ve kan emildiğinin kanıtı olan izler ben zannedilebilecek iki küçük mor lekeydi, rezalet veya korkuya yer bırakmayan basit bir ayrıntı. Juan'ın da hissettiği bir kabulle-

nişle neredeyse kayıtsızlıkla karşılanan bir şey ve bu kabullenişi inkâr etmek de faydasızdı, diğer ipuçlarıyla birleşip sonunda genel bir kavrayış oluşturmaya çalışan bir ipucundan farkı yoktu, bir imgesi ve bir ismi olabilecek bir şey, ama tam o anda Tell'in eli pazusunu sıktı, bir havuzun kenarı boyunca duran kupkuru insanların mükemmel durağanlığını bozan ve onları havuza atlatan bir tabanca sesi gibi. "*Ah, merde,*" dedi Juan ahlâki bir yargıda bulunurcasına, o gece Polidor Lokantası'nda olduğu gibi bu gece de ipuçlarını birbirine bağlayamadığının farkındaydı, hastalıklı bir umudun kurbanı olduğu nice zamanlarda da bağlayamamıştı ve Tell'in eli kolunda, isteksizce bulunmuş bir mazeret gibi duruyordu, tam da her şeyin suç ortaklığından pek de uzak olmayan pasif bir kabullenişte bir araya geldiği anda.

"Onu ısırmasına izin verme," diye fısıldadı Tell. "Onu ısırırsa üzerine atlayıp öldürürüm onu."

Elinden başka bir şey gelmediği için Juan öylece bakıp duruyordu. Tell'in titrediğini hissedebiliyordu. Birdenbire titreme gövde değiştirmişti. Halsizce kolunu beline dolayıp Tell'i kendine çekti. "Tabii ki onu ısırmasına seyirci kalamayız," diye düşündü. "Onu durdurmak bir işe yaramaz ama prensip meselesi." Hissizliğe rağmen, törenin her ayrıntısını tahammül edilemez bir açıklıkla izlediler, oysa ahlâki bir karşılığı olmayan, anlamsız bir algıdan öte bir şey değil gibiydi; insani olan tek şey Tell'in titremesiydi, Frau Marta haz anını erteleyerek ağır ağır öne eğilirken duyduğu korkuydu. Sonra beklenmedik bir hareketle elini İngiliz kızın beline uzattı ve pijamasının üstünü sıvamaya başladı; hiçbir direnç ya da utanma belirtisi göstermeyen kız pijama göğüslerinin alt hizasına kadar sıyrıldığında sanki boşu boşuna yorulmamak için o anı bekliyormuşçasına bir balerin gibi kollarını havaya kaldırdı ve pijamanın çıkarılmasını ve tam da sahibinin ayağı dibinde kıvrılmış yatan bir köpek gibi yatağın ayakucuna atılmasını kolaylaştırdı.

"Durdur onu, durdur/ Bekle, daha bir şey yapmadı/ Ama bu korkunç bir şey, durdur onu/ Bekle/ Beklemek istemiyorum, istemiyorum/ Acaba.../ Onu göğsünden ısıracak, durdur onu/ Bekle/ Lütfen Juan/ Bekle dedim sana, belki de.../ Ama bu çok korkunç, Juan/ Hayır, bak/ Bakmak istemiyorum, sana söyledim, onu ısıracak/ Bak, ısırmayacağı çok belli/ Isıracak, bizim sesimizi duyduğu

için bekliyor, ama ısıracak/ Hayır Tell, onu ısırmayacak/ Öyleyse daha kötü bir şey yapacak, durdur onu/ Tamam durdururum/ Şimdi yap, Juan/ Tamam, sevgilim, bir dakika bekle. Bu işte bir yanlışlık var besbelli. Korkma, onu ısırmayacak. Onu ısırmak için soymadı. Kendisi bile neden yaptığını bilmiyor. Bir bak. Sanki yapmak üzere olduğu şeyin dışındaymış gibi. Ne yapacağını bilemiyor. Bir bak. İyi bak. Bak dönüp pijama üstünü aldı. Onu giydirmeye uğraşıyor ama ölü giydirmek gibi bir şey bu. Neden onu giydirmesine yardım etmiyorsun Tell? Kadınlar bu işi çok iyi becerir. Hâlâ görünen şu masum, küçük göğüslerini ört. Gördüğün gibi hiç el değmemiş, çünkü aslında başka bir şey olacaktı. Frau Marta'nın onun pijamasını çıkarması gerekmiyordu. Onu yine boynundan ısırmak için gelmişti ama... Asla anlayamayacağız, Tell. Titremeyi bırak artık. Her şey eski haline dönüyor, önce bir kol, sonra öteki. Evet, sevgilim, tabii ki tetikte olacağız. Boynu hâlâ çıplak, üzerinde iki iz hâlâ duruyor ama onu ısırmayacağı besbelli, her şey tersine döndü, olaylar değişik bir biçimde gelişti, belki bizim yüzümüzden, belki de anlamama ramak kalmışken anlayamadığım o şey yüzünden.

"Hareket ediyor," dedi Tell.

"Evet," dedi Juan. "Eminim ondan uzaklaşacak şimdi."

"Sabahlığını giyiyor."

"Mavi," dedi Juan. "Pembe pijamanın üzerine ancak bir İngiliz mavi sabahlık giyer."

"Şurdaki kapıdan çıkıyor," dedi Tell. "Pencerelerin arasında bir kapı var. Biz onu görmemiştik."

"Evet," dedi Juan tekdüze bir sesle. "Frau Marta peşinden gidecek, arkadan da biz. Elbette biz de gideceğiz. Onları takip etmek zorunda olduğumuz besbelli. Yapabileceğimiz başka bir şey yok."

Bir kumsaldı ya da çok büyük bir yüzme havuzunun kıvrımlı kenarıydı, tuz kokan parlak ve ışıltılı bir şey, Celia karanlıkta gözlerini aralayıp da rüya gördüğünü anladığından henüz bir isim ya da şekle bürünmemiş olan ani bir mutluluk; her zaman herkese olduğu gibi, çok uzaklarda uyanmanın haksızlık olduğunu hissediyordu, bir saniye önce kimle birlikte olduğunu bile hatırlayamıyor-

du, sudan yeni çıkmış biri olmalıydı, çünkü hâlâ ıslaklık gibi bir şey vardı etrafta, güneş yanığı bir cilt fikri. Hayalkırıklığıyla gözlerini kapadı, tekrar açıp Hélène'i rahatsız etmemek için hareket etmemesi gerektiğini düşündü. Yüzünde bir ılıklık hissetti, yakınındaki bir yüzün sıcaklığı; sessizce dönüp uzaklaşacaktı ki Hélène'in parmaklarını boynunda hissetti, çenesinden ensesine doğru inen bir fırça. "Rüya görüyor," dedi Celia içinden. "O da rüya görüyor." El ağır ağır boyundan yukarı çıkıp yanağı, kirpikleri, kaşları okşadı, açık parmaklarla saçların arasına daldı, sonsuz bir yolculuğa çıkmış gibi onların arasından çıkıp tekrar tene değdi, burnun üzerinden kayıp dudaklara indi, dudakların kıvrımında durakladı, tek parmağıyla dış çizgilerinden geçti, orada uzunca bir süre bekledikten sonra çene ve ense boyunca o bitmek bilmez yolculuğa tekrar başladı.

"Uyanık mısın?" diye sordu Celia aptal aptal. Sesi çok uzaklardan gelir gibiydi, o kumsaldan veya havuz kenarından ve tuzla, boynundaki o elin sıcaklığıyla doluydu ve bu sıcaklık gırtlağına bastıran parmakların varlığını doğruluyordu; karanlık bir dalga kabardı içinde, odanın karanlığından da kara ve öteki el omzunu kavradı. Hélène'in bütün gövdesi olduğu gibi yanına yapıştı. Onu ayak bileklerinde, kalçalarında, böğründe hissediyordu ve Hélène'in saçları rüyasındaki o deniz kokusuyla dudaklarına süründü. Oturmaya, güç kullanmadan onu itmeye çabaladı, onun hâlâ rüya gördüğünü düşünüyordu ısrarla; Hélène'in iki eli birden gırtlağını kavrayıp canını acıttı. "Dur n'apıyorsun?" diyebildi güçlükle, hâlâ anlamayı reddediyor, onu yavaşça itiyordu. Kuru bir sıcak ağzını kapadı, eller boynundan aşağı inip örtünün altında vücudu boyunca gözden kayboldular, pijamaya dolanmış vaziyette yukarı çıktılar, yüzünün yanı başında özre benzer bir mırıltı yanıp söndü, bütün gövdesi yer değiştiren bir ağırlık tarafından işgal edilmişti, ağırlık büyük bir güçle gövdesini katediyordu, dayanılmaz bir sıcaklık ve baskı vardı göğsünün üzerinde ve birdenbire Hélène'in parmakları memelerini sardı bir iniltiyle ve Celia çığlık attı, kaçmaya, ona vurmaya uğraştı ama çoktan ağlamaya başlamıştı bile. Bir ağa yakalanmış gibi, gerçek anlamda direnmeden debeleniyordu. Ne boynunu ne de ağzını kurtarabiliyordu oysa eller göbeğine kadar inmişti

bile, ikili bir inilti duydu, hıçkırıklar ve anlaşılmaz sözler arasında eller bir birleşip bir ayrılıyordu, çıplak ten köpük kırbaçlarına açıldı, sarmalanmış gövdeler kendi dalgalarında yuvarlanıyordu, yeşil kristaller, kaygan yosunlar arasında.

Onları takip ediyor gibi değil de bir resmi geçide katılmış gibiydiler artık çünkü İngiliz kız ve Frau Marta hüzün verici bir biçimde tek sıra yürümeye başlamışlardı ve Tell'le ikisi de Juan'ın tek sıra halinde yürüyenlere atfettiği melankolik bir pasiflikle onların arkasından gidiyorlardı; oraya buraya serpiştirilmiş tarihi lambalarla ve dairevi bir hareketle âdeta bütün kaldırım taşlarını süpürmeye çalışan fenerin sarı yuvarlağıyla aydınlatılmış, birbirini takip eden loş avlulardan sonra kemerli bir sokağa çıktılar, ama Juan öğlen vakti sokağın pazar sehpaları ve balık satan kadınlarla dolu olduğunu hatırlamıştı. İlk defa birlikte şehre girdiklerini fark edip fark etmediğini anlamak için güçlükle dönüp Tell'e baktı ama Tell sanki kaldırım taşları ona güvensizlik veriyormuşçasına yere bakıyordu; ne o ne de Juan fenerin tam olarak ne zaman sönüp yerini geceleri şehrin ayrılmaz bir parçası olan o soluk kırmızı ışığın aldığını anlayabilmişlerdi, o sırada kemeri arkada bırakıp bir meydana çıktılar, şafak tramvayları meydanı katediyordu, içlerinde hâlâ uyuklayan ve sefer taslarıyla, yorgun çantalarla, o sıcakta ve nemde çok lüzumsuz olan paltolarıyla işe giden insanlar vardı. Meydandan geçerken etraflarına dikkat etmeleri gerekiyordu çünkü tramvaylar çok sessiz hareket ediyorlar ve mesafeleri şaşmaz biçimde hesaplayarak kılpayı duruyorlardı; İngiliz kız meydanda duran üç beş tramvaydan birine bindi ve Frau Marta da onu kaybetmemek için hemen peşinden koştu, bunun üzerine Juan da koşmaya başladı (Tell'e ne olmuştu?); tramvayın arkasındaki kalabalık onlara güçlükle yer açtı, tek söz bile etmeden kalabalık gövdelerin, paketlerin ve yüklerin pasifliğiyle onların üzerine abandı. Tramvayın aniden kalkması ve araya giren o karışık kalabalık bir tür yeni alan yaratmış ve bu alanda, az önce Macar Kralı Otelinde olanlar İngiliz kızı bulabilmek için yolcular arasında ilerlemekten daha önemsiz bir hal almıştı; kız tramvayın önlerinde olmalıydı, Frau Marta da işe başlamadan önce olabildiğince dinlenmek için tutunma yerlerine asılıp uyuklayan gövde yumağından kurtulmuştu.

Uzun süre bütün bunların bir oyun olduğuna inanmak istedi, ümitsizce savundu bu olguyu, körebe mesela, mobilyalara çarpmak ve onların mobilya olduklarını inkâr etmek, oyunun yanılsamasını uzatmak, ama sahteydi çünkü gözkapaklarının altında ya da üzerinde meydana gelen şeyler hâlâ aynı şeylerdi. Şafak içeride ve dışarıda ağarıyordu. Rüyadaki kumsalda veya havuz kenarında güneş Celia'nın tenini yakmıştı, şimdi de belleğin ya da çarşafların her dokunuşu yakıyordu onu (ve jaluzilerin gri çubukları gitgide seçilmeye başlamıştı, kamyon gürültüleri ve sokağa ilk çıkanların sesleri gibi). Sırtı Hélène'e dönük, yatağın izin verdiği ölçüde uzakta, kımıltısızlığını koruyordu. Gözlerini açsa da kapasa da aynı inatçı görüntüyü görüyordu; önce ya da sonra şimdi serinleyip buruklaşan hep aynı kokuydu, aynı kirli bitkinlik, asırlar önce zifiri karanlıkta başlamış olan bitmez tükenmez hıçkırıkların aynı kalıntıları, bambaşka bir dünya gibi olan bu aynı dünyada gün ağır ağır sahneye çıkıyordu, Salı, on yedi haziran. Geriye hiçbir şey kalmamıştı, hiçbir şey başlamıyordu, bu eksiklik ve bu olumsuzlama yüzeyi ve çatlakları olmayan dev bir kaya gibiydi, bir boşluk kayası, içinde boşluktan başka hiçbir şeye, hatta ağlamaya, spazmlarla gözyaşlarını bastırmaya bile yer olmayan bir boşluk kayası.

"Melodram yaratma," demişti Hélène bir ara. "Bedelini bu kadar çabuk ödetme bana."

Ona dönüp suratına bir tokat atması, tırnaklarını yüzüne geçirmesi gerekirdi. Kımıltısız, o yoğun ve kara boşluğun içinde boğulmuş vaziyetteyken, ondan nefret bile etmediğini hissetti, ağlasa da başka bir şey yüzünden ağlıyordu, ama yine de muhtemelen kendisi ya da Hélène için ağlıyordu. Sonra uykuya bile dalmıştı – dudaklarına bir peçete süren babasının yüzünü, kumsalda ya da havuz kenarında oynanan o oyunu başka türlü açıklamak mümkün değildi. Ama yo, kumsal daha önceydi, Hélène'in ellerinden önce, tabii önce ve sonra hâlâ bir şey ifade ediyorsa; birdenbire şafak odaya geldi; arkasında yatan Hélène hâlâ hareketsizdi. "Hayır, melodram yaratmayacağım," diye düşündü Celia. "Şimdi yapacağım şeyi önceden yapabilirdim ama yapmadım. Kendimi iyilerin arasında görmeye, kurban ilan etmeye hiç hakkım yok." Dalgın dalgın pencereye baktı, kendini gitgide yükselen güne bıraktı ve çok çok yavaşça bir bacağını dışarı çıkardı, sonra ötekini, sonra yatağın ayakucuna

oturdu. Sabahlığı dertop olmuş ayağının dibinde duruyordu; onu yerden alıp Hélène'e bir kez olsun bakmadan banyoya gitti; onun uyanık olduğunu, kaçacağını bildiğini ve bilhassa kımıldamadığını biliyordu. Gürültü yapmamak için özel bir gayret göstermedi bile. Duştan akan su aynaya sıçradı ve sabun lavabonun kenarına çarpıp plastik paspasa düştü. Sonra holün ışığını yakıp boş bavulu yatak odasına getirdi; Hélène sanki işleri kolaylaştırmak için arkasını dönmüştü. Giyindi, dolabı açıp giysilerini bavula yerleştirdi. Kitapları, renkli kalemleri, pijaması yatağın yakınına saçılmıştı; pijamasını alabilmek için Hélène'e yaklaşıp arkasında eğilmesi gerekiyordu, Hélène bir kolunu uzatsa ona değebilirdi. Bavul kötü yerleştirildiğinden bir tarafı kapanmıyordu. Celia boşu boşuna uğraştı, ne yaptığını güçlükle görebiliyordu çünkü holün ışığı dolabı ve yatağı pek aydınlatmıyordu, o da bavulu olduğu gibi alıp oturma odasına götürdü. Her nedense kapıyı arkasından kapamaya karar verdi ve tam o sırada kapının yanındaki taburede yatan bebeği gördü, bir iskemle arkalığından yatağına başucu yapılmıştı. Oturma odasının ışığı yüzüne ve saçlarına vuruyor, üzerine örttüğü yeşil örtünün altındaki hatlarını belirliyordu. Celia bavulu elinden bıraktı, öne atılıp örtüyü hırsla çekti ve bebeği yere fırlattı. Bebek sert bir şangırtıyla paramparça oldu ve ses hemen boğuldu. Celia Hélène'i ancak o zaman gördü, kapıda kımıldamadan duruyordu, gölgeler arasında güçlükle görülüyordu; sanki sese uyanmış da ne olduğunu anlayamamış gibi ağır ağır arkasını döndü. Bebek yere yüzüstü düşmüş ama çarpmadan sonra sırtüstü dönmüştü; ortadan ikiye ayrılmış, bir kolu bükülmüş sırtüstü yatıyordu. Gitmek üzere bavulunu eline aldığında Celia bebeğe alıcı gözüyle baktı, çatlaktan dışarı bir şey çıkmıştı. Ne olduğunu anlayınca bir çığlık attı. Çığlığı kendini önceleyen bir kavrayıştı, körlemesine bir kaçışa dönüşen nihai bir dehşet, ardından bağıran Hélène'in sorusu boşluğa asıldığında, Celia ekmek ve sekiz otuz *café au lait* kokan bir sokağa doğru koşarak iniyordu.

Bir ara inmem gerekecekti, ama o kalabalık tramvaylarda hep olduğu gibi ineceğim yeri bulmak kolay değildi, inip de Calle Veinticuatro de Noviembre'ye doğru yayan devam edeceğim o köşe

neredeydi acaba; ama zaten indikten sonra yüksek kaldırımlı caddeye gidecektim önce, sonra demir kapılı ve garajlı o yere gelecektim, oradan da beni bekledikleri sokağa ve eve; belki de orada paketi teslim edebilirdim; birbirine geçmiş insanlarla, her sallantıda, zil sesiyle sona eren her sessiz duraklamada üzerime abanan insanlarla yaptığım o kalabalık tramvay yolculuğundan sonra biraz dinlenebilirdim. Kendimi çantalarla, dirseklerle, cüzdanlarla bereleye bereleye, elimdeki paketi koruyarak aşağı inmeyi başardım, bir bulvarın ortasındaki güvenli bölgeye daha adımımı atar atmaz hata yaptığımı ve inmem gereken köşenin ya geride kaldığını ya da ileride olduğunu anladım; sanki ön tarafta toplanan insanların baskısıyla tramvaydan kovulmuşum gibi, onun gitgide genişleyen ama tam da bir meydana dönüşmeyen bulvarda sessizce uzaklaşmasını izledim. Bulvarın sağ tarafında bir süprüntü tümseği vardı, belki terk edilmiş bir parkın artıkları belki de bir mezar gibi şehrin göbeğinde duran çıplak toprak, arkasında bir garaj vardı ve bir benzin istasyonu, yerleri yağ ve benzinden parıl parıl, elimde bir paketle tamamen kaybolmaktan, geç kalmaktan, beni bekledikleri yere asla ulaşamamaktan duyduğum korkuya çok iyi giden bir mekân. Uzakta tramvay tekrar durmuştu; aradaki sessiz yolculuk sırasında, Juan gövdelerin ve eşyaların abanmasıyla yamyassı olmuş cebinin dibinden iki parmağıyla bozuklukları alabilmek için acılı bir gayret sarfetmek zorunda kalmıştı, çünkü o sırada tramvayın arka tarafında duran kasketli, şişman bir kadın yolcuların omuzları üzerinden elini uzatmıştı ve herkes, kondüktör daha yakına gelmek zorunda kalmasın diye güçlükle ceplerinden bozukluklarını çıkarıp yakınlardaki birine uzatıyordu, bu yüzden de bir para ve bilet trafiği baş göstermişti; aynı ya da farklı eller biletleri ve para üstlerini geriye döndürüyor, kimse ne karşı çıkıyor, ne hata yapıyor ne de parayı sayıyordu. Juan neredeyse tramvaya bindiği anda, ortalarda duran Hélène'i görmüştü; tam o sırada şişman kadın bilet paralarını isteyip de Juan ve çevresindekileri yardımlaşarak paraları, biletleri ve para üstlerini karşılıklı iletmeye mecbur bırakmasa Hélène'in yanına gidebilir ya da en azından onunla aynı durakta inebilirdi. Bütün bunlar koridor boyunca ilerlemesini yavaşlatmış; bir kez bile dönüp arkasına bakmamış olan Hélène bir yerde aşağı inmiş ve Juan onu göremez olmuştu, sanki Hélène bütün o gövdelerin opak

gücüyle görüş alanından kovulmuş gibi. Kendisi çok daha ileride aşağı indiğindeyse, gördüğü köşe şehirdeki bütün köşeler gibi bir köşeydi. Kapılar ve kemerler gözden kaybolmuştu; arka tarafta şehrin ticari merkezinin gökdelenleri yükseliyor ve kanal ara ara ışıldıyordu. Hélène'i aramak için geri gitmek olanaksızdı; yol anında çatallanıyordu ve her sokakta iki hatta üç tramvay rayı vardı. Bir süre önce Paris'te bir kapı ağzında yaptığı gibi, duvara yaslanıp, acıyla ve hızla içilecek bir sigara çıkarmaktan ve birisine Domgasse'ye nasıl gidileceğini sorup ağır ağır otele dönmekten başka yapacak bir şey yoktu. Nihayete ermeyen geceden sonra o kadar da sıkıntılı olmayan Tell yatağın ayakucuna oturmuş roman okuyordu.

"Daha dışarı çıkar çıkmaz seni kaybettim," dedi Tell. "Geri dönmekten başka çarem yoktu, çok sıcaktı. Banyo yapmak istiyorsan, saate ve otelin tasarruf politikasına rağmen hâlâ sıcak su var. Şu suratının haline bak, zavallı sevgilim."

"Şu ayakkabılardan daha ağır bir şey yoktur herhalde," dedi Juan ve yatağa uzandı. "İçelim, güzel Lesbiam. Ne bulursak içelim. Teşekkürler."

Tell onun ayakkabılarını çıkarıp gömleğinin düğmelerini açtı ve pantolonunu indirdi. Yarı çıplak, huzurla soluyarak kendine koca bir bardak viski almaya kalktı Juan. Tell iki bardak öndeydi; gözlerinden ve ağzının kenarındaki çok özel bir kıvrımdan okunuyordu bu.

"En azından artık nöbet tutmamız gerekmeyecek," dedi Tell. "Görürsün, yarın o odalarda başka birileri olacak."

"Görmeyeceğiz," dedi Juan. "Horoz üçüncü kere öttüğünde Capricorno'ya geri dönüyoruz."

"Güzel. Barı çok hoş, hem de perşembe miydi salı mı ne, gayet temiz bir çorba veriyorlar."

"Bil bakalım tramvayda kimi gördüm?" diye sordu Juan.

"Ben tramvay filan görmedim," dedi Tell. "Bir atlet gibi koşuyordun, benim de peşinden gelecek halim yoktu. Sandaletlerle sokaklarda koşmak mümkün değil, intihar etmeye niyetliyse o başka tabii. Ama bir tramvaya bindiysen kimi gördüğünü tahmin ederim. Kaderi insanı tramvaylarda bekler. Ben bunu seneler önce Kopenhag'da öğrenmiştim. Demek ondan izini kaybetmişim."

"Bazan sana söylediğim her şeyi nasıl böyle kabul ettiğini merak ediyorum," diye mırıldandı Juan, boşalan bardağını eline alarak.

"Ama sen de bana inanıyorsun," dedi Tell sanki şaşırmış gibi.

"Her neyse, hep aynı hikâye," dedi Juan. "Ne acı bir şey, cidden öyle, ne kadar sefil, ne acı bir şey! Mümkün değilmiş gibi geliyor, değil mi? Bir sürü mesafe koyuyorsun araya, saatler süren bir uçak yolculuğu veya dağlar, sonra bir tramvayda..."

"Ayrılamazı ayırmakta ısrar ediyorsun," dedi Tell. "Onların düşman gibi bir şey olduğunu bilmiyor muydun? Onları hiç *görmedin* mi? Hep aynı tramvay. Biner binmez bütün farkları silinir. Hangi hatta, hangi şehirde, hangi kıtada olduğun, biletçinin yüzünün nasıl olduğu fark etmez. Bu yüzden gitgide azalıyorlar," dedi Tell, yüzü ışıl ışıldı. "İnsanlar gerçeği anlamaya başladılar ve onları öldürüyorlar. Onlar son canavarlar, son gorgonlar."

"Tam kıvamındasın," dedi Juan şefkatle.

"Senin bir tramvaya binmen gerekiyordu, onun da. Oedipus ve sfenks bir tramvayda karşılaşmışlardı herhalde. Hélène o çölden başka nerede olacaktı ki? Onu bir tramvayda değil de nerede bulacaktın, küçük paspalım? Bir gecede bu kadar şey biraz fazla."

Juan onu kendine çekip sıkıca sarıldı. Tell bu sarılışa boyun eğdi, mesafeli ve nazik. Şafağın, slivovitz ve viskinin, odaların, fenerlerin, elleri kolları asırlık bir gölgeyle bağlanmış İngiliz kızların, tramvaylı ve kaçırılmış randevulu bir şafaktan sonra duyulan o faydasız, aşksız arzunun tortusundan acılaşmış bir ağız; bir kez daha sundum ağzımı ona, ellerinin beni soymasına, beni kendine bastırmasına, beklenen sırayla, o muhteşem spazmı hazırlayan muhteşem bir oranla okşamalara başlamasına ses çıkarmadım. Elleri ve ağzı gövdemde gezinirken, ağır ağır göğüslerime, göbeğime, sırtıma bakarken, benim gayet iyi anladığımı bildiği ve kendinden nefret ettiği halde o hayale girdiğini, beni başka biri yaptığını, beni başka biri sandığını hissedişim ilk olmayacaktı. "Neden bana Monsieur Ochs'un bebeğini verdi?" diye düşündüm uykuya dalmadan önce. "Yarın onu Hélène'e göndereyim. Bebek onun olmalı. Başka oyunlar açılıyor önümde; bu oyun sona eriyor. Tell, bu işin sonu geldi. Senin uluslararası konferansın var, Viyana baroğun, Kafe Mozart'ın, Frau Marta'nın başrolü oynadığı şu kötü

korku filmin, hüzünlü ve aptal Arjantinli'liğin. Bu arada, ona Marrast'ın mektubundan söz etmem ve Londra uçağında yer ayırtmam lazım. Neyse ki seni o kadar çok sevmiyorum, yakışıklım! Neyse ki özgürüm, sana zamanımı ve hoşuna giden şeyleri vermek pek canımı sıkmıyor, ama asla tramvayda olmaz, yakışıklım, asla tramvayda olmaz şapşalım, benim küçük garibanım."

İsteriyi kesmek için atılan sert bir tokat gibi çaldı telefon, lüzumsuz soruları, çoktan uzaklaşmış olan birinin ardından koşmayı sekteye uğrattı. Hélène yatağın kenarına oturup mesajı dinlerken bir yandan da pijamasının üzerini arıyordu el yordamıyla, titreyen omuzlarının üzerine çekti onu. Onu çeyrek geçe hastanede olması gerekiyordu –görevli meslekdaşı hastalanmıştı. Tabii, hemen bir taksi çağıracaktı. Onu çeyrek geçe. Ucu ucuna. Düşünmeyi reddederek sabahlığına sarındı ve kapıyı kapamaya gitti. Yıkanması, taksi çağırması ve gri tayyörünü giymesi gerekiyordu çünkü o saatte hava serin olabilirdi. Kurulanırken işini garantiye almak için taksiyi çağırdı ve aynaya bile doğru dürüst bakmadan giyindi. Gecikiyordu. Yatağı yapacak vakit yoktu –geri döndüğünde bol bol vakti olacaktı. Çantasını ve eldivenlerini aldı. Taksi gelmiş olmalıydı, pek fazla beklemezlerdi. Hemen gelip giderlerdi. Oturma odasına girdiğinde, o ana kadar sadece yerde pembe bir leke olarak gördüğü bebeğe alıcı gözüyle baktı, geri dönene kadar düşünmemesi gereken bir şeydi o. Hélène eşikte bir adım geri attı. Ben de çığlık atacağım, diye düşündü; ama, hayır, dönene kadar beklemesi gerekiyordu çığlığın, kirli çarşaflar ve ıslak banyodaki dağınıklıkla birlikte. Çatlak, bebeğin gövdesini ortadan ikiye ayırmıştı ve içindekiler bütün netliğiyle görünüyordu. Taksi beklemezdi; taksi beklemezdi. Bir an önce inmezse taksi beklemezdi. Taksi beklemezdi. Hiç beklemezlerdi. Hep böyle olurdu, öyleyse; onu çeyrek geçe hastanede, eğer bir an önce inmezse taksi beklemezdi.

"Görüyorsun ya," diye yazmıştı Marrast Tell'e, "ötekilere göre bu normal bir şey,
vakayı adiyeden
ama, senin, Juan'ın ya da paredrosumun açıklayacağı şekilde

açıklanabileceğine inanmıyorum ben bunun, yani mesela sol elin parmaklarıyla nedenleri sayıp, sağ elle de giyotin veya yelpaze gibi bir hareket yaparak. Ben hiçbir açıklama bulamıyorum, bir müzik dolabından on adım ötede bu mektubu sana neden yazdığımı da açıklayamam; aslında bunu Juan'a yazmış gibi oluyorum, ne de olsa okusun diye ona vereceksin, gayet açık ve mantıklı. Senin yüzümü biraz örten omzunun üzerinden onunla konuşuyorum. Kendimden iğreniyorum, Tell, beşinci viskimi yudumlamaya başladığım Chancery Lane'deki bu bardan; sana mektubu yazarken düşündüm de adresini bile bilmiyorum. Ne fark eder, mektuptan kayık yapıp Waterloo Köprüsü'nden Thames'e atabilirim. Eline geçerse bilirim Vivien Leigh'i düşüneceksin ve bir gece Ménilmontant'da ağlayarak Danimarka'dayken arkadaşın olan ve kırmızı bir arabada ölen Zenciden söz ettiğini, sonra o günlerde seyrettiğin filmleri ve Waterloo Köprüsü'nü hatırlayarak daha da çok ağladığını. Muhtemelen o gece sevişmemize ramak kalmıştı. Pekâlâ da sevişebilirdik ve her şey bambaşka olurdu, belki de olmazdı ve şu anda Bratislava veya San Francisco'daki bir kafeden bu mektubu Nicole'e yazıyor olurdum; senden ve artık adı Austin olmayacak (çünkü Tell arka masada kâğıt karıştıran şu balık suratlı herifin kirli destesinde kaç kombinasyon olur bir düşün) bir adamdan söz eden bir mektup. Yarın Paris'e dönüyorum. Bir heykel yapmam lazım. Biliyorsundur herhalde. Mesele yok. Ne yazık ki nasıl kendime geleceğimi biliyorum; beni yine gülerken göreceksin. Paredrosumla birlikte *Cluny*'ye gideceğiz, Nicole'le, Austin'le ve Arjantinliler'le oraya buraya gideceğiz, hatta belki senle ben sırf sıkıntıdan sonunda sevişeceğiz ama birbirimizi avutmak için değil. Günün birinde, Juan yüzünden kendini biriyle avutabileceğin aklıma bile gelmez, ama doğal olarak yapacaksın bunu çünkü hepimiz eninde sonunda yapıyoruz, gerçi seninki başka türlü olacak. Yani sen bile isteye, öyle kapı kapar gibi yapmazsın, Nicole gibi. Bak, günün birinde kartların öyle dağıtılıp da bizi bu dünyanın bir yerinde aynı yatağa koyacağını düşünüyorsam bunu diğer şeylerden bağımsız düşünüyorum, benim başıma böyle bir şey geldiği ve ileride de Juan'la senin başına gelebileceği için değil

Bunu düşünüyorum çünkü biz arkadaşız ve bir keresinde Ménilmontant'daki o kafede Vivien Leigh'den söz ederken pekâlâ da birbirimizi öpebilirdik. İkimizin de çok kolay yaptığı bir şey bu. Bizi kolay kolay sevmeyenleri öpüyoruz hep çünkü biz de kendimizi pek sevmiyoruz muhtemelen. Sanırım bunu sen de biliyorsun

Korkunç bir itirafta bulunacağım: Bütün sabah parktaydım. Buna inanmayacaksın tabii ki. Ben, yeşillikler ve kumrular içinde. Henüz içmeye başlamamıştım; aptal bir kuş cumhuriyetine benzeyen bir kestane ağacının altında dizlerimin üzerinde yazsaydım daha iyi olurdu belki. Otelden çıtımı bile çıkarmadan çıkmıştım çünkü Nicole hâlâ uyuyordu. Onu ben uyutmuştum, anlayacağın. Konuşulup tüketilmiş olan şeyleri konuşup durmanın bir anlamı yoktu, ben de uyusun diye ona uyku ilacı verdim ve bir süre onu seyrettim ve sanırım Tell – sana bunu sarhoş olduğum için yazıyorum– sanırım Nicole bir daha uyanmamaya karar vererek uykuya daldı, anladın mı; gözlerini kapamadan önce sanki bunu söylemek istercesine baktı bana, ölmeden önce anlaşılmaz bir teşekkür çünkü eminim uyur uyumaz onu öldüreceğimi düşünüyordu, hatta verdiğim haplarla onu öldürmeye başladığımı. Bu çok saçmaydı, yanındaydım ve ona bir sürü şey anlatıyordum. Nicole, küçük tırtılım, beni iyi dinle. İster uyu, ister uyuyormuş gibi yap, ister şehirde dolaşıyor ol, istersen hâlâ mutlu olduğumuz zamanlarda, hatırlarsın, Provence yollarının kenarlarına düşen ilk çiy tanesi gibi kirpiklerinin kenarına düşen bir gözyaşını tutmaya çalışıyor ol fark etmez. Gördün mü Tell, mutsuzluk nasıl da bitmek bilmez bir haz alıyor tekrar diriltmekten hep aynı görüntüleri sonra

sen artık dayanamayacak hale gelene kadar

ama Nicole uyuyordu ve beni duyamadı; ikimiz yüzünden, Juan yüzünden, benim yüzümden, Juan'ın yokluğu yüzünden, hakkı olmadığı halde, hakkı olmamanın verdiği o dayanılmaz güçle onu hâlâ öpen benim ağzım yüzünden acı çekmesini istemedim onun. Ona bütün bunları anlatıyordum çünkü artık beni duyamıyordu, çünkü uyumadan önce bütün gece konuşmuştuk; önce onu otelde kalmaya ikna etmeye çalışmıştım, nasıl olsa ertesi gün Fransa'ya gidecek, odayı da ona bırakacaktım, ama o

hemen başka bir yere taşınmakta ısrarlıydı. Bir kez daha ilk adımı atanın kendisi olmasında kararlı gibi görünüyordu, benim hamlemi yarıda kesecekti, bunu da halimin perişanlığı yüzünden değil o saçmalığı anlamak, anlamaya başlamak yolundaki aptalca gayretim yüzünden yapacaktı, çünkü bunun bir saçmalık olduğunu ve olası tek açıklamanın, pencerenin yanındaki masanın üzerinde kuruyan, ansiklopedinin B harfi çizimleri kadar çocukça olduğunu kim inkâr edebilir ki, ama Nicole bunun doğruluğunu hemen inkâr etmişti. Sadece bana bakıp başını eğdi ve bıkkınlık gelene kadar biraz önce yaptıklarını tekrarladı ve çok masumcaydı, aptalca, ne dersen de. O embesil Austin bile, bunu beni uzaklaştırmak için, beni sonunda onu hakir görmeye zorlamak için, belleğimden silinmek ya da kirli bir anıya dönüşmek için yaptığını anlamıştır herhalde; o kadar o kadar aptalca bir şey ki onu kollarıma alıp, oynarken birçok kereler yaptığımız gibi baş aşağı tutabilir, kıçına şakadan bir iki şaplak attıktan sonra onu öpebilirdim. Bu senin de başına gelmiştir herhalde, el kitaplarının hepsinde vardır, hele hele Kopenhag'dan gelenlerde. Çünkü, bak Tell, Austin'i hiç umursamadığını baştan beri biliyordum, onun için bir tek kişi önemliydi, şu omzunun üzerinden okuyan adam

selam Juan

eğer onunla yatsaydı Nicole adına sevinirdim, sarhoş da olsam, kahrolası kestane ağacının altında da olsam, bu barda da olsam, hatta şu anda bile onun adına sevinirdim ve onu kendi iyiliği için rahat bırakırdım, ama şimdi, dikkatli oku Tell,

şimdi sırf kendi iyiliğim için onu terk ediyorum, Tell, çünkü birdenbire o aptallık, tek amacı kelimenin tam manasıyla beni soğutmak olan o neredeyse keyfi hareket, onu bırakıp harekete geçmemi sağlamak için elime, tamamıyla kendime ait, anlamlı bir sebep vermek isteyen gayrimemnunun o salaklığı, bilhassa, bilhassa da o Tell, bilhassa beni iyiyi oynayarak terk etmesi, beni vicdanı rahat terk edebilmek için suçu üzerine alması, bu çukurdan kurtulup kendime yeni bir yol çizmem için bana yardım etmesi; bütün bunlar birdenbire onun önceden tahmin edemediği bir şeye dönüştü, birdenbire tam tersi oldu, birdenbire bu yaptığı onu benim içimde lekeledi, şu kahrolası müzik dola-

bının dibinde ve çatlayacak gibi ağrıyan bu kafayla bunu başka nasıl anlatırım bilmem, leke, sanki aslında bana oyun oynamak için Austin'le yatmış gibi, anladın mı, ya da başka bir nedenle, ya da hoppalıktan ya da sırf Ben Webster'ın yaptığı caz yüzünden

tekrar ediyorum leke, sanki gerçekten de bana oyun oynamak istemiş gibi ve ben de her an onun orospu olduğunu, benim boynuzlandığımı ve her ne haltsa bütün her şeyi anlayacakmışım gibi, ama hiç de öyle değil Tell. Tabii ki bu değil ve böyle değil, ama işin içine kırgınlık giriyor, gayrimemnunun önceden tahmin edemediği de bu işte. Ben de basmakalıp bir erkeğim, evli olmasam da tam bir koca gibiyim ve Austin'le yattığı için onu affedemiyorum, oysa bunu aklına gelen tek çözüm olduğu için yaptığını biliyorum. Son günlerde nasıl baktığını bir görseydin, o kıstırılmışlık, köşeye sıkışmışlık; benim nasıl salakça sustuğumu görseydin, sanki hâlâ ümit edilecek bir şey varmış gibi nasıl ümit ettiğimi

oysa

kısacası, Tell, ihanete uğradığı için çekip giden bir adamın vicdan rahatlığıyla onu terk etmem için tek aklına gelen bu olmuş; benim günün birinde toparlanacağımı çünkü kendimi haklı hissedeceğimi ama bu arada

onun

Özetlersek, iki şey var: Sonuç aynı oldu. Fransa'ya dönüyorum, falan filan. Ama embesilin teki olmasaydım (bu ikincisi) yanımda o her zamanki imgeyi götürürdüm, şu aptal kızın anısını, öte yandan da onu içimde kirli hissedebilirdim. İmge sonsuza kadar kirli kalacak ama onun kendisi kirlenmedi ve bunu bildiğim halde elimden bir şey gelmiyor. Leke benim üzerimde çünkü böylesine açıklıkla düşünülmeye kendini açan bütün bu olayları kanımdan söküp atamıyorum; aptal kız, salak gayrimemnun, Nicole küçük, salak tırtıl, dememin de bir faydası yok. Kanımda onu kirli hissediyorum, kanımda bir orospu; belki bunu da önceden tahmin etmiş ve sonunda kabullenmişti ama bu harika olurdu Tell. Sence gerçekten de onun bir orospu olduğunu hissedeceğimi tahmin etmiş midir, sence gerçekten de...? Unutma, hislerden söz ediyorum çünkü düşünülecek cins-

ten bir şey değil bu. Derinlerde ya da başka bir yerde. Zavallı diye düşününce orospu hissine kapılıyorum, demek cehennem üstün geliyor. Böyle bir şey yapmak istememişti o, Tell, sadece beni soğutmak istemişti çünkü kendi başıma onu terk edemiyordum, onu rahat bırakmayı bir türlü öğrenemiyordum, Vercingetorix heykeline ve yeni bir hayata, başka kadınlara, kırmızı evlerden önceki gibi olan bir şeylere başlayamıyordum. Sence gerçekten de onu öldüreceğimi düşünmüş müdür? Öyle beyazdı ki yüzü, Ben Webster'ın en iyi şarkısı "Body and Soul"du ama dinlemediler, yolun solunda. Sana bütün her şeyi açıklamam lazım, Tell,

bir gece önce sinemaya gitmiştik, birbirimizi uzun uzun okşayarak, ağır ağır sevişmiştik.

Elleri

yok değil, onun elleri değil

sadece benim ellerim

benim ağzım

dostça bir bekleyişti, o, uysal bir cevap

sadece bir cevap

ve bana yetmişti bu kadarı fazla bile gelmişti

Bu da yalan, kimin kirli olduğunu sakın unutma Tell,

o da biliyordu ve yalan söyleyemiyordu, nasıl yalan söylenir bilmez, bana hemen anlattı, otel odasına girdi ve bana Mar, Austin'le yattım dedi ve bana bakmadan çizimlerini toplamaya başladı ve doğru söylediğini anladım ve her şeyi anladım ve kimin ve neden suçlanması gerektiğini anladım ve yine kırmızı evler geldi gözümün önüne ve Juan geldi kendimi yatağın ayakucunda bir kusmuk gibi gördüm ve o anda hâlâ masumca tasarlamış gibiydi dayanma haddini aşana kadar izlenmiş gibi o anda bir kristal gibi hareketi reddi sessiz gözyaşları çizimleri dosyaya dosyayı bavula koyması elbiselerini bavula koyması o anda çıkıp gitmek istemesi

Tell

beli, ellerim belinde, sorular, neden, neden, söyle neden, kusmuğun konuşuyor, zavallı embesil

uykusuzluk haplar bembeyaz yüzü bu bar kestane ağacı korku Vercingetorix

Eğer otele gidersem bu sefer onu öldürürüm
kuşlarla kirlenmiş kestane ağacı şuramı acıtıyor,
Tell, siz kadınlar
orospu hepiniz kuşlarla hepiniz orospu ve ben bir erkeğim Tell
öfkesiyle cinsini kurtaran gerçek bir erkek
yazık yazı yazık zavallı yazı yazık
içindeki orospuyla sapa sağlam bir erkek
orospu yüzünden erkek
ve yalnız onun sayesinde
ve orospu demek orospu demek orospu
sanırım çünkü saçma.

Polanco haklıydı ama kısmen: Onlar biner binmez motor kanoya öyle büyük bir ivme kazandırmıştı ki bütün sıradan dümen kullanma teknikleri teknenin yeni hızı karşısında etkisiz kalmış, kendi bildiği istikamette giden tekne, Polanco, Calac ve paredrosumu gölcüğün bataklık bir bölümüne savurmuştu.

Ayakkabılarını mahveden suyun mu yoksa ellerini çizen sazların mı daha beter olduğu konusunda tam bir karara varamadan çamur içinde yürüyen kazazedeler gölcüğün ortasındaki bir adaya ulaştılar ve orada, kuru zemine teşrif etmiş bulunan Boniface Perteuil'ün kızının yaktığı ağıtları ziyadesiyle dinleme şerefine nail oldular; erkekler kanoyu denerken çıkan gürültü patırtı arasında kız, hemen yardım istemeye niyetli olduğunu bildirdi.

"Hep böyle konuşur; takmayın," dedi Polanco alçakgönüllülükle. "Ne motormuş ama."

Adanın yüzölçümü tam olarak iki metrekareydi, bu yüzden de paredrosum ve Calac, Polanco'nun bu denizcilik heyecanını paylaşmaktan çok uzaktı, buna rağmen, aslında öğleden sonra saat dört güneşi ve heyecana mahal vermeden yaktıkları Gitanes durumu kurtarıyordu. Boniface Perteuil'ün kızı kurtulma planlarını sayıp dökmeyi bitirdikten sonra, onları işlerliğe sokma kararı alması mümkündü ancak hepsi de biraz zaman alacaktı çünkü gölcükte, karaya vuran kanodan başka kano yoktu, yine de bitki okulunun öğrencilerinin Boniface Perteuil'ün gözetimi altında düğün çiçek-

leri ve petunyaları şaşırtmaktan vazgeçip de tahtalardan bir sal inşa etmelerini ümit edebilirlerdi. Bütün bunların olmasını beklerlerken kazazedelerin ayakkabılarını kurutacak ve Londra'da geçirdikleri günleri hatırlayacak bolca vakti olmuştu; özellikle de Müfettiş Carruthers'i, bu şahsiyet meşum kazaya uğradıkları bu Latin taşrası Seine-et-Oise'da son derece gerçek dışı görünüyordu ama Bolton Oteli'nin küf kokusuna ve uğursuzca peşlerinden geldiği kafelere gayet iyi gidiyordu. Hikâye Calac ve Polanco'nun canını pek sıkmamıştı ama paredrosum Müfettiş Carruthers'in müdahalesine gücenmişti, şaşılacak şey, arkadaşlarından biri ciddi bir işe bulaştı mı kendini hemen soyutlama eğiliminde olan biriydi. Paredrosum Calac'ın tahminine göre, bir Maya elyazmasından araklanmış bir üslupla ikide bir, Müfettiş Carruthers'in Bedford Bulvarı'ndaki Bolton Oteli'nin on dört numaralı odasının kapısını çalışını anlatırdı; tam o sırada Austin Marrast'la Fransızca çalışmakta ve Polanco da Boniface Perteuil tarafından bir gaflet anında kendisine hibe edilen çim biçme makinesinin motorunun kanoya ağır gelip gelmeyeceğini ölçmek için minyatür bir makara sistemi kurmaktadır. Paredrosumun anlatımı şu minval üzredir: İnce bir şahsiyetti, karalar giymiş ve ince bir şahsiyetti, şemsiyeli. Müfettiş Carruthers şemsiyeli bir şahsiyetti, ince ve karalar giyinmişti. Genelde kapı çaldığında açmamak en iyisidir çünkü kapının arkasında şemsiyeli ve ince bir şahsiyet bulunabilir, karalar giymiş Müfettiş Carruthers.

"Hop, ben de ordaydım," dedi Polanco sıkıntıyla. "Calac yoktu belki ama olup bitenleri ezbere biliyor. Boş yere dil dökme kardeşim."

"Hiddetle doluyor içim," diye sürdürdü konuşmasını paredrosum kılını bile kıpırdatmadan, "Scotland Yard böyle bir şahsiyetin kendini temsil etmesine nasıl izin verir? Küf ve büro kokan bir şahsiyet, şemsiyeli, ince, karalar giyinmiş, bize o bozuk para bozması gözlerle bakan bir şahsiyet. Müfettiş Carruthers'in bozuk para bozması gözleri vardı. Müfettiş Carruthers bizi sınır dışı etmeye gelmemişti. Bizi sınır dışı etmeye hiç niyeti yoktu. Karalar giyinmiş ince şahsiyetler otel sakinleri ülkeyi kendi istekleriyle iki hafta içinde terk ederlerse memnun olurlar; kara giysiler giyerler ve şemsiye taşırlar, isimleri hemen hemen hep Carruthers'dir ve küf ve büro kokarlar. Bozuk para bozması gözleri vardır; otel oda-

larına ziyarette bulunurlar, özellikle de otelin on dört numaralı odasına. Kimseyi sınır dışı etmezler; karalar giyerler; oda sakinleri ülkeyi kendi iradeleriyle terk ederlerse memnun olurlar. Hemen hemen hepsinin adı Carruthers'dir, incedirler ve oda kapısının dışında olurlar. Ah, ama ona dedim ki..."

"Ona hiçbir şey demedin," diyerek sözünü kesti Calac. "Onunla Austin konuştu çünkü sadece o İngilizce biliyordu. Onun konuşması da bir işe yaramadı, bu kayalık çıkıntıda oluşumuz da bunun en iyi kanıtı. Aslına bakarsan bir adadan ötekine geçiyoruz ama adalar gitgide küçülüyor. Hayat böyle."

"Marrast gıkını bile çıkarmadı," dedi Polanco sitemle. "Bu gibi durumlarda öne çıkıp kollarını açar, vaziyeti sahiplenirsin, Dostoyevski'nin kitaplarında olduğu gibi. Sonunda Marrast'ın zaten gitmeyi planladığı ortaya çıktı, Arcueil belediyesinin tehdit telgraflarına bir servet dökmesi de cabası. Muşamba taşının önceden haber verilmeden kasabaya gönderildiğini ve kasaba büyüklerinin de taşın büyüklüğünü görünce kriz geçirdiklerini biliyor muydun?"

"Faturanın büyüklüğünü yani," dedi paredrosum. "Ama Marrast'ın ne suçu var, söyle? Masumca bir şaka yaptı, Harold Haroldson'ın kemikleşmiş âdetlerini kurcaladı. Scotland Yard'ın bizimle bir alıp veremediği yoktu, sadece paniğe kapıldılar, yani metafizik ve kutsal bir korku. Bizim daha büyük bir iş çevirebileceğimizi ve bunun sadece bir deneme olduğunu anladılar, şunun elektrikli tıraş makinesinin buradaki kanonun bir denemesi olması gibi. Şairlerin kapısının dışında hep bir Müfettiş Carruthers olacak, kardeşim. Şişko kızın sal filan getirdiği yok, vahşi doğanın ortasında sigarasız kalacağız."

"Küçük bir işaret ateşi yakalım," diye bir teklifte bulundu Polanco, "Calac'ın fanilasından da bayrak yaparız. Fanilasız yapamaz."

"Bazılarının aksine ben temizliğe inanırım," dedi Calac.

"Gömleğimin tenime değmesini severim," dedi Polanco. "Ruhumu serinletir. Ne hikâye ama! Sonunda her iş ters gitti. Motor bile bana ihanet etti. Teknenin boyuna göre biraz fazla güçlü olduğunu kabul ediyorum. Neden daha ağır bir gemi yapmama yardım etmiyorsunuz, kadırga gibi bir şey? Şişman sevgilimin günün birinde kanoya binmek isteyeceğini düşünmek tüylerimi diken diken

yapıyor. Düşünsenize, gölcüğün ortası en az bir buçuk metre var, boğulmak için yeter de artar bile. Bu işi kaybetmek istemiyorum, hem şişko sevgilimle de aram iyi, ama babası tiksinç bir madrabız."

"Sonunda," dedi paredrosum, "haklısın, her iş ters gitti, ama eğlenmedik diyemezsin."

Adada bulundukları kırk dakika boyunca arazinin imkânları bir kaç ufak değişime izin vermişti – yani, Polanco daha önce Calac'ın oturduğu kayaya geçmişti, Calac da paredrosumun ilk sığınağı olan taşlı bir çukura kaymıştı, paredrosumsa yere uzanmış; Etrüskler gibi tek dirseğine yaslanmıştı. Ne zaman kımıldasalar ayakkabıları, omuzları ve elleri birbirlerine değiyordu ve ada göletin ortasında bir kaide gibi yükseldiğinden, anakaradaki gözlemciler, kazazedelerin yaşam alanlarını genişletmek için yaptıkları itmeleri, dürtmeleri ve diğer stratejik hareketleri gayet rahat izleyebilirlerdi. Ama kıyıda onları izleyecek kimse yoktu; Boniface Perteuil'ün kızını çok iyi tanıyan Polanco onun deliler gibi lale tarhları arasında koşarak bir kurtarma ekibi oluşturmak için bitki okulunun öğrencilerini arayışını görür gibi olmuştu.

"Bence gitmekle iyi ettik," dedi paredrosum. "Tam bir kadın istilası başgöstermişti, hem üçü de her zamanki gibi kafayı yemişlerdi. Tell ne halt etmeye Londra'ya geldi söylesenize? Lufthansa'dan şişe dizilmiş ringa balığı gibi indi. Gözlerime inanamadım! Ya Celia'ya ne demeli, morgdan kaçmış gibiydi; öteki daha da beter, hoş bir varoluşçu sıçramanın ortasındaydı, cüceleri ve salatasının yarısını pantolonuma dökmesi, damn it."

"İngilizceniz bayağı ilerlemiş," dedi Polanco, cümlenin sadece sonunu duymuştu.

"Artık akıcı konuşuyoruz," dedi Calac. "Kafayı yemişler mi dedin? Kabul etmelisin ki West End'deki hayatımızda bu kadar kibirli, daha doğrusu insafsız olmanı gerektirecek bir şey yoktu. Oh dear."

Müthiş İngilizceleriyle bir müddet daha konuştuktan sonra Polanco'nun canı sıkıldı ve sigaralarla mal varlığının envanterini tutmayı önerdi. Düğün çiçeği tarhlarının yakınından, Boniface Perteuil'ün Roma usulü aşılamayı öğrettiği taraftan bağrışlar duyulmuştu ama kurtarma ekibi ortalıkta görünmüyordu. Üç kazazede-

nin toplam yirmi yedi sigarası olduğu ortaya çıkmıştı ama on iki tanesi ıslak olduğundan bu rakam pek fazla sayılmazdı, ayrıca erzaktan eser yoktu. İki mendil, bir tarak ve bir çakı bütün mal varlıklarıydı, bir de on dört kutu kibrit, Polanco'nun her şeyi toptan alma manyaklığı yüzünden. Kurtarma ekibinin geç geleceğini tahmin eden ve muson mevsiminin başlayacağından korkan paredrosum, bütün mal varlığının kayalık koninin içindeki bir oyuğa saklanmasını önerdi; koşulların gerektirdiği sıkı denetimin sorumluluğunu üstlenecek bir vekilharç veya levazım memuru tayin etmek için kura çektiler.

"Sen görevlisin," dediler Calac ve Polanco bir ağızdan, yerlerinde rahattılar ve kamu hizmeti yapacak halleri yoktu.

"Bence bu hiç de nizami olmadı," dedi paredrosum, "ama çoğunluğun isteğine boyun eğiyorum. Sigaralarla kibritleri verin. Çakını da ver. Herkesin saati kendinde kalsın, kurma meselesi var."

"Kaptan Cook'u hatırlatıyor," dedi Calac samimi bir hayranlıkla.

"Bougainville'i hatırlatıyor," dedi Polanco. "Bir iki hafta yurtdışında kaldın mı bütün milliyetçilik hislerini unutuyorsun. Fransa'da mı yaşıyorsun yoksa başka yerde mi?"

"Dur bir dakika," dedi Calac. "Eğer milliyetçi takılıyorsan, onu sözde Arjantinli Amirallerle, Brown ve Bouchard'la kıyaslayalım mesela, gördüğün gibi değişen bir şey yok."

"Geceleyin biri nöbet tutsa iyi olur," dedi paredrosum. "Ya şişko kız kurtarma harekâtını bir ayda kotarırsa, o gergedandan da bu beklenir, ya gece gelmeye kalkışırlarsa, o zaman bir işaret ateşi yakıp kimin geldiğini sormak lazım."

"Gergedan sana benzer," dedi Polanco, alınmıştı.

"Saygı ve disiplini elden bırakmayalım," diye buyurdu paredrosum. "Beni lider seçtiniz, gerektiği gibi katlanın şimdi."

Bunu takiben gergedanlar, Arjantinli amiraller, hiyerarşi ve benzeri konularda hararetli bir tartışma başgösterdi; konuşma ara ara sigaralarla kibritlerin eşit olarak dağıtılması sırasında bölünüyordu. Taş yığınının üzerine uzanmış olan Calac yarım kulakla onları dinlerken bir yandan da Londra'da geçen günleri hüzünle anarak uyukluyordu: Paris'e giden trenin penceresinde Nicole'ün yüzünü son görüşü, müzede tango söylemenin ya da ruh sağlığı açısından seyahate çıkmanın faydalarını ima etmenin sonuçları.

Marrast'ın seni huzur içinde terk etmesini sağlayacak bir yol arıyorduysan, neden lavtacı, Nicole, müzedeki o iğrenç divanda yanında oturan bendim oysa? Seni uzaklara götürmeyi teklif etmiştim, sana başka gökler altında hava aldırmayı, sana nefes aldırmayı teklif etmiştim; yani nasıl olur da bunu... Ey biçare, ey dertli, onun o kocaman mavi gözlerinden bile daha net her şey. Benimle o kadar kolay olmazdı, sen de bunu biliyordun. Lavtacıya yaptığın gibi beni defedemezdin başından. Birkaç aylık ya da birkaç yıllık bir geleceğe bağlamak demek olurdu bu kendini ve diğeri kadar berbat bir gelecek, diğeri kadar sabırlı ve acıya dayanıklı yeni bir Marrast istemiyordun, bu yüzden de Austin'i seçtin, gelgeç bir şey, yalnız kalabilmek için bir bahane. Sanki o küçük, çilli suratlı Celia gelir gelmez bütün lavtaların coşkulu bir İspanyol dansı çalmaya başlayacağını sezmiştin; Austin'in ergenlik sıkıntılarından, saatlerce otelinin kapısında beklemekten, Polanco'nun omzunda inlemekten, daha *-ir* alan fiilleri bitirmeden Marrast'ı öldürmek istemekten birdenbire kurtulacağını biliyordun sanki. Aslında o kadar da kötü değilim... Evet, insan bazı şeyler yaşıyor, hatta başkalarına yakın olmak için başka biri olmayı bile öğreniyor. Sonuçta iyi yaptın. Bana teşekkür etmemeliydin, gerek yoktu, çünkü sonra yine herkes için üzülmeye başladın, çünkü sen kimseyi incitmek istememiştin. Farkında olmadan, sadece azıcık tango mırıldanarak sana bir fikir vermek bana yetmişti. Bu sigara çok acı. Garanti bana ıslaklardan verdiler. İkisi bir dalavere çeviriyor. İş yamyamlığa döküldüğünde kontrolü ele almalıyım.

Calac gözlerini kıstı çünkü iyice uyku bastırmıştı, çünkü o malum kazazede alışkanlığıyla sigarasını hiç ağzından çıkarmadan acı filtresine kadar içmişti, çünkü Tell bavulları istasyona taşımak için telefonla yardım istedikten sonra gördüğü Nicole'ü solan ışıkta, hayalinde daha iyi canlandırabiliyordu; Victoria İstasyonu'nun barında kahve içen Nicole, feribota giden trenin penceresindeki Nicole (*"Nous irons à Paris toutes les deux,"* diye şakımıştı Tell yarı beline kadar sarkıp görevlilerin ödünü koparark), bir anlığına avcunda uyuyan ölgün parmaklarını ona uzatan Nicole. "Hepiniz bana çok iyi davrandınız," demişti Calac'a sanki bir önemi varmış gibi, çılgın Danimarkalı ağzına bir avuç şeker atmıştı çünkü Calac, Nicole'e veda etmek için istasyona gelirken önceden söz verdiği

gibi bir kutu şeker getirmekten hüzünlü, ironik bir keyif almıştı ama tabii hepsini çılgın Danimarkalı tek başına yiyecekti, Nicole gözlerini kapatıp alnını cama dayayacak ve İngiltere manzarasını geçip giderken dalgın dalgın Tell'i dinleyecekti, muhtemelen yelkovankuşları ve morslardan söz eden Tell'i. Böylece bir kez daha herhangi bir müdahale...

"Bu gölette gelgit var!" dedi paredrosum yerinden fırlayarak. Paçası ve ayakkabısı ıslanmıştı. "Su yükseliyor, kibritlerimiz ıslanacak!"

Polanco, paredrosumun bir gaflet anında ayağını suya soktuğunu düşünme eğilimindeydi, ama işi garantiye almak için suyun kıyısına bir çakıl taşı koydu ve üçü birlikte soluk bile almadan beklemeye başladılar. Su hemencecik taşı örttü, aynı zamanda Calac'ın Londra'da olup bitenleri daha rahat hatırlamak için uzattığı ayağını da ıslattı; Calac bir küfür savurarak taş yığının tepesine tırmandı, orada duracak yer vardı. Oradan karadakilere bağırması bazı çelişkili sonuçlar yarattı çünkü bir sürü küçük öğrenci kara lale tarhlarının bittiği yerde birdenbire ortaya çıktılar ve kazazedeleri görünce orada apışıp kaldılar, bu esnada bacakları yeni kıllanmaya başlamış olan bir başka öğrenci düğün çiçeği tarhlarının bitiminde belirdi ve küçük öğrenciler şaşkınlık ve beklentiyle göletin kenarına oturdukları anda ellerini kalçasına dayayıp çılgın bir kahkaha kriziyle yere kapaklandı öyle ki bir gören olsa bağıra bağıra ağladığını düşünebilirdi; sonra küçüklere tehditkâr bir hareket yaptı ve hepsi geldikleri gibi hızla ortadan kayboldular.

"Çocukluk çağına gereğinden fazla önem veriyorlar," diye homurdandı Calac. Diğer kazazedelerin taş yığını için ona meydan okuyacağı anı düşündükçe için için titriyordu. "Senin şişko sevgilin bir köşede salam tıkınıyordur şimdi, bizim başımıza gelen felaketi de çoktan unutmuştur, kahretsin. En iyisi kıyıya kadar yürüyüp köyün kahvesinde üstümüzü başımızı kurutmak; yanlış hatırlamıyorsam romları olacaktı, deniz kazalarına bire birdir."

"Sen delisin," dedi Polanco hiddetle. "Buradan karaya en az altmış metre var. Oraya kadar yürüyemeyiz. Suyılanları, sülükler, sualtı çukurları olabilir. Bu adam beni Kaptan Cousteau sanıyor."

"Senin suçun," dedi paredrosum. "Bizim çiçekler arasında rahatımız iyiydi ama olmadı, gelip illa bizi de şu meşhur türbinine bu-

laştırdın. Sonra da korkunç gelgitlere sahne olan bu göle düştük, hayatımda böyle şey duymadım. Bahriyeye mektup yazalım bari. Belki de bizi kara listeden çıkarırlar, günün birinde Chancery Lane'de Marrast'la gittiğimiz o bara tekrar gidebiliriz belki."

"Londra'ya gitmek beni ırgalamıyor artık," dedi Calac.

"Haklısın çok nemli. Ama madem lafı açıldı mabedimizin kadınların işgaline uğraması sana da tuhaf gelmemiş miydi? Nicole'ü bir yana bırakalım. O sayılmaz, zaten cücelerden filan suratını bile göremiyorduk. Sonra diğer ikisi de birdenbire damlayıverdi, hem de Müfettiş Carruthers'den topu topu üç gün sonra, hayatımızı kararttılar; bir tarafta gitmeye hazırlananlar, bir tarafta gitmemizi isteyen. Söylesene hayat mı bu?"

"Aslına bakılırsa," dedi Polanco, "Tell gelmekte haklıydı. En azından Nicole'ü toparladı ve o bomba etkisiyle onu çukurdan çekip çıkardı. Chelsea'de habire söylüyorduk ya, hiçbirimizden bebek bakıcısı olmazdı."

"Bence de. Peki ötekine ne diyeceksin? Londra'ya ne halt etmeye gelmiş? Kumpas gibi bir şeydi kardeşim. Kozmik köpekler gibi hepsi tepemize indiler."

"Ah, Celia," dedi paredrosum lakayt bir tavırla. "Onun yaşında insanın ne yapacağı belli olmaz. Bizim için gelmedi, sadece alışkanlıktan derdini dökmek için geldi. Ona ne olduğunu merak ediyorsan lavtacıya sor, en iyi o bilir. Söylesene. Şu gördüğümü sen de görüyor musun yoksa bu gibi durumlarda sıkça raslandığı üzre serap mı görmeye başladım?"

"Böyle memeler hiçbir seraba sığmaz," dedi Calac. "Şişman kız bu, Stanley'nin safarisi gibi."

"Demedim mi?" (Polanco galeyana gelmişti.) "Zezette'm benim!"

"Ona mahrem isimler takacağına, kız fikrini değiştirmeden ben Dr. Livingstone'um diye bağırsan daha iyi olur," dedi paredrosum. "Vay, yanında iple fıçı gibi bir şey de var, esaslı bir kurtarma olacak. Help! Help!"

"Onun İngilizce bilmediğinin farkında değil misin?" dedi Polanco. "Şu fedakârlığı gör de anla. Bütün öğrencileri yanında getirmiş. Çok duygulandım."

"Bırak da şu taş yığının üzerine çıkayım," dedi paredrosum

Calac'a yumuşak bir sesle.

"Sadece bir kişilik yer var," dedi Calac.

"Çoraplarım ıslanıyor."

"Burada üşütebilirsin. Serin bir rüzgâr çıktı."

Doğal olarak bu yeni vaziyet ciddi bir fikir teatisine yol açmıştı; bu esnada kıyıda Boniface Perteuil'ün kızı, etrafında öğrenciler, aceleyle alet edevatı toparlıyordu, öyle heyecanlıydı ki pratik yöntemler uygulayamayacağı belliydi. Karadan ve adadan gelen komutların karışıp kurtarma operasyonunu tehlikeye düşürmesini istemeyen kazazedeler metanetli bir kayıtsızlıkla kendi meselelerini konuşmaya başladılar. Müfettiş Carruthers'in ziyaretinden sonra aldıkları karardan söz ederek marjinal bir göndermeyle konuşmayı başlattı Polanco; Marrast, Nicole ve Tell böyle küttedenek gittikten sonra Celia'ya destek olunmasına ve Londra'da tek başına bırakılmamasına karar verilmişti. Austin'in birikmişlerinin meyveleri ve iki lavtayla onlara katılmasının (Celia'nın mahçup, gelgeç gülümsemesiyle ödüllendirilmişti bu) yarattığı ilk şaşkınlıktan ve Austin'in açıktan açığa trende, iki lavtası, Celia ve kendisi için bir yer arama manevrasından sonra üç müstakbel kazazede grubun ruh sağlığı ve morali açısından bu durumun çok faydalı olduğunu anlayıp ona arka çıkmışlardı, çünkü Chelsea Köprüsü ile feribot bekledikleri Dunkirk kafesi arasında Austin'de meydana gelen değişiklik öyle barizdi ki sadece hava ya da rakım değişikliğine yorulamazdı, ayrıca Londra'ya yedi dakika mesafedeki Oak Ridge İstasyonu'ndan itibaren Celia'da da kendini belli eden benzeri emareler de cabasıydı, hem bu durum Marrast'ın harika öğrencisi Austin'in kendini Fransızca gayet iyi ifade etmeye başlamasıyla da çakışıyordu, öyle ki âdeta dediklerinin bir manası var gibiydi. Bu sayede feribota biraz daha salim kafayla binmişlerdi; kusma zamanı geldiğinde, yani bindikten hemen sonra Calac hoş bir şefkat duygusuyla Austin'in Celia'yı parmaklıklara götürdüğünü tesbit etti, onu paltosuna sarmıştı, bir an alnını tutmuş, burnunu mendille silmiş ve karada içtiği limonlu çayı Neptün'e kurban etmesine yardım etmişti. Sıvıyla birlikte bütün irade de akıp gitmişti, Celia şımartılmaya razı oldu ve Austin'in nefes alma tavsiyelerine kulak kabarttı. Austin gitgide daha iyi Fransızca konuşuyordu, öyle ki birden kendini İngilizce konuşur, Celia da kendini, dalgınlığının

yardımıyla, lisede gördüğü dersleri hatırlar buldu. Neticede olağanüstü bir güneş lanetli Kanalın üzerinden sekip sevgiyle ikisini sarmaladı. Deniz tutmasıyla harcanacak bir ikindi değildi. İngiliz tepeleri ufukta kaybolmaktaydı; ne Austin ne de Celia kendilerini karşı tarafta neyin beklediğini bilmiyorlardı, ama her ne ise birlikte göğüs gerecekleri gitgide daha belli oluyordu. Austin hızla Parsifal'den Galahad'a dönüşmüştü, Celia limonlu çayının son yudumunu da deniz tanrılarına bırakmış, onu parmaklıkların bu tarafında tutan kolun ve ona daha güzel günlerde Byrd'ün suitlerini ve Purcell'in villanellalarını vaat eden o sesin koruyuculuğunu hissediyordu.

"Umarım şişko kız kurtarma gemisinin kaptanlığını yapmaya kalkmaz," diye fısıldadı paredrosum Calac'a, "bir kere teknede ondan bize yer kalmaz, ikincisi daha şu yaptıkları sala veya tekneye biner binmez alet doğrudan dibi boylar."

"O kadar salak değildir herhalde," dedi Calac. "Bütün çocuklar tekneye binmek isteyecek, bence esas mesele bu, hem teknenin bir pruvası filan da yok, gör bak bu ayrıntı ne karışıklıklar çıkaracak."

Polanco şefkatle Boniface Perteuil'ün kızına bakıyordu; yolun ortasında kamışlara takılmış olan kanoyu çekmek için kurtarma gemisini kullanmasını bağırarak teklif etmişti bile. Olaylardan ve Polanco'nun bilimsel fanatizminden bezmiş olan Calac içini geçirerek ruhuna kazınmakta olan taş yığınının üzerinde biraz kımıldandı; onun bir anlık dalgınlığı paredrosumun yığının üzerine atlayıp siyah lale tarhlarına bakan tarafı işgal etmesine yetmişti. Calac tabyasını korumaya yeltenmedi, ne de olsa durumu pek fena sayılmazdı, hem paredrosumun paçasından da sular damlıyordu – taş olsa dayanmazdı. Sular amansızca yükseliyordu; bunun farkında olmayan tek kişi Polanco'ydu, kendini Boniface Perteuil'ün kızının halen sürdürmekte olduğu hazırlıkları izlemeye kaptırmıştı. Victor Hugo'nun kahramanının başına geldiği gibi su kalçasına kadar yükselmişti ve çok geçmeden beline ulaşacaktı.

"Bari tütün ve kibrit stoklarımızı kurtaralım," dedi paredrosum Calac'a. "Denizcilerin başarı kaydedeceğinden şüpheliyim. Şu anda tek yaptıkları bizim halimize gülmek. Levazımı yığının üzerine koyalım, tahminen bu bize üç gün üç gece yeter. Yarım saat içinde su şu herifin ağzı seviyesine ulaşacak. Zavallı Polanco!"

"Zavallı kardeşim," dedi Calac. Polanco onlara büyük bir öfkeyle bakarak suyun etkisiyle daralan kemerini gevşetti. Akşamüstü güneşi, göleti dev bir aynaya dönüştürüyordu ve bu şiirsel değişimin hipnotik özellikleri kazazedelere giderek artan bir rehavet vermekteydi, seraplara ve Morganalara meyilliydiler zaten, hele hele paredrosum; vaziyetinden faydalanarak sigara içmeye başladı, bir yandan da Tell'in Londra felaketinin ortasına düşüşünü gözünde canlandırıyordu, hem süratli hem de hassas tavırlarını, kimseye söylemeden gelişini, telefon edip açlıktan öldüğünü ve Gresham Oteli'nde onları beklediğini söylemesini, paredrosum bu havadisi iyi karşılamıştı, hatta Nicole'e baktığımda Tell'in bunu neden yaptığını anlamıştım bile; Nicole hâlâ uyuşuk uyuşuk odada dolanıyor, giysilerini, çizim dosyalarını, eski gazeteleri topluyor, hepsini bavula koyuyor ve düzenlemek için dışarı çıkarıyor ama sonunda yine bavula koymaya uğraşıyordu boş yere. Hiçbir şey söylemeden karşılamıştı beni, Marrast'tan haberleri aldığımın farkındaydı. Bir elinde pijamaları, ötekinde kalemler yanıma gelmiş, onları elinden atıp bana sarılmış ve uzun bir süre titredikten sonra Marrast'ın bana mektup yazıp yazmadığını, telefonla aşağıdan kahve isteyip isteyemeyeceğimi sorup yeniden odada aşağı yukarı gidip gelmeye başlamıştı, ısrarla eşyalarını topluyordu ya da birdenbire her şeyi unutup pencereye gidiyor veya arkasını dönüp koltuğa oturuyordu. Nicole Marrast'ın ne zaman gittiğini hatırlamıyordu – muhtemelen pazartesi, çünkü o gün çarşambaydı, ya da cumartesi öğleden sonra. Her neyse, ilaçların etkisiyle bütün gün uyumuş sonra kahve içmeye ve eşyalarını toplamaya başlamıştı ama bu esnada paredrosum ve Polanco Marrast'ın çoktan Fransa'ya vardığını bilmelerine rağmen saf ayaklarına yatıp ikide bir onu yoklamaya geldiklerinden ve üstüne üstlük onu cüceler ve masal karakterleriyle dolu saçmasapan müzikallere götürdüklerinden ne kadar zaman geçtiğini tayin etmek iyice zorlaşmıştı, zaten artık Tell orada olduğuna göre sorun yoktu, hem Marrast'ın gitmeden önce masanın üzerine bıraktığı on iki pound ve on dört şilin hâlâ duruyordu ve bu para odanın ücretini ödemek, soda ve kahve ısmarlamak için yetiyordu da artıyordu bile. Marrast hoşçakal demeden gitmiş çünkü Nicole aldığı haplar yüzünden uykudaymış, sonra Nicole de gitmeye yeltenmiş ama bacakları ona ihanet etmiş ve bütün gün yatakta yatmak zo-

runda kalmış, zaman zaman kalkıp odadâ gezinmeye, eşyalarını bavula yerleştirmeye çalışıyormuş ve bir ara kapı çalınmış, gelen tabii ki Austin'miş. Kapının aralığından çekingenlikle bana baktı, gülümsemeye ve olan biteni bildiğini göstermeye çalıştı çünkü paredrosum ya da Calac ona Marrast'ın beni bir başıma bıraktığını ve onun da beni görmeye gelebileceğini söylemişti herhalde, ne de olsa gelmek gerekirdi, bu onun vazifesiydi, çünkü sırf mecburiyetten geldiğini anlamak için yüzüne bakmak yeterliydi, kapanmayan bavul, arada bir Polanco ya da paredrosum, temiz havlu ters bir bakış ve hesapla gelen Bayan Griffith, hiçbir şey anlamadan çekip giden Austin, belki de korkan ya da birdenbire kendisinin o anda çok lüzumsuz olduğunu, hatta Bayan Griffith'den ve bavula sığmayan bir sürü şeyden bile daha lüzumsuz olduğunu kavrayan Austin, sonra bavulun üzerine bir cimnastikçi gibi sıçrayıp gayet güzel kapatan ve ondan başka kimsenin atamayacağı o kahkahayı atan Tell.

"Önce sıcak bir banyo," dedi Tell, "sonra da dışarı çıkacağız. Londra'ya bu berbat duvar kâğıdına bakmak için gelmedim."

Nicole pijamasının çıkarılmasına, ılık su dolu bir küvete sokulmaya, saçlarının yıkanıp, sırtının sabunlanmasına direnmedi hiç. Tell'in kahkahâları ve pek de ahlâklı sayılamayacak anatomik ve hijyenik gözlemleri eşlik ediyordu bu fasla. Kurulanmaya, kolonyayla ovulmaya ve giydirilmeye boyun eğdi, sakar sakar Tell'e yardım ediyordu, onu yanında hissetmekten mutluydu, er ya da geç yapmak zorunda olduğu şeyleri yapmadan önce bir süre daha yanında birisinin olması hoştu. Sonra Shaftesbury Bulvarı'nda neredeyse keyifle çay içmişler, Tell de o sırada hemen o gece gidilebilecek bir gösteri aramıştı, masrafları Tatarlar karşılayacaktı tabii. Buluşma saatini, akşam yemeğini ve tiyatroyu ayarlamak için onlara telefon ettiğinde, onlar yani o lüzumsuz üçlü hastacığın bakıma ihtiyacı olduğunu bile fark etmeyip ortalıkta salak salak dolanmaktayken kendisinin tam zamanında gelip duruma müdahale ettiğini ve buna karşılık yapacakları masrafın devede kulak kaldığını söylemeden edemedi. Nicole çayını içmiş, Tell'in Viyana'dan getirdiği muhtemelen hayali hikâyeleri dinleyerek ekmeğini yemiş ve Juan hakkında tek soru bile sormamıştı, belki de bunun nedeni Tell'in, tedavinin bir parçası olarak ikide birde Juan'dan söz etme-

yi görev edinmiş oluşuydu; Juan'dan öyle söz ediyordu ki onu ulaşılabilir hatta zararsız kılıyordu, ikisine de aynı ölçüde uzak olan biri gibi, hem leziz bir et yemeği ve şarapla başlayan akşam yemeğinden sonra Tatarlarla yapılan fikir teatisinde de bunun hiç de yanlış sayılmayacağı ortaya çıkmıştı.

"Aman Tanrım!" dedi Polanco. "İşte aradığımız şey!"

Mavi iş tulumu ve koskoca bir hortumla aniden ortaya çıkan Boniface Perteuil kurtarma faaliyetini sekteye uğratmış gibiydi; öğrencilerin çoğu, özellikle de küçükler hemen düğünçiçekleri ve sarı lalelerin arasına kaçıştılar, ama şişman kıza sadık olan daha büyük öğrenciler tam bir St. Bernard köpeği havasına büründüler ki bu halleri Calac ve paredrosumda kuşku uyandırdı. Babasının yanına koşan şişko kız adaya doğru ellerini ateşli ateşli sallayarak durumu babasına açıklamaya girişti. Gün batımının durgunluğunda Boniface Perteuil'ün sesi âdeta doğaüstü bir netlikle çınladı.

"Boğulsun pezevenk!"

"Baba!" diye bağırdı şişko kız.

"Arkadaşları da boğulsun! Burada işleri yok! Sen de kes sesini. Ben ne dediğimi biliyorum. 1914 savaşında boşuna savaşmadım, *ben!* İki kere yaralandım, *ben!* Kahramanlık madalyası aldım, *ben!* On altı kışında, dur bakiyim, on yediydi galiba.... Sen sesini kes. On altıydı, bütün kış Somme'daki mevzilerde o soğukta, ne soğuktu ama, beni bulduklarında her yerim donmuştu, neredeyse kolumu bacağımı keseceklerdi. Kes sesini. Çalışan bir adamım *ben.* Bu varoluşçuların benim işimle kafa bulup, öğrencilerimi yoldan çıkarmasına göz yumacak değilim. Herkes iş başına! Yirmi Roma aşısı yapmayana yemek yok!"

"ILO sözleşmesini çiğniyor bu adam," dedi Calac Boniface Perteuil'ün duymamasına özen göstererek.

"Madrabızlığın lüzumu yok bayım," dedi Polanco. "Farkında değilsiniz ama bu bizim son şansımız. Eğer şişko kız benden soğursa işimiz bitti; kıyıya kadar sudan yürüyerek gideriz, bu da tam bir rezalet olur."

"Kanomu mahvettiler!" diye kükredi Boniface Perteuil, kızının faydadan çok zararı dokunan kaçamak sözleri karşısında. *"Ça alors!"*

"Görüyor musun?" dedi Polanco Calac'a. "Kendi rızasıyla bana verdiği kanoyu mahvetmekle suçluyor beni. Tanıklarım var. Kurtlar delik deşik etmiş dediğini gayet iyi hatırlıyorum, yine de ona teşekkür etmiştim, ne de olsa yaptığı bir jestti."

"O kano yedi bin frank ediyor!" diye haykırdı Boniface Perteuil. "Onları hemen buraya getir! Ya kanomun parasını verirler ya da ben onları polise veririm. Burası Fransa, onların o vahşilerle dolu ülkesi değil! Yabancıları işe almamak için iyi bir ders oldu bu!"

"Kapa çeneni, iğrenç yabancı düşmanı," dedi paredrosum dostça bir sesle. "Şansın varmış ayaklarımı ıslatmak istemiyorum, yoksa oraya gelip boynunu öyle bir burardım ki dilin kıçından çıkardı, genç hanım kusura bakmasın. Bu sabah, akşam yemeğine teşrifimizi kutlamak için getirdiğimiz üç şişe şarabı da bir başlarına mideye indirirler artık, benim elim kolum bağlı ya. Kalıbımı basarım."

"Biraz saygılı davran," dedi Polanco. "O benim kız arkadaşımın babası, hem sırf orospu çocuğu gibi davranıyor diye zavallı yaşlı bir adama hakaret etmeye hakkın yok."

"Onları buraya getirin," diye bağırıyordu Boniface Perteuil. Onu öperek sakinleştirmeye çalışan kızını itiyordu bir yandan da, öğrencilerin keyfi yerindeydi.

"Tehlike yok, görürsünüz sala binmeyecek," dedi Calac kehanet savurur gibi. "İşte, operasyon yoluna girdi. Çocukların seferi. Bin franga iddiaya girerim daha yola çıkmadan batacaklar."

"Keşke," dedi paredrosum burnundan soluyarak. "Eğer öğrenciler boğulursa UNESCO'dan aldığı ödeneği kaybeder."

"Burda rahatımız iyiydi aslında," dedi Calac hüzünle. "Küçük krallığımızda üçümüz başbaşa, insanın kapmadan edemediği şu İngiliz âdetleriyle. Bir süre yetecek tütünümüz, kibritimiz vardı ve üç kişiydik, çarpıcı bir sayı."

"Manevraya bir bak," dedi paredrosum, "kaçırılacak şey değil."

Kıyıdan ayrılmayı başaramayan bitki okulu öğrencileri gölete açılıp adaya kadar olan yedi metrelik mesafeyi katedebilmek için büyük gayret sarfediyorlardı. Adadaysa kazazedeler, Boniface Perteuil'ün canı burnunda sessizliğine ve kızının gözü yaşlı utancına saygı göstererek sigara içiyorlar ve manevraları sanki kurtarılacak başka biri varmış gibi seyrediyorlardı. Salın orta yerinde, bir amiral gibi dikilen kıllı bacaklı çocuk, Movietone Haberlerinde gördü-

ğü Oxford-Cambridge kürek yarışlarından öğrendiği bir ritimle emirler yağdırıyordu. Birkaç dakika öncesine kadar tahta parçası, süpürge ve çapa olan küreklerini kuşanmış, muhtelif yaşlarda on sekiz öğrenci salın dört bir yanına yığılmış aynı anda kürek çekiyorlardı, bu da salı durmadan döndürmekten ve biraz biraz batırmaktan başka bir işe yaramıyordu. Paredrosumla Calac salın ne kadar gittikten sonra batacağına dair iddiaya tutuşmuşlardı bile; kendini kaptırmış olan Polanco olaylarla kendisi arasına ahlâki bir mesafe koymuş ve anılara dalmayı tercih etmişti. Bütün bunlar pervanenin gücünün yanlış hesaplanmasından kaynaklanmıştı, çünkü hesaplar Londra'da otel odasında denenen minyatür modelin yanlış verilerine dayandırılmıştı. "Tam bir trajedi," diye düşünüyordu Polanco. "Şişman sevgilim benimle babası arasında bir seçim yapmak zorunda kalacak, bu da lapanın ne kadar önemli olduğunun kanıtı: Zarlar Londra'da atılmıştı ve ancak ilerleyerek geri çekilebilirsin." Saldaki mürettebat da aynen bunu yapmakta ve bu işe pek şaşmaktaydı çünkü bitmez tükenmez daireler çizdikten sonra sal iki buçuk metre kadar ilerlemişti, bu da kazazedelerin sahiline ulaşmalarına yarı yoldan biraz daha fazla mesafe var demekti.

"Bak," dedi paredrosum Calac'a, "bir bu eksikti, tabii eğer bütün susuz kalmış kazazedeler gibi serap görmüyorsam."

Bir kolunu bir yel değirmeni gibi çeviren Feuille Morte'yi elinden tutan Marrast düğünçiçeklerinin arasından çıkmış şaşkın şaşkın trajik sahneyi seyrediyordu. Onu kasabanın kafesindeki şarap partilerinden tanıyan Boniface Perteuil'ün kızı, meseleyi anlatmak için yanına koştu, bu sırada kimbilir neden sal, Boniface Perteuil'ün savurduğu küfürler ve bacağı kıllı öğrencinin kesik kesik komutları eşliğinde geri geri gitmeye başlamıştı.

"N'aber?" dedi Marrast, macerayı yarım kulakla dinlemişti. "Sizi almaya geldim, çünkü Arceuil'ün önde gelenleri ve diğer eblehlerinden gına geldi, ben de hem bir şeyler içeriz hem de sizi yarınki açılışa çağırırım diye düşündüm, saat beşte."

"İyi ettin," dedi paredrosum alayla. "Zaten açılışı biliyorduk; şayet bizi vaktinde kurtarırlarsa grup halinde gelmeyi planlıyoruz ama pek ümidim yok."

"Neden yürümüyorsunuz?" diye sordu Marrast.

"Bisbis bisbis," dedi Feuille Morte, irkilmişti.

"Bak işte, o senden daha iyi biliyor bu işleri," dedi paredrosum. "Gelgit yüzünden bir ayağım ıslandı ama öteki gayet kuru, bence simetriyle savaşmak lazım. Bizi bir süre idare edecek kadar tütünümüz var, hem burası o kadar da kötü değil. Şu ikisine sor."

"Ya, evet," dediler Calac ve Polanco, kurtarma operasyonundan ve Boniface Perteuil'ün kızının felaketin nasıl meydana geldiğini Feuille Morte'ye anlatırken takındığı ciddi yüz ifadesinden büyük keyif alıyorlardı. Ne yazık ki, ölüm kalım meselesi bile olsa, Marrast'ın kıyıya gidip sol ayağını bir kanca gibi kullanarak salı kıyıya çekmesini engelleyemezlerdi, bu sırada Boniface Perteuil de bir kartal çevikliğiyle, çivili botunu uzatıp palamarı sağlamlamış ve çocuklar olabildiğince büyük bir hızla kuyruk sokumunun altından geçerlerken her yöne tokatlar savurmaya başlamıştı; çocuklar kürreklerini dimdik tutarak düğünçiçeği ve lale tarhları arasına kaçışıyorlardı. Kıllı bacaklı kaptan son anda, Boniface Perteuil'ün eli tam da yumruk şeklini aldığı anda sıvıştı; kaptan tam zamanında eğilmiş yumruk da Marrast'a yakın geçmişti ama o vakarla böyle bir şey olmamış gibi davrandı ve Feuille Morte'yle şişko kızın feryatları arasında sala atladı. Nihayet karaya döndüklerinde Boniface Perteuil'ün Polanco'nun o anda işten kovulduğunu ilanıyla ve şişko kızın ciğer delen hıçkırıklarıyla karşılandılar; Feuille Morte kızı avutmaya uğraşırken kazazedeler ve Marrast sessiz ve onurlu, rengârenk laleler arasından kasaba barının yolunu tuttular, kurulanmak ve heykelin açılışını konuşmak için.

Anlatmanın ne faydası vardı? Sadece gerekli olması bile ne kadar faydasız olduğunu göstermeye yetecekti. Hélène'e hiçbir şey anlatamazdım; olsa olsa ona olan bitenin bir özetini yapardım, aynı terane, şahmeran malikânesinden, Polidor Lokantası'ndaki geceden, Monsieur Ochs'dan, Frau Marta'dan söz ederdim, sanki Tell'in jestini bu şekilde anlayabilirmiş gibi, Tell'in aklına bile gelmeyen o şeyi, hiçbirimizin aklına bile gelmeyen, ama yine de kendiliğinden olagelen bir sürü şeyden sonra meydana gelen o şeyi anlayabilirmiş gibi. Tell gittikten sonra gelmişti Hélène'in mektubu Viyana'ya; bavulumu topluyor ve Tell'in saç fırçasıyla başladığı son romanı unuttuğunu keşfediyordum tam. Onu Londra'da Tatar-

larla cebelleşirken hayal ediyordum ki senin Tell'e yazdığın mektubu getirdiler bana, ben de birbirimize gelen bütün mektupları açtığımız gibi açtım onu ve tekrar tramvay yolcuları abandılar üzerime, çoktan geride kalan o köşede indiğini görüp de sana ulaşmak için umutsuzca çırpınışım abandı ve mektubunun bütün bunlardan söz etmemesine, hatta Tell'in sana gönderdiği bebekten söz etmesine rağmen hâlâ o tramvaydaydım ve tam sana dokunacakken senin köşede indiğini görmenin ve sana ulaşamamanın, her zamanki gibi çok geç kalmanın acılı mesafesinde. Bir şeyleri anlatmaya çalışmak anlamsız olacaktı, bir tek şey mümkündü, Paris'e sana gelmek ve yapabileceğim bir şeydi bu. Avusturya havayolları, öğleden sonra iki, gelip seni görmek, bilmiyorum, seni tekrar görmek ve düşündüğün gibi olmadığını anlamanı ummak, o paketin sana yollanmasının ve bebeği yere düşürüp kıran sakarlığın ardında benim olmadığını anlamanı ummak. (Ama sızlanmıyordun. Tell'e anlattığın öyküde ironik bir mesafe vardı, benim adım bir kez olsun geçmiyordu.) Yine de bütün olanlar beni ilgilendiriyordu ve seni de ilgilendiriyordu, bizdi, ama sanki dışımızda gibi, kimbilir ne zaman başlamış olan bir dizi gelişme, belki yüzyıllarca önce Blutgasse'de ya da noel arifesinde Polidor Lokantası'nda, küçük bekçi kulübesinde Monsieur Ochs'la yapılan bir sohbette, Panthéon yakınlarında sigara içerken, şahmeran malikânesine bakıp, Saint-Martin kanalını ve bluzuna taktığın küçük broşu düşünerek ve seni acıyla severek sigara içerken beyhude çözmeye çalıştığım o sis pıhtılarının dayatmasına teslim olan Tell'in bir kaprisinde.

Ama mektup gelmişti ve Juan'ın anlatması gerekecekti, faydasız da olsa gülünç de olsa her zamanki gibi soğuk bir hoşçakal gülümsemesi ve çabucak uzatılıp çekilen kuru bir elle de son bulacak olsa anlatması gerekecekti. Üç viskinin verdiği sahte bir rahatlıkla ve her zamanki iniş törenleriyle vardı Orly'ye. Hélène muhtemelen hastanedeydi, belki de eve geç gelirdi. Hatta Paris'te bile olmayabilirdi. Kimbilir kaç defa arabasına atlayıp ücra bir yerde haftalarca kalmış, kimseye yazmamış, adres de yollamamış, sonra birden bire *Cluny*'de boy gösterip masaya Provence'den alınma bir kutu şeker ya da Tell ve paredrosunun bayıldığı zevksiz kartlar fırlatmıştı? Juan havaalanından hastaneyi aradı. Hélène daha ilk çalışta telefonu açmış ve hiç şaşırmamıştı. Akşam kafede. Yok, kafe

olmaz. Onu arabayla alıp eve, başka bir kafeye ya da yemeğe götürebilirdi.

"Teşekkürler," dedi Hélène. "Çıkmadan önce bir iki saat dinlensem iyi olur."

"Lütfen," dedi Juan. "Eğer seninle hemen konuşmak istiyorsam, senin de tahmin ettiğin bir nedeni var."

"Aceleye gerek yok," dedi Hélène. "Başka zaman konuşuruz."

"Hayır, bugün, şimdi. Bunun için geldim. Havaalanından arıyorum. Altıda seni hastaneden alırım. İlk defa senden bir şey rica ediyorum."

"Tamam," dedi Hélène. "Kusura bakma. Kabalık yapmak istemedim. Çok yorgunum."

"Saçmalama," dedi Juan ve daha önceleri de Hélène'in küçük lütufları –Saint-Martin kanalı boyunca bir yürüyüş, kafede otururken sadece ona yönelmiş bir gülümseme– karşısında duyduğu buruk sevinçle telefonu kapadı. Beş buçukta (dairesinde bir saat kadar huzursuzca uyumuş, gerekmediği halde yıkanmış ve tıraş olmuş, bu sırada biraz müzik dinleyip viski içmişti) arabasını garajdan çıkarıp hiçbir şey düşünmeden, söyleyecek tek kelime bile hazırlamadan yola koyuldu, en baştan, her şeyin, Hélène'in de her zamanki gibi olacağı fikrine teslim olmuştu. Ona kapıyı açtığında eldivenli elini uzatıp çantasından sigara çıkarmak için hemen geri çekti. Juan hiç sesini çıkarmadı hatta ona bakmadı bile. Nehrin sol yakasına boş yollardan gidebilmek için elinden geleni yaptı ama o saatlerde Paris'te boş yer bulmak olanaksızdı; Hélène'in mahallesine gitmeleri uzun sürdü, az konuştular ve sadece diğerlerinden söz ettiler – Londra'daki Tatarlar, Feuille Morte grip olmuştu, Marrast geri dönmüştü, paredrosum İskoçyalı ve dev pandalı kartlar gönderiyordu.

"İstersen köşedeki kafeye gidelim," dedi Juan arabayı park ederken.

"Tamam, olur," dedi Hélène ona bakmadan. "Yok, istersen yukarı çıkalım."

"Kibarlıktan davet etme beni," dedi Juan. "Hiçbirimiz daha önce senin evine gelmedik. Diğerlerinden farkı olmayan bir zevk ya da hak bu."

"Çıkalım," diye tekrarladı Hélène ve önden yürümeye başladı.

Austin Latin Mahallesinde fazlaca esnemeye maruz kalmadan lavta çalabileceği bir *boîte*'de iş bulana kadar Polanco evinde kalmalarına izin vermişti. Austin'e karşı duyduğu kızgınlığı gizleyemeyen Calac bu işe karşı çıkmıştı ama Polanco insancıl güdülerle hareket ettiğini söyleyerek bir iki hafta onunla kalmak için izin isteyince Calac da bütün bu fedakârlıkların lavtacı için değil Celia için yapıldığını kabul etmişti.

"Austin'in bir kadının gerçekte ne olduğunu anlamasının zamanı geldi," demişti Polanco. "Zavallının şimdiye kadar şansı hiç yaver gitmemiş, önce Duc d'Aumale, sonra Londra'da ona yüklenen şu erkek arı işlevi, seni sıkmamak için diğer ayrıntılardan söz etmeyeceğim."

"Cehenneme git," cevabını vermişti Calac kısaca, kötü anılara panzehir olsun diye bir kitap yazmaya başlamıştı o sıralarda.

Polanco'nun umduğu gibi, Austin korkuyla ve geceleri kaplayan bir endişeyle, aşkı ve Celia'nın çok sevdiği tuzlu bademlerin çıtırtısını bulmuştu; Celia da o malum törenleri, fısıltıyla konuşulan o yeni dili bulmuştu, yaşama başlamaları gerektiğini tamamen unutarak, sırtüstü yere yatıp, zaman zaman bir güvercin ayağının ya da bir bulut gölgesinin göründüğü çatı penceresine bakarak. Kararsızlıkla bluzunun düğmelerini açmaya başlayan Celia'nın: "Arkanı dön bana bakmanı istemiyorum," diye mırıldandığı o ilk ikindiyi çoktan geride bırakmışlardı. Uzakta soyunmuştum, elbise dolabının aralık kapılarından birinin arkasına saklanarak; yanına döndüğümde Celia'nın örtünün altındaki gövdesinin hatlarını gördüm, halıda bir parça güneş ışığı vardı, ayakucunun bronz parmaklıklarının üzerinde yüzer gibi görünen bir çorap. Bütün bunların mümkün olduğuna inanamadan bir an durakladım, sırtıma bir sabahlık almıştım, sonra yatağın kenarına diz çöktüm ve örtüyü ağır ağır kaldırdım; Celia'nın saçları göründü, yastığa yapışmış profili, kapalı gözleri, boynu ve omuzları, ağır ağır sudan çıkan bir çocuk tanrıça gibiydi örtü inerken gizem, çatı penceresindeki güneş lekeleri altında mavi pembe bir gölgeye dönüştü, çizgi çizgi beliren bir Bonnard bedeni örtüyü açan elimin altında, örtüyü fırlatıp atma-

mak için direnerek, daha önce kimse tarafından görülmemiş olan o gizemi açığa çıkaran elimin altında, sırtın başlangıcı, çaprazlanmış kolların pek örtemediği göğüsler, ince bel, kalçasının başlangıcındaki ben, teni ikiye ayıran ve koruyucu kalçalar arasında kaybolan o gölge hattı, dizlerin arkasındaki gerginlik ve tekrar o tanıdık baldırlar, korunan bölgeden sonra gelen günlük, sıradan bölge, yatağın en derin yerinde uyuyan midillilere benzeyen bilekler ve ayaklar. Hem doğal olan hem de korku veren kımıltısızlığını bozmayı başaramadan Celia'nın üzerine eğildim ve o yumuşak dağlar coğrafyasına yakından baktım. Herhalde çok uzun sürmüştür. Belki insan gözlerini kapayınca zaman değişir. Önce büyük bir sessizlik oldu, yere düşen bir ayakkabı, gıcırdayan bir dolap kapağı, bir yakınlık, sonra örtünün ağır ağır aşağı çekildiğini hissettim ve an be an Austin'in gövdesinin ağırlığını gövdemde duymayı bekledim, dönüp ona sarılmak için ve bana iyi davranmasını, sabırlı olmasını söylemek için ama örtü indikçe indi ve ben korkmaya başladım. Başka bir görüntü geldi tekrar gözlerimin önüne, neredeyse bağıracaktım ama aptalcaydı, aptalca olduğunu biliyordum ve birdenbire dönüp ona gülümsemeyi tercih ederdim ama onu öyle görmek istemiyordum, yatağın kenarında duran çıplak bir heykel gibi, örtü indirilirken bekledim, ta ki ben de kendimi çıplak hissedene kadar ve daha fazla dayanamayarak doğrulup ona döndüm ve Austin bir sabahlığa sarınmış, yere diz çökmüş bana bakıyordu, ben de sarınmak için örtüye uzandım ama onu kenara atmıştı ve dosdoğru bana bakıyordu ve elleri göğüslerime uzanmıştı, gün batımı, loş bir çatı penceresi, merdivendeki ayak sesleri, dolabın gıcırtısı, zaman, bademler, çukulata, gece, bardaktaki su, çatı penceresi, yıldız, sıcak, kolonya, utanç, pipo, çarşaf, dön, böyle, yorgun, bir ses duydun mu? ört üstümü, birisi kapıyı çalıyor, bırak beni, susuzluk, fırtınalı bir deniz gibi kokuyorsun, pipo tütünü gibi, küçük bir çocukken beni kepek suyuyla yıkarlardı, küçük bir kızken bana Lala derlerdi, yağmur mu yağıyor? buran kumral, aptal, üşüdüm, bana öyle bakma, üstümü tekrar ört, bademler, sana bu parfümü kim verdi?, Tell galiba, lütfen biraz daha ört üstümü, peki korkmuş muydun, onun için mi o kadar sessizdin?, evet, sonra anlatırım, kusura bakma, korkacağını düşünmemiştim, sadece bekliyorsun sanmıştım, tabii ki bekliyordum, seni bekliyordum.

"Biliyor musun beklediğimiz için mutluyum," dedi Austin. "Anlatması zor, kendimi... bilmem ki, küçük bir ada üzerinde uçan bir deniz kuşu gibi hissettim; adaya inmeden bütün ömrümü öyle havada geçirmek isterdim, peki sen gül, salak, ben olabildiğince iyi anlatıyorum, hem ömür boyu öyle kalmak istediğim de doğru değildi, tabii ki istemezdim, sonrası olmasa, bana sarılıp ağlaman yani, hiç anlamı olmazdı."

"Suss," dedi Celia ağzını kapatarak. "Koca aptal."

"Sakar, aptal, yetersiz, kaypak, hepsi yanlış."

"Sakar sensin. Şuraya bak."

"Bu gayet mantıklı."

"Çünkü kabak senin başına patlamayacak."

"Terasa ben götürürüm," dedi Austin kahramanca.

"Badem alsana," dedi Celia.

O ana kadar her şey orta karar acı verici ve zor olmuştu ama bir kattan diğerine geçerken durup tekrar kalkıyor gibi olan ve titreyen asansöre bindiğimizde Hélène'in yakınlığı iyice dayanılmaz oldu. Onu yeni bir reddediliş gibi hissediyordum, gövdesi bana değmek zorunda olduğu için daha da zordu katlanmak. Kafasını neredeyse çevirmeden: "Daha önce buraya gelmediğinden emin misin?" dedi.

Anlamayan gözlerle ona baktım, ama o çoktan kapıyı açıp hole girmişti bile. Anahtarı çevirip bana bakmadan karanlıkta kaybolmuştu. Kapıda bir an durakladım, içeri davet edilmeyi bekledim ama Hélène çoktan bir odaya girip ışığını yakmıştı bile. Düşündüklerim birkaç kelimeye sığardı; birkaç kelimeyle düşünülebilirdi: "Orada bekliyordu," ama bu kelimelerin Hélène'le alakası yoktu. Sesini duydum ve üzerimden bir şey çıkardım, herhalde korkuydu bu ve kapıyı kapatıp paltomu asacak bir yer aradım. Işıkları yanan oturma odasında Hélène, üzerinde bardaklar ve şişeler duran bir sehpanın yanında bekliyordu; bana bakmadan sehpanın üzerine bir kül tablası koydu, bana koltuğu işaret etti ve kendisi de başka bir koltuğa oturdu; o sigarasını çoktan yakmıştı.

"Evet, tabii eminim," dedi Juan. "Buraya hiç gelmediğimi ikimiz de gayet iyi biliyoruz. Hatta kusura bakma ama, şimdi bile gelmiş sayılmam."

Ancak bu sözden sonra Hélène gözlerinin içine baktı ve ona bir bardak uzattı. Juan, onun kendi bardağını doldurmasını beklemeden, kadeh tokuşturma mecburiyetine aldırmadan viskisini içmeye başladı.

"Kusura bakma," dedi Hélène. "Çok yorgunum, birkaç gündür hiç kendimde değilim. Tabii ki buraya hiç gelmedin. Neden öyle dedim bilmiyorum."

"Aslında hoşuma gitmesi gerekirdi. Malum iltifat mekanizmaları, sanki bir özlemi ifade etmişsin gibi. Ama başka bir şey hissettim, şey gibi... Ama sana fobilerimi anlatmaya gelmedim. Tell bana mektubunu okuttu. Ona gelen bütün mektupları okutur bana, babasından ve eski sevgililerinden gelenleri bile. Yani canını sıkma."

"Gizlilik dereceli bir mektup değildi zaten," dedi Hélène.

"Şunu bilmeni istiyorum: Bebek Tell'indi, ona ben verdim. Oyun gibi bir şeydi çünkü ona daha önce bu bebeklerle ilgili bir hikâye anlatmıştım. Onu sana neden gönderdiğini hiç anlayamadım, kendisi de pek anlamış değil ama bana söylediğinde şaşırmadım. Sadece bu işlem iki değişik zamanda meydana geliyordu sanki. O bana yaptığını anlatırken, Tell'e verebildiğim her şeyi aslında sana vermekte olduğumu fark ettim."

Hélène elini uzatıp mektup açacağının yerini değiştirdi.

"Ama artık önemi yok," dedi Juan. "Yine de Tell'in o bebeği ben istedim diye yollamadığını bilmeni istiyorum –yazmak ya da bir fırsatını beklemek yerine gelmemin nedeni de bu. Kusurlarımı herkesten daha iyi bilirsin, sanma ki beceriksizlik en kötüsü. Tell de ben de bebeğin içinde ne olduğunu bilmiyorduk."

"Elbette," dedi Hélène. "Bana bunu söylemen çok saçma. Hayatım boyunca onu kırmayabilirdim. Bellki de günün birinde dünyadaki bütün bebeklerin içlerinin böyle şeylerle dolu olduğu anlaşılacak."

Ama öyle değildi ve Juan ona neden öyle olmadığını açıklayabilirdi; Monsieur Ochs'un desteyi karıştırmasını kader bilen birisi için Tell'e verdiği hediyenin esprili hatta erotik bir yanı olduğunu da açıklayabilirdi; açıklamanın en kötü tarafıysa, her zamanki gibi, yapıldıkça, yapan insan için ikinci bir açıklamaya dönüşmesiydi; bu da görünürdeki açıklamayı sıfırlıyor ya da saptırıyordu, çünkü

tek yapması gereken, Hélène'e aslında Tell'e verdiği bütün hediyelerin ona verildiğini anlatmaktı (bunu da açıklamasına başlamadan yapmıştı, söylediğinin, o anda sahiden açıklığa kavuşturmak istediği şeyin perspektifini tümüyle değiştireceğinin farkına varmadan) bu sayede Tell'in kaprisinin, Monsieur Ochs'un bebeğinin gerçekte gitmeye yazgılı olduğu kişiye gitmesini sağlayan gizemli ve inatçı bir ikâmenin doğrulanması olduğunu fark edebilmişti. Hélène'e öyle geliyordu ki Juan, bebeğin gerçek tabiatını önceden hissetmişti çünkü onun nereden geldiğini biliyordu ve görünürde bebeği Tell'e vermenin ironik hazzıyla yetinse de bir şekilde o hediyeyi aslında çoktan Hélène'e vermişti. Bebek ve içindekiler hep Hélène içindi baştan beri, ama tabii eğer Tell'in aklına esip de bebeği ona yollamasaydı bebek asla Hélène'e ulaşmayacaktı ve bu yüzden de bütün tesadüflere, olanaksızlıklara ve bilgisizliğe rağmen ve onların ötesinde aradaki yol iğrenç bir biçimde dümdüzdü ve ondan Hélène'e gidiyordu ve korkunç bir şeye dönüşen bu hareketi yapmanın kesinlikle aklına bile gelmediğini anlatmaya çalışırken bir şey Hélène'e Viyana'dan gelen porselen ve kara bukleli bumerangı tekrar yüzüne fırlatıyordu Juan'ın, olanlardan kendisi sorumluydu, bir kaprisin çifte yazgısı ve bir yere düşüş. Neden Hélène'in yanı sıra birinin daha onu dairede beklediğini hissettiğini, neden kapıda durakladığını anlar gibi olmuştu, şehirde bir yerlere girmeden önce duraklar gibi, sonradan mecburen gireceğini bilse de, kapıyı da arkasından çekerek.

Badem ve çukulata bitmişti; çatı penceresine hafiften yağmur yağıyordu ve Celia buruşuk bir çarşafa sarınmış, sanki uzaklardaymış gibi Austin'in sesini dinleyerek uyukluyordu; mutluluk denen o bitkinliğe yenik düşmüştü. Sadece, ara ara başka bir şey kamçısını indiriyordu, sanki o mülayim, tekdüze bırakılmışlıkta bir şeyler parçalara ayrılıyormuş gibi; Austin'in sesiyle üstü bir süre örtülen küçücük bir yarık, hem çok da geç olmalıydı, nerede yiyeceklerine karar vermeleri gerekiyordu ve Austin ısrarla düşünmesini istiyordu, bir düşün, senin hakkında ne biliyordum? sonra eğilip onu öpüyor ve soruyu tekrarlıyordu, sahi senin hakkında ne biliyordum? Yüzün, kolların, bileklerin, gülüşün, feribotta durmadan kusman,

başka bir şey bilmiyordum. Saçmalama, demişti Celia, gözleri kapalı, ama o ısrar etmişti, bir düşün çünkü bu ciddi bir şey, çok önemli, boynundan dizlerine kadar o büyük gizem, gövdenden söz ediyorum, göğüslerin mesela, bluzuna verdikleri şekilden başka ne biliyordum ki, anladın mı, düşündüğümden daha küçükler, ama bundan çok daha ciddi bir şey var: Sen de başka gözlerin seni ilk kez göreceklerini, yani olduğun gibi göreceklerini, üst tarafını ya da alt tarafını değil tamamını göreceklerini fark etmiş olmalısın, sokaklarda gördüğümüz kadınların o bölünmüş dünyasındaki parçaları elimle tepeden tırnağa birleştirebiliyorum artık, işte böyle. Rahat dur, demişti Celia, ama faydası yoktu. Austin bilmek istiyordu; onun gövdesine daha önce kimin böyle baktığını bilmek istiyordu ve Celia, mutluluğun yerini bu sefer o ince yarığa bıraktığını hissederek bir an durakladı, sonra beklenen şeyi söyledi –hiç kimse, şey bir tek doktor, Nice'de tatile gittiğinde onunla kalan oda arkadaşı. Ama o şekilde değil tabii. O şekilde değil, diye tekrarladı Austin, o şekilde değil tabii işte bu yüzden gövdeni bizim yarattığımız gibi yeni baştan yaratmanın ne demek olduğunu anlaman lazım, ikimizin yaptığı gibi, sen sırtın dönük görülmeyi bekliyordun, ben ağır ağır örtüyü indirirken senin doğuşunu izliyordum, senin adına sahip, senin sesinle konuşan bu şeyin doğuşunu. Doktor, doktor ne görmüş olabilir ki? Evet, bir bakıma benden daha fazlasını görmüş olabilir, yani dokunup, anlayıp, teşhis koymuş olabilir ama o sen değildin. Sen de gövdeler içinde bir gövdeydin sadece, bir perşembe günü beş buçukta doktorun muayenehanesinde sekiz numara, plevra iltihabı. Bademcik iltihabıydı, demişti Celia, iki yıl önce de apandistim iltihaplandı. Annen mesela, küçükken seni ondan daha iyi kimse tanıyamaz, bu gayet aşikâr, ama o zaman da sen sen değildin. Sadece bu gün, bu odada sen sensin. Annen de sayılmaz. Elleriyle temizledi seni, teninin her kıvrımını bilirdi ve bir çocuğa yapılması gereken her şeyi yaptı sana, belki hiç bakmadan, benim, senle benim şimdi yaptığımız gibi seni bu dünyaya sunmadan. Kendini beğenmiş, demişti Celia, kendini tekrar uykusunu getiren o sese bırakmıştı. Kadınlar da bekâret deyip dururlar, demişti Austin. Annen ya da doktorun gibi tanımlarlar onu; bilmezler ki sadece bir türlü bekâretin önemi vardır, ilk gerçek bakıştan hemen önce gelen ve ondan sonra kaybolan bekâret,

işte tam o anda bir el bir örtüyü kaldırıp sonunda yapbozun parçalarını bir araya getirir. Yani, ilk başta sana öyle baktım, sen huzursuzlanıp ertelenmesini isteyene kadar; seni dinlemememin ve sana acımamamın tek nedeni o anda zaten benim olmandı. Yapacağımız ya da yapmayacağımız hiçbir şey bunu değiştiremezdi. Kaba ve kötü davrandın, demişti Celia, onu omzundan öpüp yanına sokulmuştu ve Austin göbeğindeki sarışın tüylerle oynarken mucizeden söz etmişti, mucize bitmedi demişti, böyle şeyler söylemeyi seviyordu, yo bitmedi, demişti ısrarla, ağır ilerleyen, muhteşem bir şey bu ve daha uzun süre devam edecek çünkü senin gövdene her bakışımda keşfedecek daha çok şey olduğunu fark ediyorum, dahası seni öpüyorum ve sana dokunuyorum ve seni içime çekiyorum ve her şey yepyeni. Keşfedilmemiş vadilerle dolusun, eğreltili su yollarıyla, kertenkeleli ve mercanlı ağaçlarla. Ağaçta mercan olmaz, demişti Celia, beni utandırıyorsun, rahat dur, üşüdüm, bana örtüyü ver, utandı, üşüdüm, çok kötüsün. Ama Austin üzerine eğilmiş, başını göğüslerinin arasına koymuştu, bırak sana bakayım, bırak sana gerçekten sahip olayım, gövden mutlu ve senin o iyi-aile-kızı vicdanın her ne kadar kabul etmese de gövden bunun farkında; gerçek ışığı tanımamış olmak hangi noktada tenin doğasına aykırı ve katlanılmaz bir hal aldı bir düşün, sadece banyodaki neonu tanımak, aynanın sahte, soğuk öpücüğünü, gövdeni eksik, yanlış ve cimrice, görebildiklerince gören gözlerini. Yani, külotunu çıkardığın anda bir yenisi bekliyordu sırasını, bir sutyen çıktı mı bir yenisi hapsediyordu o iki küçük, akıl almaz güvercini. Gri elbisenden sonra kırmızı elbisen, kottan sonra siyah etek, ayakkabılar, çoraplar, bluzlar... Gün yüzü görmüş müydü gövden? Çünkü güne karşıyız şimdi, ikimiz çırılçıplak birbirimize bakıyoruz, gerçek aynalar biziz, gerçek güneşli kumsallar. Şuranda, diye eklemişti Austin metaforlarından kendisi de biraz utanarak, belki de bilmediğin bir benin var, şuranda bir tane daha; o ikisi ve meme ucun bir ikiz kenar üçgen oluşturuyor, bilmem bunu biliyor muydun, gövdende bu benlerin olduğunu biliyor muydun bu geceden önce?

"Sen havuç kafalı ve tipsiz birisin ama," dedi Celia. "Artık neye benzediğini bilsen iyi olacak, tabii Nicole sana ayrıntısıyla anlatmadıysa."

"Yo, hayır," dedi Austin. "Sana daha önce de söyledim, o başka

bir şeydi, karşılıklı keşfedecek bir şeylerimiz yoktu onunla, olanları biliyorsun. Ondan söz etmeyelim artık, sen bana neye benzediğimi anlat, ben de kendimi tanımak istiyorum. Bir bakıma ben de bakirdim. Evet, gülme, ben de bakirdim ve sana söylediğim her şey ikimiz için de geçerli."

"Hımmm," dedi Celia.

"Bana neye benzediğimi anlat."

"Seni hiç beğenmiyorum. Hantalsın, çok kuvvetlisin, tütün kokuyorsun, canımı acıttın ve susadım."

"Bana bakman bana iyi geliyor," dedi Austin, "ama vücudumun göbekten aşağıda da devam ettiğini belirtmeden edemeyeceğim. Aşağılara kadar sürüyor gövdem. Dikkatle bakarsan bir sürü şey görebilirsin: Mesela dizler, sonra tatilde kaplıcaya gittiğimde köpeğin ısırdığı kalçamda kalan şu yara izi. Bak bana. Ben buradayım."

Celia dirseği üzerinde doğruldu. Gerinerek komodinin üzerindeki bardağa uzandı ve kana kana içti. Austin sıkıca sarıldı ona, eli sırtının derininde kayboldu; Celia dönüp yüzünü onun göğsüne gömdü ve sanki istemiyormuş gibi kasıldı, istemediği Austin değildi aslında ama birdenbire uzaklaştı, bir şey söyleyecek gibi oldu, sonra sustu, en derinlerine inen bu okşamayla titrerken geçmişteki yine bu aynı titremeyi hatırlayarak engellemeye çalıştı ve nerdeyse fısıltıyla: "Austin sana yalan söyledim," dedi, oysa yalan yoktu, bir doktordan söz etmişti, annesinden, onu gören ve değişik şekillerde dokunan insanlardan, aynı odada kaldığı bir sınıf arkadaşından ve bunlar yalan değildi ama her şeyi anlatmamak yalan söylemekse şayet, evet eksik anlatmakla yalan söylemişti ve mutluluğun ortasındaki o yarık açıldıkça açılıyor, onu Austin'den uzaklaştırıyordu. Austin onu dinlemiyor, okşayarak sırtüstü yatırmaya çalışıyordu ki anlar gibi oldu ve cılız bir sesle sorar gibi oldu ve iki gövde arasında koca bir yarık açarak ondan uzaklaştı, gözlerine bakarak beklemeye başladı. Çok sonra, karanlıkta, çocukça hıçkırıkların paramparça ettiği kelimelerle anlatabildi ona Hélène'i ve Austin örtüyü yavaşça indirip Celia'nın kımıltısız sırtına ilk bakanın, Celia'nın gövdesini çocukluktan ilk çekip alanın kendisi olmadığını anladı.

"Anlatabiliyor muyum," dedi Juan, "mektubunda beni suçlamıyordun, biliyorum, ama böylesi daha da kötü. Büyük bir yanlış anlama, bir hakaret filan olsa daha iyi. Tell bile, benden şüphelenmesen ona o mektubu yazmayacağını anlayabiliyordu."

"Şüphe filan değil," dedi Hélène. "Bunu anlatacak kelime yok. Bir nevi leke ya da kusmuk, belki. O lekenin nasıl oluştuğunu, oluştuğu zaman sana anlatmam gerekirdi, senin hiç alakan yok, sadece beni tanıyorsun. Konuşmak için gelmene çok sevindim. Senin böyle bir şey yapabileceğini hiç düşünmezdim."

"Leke ya da kusmuk dedin. Bu var olan bir şey ve hâlâ da var. Benim böyle bir şey yapabileceğimi düşünmedin belki ama mektubun beni suçluyor. En azından bana öyle geldi."

"Sanırım öyle," dedi Hélène bezgin bir sesle, "Seni olan bitenin dışında düşünemediğim için yazdım sanırım. Bunlar öyle kolay kolay anlaşılacak şeyler değil."

"You're telling me," diye mırıldandı Juan.

"Nasıl çözülecek bu çelişki? Hem senden şüphelenmiyorum, hem de başıma gelenlerden senin sorumlu olduğunu hissediyorum, oysa senin hiç alakan yok. Suç sanki..."

"Evet, ben de böyle bir şey hissettim. Sanki suç kendi başına o bebekle taşınmış gibi. Ama Hélène..."

"Öyle olsa," dedi Hélène, gözlerinin içine bakarak, "ikimizin de bununla hiç alakası yokmuş gibi görünürdü. Ama hiç de öyle değil, biz de bunu gayet iyi biliyoruz. Bizim başımıza geldi, başka insanların değil. Şu sözünü ettiğin suç, hani kendi başına..."

Juan, onun elleriyle yüzünü kapadığını gördü ve paniğimsi bir şeyle, korkunç, lüzumsuz bir şefkatle Hélène'in ağlayıp ağlamayacağını merak etti, o imkânsıza, Hélène'in gözyaşlarına şahit olabilecek miydi biri? Ama ellerini çektiğinde yüzü her zamanki gibiydi.

"Her neyse, madem sırf bunun için geldin, olması gerektiğinde ne olduğunu sana anlatmam lazım; belki de bir misyonun yerine getirildiği söylenebilir. Bütün bunlar sadece beni ilgilendiriyor. Tell'e yazdığım için ve senin canını sıktığım için üzgünüm. Beni bağışla."

Juan kararsızca elini uzatıp neredeyse çocuksu bir hareketle bir sigara almak için geri çekti.

"Nerede?"

"Şurda," dedi Hélène, dolabı göstererek. "Bazı geceler onu oradan çıkarıyorum. İstediğini yapabilirsin, benim için fark etmez."

Demek paket buydu ve Hélène bebeğin paketiyle birlikte tramvaydan inmişti, oysa onu o kalabalık tramvayda bırakmak ne kadar da kolay olurdu, açmadan herhangi bir yerde bırakmak, kırılmasına fırsat vermeden. Şimdi, onu ararken Juan paketin hâlâ Hélène'in parmaklarına asılı olduğunu hissediyordu ve şehirde ya da başka bir yerde Hélène'i bulduğunda bebek yine yanında olacaktı, şimdi dolapta durduğu gibi başka bir mobilyanın içinde duracaktı ya da hâlâ paketinde olacaktı. Pakette başka bir şeyin olabileceğini düşünmek anlamsız olacaktı, mesela bir anestezi çantası, ilaç, bir çift ayakkabı, tıpkı Hélène'le aynı köşede inebileceğini düşünmesinin anlamsız oluşu gibi, anlamsızdı ve hatta şimdi o umudun gizli bir anlamı olduğunu sezmeye başladığından daha da acıydı, sanki Hélène'i yakalamak ve onu o paketin ağırlığından kurtarmak, dışarıdan belirlenen o entrikalardan birini mat edip geride bırakacakmış gibi, sanki şehirde nihayet bir araya gelmek, kendi başına hareket eden o suçtan onları arındıracakmış gibi, lokantaların aynalarından ve halılara vuran fener ışıklarından yansıyan o suçtan; oysa böyle bu kadar yakın, birer sigara yakarken her şey anlamsız geliyordu, kibriti yakma hareketinin ötesinde hiçbir şey yoktu, bir an alevin üzerinden birbirine bakmak, bir el hareketiyle teşekkür etmek.

"Neden onu ortadan kaldırmadın?" diye sordu Juan ve sesi bir darbe şiddetiyle çarptı bana, oysa çok yumuşak konuştuğundan şüphem yoktu, ikimizin de kaybolduğu bir sessizlikten çıkıp gelmişti sesi, hiç olmadığı kadar erişilmezdi, belki de sebepler ve yollar konusunda ısrarlıydı, başka tarafa bakıyordu, sanki o da damarına batacak iğnenin acısını bekliyormuş gibi keskin ve kımıltısızdı profili. Belki de kalkıp dolabı açmasını engelleyebilirdim bir faydası olmadığını söyleyerek, zaten o da biliyordu faydası olmadığını, bir bakıma iğne çoktan girmişti damarına ve biz istemesek de ya da hiç işimize yaramayanı o bitmez tükenmez seçme özgürlüğümüzle durduramasak da her şey kendi akışını sürdürecekti. Sigarasını kül tablasına bırakan Juan gidip dolabı açtı. Bebek arkaya yaslanmış, gölgede, çıplak, havluların ve çarşafların arasında gülüm-

seyerek oturuyordu. Yanında elbiselerinin, ayakkabılarının ve şapkasının durduğu kutu vardı; sandal ağacı ve biraz da çuval bezi kokuyordu. Yarı karanlıkta, kalkık duran dizlerin kısmen gizlediği kırığı görmek zordu. Juan uzanıp bebeği dolabın aydınlık ön tarafına çekti; özenle katlanmış bir çarşaf bebeğin altında bir sedye ya da ameliyat masası gibi duruyordu. Çarşafın üzerinde gövde ikiye ayrıldı ve Juan, Hélène'in kırığı bir bantla bile tutturmamış olduğunu gördü, hafifçe çarşafın üzerine dökülen şeyi tekrar mühürlemeye uğraşmamıştı.

"Orada durması canımı sıkmıyor," dedi Hélène. "İstersen alabilirsin. Benim için fark etmez."

Juan dolabın kapağını öyle bir çarptı ki sehpanın üzerindekiler zangırdadı. Elleri omuzlarına yapışıp onu sarstığında bile kımıldamadı Hélène.

"Bunu yapmaya hakkın yok," dedi Juan. "Bunu bana tekrar yapmaya hakkın yok. Suçlu olsam da olmasam da onu sana ben yolladım. Orada duran benim aslında, intikamını benden alıyorsun. Dolabı her açışında, bebeği geceleyin her çıkarışında, yakından bakmak için bir fenerle yanına her gidişinde ya da onu koltuğunun altına sıkıştırıp her dolanışında bana bakıyorsun."

"Ama senden intikam almak için hiçbir nedenim yok, Juan," dedi Hélène.

Adını belki de ilk söyleyişiydi o gece. Cümlenin sonunda söylemişti. İsim öyle bir tonda öyle bir perdede söylenmişti ki başka bir durumda böyle söylenmesi olanaksızdı; aktardığı bilgi ötesinde bir şeyle yüklüydü ve Hélène bunun yasındaydı çünkü dudakları titriyordu ve hâlâ omuzlarına gömülü duran parmaklarından kurtulmaya uğraşıyordu ama Juan beni daha da fazla güç uygulayarak engelledi, neredeyse bağıracaktım, dudağımı ısırdım; sonunda anlayıp bir özür mırıldanarak beni aniden bıraktı ve arkasını döndü.

"Onu senin yüzünden saklamıyorum," dedim. "Şu anda bunu sana anlatmamın bir manası yok ama nedeni sen değilsin. Onu soyan da kıran da ben değildim."

"Özür dilerim," dedi Juan, hâlâ arkası dönüktü. "Ama şu anda sana inanmam çok güç. Fetişler ve böylesi sunaklar karşısında insan birinin içinde çürüyüp kaldığını hissediyor, hele o kişi sen olunca... Bana hep sitem ettin, bir şekilde hep benden öcünü aldın.

Biliyor musun paredrosum günün birinde bana ne dedi? Actaeon. Çok kültürlüdür, malum."

"Onu ben soymadım," dedi Hélène, sanki o duymamış gibi. "Bütün bunlar seninle doğrudan ilgisi olmayan bazı olaylarla ilgili. Ama yine de sen bu yüzden buradasın ve bir kez daha kullanıldığımızı düşünmemiz gerekiyor, kimbilir neden?"

"Açıklamak zorunda değilsin," dedi Juan, birden dönerek. "Bir işe yaramayacağını ben de biliyorum."

"Madem şu anda ikimiz de deliyiz sana delilik neymiş anlatayım: Ben seni öldürdüm Juan ve bütün bunlar seni öldürdüğüm gün oldu. Ölen sen değildin tabii, hem onu da ben öldürmemiştim, bebek ya da bu konuşma gibiydi, tam bir sorumlulukla veraseti alınmış bir şey. Otursana, bana bir viski ver, istiyorsan kendine de al. Bana koca bir bardak viski ver, sana anlatabilirim olanları, hem bana da iyi gelir, sonra istersen gidebilirsin, belki de gitseydin iyi olurdu ama önce bana bir viski ve bir sigara ver, Juan. Delilik bu ama sana çok benziyordu ve çıplaktı. Senden gençti ama senin gibi gülümsüyordu, saçları seninkiler gibiydi ve elimde öldü. Bir şey söyleme, dinle; şimdi bir şey söyleme."

İnanılmayacak kadar Hélène'in olan o ses nereden geliyordu? Onun o kısa soluklarını bu kadar yakında hissederken, böyle konuşanın o olduğuna inanmam olanaksızdı; benim adımı tekrarlıyordu ikide bir, kısa cümleler mırıldanıyordu, bana ölümümü anlatırken, o uzun, yasak gecesinin bir parçasını bana sunarken, iğneyi damarıma batırırken, bir çığlık gibi bastırılan ya da haykırılan cümleler. Bana anlatıyordu, benimle birlikte içki ve sigara içiyordu, bana her şeyi anlatıyordu ama onun için hiç anlamı yoktu, hiç olmamıştı, benim ölümüm gibi duran o ölüm anında başka bir şey doğmuştu, sonra bebek gelmişti ve birinin kanlı kale sipariş edebilmesi gibi ya da şahmeran kabartmalı bir malikâneye bakabilmesi gibi yere düşürmüştü biri onu, Hélène'in sesinde gitgide hıçkırığa benzemeye başlayan şeyleri bir araya getirmişti bu. Onu kaybettiğim o köşede onunla aynı anda inmeyi başarabilseydim belki de her şeyin bambaşka olacağını hissediyordum, çünkü belki de orada inebilsem kendimi çok çaresiz hissetmeyecektim ve Tell de bunu anlayıp ironik bir kaprisle bebeği yollamayacaktı. Aynı zamanda hiçbir şeyin değişmeyeceğini biliyordum çünkü Hélène ve benim şehirde

ya da başka bir yerde aynı köşede, beraber tramvaydan inemeyeceğimiz kesindi; her ne kadar daha önceleri bir iki samimi söz ya da Saint-Martin kanalı boyunca dostça bir yürüyüş karşısında yelkenleri suya indirmiş olsam da, bir yerlerde karşılaşmamız hâlâ mümkün değildi ve yeni sesinin, ikide bir isterik bir biçimde adımı söylemesinin, somut gözyaşlarına çözülen ağlamasının, yanaklarından süzülen o yansımayı çenesinde elinin tersiyle durdurmasının ve sonra yansımanın tekrar alev almasının benimle hiç alakası yoktu, hâlâ içten içe beni reddediyordu, Hélène'in başına gelebilecek en kötü şeyin, Hélène'in gözyaşları ve mutsuzluğunun uzak ve katlanılmaz şahidi yapıyordu beni. Bunu engellemeye çalışmam gerekirdi, onu yine o kibar mesafesine çekmem gerekirdi; ancak o şekilde, yenilgisine tanıklık etmem yüzünden beni bağışlayabilirdi günün birinde; aynı zamanda ifadesi mümkün olmayan bir keyfe bırakmıştım kendimi, hayatın o ayrıntılı olumsuzlamasından onu çekip çıkaran bir şeyin yükü altında ezildiğini ve çaresiz kaldığını hissediyordum, gözlerime baktığında onu ağlatan, kirlenmiş ve yaralanmış olmasına rağmen paketini sürükleyerek ve kelimelerle gözyaşlarının ılık çamuruna gömülerek konuşmayı sürdürmesini talep eden şey bu ağırlıktı. İkide bir ölen çocuktan söz ediyordu, ağır ağır sayıklarken beni onun yerine, onu benim yerime koyuyordu ve bu sayıklama onu bir hastanedeki o odaya bir karşımda yaptığı monoloğa getirip götürüyordu (Hélène huzursuzlukla yüzünü silip durmasın, rahat rahat ağlasın diye odanın ışıklarını kapamış, sadece köşedeki lambayı yanık bırakmıştım), zaman zaman sanki o sedyede yatan hasta bendim de o da benden söz ediyormuş gibiydi, sonra birden vaziyet değişiyor, sanki bir maskeyi çıkarır gibi gözyaşlarını silerek tekrar benimle konuşmaya başlıyor ve adımı yineleyip duruyordu ama bunun bir işe yaramayacağını biliyordum, maskesi hâlâ yüzündeydi, kendini ümitsizliğe teslim etmesinin nedeni ben değildim. İçinde hâlâ başka bir Hélène vardı, benim asla ulaşamayacağım o köşede bir başka Hélène tramvaydan iniyordu, az kalsın yakalayacaktım onu orada. İşte o Hélène, paketi taşıyan, karşımda boş yere ağlayan Hélène, kanlı kalenin anahtarını hep elinde bulunduracaktı; bana kalan yegâne, hüzünlü özgürlükse başka bir şey hayal etmekti, kafedeki konuşmalar sırasında paredrosum, Marrast ya da Tell tarafından koyutlanan bir sürü Hélène'den

birini seçmekti, onun frijit, tutucu, bencil ya da hınçlı olduğunu, babasının ya da daha beter bir şeyin kurbanı olduğunu, bilinmez bir avın celladı olduğunu hayal etmekti, Rue de Vaugirard'ın köşesinde nasıl da hissetmiştim bunu, İngiliz kızın boğazını arayan fenerin ışığında ve hiç umrumda olmamıştı çünkü onu seviyordum, çünkü arada bir göğsünde dolanan o küçük şahmeran, yeşil ışıltısıyla özetlemişti benim bitmez tükenmez köleliğimi.

Bir an geldi sustum, belki Juan sakin ol demişti, zaten ışıkları çoktan kapamıştı ve beni bakışlarıyla yaralamadan defalarca uzatmıştı mendilini, gözleri ya bardağında ya sigarasındaydı, sıcaktan elini sallayana kadar parmakları arasında yanan kibrit gibi, bitkinlik ve kendime karşı duyduğum tiksintinin beni tüketmesine mani olmadı. Gırtlağımı deşen dikenlerle içimde hâlâ savaşan bir sessizlikte kaybolduğumda gelip yanıma oturdu, yüzümü kuruladı, bardağımı doldurdu, buzları tıngırdattı. "Dik şunu," dedi. "Hâlâ bundan iyi çare yok bize." Her zamanki kokusu, sert ve serin kolonya kokusu viskinin tadına karışıyordu. "Anlayabildik mi, bilmiyorum," dedim ona. "En azından hiçbir şeyin keyfi olmadığını anlamanı istiyorum, sana manyaklıktan acı çektirmedim, seni zevk için öldürmedim." Dudakları hafifçe elime dokundu. "O şekilde nasıl sevilir bilmiyorum," dedim, "âdetlere, rutinlere bel bağlamak da işe yaramaz. Diana'nın kendini Actaeon'a verip vermediğini kim bilebilir? Esas önemli olan sonunda köpeklerini üstüne salıp, onu parçalayışlarını keyifle seyretmesi. Ben Diana değilim ama içimde bir yerlerde pusuya yatmış köpekler olduğunu biliyorum, onların seni parçalamasını istemem. Artık damardan yapılan iğneler kullanılıyor, tabii simgesel ve İngiliz tütünü içilen, simgesel değeri de olan hikâyeler anlatılan odalarda gerçekleşiyor mitoloji. Birini evine çağırıp viski ikram etmeden ve onun ölümüne ağlarken onun mendiliyle yüzünü silmeden çok önce öldürüyorsun onu. İstersen seninim. Görüyorsun, sana hiçbir şey vaat etmiyorum, hâlâ aynıyım. Daha güçlü olduğunu düşünüyorsan, beni değiştirebileceğine inanıyorsan hemen al beni. Sana en azından ve sadece bunu verebilirim." Titrediğini hissettim, ona kelimelerle kirlenmiş ağzımı uzattım, beni sakinleştirdiği, kollarında uysal bir nesneye dönüştürdüğü için teşekkür ettim. Şafağa karşı sonunda uyuyabildim. (Yattığı yerde sigara içiyordu, karanlıktaydık.) Sigaranın aydınlı-

ğında profilini görebiliyordum, gözlerimi öyle sıkı yumdum ki acıdılar, sonra hayalsiz bir uykuya kaydım.

Yeşil naylon örtüyü kaldırdıklarında ve Arcueil belediye bandosu *Sambre et Meuse*'ü çalmaya başladığında paredrosumun duyduğu ilk yorum heykelin kılıcı ve kalkanı olmadığıydı/ Picasso gibi bu/ kafası nerde?/ ahtapota benziyor/ *dis donc, ce type-là se fout de nos gueules*/ şu yukarıdaki ağaç mı?/ sağ elini kıçına koymuş/ kıç değil o, Galya/ çocuklara böyle mi örnek olunacak?/ din diye bir şey kalmadı/ limonata ve flama vereceklerdi hani? / *ça alors*/ şimdi Jül Sezar'ı daha iyi anlıyorum/ abartmayalım, o devirler geçmişte kaldı/ Hep Malraux yüzünden, onun hoşgörüsü yüzünden/ çıplak mı bu, şu önden sarkan da ne?/ vah Fransa'ya/ baktım davetiye güzel, gök mavisi bir kâğıda basılmış kalktım geldim, ama valla billa burda ne olduğunu bilmiyordum/

"Ama teyzecim, bu modern sanat," dedi Lila.

"Şu fütürizm saçmalığını bırak," dedi Señora Cinamomo. "Sanat güzelliktir, işte o kadar. Buna da karşı çıkamazsın delikanlı."

"Hayır hanfendi," dedi Polanco, mutlu bir domuzcuk gibiydi.

"Sana demedim. Öteki delikanlıya söyledim," dedi Señora Cinamomo. "Sen ve öteki kaçıkların bunun müsebbibiyle fevkalade iyi geçindiğinizi bilmeyen yok. Tanrım ben neden geldim ki buraya?"

Her zamanki gibi, Señora Cinamomo'nun lafları Tatarları kendilerine göre ifadeler kullanmaya teşvik etti. "Guti guti guti," dedi paredrosum. "Ostás ostás fetete," dedi Tell. "Poschos toquetoque sapo," dedi Polanco. "Tete tete fafa remolino," dedi Marrast ısrarla, çünkü heykeli savunmak doğal olarak onun göreviydi. "Bisbis bisbis," dedi Feuille Morte. "Guti guti", dedi paredrosum. "Ptac," dedi Calac, bu tek heceyle tartışmayı sona erdireceğinden emindi. "Honk honk honk," diye ısrar etti Marrast, Calac'ın tersine tartışmayı canlı tutmak istiyordu çünkü. "Bisbis bisbis," dedi Feuille Morte, konuşmanın gidişatı onu biraz endişelendiriyordu. "Honk honk honk," dedi Marrast üstüne basa basa, altta kalmaya tahammülü yoktu. "Ptac," dedi Calac, Señora Cinamomo'nun mosmor

bir suratla onlara sırtını dönmesinden ve üzgün üzgün bakan Lila'yı uzaklara çekmesinden pek memnun kalmıştı. Trenle geri dönerken bütün bunlardan ve daha başka şeylerden rahat rahat konuşabildiler, yorulmuşlardı ve içtikleri bardak bardak limonata onlara hoş bir uyuşukluk vermişti, sadece Marrast'ın Arcueil'de, muhtemelen verdikleri ziyafetle onun kafasını patlatma arzularını perdeleyen kasabanın ileri gelenleriyle kalmış olmasına dertleniyorlardı. Tatarlar kahraman heykelinin muhteşem olduğunu düşünüyorlardı ve onlara göre bir Fransız meydanına hesaplı bir saldırganlıkla dikilen tek muşamba taşı buydu, dahası kaidenin yukarıda olması da onlara çok mantıklı geliyordu, bütün eleştiriler savuşturulur cinstendi, en azından Calac ve Polanco için, hem Tell'in ürkek itirazlarını da nihayet yenmeyi başarmışlardı; Kopenhag rıhtımındaki Andersen'in *Küçük Denizkızı* Tell için hâlâ heykelde bir numaraydı.

Tren neredeyse bomboştu ve sadece her durakta değil iki durak arasında da durma eğilimindeydi, ama hiçbirinin acelesi olmadığından ikindi güneşinin yarattığı hareketli şekillerle süslenen koltuklarla dolu bir vagona dağılıp Tatarların trene getirdikleri sanatsal havanın tadını çıkar. Arkalardaki bir koltukta Hélène ve Nicole konuşmadan sigara içiyorlar ve ancak zaman zaman dalgınlıklarından silkinip Señora Cinamomo'nun fikirleri, Lila'nın Calac'ın yanından ayrılırkenki üzüntüsü ve açılışlar söz konusu olduğunda Polanco'nun beğendiği her şeyi beğenen Boniface Perteuil'ün kızı üzerine bir iki laf ediyorlardı. Sigara içmenin serbest olduğu o neredeyse boş vagonda, sıralar arasında dolanıp dostlarla sohbet ya da kavga etmek, elele tutuşup sanki Arcadia'dalarmış gibi manzarayı seyreden Celia ve Austin'in yüzleriyle dalga geçmek çok hoştu; sanki *Cluny*'deymişiz gibiydi, Curro ve kahve yoktu tabii, zavallı Marrast da o kahrolası ziyafet yüzünden Arcueil'de kalmıştı ve herkes ya dalga geçiyor ya da dalgın dalgın oturuyordu, hele kondüktör Calac'ın bileti olmadığını anlayıp da ona koskoca sarı kâğıda basılmış bir ceza makbuzu kestiğinde Polanco, Tell ve paredrosum kendinden geçti, bütün bunlar heykel açılışları ve deniz kazaları anılarının tam ortasında vuku buldu, sonra paredrosum salyangoz Osvaldo'yu çıkardı ve Arcueil'den Paris'e kadar geçecek zamanda Osvaldo'nun bir sırayı baştan başa katedip edemeye-

ceğini tesbit etmek istediler (hemen bahse girildi), bu arada trenin ilerleyişi karşısında salyangozun yatay hareketi ve kesişen iki hareketin ivmelerinin oluşturduğu hayali çapraz çizginin şiirselliği üzerine kafa patlatıldı.

Yolculuklardan ve ayrılıklardan sonra bir araya geldiklerinde hep oldukları gibi coşkulu, memnun ve kavgacıydı Tatarlar. Törenin sonlarına doğru, paredrosumun bir rüyası üzerine polemiğe girmişlerdi bile; Calac'a göre rüya Milos Forman'ın bir filmini fazlaca andırıyordu, paredrosumun bunu takip eden itirazını ve rüyayı, onu görenin fasa fiso diye nitelediği boyutlara vardıran Polanco'yla Calac'ın benzer katkılarının oluşturduğu sonucu değiştirmek için müdahale etti Tell. Yolculuğun ritmi anılara ve dalgınlığa gömmüştü onları ve gerçekten uyuklayıp rüya görenler, rüyalarını anlatmaya pek istekli değillerdi. Mahmurlaşan Polanco, duygulanma adı verilebilecek bir hissiyatla Boniface Perteuil'ün kızının açılış töreninde mevcut olduğunu hatırladı – deniz kazasına rağmen kız onu hâlâ seviyordu demek ama madalyonun bir de öteki yüzü vardı, işten atılmıştı ve yeni bir iş araması gerekecekti. "Taksi şoförü olurum," diye düşündü Polanco, hep iyi meslekler düşünürdü ama sonra ne iş olsa yapardı. "Bir taksim olur, geceleri şüpheli yolcuları taşırım, olmadık yerlere götürürler beni çünkü aslında gidilecek yeri belirleyen müşteridir, taksi bilinmez yerlere, çıkmaz sokaklara girer, olaylar olur, geceleri tehlike kol gezer, sonra oğlum, bütün gün uyurum, işte en imrendiğim yanı da bu."

"Herkesi bedavaya taşırım," dedi Polanco, "en azından ilk birkaç gün, sonra bayrakları suya indiririm ve ay başına kadar da öyle bırakırım."

"Ne diyor bu böyle?" diye sordu Calac paredrosuma.

"Bayraklardan filan söz ettiğine göre yakın geçmişteki belediyeperverlikten etkilenmiş olmalı," dedi paredrosum, on santim gittikten sonra genelde büyük bir yılgınlığa kapılan Osvaldo'yu cesaretlendirmeye uğraşıyordu. "Beni yarı yolda bırakma oğlum. Senin tembelliğin bana bin franga patlayacak. Bakın bakın nasıl da anladı. Ben Leguisamo'yum, sümüklüböceklerin Eddie Arcaro'su. Şu canlanan duyargalara bakın."

"Bisbis bisbis," dedi Feuille Morte, bahse tutuşmamıştı ama öyleymiş gibi davranıyordu.

Defterini kuşanıp bir köşeye çekilmiş olan Calac kitabımsı bir şeyin ana hatlarını belirliyordu; ara ara sigarasından bir nefes çekerken karşısında oturan Hélène ve Nicole'e bakıp gülümsüyordu, içinden geldiği için değil sırf alışkanlıktan, biraz da Nicole'e bakmak ona pek yaramadığı için ama daha ziyade edebiyata gömüldüğü ve ötesini iplemediği için. Polanco işte tam o sırada taksiden söz etmeye başlamıştı ve Calac sert bir sesle, bir madrabızın kullandığı bir taksiye asla binmeyeceğini söylemişti. Bedava olsa bile mi? Hele bedava olursa hiç binmem, duygusal şantaj bu. Sırf koltuklara dokunmak için beş sokak olsun binmez misin? İki adım bile binmem.

"Artık bardağı taşırdınız bayım," dedi Polanco. "O kitap için not almakla epey vakit geçirdiniz. Ne menem notmuş bunlar böyle?"

"Artık zamanı gelmişti," dedi Calac, "bunca anormal arasında birkaç not düşmeden olmaz."

"*Et ta soeur,*" dedi Tell.

"Sen ona aldırma," dedi Polanco kibirle, "böyle bir sahtedarın ne yazdığını tahmin etmek zor değil. Söyle bakalım neden Buenos Aires'e gitmiyorsun, hani orada çok iyi tanınıyordun, ha neden?"

"Anlatayım," dedi Calac bir Japon yelpazesi gibi defterini kapayarak, bu fazlasıyla öfkeli olduğunu gösteriyordu. "Temel bir meseleyi çözemedim; beni *in absentia* seven o kadar çok kişi var ki geri dönersem canlarını sıkmış olacağım, ayrıca arkamdan iş çevirenler de var, onlar da sevenlerimle aramın bozulmasına memnun olacaklar."

Bu açıklamayı gerektiği gibi bir sessizlik takip etti.

"Tamam işte," dedi Polanco, "taksime binseydin rahat edecektin, benim taksim senin bu karmaşık Arjantin işlerinden çok daha basittir. Sen ne dersin uyuyan güzel?"

"Bilmem," dedi Nicole, dünyaya dönmeye çalışarak, "ama ben olsam senin sarı taksine binerdim. Sen çok iyi birisin, hem beni..."

"Adres pek açık olmadı," diye mırıldandı Calac, yeniden defterini açarken.

"Tabii güzelim, seni istediğin yere götürürüm," dedi Polanco, "bu sahtedarı da yanımıza almayız, tabii senin için bir mahsuru yoksa. Tamam anlaşıldı, onu da alıyoruz. Adaletin bu mu dünya?"

Neden olmasın ki, neden Calac Nicole'le birlikte taksiye binmesin ve neden taksi birdenbire sarı oluverdi? Defteri ve kalemi var gücüyle sıktı ve tam durdu kelimesini yazarken durdu; şimdiye kadar Nicole'le saçmasapan bir sürü yere gitmişti Calac, müzedeki divanda birlikte oturmuşlardı, ona şeker vermek için istasyona da gitmişti. Birlikte bir yolculuğa çıkmaktan bile söz etmişlerdi ve bu yolculuğa çıkmamış olsalar bile, Polanco'nun öfkesine rağmen Nicole'ün kendisini sarı taksiye davet etmesinden memnundu Calac. Bir an gülümseyerek ona baktı ve defterinin arkasına sığındı çünkü içinden bir şey Nicole'ün hâlâ çok uzaklarda olduğunu söylüyordu, hâlâ güçsüzdü, oyunlara katılmak istemiyordu, kuzeye giden sokağa dalıp gitmişti (ama Calac artık göremiyordu onu), sokağın bittiği yerde kanalın suları parıldıyordu, aldatıcı bir parıltıydı bu çünkü paralel kolonlar ufuğa doğru birbirine yaklaşıyordu ve ışıltı, kanaldan değil de camla alüminyumdan yapılmış gökdelenlerden birinden yansıyor olabilirdi; öyleyse kemerlerin altından yürümekten başka çare yoktu, nedense kaldırımlardan birini seçmek ve uzaktaki o ışıltıya doğru adım adım ilerlemek gerekiyordu, oysa muhtemelen kanaldan yansıyan gün batımıydı ışıltı. Aceleye gerek yoktu zaten. Kanala vardığımda kendimi kirli ve tükenmiş hissedecektim çünkü şehirde insan hep yorgun ve kirli olurdu, belki de bu yüzden zamanlarının çoğunu otelin banyolara giden koridorlarında geçiriyorlardı ama banyolara ulaşsalar bile yıkanmak olanaksızdı çünkü ya kapılar kırık olurdu ya da hiç havlu olmazdı, ama içimden bir ses artık o hollere, tuvaletlere, asansörlere gitmeyeceğimi söylüyordu, bu sefer gecikme olmayacaktı ve kemerli sokak rayların (Nicole artık onları görmüyordu) treni Arcueil'den Paris'e götürmeleri gibi beni dosdoğru kanala götürecekti, salyangoz Osvaldo'nun binbir güçlükle ürettiği gösterişli, gümüşsü salgının onu koltuğun arkalığında bir yerden bir yere götürmesi gibi, nasıl da uyandırmıştı herkesin spor merakını.

"Bir adım daha Osvaldo. Beni yarı yolda bırakamazsın, bak şehrin ışıkları görünmeye başladı bile," diye cesaretlendirdi onu paredrosum. "Otuz sekiz saniyede üç santim – enfes bir ortalama; eğer bu hızı kaybetmezsen bih papeli kaparız. Bu sabah sana fazladan bir marul yaprağı vermem iyi olmuş, heykelin açılışının bize yapacağı sürprizleri önceden hissetmişim. Metabolizman bunu kul-

lanıyor. Bu hayvan benim neşe kaynağım."

"Tükürük kalıntısına benzeyen şu koyu lekenin üzerine geldiğinde frene basacak," diye kehanette bulundu Polanco.

"Daha neler," dedi paredrosum. "En sevdiği şey salyadır, kurusu yaşı fark etmez. Son etabı dört nala bitirecek; morali çok yüksek."

"Konuşarak onu gaza getiriyorsun, böyle yarışma kazanılmaz," diye sızlandı Polanco. "Yanıma gel Feuille Morte, bana arka çık. Bu herif ağzının laf yapması sayesinde kazanacak."

"Bisbis bisbis," dedi Feuille Morte ona arka çıkarak.

"Şu kız da lavta muhabbetine kaptırmış kendini," diye mırıldandı Polanco. "Hişt kızım, bir destek at. Ah benim şişko sevgilim burda olsaydı! Bir tek onda ruh var."

Celia hiçbir şey anlamadığını belli eden bir ifadeyle hafiften gülümsedi ve ısrarla viyoller, harplar ve düz piyanolar arasındaki farkları anlatan Austin'i dinlemeyi sürdürdü. Hélène'e bakmadan edememişti, oysa bütün öğleden sonra ondan köşe bucak kaçmıştı. Hélène Arcueil meydanına gelmiş, İngiltere'den yeni dönmüş olan Tatarlara hoşgeldin demiş, Nicole ve Tell'le sohbete koyulmuştu. Kasabanın ileri gelenleri arasından Marrast onu uzaktan uzağa selamlamış ve teşekkür etmiş, Hélène de sanki Marrast idam sehpasına çıkacakmış gibi onu cesaretlendirmek için gülümsemişti. Tatarlar yeniden bir arada ve mutluydular ama Celia kendini Austin'in kollarına mıhlamıştı ve kimseye sokulmuyordu; trene bindiklerinde de önce Hélène'in Nicole'ün yanına oturmasını beklemiş sonra da vagonun öbür ucuna gitmişti. "Şuraya geçelim," demişti Celia, Tatarların arkasındaki sırayı işaret ederek ama Austin o tarafa gitmek istememişti ve epinetle klavsen arasındaki farkı anlatırken gözlerini sigara içip dergi okuyan Hélène'e dikmişti. Nicole de Austin'in gözlerini Hélène'e diktiğini hayal meyal fark etmişti ama o mahmurlukla bir an düşünüp sonra ilgisini kaybetmişti.

"Lütfen ona öyle bakma," dedi Celia.

"Bilmesini istiyorum," dedi Austin.

Ama nasıl bilmem, güzelim, Celia'nın çenesini tutabileceğini nasıl düşünürüm? Onları meydanda gördüğüm anda her şeyin konuşulduğunu anladım, yastık yine kelimelere köprü olmuştu ve bir an gelmiş, Austin dirseğinin üzerinde doğrulup şimdi bana baktığı

gibi bakmıştı ona, fazlasıyla bertaraf edilen o masumiyetin yarattığı sertlikle ve sonra en ince ayrıntısına kadar her şeyi öğrenmek istemişti herhalde; herhalde Celia yüzünü elleriyle örtmüştü ve o da ellerini çekip sorusunu tekrar etmişti, sonra her şey paramparça olmuştu, öpücüklerle, sarılmalarla ve Celia'nın talep etmesi, Austin'in de bahşetmesi gerekmeyen bir afla, el ele tutuşup hayran hayran Arcueil ile Paris arasında akıp giden bacalara ve istasyon amirlerine bakan mutlu aptallar için bir sertifikaydı o af. "Öyleyse Austin de ona Nicole'ü anlatmıştır," dedi Hélène kendi kendine, "ve Celia biraz ağlamıştır çünkü Nicole'e çok düşkündü, onun dostluğunu kaybettiğini, onu ve beni kaybettiğini anlamıştır, ama tabii Nicole'ü kaybetmesinin nedeninin benden kaçıp onun ve şu küçük İngiliz'in kucağına gitmesi olduğunu anlamamıştır, tıpkı küçük İngiliz'in benden nefret etmek şöyle dursun Celia'yı bana borçlu olduğunu anlamaması gibi; paredrosum Sartre'ın çılgının teki olduğunu ve bizim kendi edimlerimizden çok başkalarının edimlerinin toplamı olduğumuzu söylemekte haklı. Sen de orada sırtını dönmüş, hepsinden daha hüzünlü ve ağırbaşlı öylece oturuyorsun, bütün bu düşüncelerinin sana ne faydası oldu ki, onlardan ne farkın var? Yapacak ne kaldı Juan, bir sigara yakıp şu öfkeli veletin bize bakmasına ses çıkarmayız, iyice öğrensin diye ona yüzümüzün haritasını olduğu gibi sunarız."

"Şu tarlaya bak," dedi Celia.

"İnek var," dedi Austin. "Hidrolik orga geri dönersek..."

"Siyah beyaz," dedi Celia. "Ne güzel!"

"Evet, yanında da buzağısı var."

"Buzağı mı? Burada inelim Austin, gidip yakından bakalım. Bir ineği hiç yakından görmedim."

"Görülecek bir şeyi yok ki," dedi Austin.

"Bir istasyona giriyoruz. Sonraki trene binebiliriz. Hoşçakal demeden, onlar farkına bile varmadan inelim."

Nicole gözlerini aralayıp onların geçtiğini hayal meyal gördü. Baş başa kalmak için başka bir vagona gittiklerini düşündü, o öğleden sonra Marrast'ın olduğu kadar uzak bir vagon, etrafını kasabanın ileri gelenleri sarmıştı, konuşmalar bittikten sonra salona girmişti, yarışın yapıldığı koltuğa arkası dönük oturan Juan kadar uzak, hepsi uzak ve sis perdesi ardındaydı, giden Austin, uzaktaki

Marrast, sırtı dönük Juan. Böylesi daha iyiydi; ağır ağır kuzeye yürüyüşünü kolaylaştırıyordu, çünkü güneş şehri hiç aydınlatmasa da kanalın kuzeyde olduğunu bilirdi insan. Hep kanala gitmekten söz ederlerdi ama pek azı orayı bilirdi, pek azı adalara açılan haliçe doğru sessizce kayan mavnaları görebilmişti. Kemerlerin altında yürümek gittikçe güçleşiyordu, ama Nicole uzaktaki ışıltının bir gökdelen değil de kanal olduğundan emindi, kanalın kıyısına gittiğinde ne yapması gerektiğini gösteriyordu ışıltı, oysa o ne yapması gerektiğini bilmiyordu ve kimseye de soramıyordu çünkü Hélène yanına oturmuş ona sigara uzatıyor ya da heykelin açılışından söz ediyordu; oysa Hélène'e daha önce kanala gidip gitmediğini sormak çok kolay olabilirdi ya da her seferinde tramvaya, otel odasına gidip kendini o teraslarla, hasır koltuklar ve vantilatörler arasında bulup bulmadığını sormak.

"O heykelde ruh yok," dedi Tell ısrarla, küçük bronz denizkızına sadıktı hâlâ, "sırf Vercingetorix kafasının üzerinde org tutan bir gorile benzediği için bunun aksini kabul ettiremezsiniz bana. Marrast'a da söylememezlik etmedim. Aslında o da benim gibi düşünüyor ama benim düşüncelerimden çok Nicole hakkındaki havadislerle ilgileniyordu, hem konuşmaların mahmurluğunu da üzerinden atamamıştı."

"Zavallı Marrast!" dedi Juan, Celia'yla Austin'in kalktığı koltukta oturuyorlardı. "Kasabanın ileri gelenleri ve kartonpiyer dolu o salonda ne haldedir kimbilir, o ziyafetlerin demirbaşı olan soğuk kuzu pirzolası yemekle meşguldür ve sapasağlam çam tahtaları üzerinde huzur içinde oturan bizleri düşünüyordur."

"Marrast'a büyük merhamet gösterdin," dedi Tell, "ama beni cesaretlendirmek için tek söz bile söylemedin. O salak kızı kurtarmak için Londra'da gece gündüz nasıl uğraştığımı düşünüyorum da; sonra buraya gelince ötekinin yüzlerce kez Nicole'ün açılışa kendi teşebbüsüyle mi yoksa benim dinamik gücüm sayesinde mi geldiğini sorması. Valla bu kelimeleri kullandı. Zavallıcık onun yanına gitmek için can atıyordu ama etrafını kasabanın ileri gelenleri sarmıştı ve Nicole de uzak duruyordu. Gözünün önüne getir artık."

"Onu neden getirdin anlamıyorum," dedi Juan.

"Israr etti. Marrast'ı uzaktan görmek istediğini söyledi. Öyle bir tarzda söyledi ki... Aslında," dedi Tell meşum bir iç çekişle, "bugün

herkes öyle bir halde ki Kopenhaglı Sören Kierkegaard bile ne olduğunu anlayamazdı. Sen, sonra şu ismi lazım değil..."

"Gözler, bazılarımızın vazgeçtikleri yegâne ellerdir, canım," dedi Juan. "Anlamak için kendini fazla zorlama – limonata seni ketleyecektir."

"Anlamakmış, anlamak... Sen ne anlıyorsun acaba?"

"Bilmem, belki de hiçbir şey. Zaten artık anlasam da fark etmez."

"Cidden onunla yattın mı?"

"Evet," dedi Juan.

"Şimdi ne olacak?"

"Demin gözler demiştik."

"Evet, ama sen onların aslında el olduklarını söylemiştin."

"Lütfen," dedi Juan, saçlarını okşayarak. "Bunu başka zaman konuşalım. Hatırım için, bitanem."

"Tabii Juan, kusura bakma," dedi Tell.

Juan, tekrar saçlarını okşadı – o da böyle özür diliyordu. Trendeki üç beş yolcu, ağaçlar, barakalar ve depolar arasındaki sarımtırak lambalarla aydınlatılan loş bir istasyonda inmişlerdi, sarımtırak ışık dışarıdaki nesneleri ve yüzleri hüzne boğup öldürüyordu; tiz ve gereksiz bir düdük sesinden sonra tren ağır ağır yola koyuldu ve tekrar aniden yükselen bacaların, gecenin neredeyse tamamen gizlediği bir ağacın ve başka loş istasyonların böldüğü gölgelerin arasına daldı, aslında trenin durmasına gerek yoktu çünkü artık kimse binmiyordu, en azından çok azımızın kaldığı o vagona, Hélène, Nicole, Feuille Morte, Osvaldo, Tell, Juan, Polanco ve Calac – her zamankiler, bir Marrast eksikti, kasabanın ileri gelenleriyle oturmuş bu vagonu hayal ediyordu, âdeta vagonu ziyafetin ortasında tekrar yaratıyordu, sırf bir şekilde Tatarlarla Paris'e yolculuk edebilsin diye, tıpkı o akşamüstü açılışta, Nicole'ün meydandaki varlığını yeni baştan yaratması gibi, nekahat dönemindeki ay yüzlü Nicole tescilli, Kuzeyli hemşiresinin kolunda ilk kez gün ışığına çıkmış. Ama bu benim uydurmam değil, gayrimemnun. Gerçekten de oradaydın, en arka sırada. Demek benim heykelimin açılışına gelmiştin, gelmiştin, gelmiştin, gayrimemnun, bir an bana güldün gibi gelmişti, Hélène de beni cesaretlendirmek için, beni kasabanın ileri gelenlerinden ve tam o sırada Vercingetorix'in anısına bir ko-

nuşma yapmaya hazırlanan tarih derneği temsilcisinden korumak için gülümsemişti ve sol tarafta Austin duruyordu, sabık Fransızca öğrencim, bana bakmıyordu tabii, çünkü efendiliğin gereklerindendir bu, düşündüm de / *Bayanlar baylar: Tarihin akışı...* / tarihin akışı da bunu gerektiriyordu, insan bir dizi kırmızı evle ya da iki parmağı arasında bir bitki tutan bir İngiliz doktoruyla işe başlamışsa kendini beni çevreleyen şeylerin içinde bulması kaçınılmazdı, gayrimemnunun orada olması da / *Michelet'in de belirttiği gibi.../* ve her şey anlamsız geliyordu ya da benim kaçırdığım anlamları vardı, tıpkı seçkin konuşmacımızın heykelimin anlamını kaçırması gibi/ *Sezar kahramanımızı aşağılamış, zincire vurdurtup Roma'ya getirmiş, zindana attırmış ve sonra da boynunu vurdurmuştur.../* heykelimin ellerinde kaldırdığı şeyin, tarihin büyüttükçe büyüttüğü, iki bin yıllık okul kompozisyonlarına ve boş nutuklara dönüştürdüğü kopuk kafası olduğunu da anlamamıştır herhalde ve sonra gayrimemnun, küçük kurabiye suratlım, sana uzaktan bakmaktan başka yapacak bir şey kalmamıştı bana, Tatarların arasındaydın, tarihin akışı ve lavtacı ve o kadar aptalca davranmayı nasıl başardığın umrumda bile değildi, gayrimemnun, ta ki sonunda sen başını çevirene kadar hiç umrumda değildi çünkü ne de olsa beni gerçeğe ve bu sıkıcı ziyafete geri döndürmek için kafanı çevirmek zorundaydın. Son anda kafanı çevirip, insanların arasında kaybolmuş olan Juan'a bakman gerekiyordu, onu bana göstermek için, tıpkı tarihçinin tarihin akışını ve bir bitkiyi sonsuza kadar yeşil, dimdik ve hermodactylus kılabilmek için koparmış olan parmaklar arasında o bitkinin nasıl boynun eğdikçe eğdiğini gösterdiği gibi. / (*Alkış.*)

Birisi hafifçe omzuna dokundu. Bir garson Paris'ten bir telefon geldiğini söyledi./ Böyle bir şey beklemek çok saçma, dedi içinden Marrast garsonun ardı sıra giderken. Telefonda Nicole'ün sesini duyması mümkün değildi. Mümkün değildi, hem zaten ses şüpheye mahal vermeyecek ölçüde Polanco'nundu ve Paris'ten değil bir telefon kulübesinden geliyordu, Polanco ve kulübeye doluştukları anlaşılan paredrosum, Calac ve Tell'in hatırlayamadıkları iki isimli bir istasyondan arıyorlardı.

"Artık nutuklardan gına gelmiştir herhalde, buraya gel de şarap filan içelim," dedi Polanco. "Hayat heykellerden ibaret değil, bilmem anlatabildim mi?"

"Hem de gayet iyi anlattın," dedi Marrast.

"Gel o zaman, kâğıt filan oynarız."

"Tamam," dedi Marrast şükranla, "ama neden istasyondan aradığınızı anlayamadım. Osvaldo mu dediniz? Paredrosumu versene. Belki bir şeyler anlarım o zaman."

Sonunda derdimizi anlattık ama epeyce uzun sürdü çünkü hatlar pek iyi değildi, hem de işi en başından anlatmak gerekiyordu, Polanco'yla paredrosumun bahse tutuşmalarını, sonra Osvaldo'nun sergilediği başarıyı. Tam kazanmak üzereydi, Polanco'nun son umudu olan o koyu renkli lekeyi de hiç kaale almadan geçmek üzereydi ki her tarafı sırmalarla kaplı bir adam içeri girip ceset suratında ince eler sık dokur bir ifadeyle üzerimize çöktü ve Osvaldo'yu hemen camdan dışarı atmazsak hemen trenden indirileceğimizi hükmetti.

"Kondüktörüm, efendim," dedi Calac, bu gibi durumlarda hep cüretli davranırdı, oysa bir an öncesine kadar defteriyle meşguldü, "bu oyunun ne kadar masum olduğunu açıklamaya mahal yok."

"Bu olayla bir ilginiz var mı?" diye sordu kondüktör.

Calac hayır diye cevap verdi, ama salyangoz Osvaldo Fransız diline pek hâkim olmadığı için koltuktaki bu izin zararsızlığını üzerinde ısrarla durma konusunda resmen kendini sorumlu görüyordu.

"Ya hayvan pencereden dışarı atılır, ya da üçünüz bir sonraki durakta aşağı inersiniz," dedi kondüktör. Cebinden uzun ince bir kararname çıkarıp kirli parmağıyla, güçlükle seçilen bir yazıyı gösterdi. Paredrosum ve Polanco gülmemek için kendilerini zor tutarak suç maddesini okumak için eğildiler ve böylelikle vagonların temizliği konusundaki takdire şayan resmi kaygıyı birlikte keşfetmiş oldular. Tahmin edeceğin gibi adama hemen, Osvaldo'nun kız kardeşinden bile –adamın kız kardeşi– daha temiz olduğunu söyledik ve paredrosum adamı, yapışkan olup olmadığını görmesi için izin üstüne elini sürmeye davet etti, ama söz konusu şahsiyet bunu yapmayı reddetti. Bu esnada tren bir istasyonda durdu. (Sanırım Nicole de orada aşağı indi, sonraki durağa varmadan onun vagonda olmadığını fark ettik, belki de uyumak için trenin başka bir tarafına gitmişti, ama bence Celia ve lavtacıyı takliden aşağı inmişti. Onlar da birdenbire romantizme kapılıp ineklere bakmak ya da yonca

toplamak için aşağı inmişlerdi.) Ama tartışma daha başlamamıştı ki tren tekrar hareket etti, kondüktör Osvaldo-cam/biz-kapı seçenekleri arasındaki seçimini henüz yapamamıştı. Ama bu pek işimize yaramadı çünkü ikinci istasyona (şu anda içinde bulunduğumuz, çift isimli istasyona) varamadan adam üç tane daha temizlik cezasını üzerimize yıkıverdi, ceza makbuzu üzerine yazdıkça yazıyordu, makbuz koçanı bir kopya kâğıdı ve arkasına iliştirilmiş kalemle –çok pratik– ortaya çıkmıştı çünkü ve paredrosum bu meselenin bir polisin aniden el koymasıyla çözüleceğini hissettiğinden sevecenlikle Osvaldo'yu kafesine koymuş, bu arada onu yarışın manen galibi ilan etmişti; Polanco'nun da buna itiraz edecek hali yoktu çünkü Osvaldo'nun yarışı bitirmesine topu topu bir santim kalmıştı. Yaaa! İşte böyle kardeşim.

"Hepsi ödlek bunların," dedi Tell Marrast'a. "Paredrosum Osvaldo'yu ortadan kaldırdıktan sonra kondüktörün bizi trenden atmaya ne hakkı vardı? Neden koyun gibi güdülmeye hiç ses çıkarmadılar?"

"Kadınlar hep kan istiyor," diye bağırdı Calac arkadan, Polanco ve paredrosum da mırıldanarak onu onayladılar. "Buraya gel. Bir şişe içki alıp Paris'e devam ederiz."

"Tamam," dedi Marrast, "ama önce istasyonun adını söyleyin."

"Git bir bak," dedi Polanco paredrosuma. "Peronda koca bir tabela var."

"Sen git. Benim Osvaldo'ya bakmam lazım. Bu olaylar sinirlerini bozdu."

"Tell gitsin," dedi Calac'ın sesi ve o andan itibaren Arcueil'de istasyonun ismini bekleyen Marrast'ı unutup tartışmaya başladılar, bu sırada Marrast'ın gözünün önüne gece vakti Paris sokaklarında dolaşan Nicole'ün görüntüsü geldi.

"Aptallar sürüsü," dedi Marrast, "hâlâ hasta ve yorgun olduğunu bildiğiniz halde onu öyle bıraktınız."

"Bir şeylere kızdı," dedi Polanco diğerlerine.

"Bana Tell'i ver. Aptal kadın, durmadan yanında olman, kolunu hiç bırakmaman ne işe yaradı? Şimdi oralarda tek başına."

"Açılışlar buna pek yaramıyor," dedi Tell. "Bana hakaret ediyor. Mönü berbatmış anlaşılan."

"Şu istasyonun adı ne haltsa söyleyin artık."

"İstasyonun adı neydi Calac?"

"Bilmem," dedi Calac. "Senin gidip tabelaya bakman gerekiyordu, ama senin gibi bir madrabızdan ne beklenir ki."

"Kendin git," dedi Polanco. "Bütün sahtedarlar anadan doğma emir eridir. Hadi oğlum, koş."

"Gitmeye hazırlanıyorlar," dedi Tell Marrast'a. "Bu arada sen de beni aşağılamaya devam edebilirsin. Bol bol zamanın var. Nicole'ün tek başına yürümesi muhtemelen bizle olmasından daha hayırlıdır. Vagondaki ortam çok gergindi. Mesela neden bunlarla birlikte aşağı indiğimi hiç düşünmüyorsun. Beni kimse şutlamadı. Aşağı indim çünkü gözleriyle düello etmelerinden, uyduruk bilmecelerinden bıkmıştım. Zaten bu üçü biraz deli olsalar bile nispeten daha sağlıklılar, sen de buraya gelip ötekileri rahat bıraksan iyi olur."

"İstasyonun adını söyle," diye tekrarladı Marrast.

"Aslına bakarsan adı filan yok," dedi paredrosum. "Az önce buranın bir istasyon olmadığını keşfettik, bütün makinistlerin ve çırakçıların inip perondaki makinede kartlarını bastıkları sığınak gibi bir yer. Dur dur. Kendine hâkim ol. Birisi Calac'a buradan telefon etmenin yasak olduğunu söyledi. Acaba kondüktör bizi neden hiçbir şeye hakkımız olmayan bir istasyonda indirdi. Dur şimdi sana tam tarifi vereceğim. Bu istasyonun bir adı yok çünkü daha önce de söylediğim gibi burası bir istasyon değil, ama bundan önceki istasyonun adı Curvisy, sonrakinin adı da çok cafcaflı – Lafleur-Ammaranches. Ne dersin?"

Marrast'ın telefonu yüzüne kapadığını kimse anlamasın diye büyük bir vakarla telefonu kapadı paredrosum.

"Aklını kaçırmış," dedi. "Esas onun üzerindeki örtüyü kaldırmışlar. Hemen anlaşılıyor"

"Beni bir şeyler içmeye götür," dedi Tell. "Yine hemşirecilik işlerine dönmem gerekecek. O salak, Nicole'ün kendi kendine bakamayacağını düşünüyor. Bunu düşünmek için iyi nedenler olduğuna göre ve burada olduğumuza göre onu arasak iyi olacak. Eğer düşündüğün yerde inmişse fazla uzağa gitmiş olamaz."

Rayların arasında yürümeye başladıklarında artık gece çökmüştü, ara ara etrafa bakınıyorlardı; farkında olmadan Nicole'ün yanından geçtiler, onlar telefon ederken yanlarından geçip gitmişti;

şimdi de bir ağaca yaslanmış dinleniyordu, sigara içerek uzak Paris ışıklarına bakıyordu, ayakkabıları çimenlerden ıslanmıştı, o son sigarayı da içtikten sonra artık daha yakınlaşmış olan ışıltıya doğru yürümeye başladı.

Mütevazı banliyö trenlerinde sık sık raslandığı üzre birisi ışığı yakmayı unutmuştu, vagon gölgelere gömülmüştü; sigaralardan çıkan duman bu gölgelerin hepsini tek tip gösteriyordu, Hélène'in yorgun gözlerini dinlendiren esnek ve sarmalayıcı bir sıvı. Bir süre, kayıtsızca, Nicole'ün dönmesini bekledi, onun tuvalete gittiğini ya da başka vagonlardan dışarıdaki fabrika ve yüksek gerilim hatları manzarasına baktığını düşünüyordu; ama Nicole dönmedi, Celia ve Austin de dönmemişti ve Hélène, trende sadece Juan'la Feuille Morte'nin kaldığını fark ederek kayıtsızca sigara içiyordu. Feuille Morte bir koltuğun ardına gizlenmişti, Juan'ın gölgesi vagonun içinde dolanıp pencerelerden dışarı bakıyordu; karanlık, vagonun sınırlarını silikleştirdikçe yakına geldi ve hiç sesini çıkarmadan karşı koltuğa oturdu.

"Feuille Morte'yi unuttular," dedim ona.

"Evet, garibim köşeye büzülüp kaldı," dedi Juan. "Kendilerini kondüktörle kavga etmeye öyle kaptırmışlardı ki onu düşünmediler bile."

"Bu gece onu *Cluny* 'ye götür. Trende bir tek biz kaldık."

"Sen gelmeyecek misin?"

"Hayır."

"Hélène," dedi Juan. "Hélène, dün gece..."

Törensel bir dönenme gibiydi –kalkıp bir bardak içki almak, bir lambayı ya da bir sigarayı yakıp söndürmek, dayanılmaz bir biçimde ve onları anında ayıran bir şiddetle sarılmak, sanki ihtirastan uzak olmak gitgide daha acı bir hal alıyormuş gibi. Alttan alta, düşman zamanın bir nabız gibi attığı ezici sessizlik, Hélène'in sanki uyuyacakmış gibi kolunu ısrarla yüzüne örtmesi, omuzlarının soğuktan titremesi, Juan'ın el yordamıyla bir örtü bulup onu bir anlığına örtmesi, sonra tekrar çıplak bırakması, onu yüzüstü yatırması veya karanlık sırtında yeni bir unutuş ya da başlangıç patikasını okşaması.

İnfazın ertelenmesi mümkün değildi, çünkü anlık doygunlukları takip eden duraklamalar uzayınca birbirimize bakıyorduk ve eskisi gibi olduğumuzu görüyorduk, kabul ve uzlaşmanın dışında; sonra kucaklaşmalar ve inlemelerle yuvarlansak da, bir başka kibritin alevinde ya da bir başka içkinin tadında kayıtsızca bekleyen o düşman zamanı ezmek için gövdelerimizin ağırlığını kullansak da faydası yoktu. Bunun yüzeyler ve yanılsamalardan ibaret olmadığını yinelemek neye yarardı? Ölü adamlarda ve bebeklerde birbirimizi aramaya devam edeceksek asla öte tarafa geçip şekli tamamına erdiremeyecekmişiz gibi konuşmak neye yarardı? Bunu Hélène'e anlatmanın ne faydası vardı; ben bile kendimi öyle uzak hissediyordum ki, daha önce defalarca mıntıkada aradığım gibi şehirde arıyordum onu hâlâ, yüzünde ufacık bir değişiklik arıyordum, mesafeli gülüşünün sadece benim için olduğunu umuyordum. Yine de ona bazı şeyler açıklamam gerekiyordu, çünkü ara ara karanlıkta ağız ağıza konuşuyorduk, okşamalardan kaynaklanan ya da onları bölen sözler sarfediyorduk, bizi o ertelenmiş buluşmaya, onun yüzünden binmeyi bile başaramadığım o tramvaya götürsün diye; şehrin, şehrin düzeninin bir kaprisi sayesinde bulmuştum onu orada, mıntıkada defalarca ya da şimdi olduğu gibi çabucak kaybetmiştim, ona sımsıkı sarılsam da ele avuca sığmaz bir dalga gibi gidip geldiğini hissediyordum. Sonsuz bir tanışıklıkla dudakları dudaklarıma değerken beni kuşatan o endişeyi nasıl dindirebilirdim, ben ki Juan'a şehirde hiç rastlamamıştım, bir hata daha yapmakla, yanlış bir köşede inmekle yarıda kestiğimi söylediği o takipten hiç haberim yoktu. Çaresizlikle bana sarılmasının, beni takip edeceğine söz vermesinin, bu tarafta olduğu gibi o tarafta da beni bulacağını söylemesinin ne faydası vardı; bütün o konuşmaların ve düşüncelerin eşiğinde bir yerde böyle bir şeyin asla olmayacağını kesinleyen bir ışık aydınlatıyordu içimi, yoluma devam etmem o paketle randevu yerine gitmem gerekecekti ve belki yalnız olacaktım, o andan itibaren, ama değil, öyle de değil. Ne kadar sıkı sarılırsa sarılsın buna olan inancımı, üstünde gecenin terinin kurumaya başladığı tenimdeki külü değiştiremezdi. Ona anlattım; şehirdeki ya da hayattaki her şey gibi başlangıçsız başlayan o akıl almaz görevden söz ettim. Şehirde birisiyle buluşmam gerektiğini söyledim, herhalde (hafif hafif ısırıyordu beni ağzı, elleri yine beni

arıyordu) oraya gidebileceğimi düşünüyordu, son buluşmaya yetişeceğimi. Teninden ve salyasından hâlâ bu son yanılsama içinde olduğunu tahmin ettim, randevunun onunla olduğunu, şehirdeki otelin odalarından birinde sonunda bir araya geleceğimizi zannediyordu.

"Sanmam," dedi Hélène. "Keşke öyle olsaydı, ama öyle değil. Orada da aynı şeyler olacak."

"Ama artık, Hélène, artık sonunda..."

"Her şey çoktan eskisi gibi. Şafak sökecek ve her şey baştan başlayacak. Tekrar birbirimizin gözlerini göreceğiz; anlayacağız."

"Burada benimsin," diye mırıldandı Juan. "Burada ve şimdi benimsin, bu gerçek, tek gerçek. Randevudan, buluşamamaktan bize ne? Gitmeyi reddet, isyan et, o boktan paketi kanala at ya da benim seni aradığım gibi orada beni ara. Birbirimizi bulmamamız imkânsız artık. Birbirimizi bulmamızı engellemek için bizi öldürmeleri lazım."

Omzunu silkti, sanki içinde bir şeyler savunmaya geçiyormuş, teslim olmayı reddediyormuş gibi kollarımda kendini geri attı. Birdenbire üşüdük; ıslak çarşafa sarınıp ilk ışığın gelişini hissettik. Gelgitin tahta ve cam parçalarıyla kirlettiği bir kumsalda yatarken üzerimizden çekilen gecenin salyasının, yorgun gövdelerimizin kokusunu içimize çektik. Her şey çoktan eskisi gibi olmuştu. Hélène öyle demişti ve ılık gövdesi kin dolu bir inkâr gibi ağırdı kollarımda. İnleyerek beni itene kadar onu öptüm. Onu kendime bastırdım, adını söyledim, bir kez daha onu bulmama yardım etmesini istedim. Zoraki güldü; elini ağzıma koyup yüzünden uzaklaştırdı.

"Burada bir şeylere karar vermek çok kolay," dedi Hélène, "şu anda belki de acı çekiyorsun çünkü koridorlarda çırılçıplak dolaşıyorsun ve yıkanmak için sabunun yok, bu sırada belki de ben gideceğim yere gittim ve paketi teslim ediyorum, eğer yapmam gereken buysa. Orada kendimizi tanıyor muyuz? Neden sonradan sonraya nasıl olduğumuzu tahmin etmeye uğraşıyoruz? Belki de şehirde her şey çözülüyor ve bu da kanıtı."

Ama Hélène karanlıkta yine gülünce Juan kendini geri atıp abajurun düğmesine uzandı ve hiçlikte Hélène'in saçları belirdi, içinde Juan'ın ellerinden biri gizlenmişti, sonra küçük, dik göğüslerinin kavsi, göbeğindeki tüyler, kısa, geniş boynu, dar ama Juan'ı zorla-

yacak kadar güçlü omuzları, mühürlü, sert dudaklara ulaşabilmek için çarşaflara iyice bastırması gereken omuzları, açılmayı, dişler arasından bir inilti koyvermeyi öğrenmek için bekleyen ağzı, Juan'ın diline teslim olmadan önce onu ısırmaya ve son öpüşleri, sonsuz, yalnız bir ağıta bulamaya müsait olan dişleri. Işığın sivri ucu Hélène'in kahkahasının sonuna saplandı ve onun faltaşı gibi açılmış gözlerinin irileşmiş gözbebeklerinde iptidai bir kötülük ifadesi gördü Juan, Juan'ın gövdesi üzerinde düğüm olan ellere ve bacaklara sığınan kendi ihtirasını inkâr eden bir aymazlık ifadesi, bu ihtiras Juan'ı baştan çıkarıyordu, onu çağırıyordu, Hélène'i yüzüstü yatırıp kendini üzerine bıraktı, ağzını saçlarına daldırdı, bütün şiddetiyle içine girip, bütün ağırlığıyla acıya batmak için onu açılmaya zorladı, Hélène'in iniltilerinin hem zevkten hem de tiksintiden kaynaklandığını biliyordu, vücudunu kasıp titreten öfkeli bir hazla başını bir yandan bir yana savurdu ama Juan'ın dişleri saçlarına yapışmış onu gövdesinin ağırlığına mahkûm etmişti. Juan'ın üzerine yuvarlanıp kalçasının tek bir hareketiyle onu karşılayan yine Hélène oldu ve acılı bir çığlık attı, sonra hazzın bittiği yerde, saçları Juan'ın gözlerine girmiş, sımsıkı ona yapışmış vaziyette, evet dedi, onunlaydı artık, bebeği çöpe atabilirdi, Juan onu dairede ve hastanede kalan ölüm kokusundan kurtarabilirdi, Juan ona bir daha asla görüşürüz demeyecekti, Juan kimsenin kendini teslim almasına izin vermeyecekti, kendisini kendisinden kurtaracaktı, bütün bunları onun üzerinde, o inanılmaz gücüyle üzerine abanırken söyledi, sanki ona sahipmiş gibi, sonra yana kaydı, görevini yapmıştı ve kuru kuru hıçkırarak ağlayışına endişelendi Juan, oysa üzerine bir mayışıklık çökmeye başlamıştı, bütün o duydukları, bütün o yaptıkları ona huzur vermişti, artık şehirde Hélène'i araması gerekmeyecekti, her nasılsa ölen oğlan affetmişti ve yanlarındaydı ve bir daha asla görüşürüz demeyecekti çünkü artık görüşürüz diye bir şey yoktu, Hélène öyle demişti, yanında büzüşmüş uyuyor ve titriyordu, üzerini örttü ve burnunun tepesini, öpülmesi çok hoş olan o yeri öptü ve Hélène gözlerini aralayıp gülümseyerek ona bir sigara eşliğinde Celia'yı anlatmaya başladı.

Yürümesi gitgide güçleşiyordu ama oraya varacağından emindi; ışıltının kanaldan geldiğinden ve orada onu dinlenmenin beklediğinden emindi artık. Köşelerden birinde kemerler sona ermişti, bir de yüksek kaldırımlı caddede ya da otelin koridorlarında son bulan kestirmelerden birine sapma korkusu. Beyaz, cilalı taşlarla kaplı bir kaldırımdan kanala doğru ilerliyordu Nicole, bir ara ayaklarını acıtan ayakkabılarını çıkarmıştı; taşların ılıklığı ilerlemesine yardım ediyordu. Eğilip taşlardan birine dokundu ve Marrast'ın bu taşları kaliteli bulacağını düşündü, belki günün birinde o da bu yoldan yürürken ayakkabılarını çıkaracak ve ayaklarında taşların ılıklığını hissedecekti.

Suyu civa kadar durgun olan kanalın kıyısında kimseler yoktu. Ne mavnalar geçiyordu ne de uzak ve sisli karşı kıyıda bir kımıltı vardı. Nicole kenara oturup ayaklarını sarkıttı, su beş altı metre aşağıdan akıyordu. Sigarasının bitmesine içten içe bozuluyordu. Yorgun elleri çantasını karıştırmaya koyuldu çünkü birçok kereler çantanın dibinde kırık ama işe yarar sigaralar bulmuştu. O son dakikalarda, (Gresham Oteli'nde uzun bir uykudan uyanıp da kanala gitmesi gerektiğini anladığı o öğleden sonra bile düşünmediği gibi) tam olarak böyle düşünmese bile son olduğunu bildiği o dakikalarda, Arcueil'den dönerken trende inatla karşı koyduğu yanılsamalara kaptırdı kendini. Herhalde şu anda konuşmalardan ve yalanlardan bıkmış vaziyette tek başına Paris'e dönmekte olan Marrast'a uzaktan uzağa gülebilirdi artık; trende sırtı dönük oturan Juan'a sanki gerçekten de yanındaymış gibi uzun uzun bakabilirdi, o da daha önceleri birçok kereler olduğu gibi olan bitenin farkına varıp cebinden sigarasıyla çakmağını çıkarır ve *Cluny,* gecelerinden-birdost gülümsemesiyle ona verebileceği tek şey olan sigarasını uzatırdı. Belki de bu yüzden, belki de Juan'ın sigara uzatırken öne eğilmesine dalıp gittiğinden, kanalın kıyısında ona doğru yaklaşan minyon ve kır saçlı kadın onu pek şaşırtmadı; kadın bir an kanala baktıktan sonra elini çantasına atıp bir sürü eşya arasından uzun bir sigara paketi çıkardı ve sanki birbirlerini tanıyorlarmış gibi ona uzattı, sanki şehirde herkes birbirini tanıyormuş da karşılaştıklarında böyle oturup sigara içiyorlar ve kanalın kıyısında oturup doğuda beliren ilk mavnanın geçişini izliyorlarmış gibi, yassı, düzgün, siyah ve mutlak sessizliğin ortasında.

"Gördün mü, bebeği attığına değmedi, " dedi Hélène. "İşe yaramayacağı belliydi. O hep burada olacak." Daha şafak sökmemişti; karanlıkta sigara içiyorduk, artık birbirimize değmiyorduk, gece ve hezeyanın, içinde kelimelerin yüzdüğü o soğuk ve yapışkan sürekliliğin olduğunu kabullenmiştik. "Neden şikâyetçisin?" diye sormuştu Hélène. "Bir tek o kart açılmamıştı, bak şimdi o da açıldı, hile yok canım. Seninle sanatlı konuşuyorum, tam sevdiğin gibi. Bebeği kıran bakire kız kartı, şahmeranlarının bağırsaklarını deşen küçük, çılgın, bakire St. George." Sigara aydınlığının hemen üzerinde kısık gözleri onca yaşanmışlıktan doğan bir bitkinliğe teslim oldu.

"Peki ama Hélène..."

"Gelmeyi sen istedin, öğrenmeyi sen istedin," dedi Hélène kırıltısızlığını terk etmeden. "Şikâyet etmeden al hepsini o zaman. Sana verecek başka şeyim yok."

"Dün gece buraya ilk geldiğimizde neden anlatmadın bunu?"

"Çıplak değildik de ondan," dedi Hélène. "Ne yani, daha eldivenlerimi çıkarmadan, kapıda sana günah mı çıkartsaydım? Şimdi olur, şimdi çıplağız, tenimin her gözeneğini biliyorsun artık. Sadece bebekten Celia'ya gitmek kalmıştı geri. O da oldu. Gerçi şimdi önemi kalmadı ama hiç de kolay olmadı; kimbilir belki de seni burada bulmayı bekliyordum, belki sen de bunu istemiştin, belki ben de içten içe istemiştim. Artık öyle olmadığını bildiğime göre bunu da anlatıp her şeyi bitirmekten başka bir şey kalmadı geri. Seni bir şekilde seviyorum ama Celia ya da yarın her ne getirecekse seninle aynı anlama geliyordu benim için, aynı anlama gelecek çünkü tam anlamıyla burada değilim. İçimde bir şey hâlâ başka bir yerlerde ve sen de bunu gayet iyi biliyorsun."

"Blutgasse'de," diye düşündü Juan. Gözlerini kapatarak yinelenen görüntüyü savuşturmaya çalıştı, fenerin yere vuran ışığı, Hélène'i bulmak için yürümeye başladığı köşe. Ama ya Celia –Celia'da ne bulmayı ummuştu? Bütün gücüyle mücadele etmesine rağmen imgenin parmaklarının Hélène'in üzerine kapandığını hissetti, bunu Noel Arifesinden beri biliyordu, Rue de Vaugirard'ın köşesinde, çelenkli aynanın karşısında bir bakıma senin foyanı meydana çıkarmıştım. Şu an kabul etmemek için direndiğim şeyi hep biliyordum. Korkuyordum ve kabul etmemek için ne bulduysam dört

elle sarıldım. Senin bizzat mevcut olmadığın, sadece bir ayna, bir kitap ya da kalede bir gölge olduğun o halüsinasyonu kabul edemeyecek kadar âşıktım sana. Kendimi benzetmelere ve beyaz şarap şişelerime kaptırmıştım. Kıyısına kadar gelip bilmemeyi tercih ettim. Bilmemeye razı oldum oysa bilebilirdim Hélène. Her şey bana bunu söylüyordu ve gerçeği anlayabileceğimi ancak şimdi fark ediyorum, senin aslında...

"Kim Juan, kim?"

Ama sigarayı ağzından çıkarmadan içiyordu Juan, saplantılı bir kelime hezeyanına kapılmıştı, inat ediyordu.

"Gördün mü," dedim, "bebeği attığına değmedi. İşe yaramaz. O hep burada olacak."

İşe yaramazdı. Edimler ve kelimeler işe yaramazdı, Hélène'le ben söz konusu olduğumuzda hiç işe yaramamışlardı. Belki de kavranamayacak başka bir konumda işe yarardı. (Ama kavranabilirdi aslında; asansördü orası ya da pembe yeşil çizgili duvar kâğıdıyla kaplanmış bir odaydı. Geriye bir tek o kalmıştı, onu kaybetmeyi göze alamazdım.) Belki de ancak bu şekilde birbirimize ulaşabilirdik çünkü çok soğuktu artık tenlerimiz, terimiz kuru ve ekşiydi, kelimeler söylenmiş ve tekrar edilmişti ölü sinekler gibi.

"Evet, insan hata yapıyor," dedi Juan bir ara. "Demek burası değilmiş. Bu gece senin evin değilmiş yeri. Seni aramaya devam etmem gerekecek, Hélène. Kim olduğun artık umrumda değil. Zamanında orada olmam lazım. Artık gitmeliyim. Bu abuk sabuk konuşmanın kusuruna bakma. Artık sana bunu nasıl anlatacağımı bilemiyorum. Gidiyorum: Gün doğmak üzere."

Alacakaranlıkta ayağa kalktı, upuzun boyuyla çırılçıplak odanın ortasında durdu, önünü göremiyordu. Duşun sesini duydum. Oturup sigara içerek yatakta bekledim. Giysilerini bulabilsin diye gece lambasını yaktım. Alıştığı hareketlerle giyinişini izledim. Kravatını boynuna takmadı, ceketinin cebine koydu, dolaba bir kez olsun bakmadan yanından geçip gitti; kapıda dönüp sol eliyle belirsiz bir hareket yaptı, hoşçakalla bekle arası bir şey, belki de otomatik bir hareketti, öteki eli çoktan kapı kulbuna uzanmıştı bile. Asansörü ve sokağın ilk seslerini duydum.

Öğleden sonra dörtte Vercingetorix heykelinin açılışı vardı. Hiç sigarası kalmadığını ve kafeler açılana kadar beklemesi gerektiğini bildiği halde Juan ceplerini karıştırdı; yumuşak bir kumaş geldi eline, kravatını cebinden çıkardı, sanki ilk defa görüyormuş gibi öyle baktı. Ama son paketin dibinde bir sigara kalmıştı. Saint-Martin kanalına paralel küçük meydandaki kurtbaharları arasında taş bir banka oturdu ve sigarasını ağzından çıkarmadan içmeye koyuldu, bu sırada elleri sigaranın mavi paketinden küçük bir kayık yapıverdi kendiliklerinden; sonra kanalın kıyısına gidip küçük kayığı kanala attı. Tepetaklak düştü ve iki şişe mantarıyla, bir dal parçası arasında sakin sakin yüzmeye başladı. Juan öylece durup onu seyretti. Bir iki kere sanki canı yanıyormuş gibi boğazını tuttu. Küçük bir aynası olsaydı boğazına bakacaktı. Kanalın pis, kara sularının yanında aynasız olmanın daha iyi olduğunu düşününce neredeyse gülecekti. Sonra tekrar banka oturdu çünkü bitkinlik onu eziyordu ve karşıdaki kafeyi açtıklarında gidip bir kahve içip yanına da sigara almak konusunda kararsızdı, bu sırada akıntının kayığı kanalın ortasına sürüklemesini bekledi, böylece onu gözleriyle takip edecek ve yerinden kımıldamayacaktı.

"Gelmiyor musun?"

"Hayır."

"Hélène," dedi Juan. "Hélène, dün gece..."

Tatarları trenden atan kondüktöre benzeyen biri geldi; vagondan içeri şöyle bir göz atıp telaşla geri döndü. Yirminci maddeye göre güneş battıktan sonra vagonların ışıklarının yakılması gerekiyordu. Feuille Morte uyumuştu herhalde çünkü köşesinde sessiz sedasız oturuyordu; ışıklar ve gölgelerden oluşan bir hortumun sessiz öfkesiyle pencereleri ve koltukları paramparça eden mor bir ışıltıyla geçip giden banliyö istasyonlarının hiçbirinde durmaksızın ilerliyordu tren bir süredir. Hélène, trende sadece Juan'la Feuille Morte'nin kaldığını fark ederek kayıtsızca sigara içiyordu Hélène. Feuille Morte bir koltuğun ardına gizlenmişti, Juan'ın gölgesi vagonun içinde dolanıp pencerelerden dışarı bakıyordu; karanlık, vagonun sınırlarını silikleştirdikçe yakına geldi ve hiç sesini çıkarmadan karşı koltuğa oturdu.

"Feuille Morte'yi unuttular," dedi Hélène.

"Evet, garibim köşeye büzülüp kaldı," dedi Juan. "Kendilerini kondüktörle kavga etmeye öyle kaptırmışlardı ki onu düşünmediler bile."

"Bu gece onu *Cluny* 'ye götür. Trende bir tek biz kaldık."

"Sen gelmeyecek misin?"

"Hayır."

"Hélène," dedi Juan. "Hélène, dün gece..."

Kondüktör tekrar kapıda belirdi, kapıyı açık bırakıp gitti. Bir istasyonun ışıkları vagonu süpürüp geçti ama bir vagondan diğerine geçmek için Hélène'in ışığa ihtiyacı yoktu, gerçi ilk başta uyuyan insanlar, karmakarışık paketler ve koridoru kapayan çantalar arasından ilerlemek zor olmuştu ama sonunda bir platforma ulaşıp aşağı inmiş ve kendini geniş bulvarda, yerleri lekelenmiş benzin istasyonunun yanındaki pislik yığınının karşısında bulmuştu. Yürümekten başka yapacak bir şey yoktu, iki blok sonra köşeyi döndüğünde karşısında otelin girişini gördü, birinci kattaki bambulu verandalar, ilk boş odalara giden tenha koridorlar; paketin ağırlığı dayanılmaz olmuştu ama Hélène, bu odadan sonra küçük bir hol, bir köşe ve sonra da paketi bırakacağı odanın kapısı olduğunu biliyordu, sonra da Rue de la Clef'e gidip bütün gün uyuyacaktı.

Hafifçe itmesiyle kapı karanlığa açıldı. Bunu beklemiyordu çünkü otel hep aydınlık olurdu ama birazdan ya bir ışık yanardı ya da biri ismini söylerdi. İki adım atıp kapıyı arkasından kapadı. Paketi bir masanın üstüne ya da yere koymak istiyordu çünkü ip parmaklarını kesiyordu. Paketi öteki eline geçirdi. Odanın öbür ucunda hayal meyal bir yatak seçer gibi oldu, isminin söylenmesini beklerken adım adım oraya doğru ilerlemeye başladı. İsminin söylendiğini duydu; tam olarak nereden geldiği belli olmayan bir ses vardı ya da belli bir yerden geliyordu, yakındı ama ulaşmak mümkün değildi, sanki ismini söylerken bir yandan uzaklaşıyordu biri. Sanki elini uzatsa saçlarına dokunacaktı sesin, ölen oğlanın donmuş alnına dokunacaktı. Juan haklıydı demek. Randevu onunlaydı; ölen oğlan onu çağırıyordu, böylece her şey yerli yerine oturacaktı, böylece o saçma görüşürüz lafının bir anlamı olacaktı ve Juan yatakta çırılçıplak uyanıp paketi alacak ve içindeki pisliği sonsuza kadar yok edecekti, gergin parmaklarının ucunda gitgide daha

fazla ağırlaştığına göre pislikten başka bir şey olamazdı içinde.

"Buradayım," dedi Hélène.

Gölgelerin arasından Austin çıktı, amatör işi küçük bir bıçak, hantalca öldürmek için kaldırılmış. Birisi, belki de bir kadın yatakta tek bir çığlık attı. Hélène nereden geldiğini bilemiyordu, göğsünde açıldıkça açılan o ateşe kimin neden olduğunu bilemiyordu ama paketin yere düştüğünü duydu ancak ağırlığının altında ikinciye kırılan bir şeyin üzerine düştüğünü duyamadı. Austin eğilip bıçağı Hélène'in eteğine sildi. Odanın öteki kapısından kaçan birisi tekrar bağırdı. Yüzü yukarı dönük, gözleri açıktı Hélène'in.

Sarı bir ışık huzmesi, yerinde uyuklayan Feuille Morte dışında vagonun bomboş olduğunu gösterdikten sonra Juan da inmişti ve Hélène'i aramayı aptal gibi bırakıp da Domgasse'ye Tell'in yanına döndüğü köşeden işe başlamak gayet mantıklıydı. Orada birbiriyle kesişen hatlardan birini seçmesi gerekiyordu. Şimdi her şey çok açıktı – doğrudan meydana giden hattı seçecekti, her şeyin kesinkes tanımlandığı o açıya giden ara yollardan ilkine sapıp, sola dönecek, kemerli sokağı arkasına alıp, otelin verandalarını görecek ve hiçbir şeyin değişmediğini anlayacaktı alayla; bir kez daha nereye gittiğini bilmeden holleri ve odaları arşınlayacaktı, yine de duraksamadan bir odadan diğerine geçecek, asansörün önündeki hole çıkacak ve asansör sayısını bilmediği katlara çıkacak sonra şehrin manzarasına ve kuzeydeki kanalın ışıltısına bakan yüksek köprülerde yanlamasına kaymaya başlayacaktı ve bir ara asansörden inecek ve çiçekli ya da çizgili duvar kâğıdı olan bir odaya girecekti, birbiri ardına odalardan geçecek, sonra son bir kapıyı açıp diğerleriyle aynı olan ama bir komodinde sadece solgun bir ışık yanan bir odaya girecekti ve ışık arka kapının kulbunu, yatağın pirinç ayaklarını ve Hélène'in açık gözlerini parlatacaktı.

Juan, onun yüzünden bir sineği kovalıyormuş gibi salladı elini. Hélène'in gövdesi altında ezilmiş paketi görmek için diz çökmesi gerekmedi, çözülen ip bir başka kan sızıntısı gibiydi. Arka kapının ardına kadar açık olduğunu fark etmişti. Dışarı çıkıp oradaki merdivenden sokağa indi ve kuzeye yöneldi. Birdenbire karşısına kanal çıktı; bulvar doğrudan doğruya, suyun kör edici kıyısını be-

lirleyen kaldırım taşlı rıhtıma çıkıyordu. Doğudan gelen siyah bir mavna sessizce kayıp gidiyordu ve dümdüz yüzeyinin üzerinde Nicole açık seçik görünüyordu. Juan tam bir kayıtsızlıkla Nicole'ün neden o mavnaya bindiğini merak etti, acaba neden köhne bir mavnanın üzerinde batıya doğru gidiyordu. Nicole Juan'ı görünce bağırdı, bağırarak bir şeyler söyledi ve kollarını uzattı ve Juan kendi kendine şimdi Nicole suya atlayacak dedi, o koskoca mavnayla rıhtım arasında kalan incecik civa şeridine atlayacak ve Juan'ın da atlaması gerekecekti çünkü bir kadını hiç çabalamadan boğulmaya terk etmek olmazdı. Sonra mavnadaki ikinci kadını da gördü, Frau Marta'nın ufacık gövdesi arkadan Nicole'e yaklaştı, sevecenlikle kolunu tuttu, kulağına bir şeyler fısıldadı; her ne kadar rıhtımdan söylediklerini duymak mümkün olmasa da olan biteni anlamak çok kolaydı, Frau Marta Nicole'e sakin ve mütevazı bir otelin faydalarını anlatıyordu, yavaş yavaş onu mavnanın güvertesinden uzaklaştırıyordu, ona otelin üçüncü katında eski sokaklara bakan muhteşem bir oda verecek olan otel yöneticisiyle tanıştırmaya götürüyordu onu.

Feuille Morte'yi hatırladıklarında hepsi birbirine kınamayla baktı, ama onları bitmez tükenmez bir tartışmadan kurtaran paredrosum oldu.

"Kovboy filmlerinde olduğu gibi oraya trenden önce gideriz," dedi paredrosum muazzam bir ahlâki otoriteyle. "Bir taksi çevirip Feuille Morte'yi kurtaralım. Trendeki dağılma yüzünden zavallının ödü kopmuştur, hem de kendini yalnız hissediyordur."

"Bir taksi çevirin bayım," dedi Polanco Calac'a.

Calac hiç itiraz etmeden taksiyi çağırınca Polanco afallayıp kaldı. Tell ve diğerleri öylesine Feuille Morte'nin derdine düşmüşlerdi ki Montparnasse istasyonuna gidene kadar ağızlarını bıçak açmadı; Arcueil'den gelen trenin sekiz dakika sonra istasyona gireceğini öğrenince hepsi rahatladı. Feuille Morte kalabalıkta gözden kaçmasın diye stratejik bir plan doğrultusunda perona dağıldılar, paredrosum çıkış kapısının yanında sigara içerken bir yandan da etrafında bir sürü böcek uçuşan bir lambaya bakıyordu. Meydana getirdikleri hızla değişen şekilleri izlemek çok hoştu, sadece çok

dikkatli bir bakış ya da bir göz kırpması onları bir anlığına sabitliyordu, sonra yeni kombinasyonlar oluşturuyordu bir iki güve, sürüsüyle sivrisinek ve tüylü bir böcek. Şayet sigarası bitmezse bütün hayatını onları izleyerek geçirebilirdi paredrosum. (Yalnız kalır kalmaz bütün bunların altında hiçbir şey olmadığını, bütün gece ya da bir hayat boyu bir lambanın altında durup uçuşan sinekleri izlemekten daha güzel bir şey olamayacağını düşündü.) Peronda kurtarma ekibinin, sağ salim ve gayet mutlu Feuille Morte'yle ilerlediklerini gördü, Feuille Morte Polanco'ya sarılıyor, Tell'i öpüyor, Calac'la yer değiştiriyor, o da Tell'le yer değiştiriyor, böylece bazen Polanco Tell'le Feuille Morte arasına sıkışıp kalıyor, bazen de Feuille Morte kurtarıcılarının tam ortasına düşüyordu.

"Bisbis bisbis," diyordu Feuille Morte.

60'larda büyük bir patlama yapan Güney Amerika edebiyatının, en önde gelen isimlerinden birisi Cortázar. Arjantinli yazarı bu üretken dönemin oldukça iddialı diğer yazarlarından ayıran özelliği ise kuşkusuz dile çektirdiği azaplar. Usta, çok basit, çok sıradan gibi görünen deneyimleri en muhteşem biçimde anlatma hünerine sahip ender yazarlardan. Okuyucunun hem beynini hem de hislerini aynı anda açık tutmasını ve yazdıklarına şahsi tepkiler vermesini talep eden Cortázar, edebiyatta dilin saydam bir araç olarak kullanılmasıyla yetinmeyen, olay örgüsünden çok üsluba önem veren okuyucular için tam bir okuma ziyafeti sunuyor. 62'de bu üslup zenginliğinin yanı sıra olağanüstü bir hayal gücüyle karşılaşıyoruz; roman, gerçekle gerçekötesinin o son derece ince sınırının bir o tarafına bir bu tarafına gidip gelmelerle dolu; bu açıdan da yer yer bilinen gerçeklik tanımını fazlasıyla sınıyor. Kitabın en belirgin gerçeküstü teması vampirlik, ama bu kelime roman boyunca neredeyse hiç açık açık zikredilmiyor. Bir kavramın adım başı afişe edilmeden, güçlü bir alt akıntı gibi nasıl bütün bir romanda kendini duyurabileceğini gösteriyor usta bize. Bunun yanı sıra bir grup insanın imkânsızlarını: İmkânsız aşkları, yaşantıları, olayları da durmadan geri dönüşlerle, şiirsel vurgular, tekrarlar ve saplantılarla; bazı bölümlerde ciddi bir mizahla çarpıcı bir biçimde aktarıyor. Hem kronolojiyle hem de psikolojik determinizmle oynuyor; başı sonu olmayan, âdeta sonsuz bir zaman diliminde olayların peşi sıra sürüklenen "kişiler" yaratıyor. Kendine ait o bambaşka evreniyle, muhteşem diliyle, emsalsiz tuhaflıklarıyla eşsiz bir eser.



AYRINTI • ROMAN
ISBN 975-539-151-7
9 789755 391519